

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN MADEN KAZASININ TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605). TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı

30 Kasım 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve gelecek haftalarda yapılacak çalışmalara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız'ın, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel'in, Amasra'daki maden kazasından sonra yaptıkları çalışmalar ve maden kazasının dolaylı nedenlerine ilişkin tespitleri hakkında sunumu

2.- TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk'ün, Amasra'daki maden kazasının teknik analizi, maden kazasının oluşumunu etkileyen parametreler ve maden kazalarının olmaması için yapılması gerekenler hakkında sunumu

3.- Polyak Eynaz Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Muzaffer Polat'ın, Amasra'daki maden kazası ve madencilik alanındaki tespitleri hakkında sunumu

4.- Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Genel Müdürü Serkan Bahçekapılı'nın, Amasra'daki maden kazası ve iş güvenliği konusunda yaptıkları uygulamalar hakkında sunumu

5.- Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ İSG Müdürü Ergin Kahraman'ın, Amasra'daki maden kazası, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaptıkları uygulamalar, kömür madenciliği üretim yöntemleri, risk grupları ve riski yönetme şekilleri hakkında sunumu

6.- İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız'ın, Amasra'daki maden kazası, madencilik kültürü ve iş güvenliği konusunda yapılması gerekenler hakkında sunumu

7.- İmbat Madencilik Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici'nin, şirket olarak iş güvenliği yapılanmaları, madenlerdeki riskler ve öneriler ile Amasra'daki maden kazası hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.-TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel ve Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

2.- İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız ve Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, Komisyon toplantısına sunum yapmak üzere davet edilen heyetlere ilişkin açıklaması

2.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Komisyon toplantısına davet edilmesinde fayda gördüğü kişi, sivil toplum örgütleri ve şirketlere ilişkin açıklaması

3.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Komisyon toplantısına davet edilmesi gereken diğer özel maden işletmelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

8'inci Toplantı

30 Kasım 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.02'de açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Taner Yıldız,

Komisyonun bugünkü gündemine ve gelecek haftalarda yapılacak çalışmalara,

İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközegü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel tarafından, Amasra'daki maden kazasından sonra yaptıkları çalışmalar ve maden kazasının dolaylı nedenlerine ilişkin tespitleri;

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk tarafından, Amasra'daki maden kazasının teknik analizi, maden kazasının oluşumunu etkileyen parametreler ve maden kazalarının olmaması için yapılması gerekenler,

Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Muzaffer Polat tarafından, Amasra'daki maden kazası ve madencilik alanındaki tespitleri,

Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Genel Müdürü Serkan Bahçekapılı tarafından, Amasra'daki maden kazası ve iş güvenliği konusunda yaptıkları uygulamalar,

Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ İSG Müdürü Ergin Kahraman tarafından, Amasra'daki maden kazası, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaptıkları uygulamalar, kömür madenciliği üretim yöntemleri, risk grupları ve riski yönetme şekilleri,

İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız tarafından, Amasra'daki maden kazası, madencilik kültürü ve iş güvenliği konusunda yapılması gerekenler,

İmbat Madencilik Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici tarafından, şirket olarak iş güvenliği yapılanmaları, madenlerdeki riskler ve öneriler ile Amasra'daki maden kazası,

Hakkında sunum yapıldı.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel ve Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk tarafından yapılan sunumlara ,

İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız ve Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici tarafından yapılan sunumlara,

İlişkin görüşme yapıldı.

İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü, Komisyon toplantısına sunum yapmak üzere davet edilen heyetlere,

Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş, Komisyon toplantısına davet edilmesinde fayda gördüğü kişi, sivil toplum örgütleri ve şirketlere,

Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz, Komisyon toplantısına davet edilmesi gereken diğer özel maden işletmelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 04.02’de toplantıya son verildi.

30 Kasım 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)

SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerli arkadaşlar, Bartın’ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonundayız, 8’inci toplantımızı açıyorum; yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız’ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve gelecek haftalarda yapılacak çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şu ana kadar ilgili bakanlıkları, hem teftiş yönüyle hem de yürütme yönüyle beraber kamunun bütün kesimlerini, taraflarını dinlemiş bulunuyoruz. Yol haritamıza devam ediyoruz. İstişareyle beraber yaptığımız bu görüşmelerde bugün de gerek TMMOB Maden Mühendisleri Odası gerekse Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ -özel sektör temsilcisi olarak- ve yine Soma’da İmbat Madencilik Enerji Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ’yi bu manada dinleyeceğiz. Komisyon üyesi arkadaşlarımız notlarını alacaklar, sorularını, varsa eleştirilerini ortaya koyacaklar.

Tabii ki bundan sonraki iki hafta içerisinde malumlarınız bütçenin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi var, biz bu süre içerisinde Meclisin Genel Kurul takvimini etkilememek açısından yalnızca uzman arkadaşlarla çalışmaya devam edeceğiz ama Komisyonumuz bu iki hafta içerisinde Genel Kurulda olacak ve bütçeyi takip edecek.

Daha sonraki haftalarda, aralık ayı içerisinde inşallah, nasip olursa gerek Amasra’da, Bartın’da gerekse Zonguldak’ta yerinde incelemelerimize ve aile ziyaretlerimize devam edeceğiz.

Süresi içerisinde raporumuzu hazırlamayı hedefliyoruz ama malumlarınız ki bitiremiyor olmamız hâlinde bir aylık ek süreyi de isteyeceğiz, buna yine hep beraber karar vereceğiz.

Ben bugün Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ayhan Yüksel Bey’e, Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk Bey’e ve 2’nci Başkan Veyis Sır Bey’e ilk sözü vereceğim.

Basın mensubu arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum.

Buyurun lütfen.

III.- SUNUMLAR

1.- TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel’in, Amasra’daki maden kazasından sonra yaptıkları çalışmalar ve maden kazasının dolaylı nedenlerine ilişkin tespitleri hakkında sunumu

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan ve saygıdeğer Komisyon üyesi milletvekilleri; hepinizi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygı, sevgi ve dostlukla selamlıyoruz ve bu Komisyona bizleri davet ettiğiniz için de ayrıca teşekkür ediyoruz.

Biz sunumumuzu iki aşamalı yapmayı planladık, takdirlerinize sunarız: Birinci aşamasında daha genel bir yaklaşım sergiledikten sonra kazanın teknik analizi konusunda Zonguldak Şube Başkanımız sizlere bir değerlendirme yapacak.

Öncelikli olarak, hem ülkemize hem de madencilik sektörüne başsağlığı dilemek istiyorum. Madencilik kazalarında çok büyük facialar yaşadık, en son 14 Ekim 2022 tarihinde de Amasra'da yaşadık. Hepsini sizlerin huzurunda saygıyla anıyorum, ailelerine başsağlığı ve yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Biz sunumunuzda ilk önce, kazayı öğrenmemizden itibaren neler yaptık, nasıl çalışmalar yaptık; onları takdirlerinize sunacağız. Biz kazayı öğrendiğimiz gün Genel Merkezden 3 kişilik, Zonguldak Şubeden 5 kişilik bir heyet oluşturduk; toplam 8 kişilik bir ekiple olay yerine gittik, aynı zamanda Genel Merkezimizde de 5 kişilik bir ekip oluşturduk basını bilgilendirmek, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla; onlar basın üzerinden elde ettikleri bilgileri bizimle paylaşıyorlardı. Olay, medyadan öğrendiğimiz şekliyle ilk etapta bir trafo patlaması olduğu şeklindeydi ancak medyada, oaktan kendi imkânlarıyla çıkan veya kurtarılan işçilerin basına vermiş olduğu açıklamalarda bu olayın bir bu trafo patlaması değil de grizu patlaması olduğuna mesleki bilgi ve deneyimimizle karar verdik ve bu yönde açıklamalar yaptık. Zaten trafo patlaması olduğu açıklaması da sonradan değişti. Biz, bu kazaya gittiğimiz gibi aslında bütün kazalara gitmekteyiz oluşturduğumuz ekiplerle ve üyelerimiz üzerinden orada yaptığımız çalışmalar, aldığımız bilgiler üzerine çalışmalarımızı devam ettiriyoruz, ilgili makamlara iletiyoruz.

Biz bu kazada bilgi alma konusunda biraz zorlandık açıkçası, bunu söylemek istiyorum fakat çalışmalarımız sonucunda yaptığımız açıklamaların resmî otoriteyle paralel olduğu da daha sonra ortaya çıktı, bu da bize odaların nasıl önem sahibi olduğunu gösterdi diyoruz. Biz kazanın nedenlerini bir, direkt teknik nedenler; bir de dolaylı nedenler olarak anlatmak istiyoruz ancak bunu, teknik nedenleri çok detaylı açıklayabilmemiz için bize bazı bilgi ve belgeler gerekiyordu kendi mevzuatımız açısından, bu bilgi ve belgeleri mevzuatımız hükümlerine dayanarak Bartın Cumhuriyet Savcılığından, Enerji Bakanlığından, Türkiye Taşkömürü Kurumundan ve Amasra Müessese Müdürlüğünden resmî olarak istedik ancak bizim istediğimiz bu resmî belgeler ne yazık ki elimize ulaşmadı, sadece Türkiye Taşkömürü Kurumunun bunu veremeyeceğini söyleyen bir yazısı var. Bu istediğimiz belgelerde neler vardı? İşte, ocağın planı, projesi, havalandırma planı, sensörlerin yerleşim planı gibi giden 15 maddelik husus vardı. Bu 15 maddelik husus elimize geçmiş olsaydı, kazanın bir tek, yer altına girip tamamlamak haricindeki büyük bir kısmını aslında aydınlatmış oluruz diye düşünüyorduk fakat bu belgeler gelmedi. İşte, dava dosyalarından, tutuklu üyelerimizden aldığımız bilgiler üzerine bazı değerlendirmeler yaptık.

Şimdi, biliyorsunuz, aslında bu formül “iş kazası eşittir tehlikeli durum artı tehlikeli davranış” şeklinde açıklanır. Bu Heinrich formülü, çok eski bir formüldür; biz mesleğe başladığımız yıllarda, bu formüldeki tehlikeli davranış yüzde 88, tehlikeli durum yüzde 12 oranı aslında otuz yıl önce aldığımız eğitimde idi, değişti bu oranlar gelişen teknolojinin durumuyla. Burada zaten yasalara da bu durum girdi biliyorsunuz, hem eski 1475 sayılı İş Kanunu'nda hem de 6331'de tehlikeli durumları ortadan kaldırmak işverenin sorumluluğundadır. Gelişen bilgi ve teknolojiyle bu ortaya çıkmıştır bu formülün, oranların değişmesi konusu. Yeni iş güvenliği anlayışında tehlikeli durum sıfırlandığında “İşverenin sorumluluğu budur.” denildiğinde iş kazasının da eşittir sıfır olma durumu var. Yani iş güvenliği önlemlerini alma konusunda olayı işçilerin kişisel inisiyatifine bırakmayan bir sistem kurulması

gerekiyor, tehlikeli durumların ortadan kaldırılması gerekiyor. Bu durumlar ortadan kaldırıldığında kazalar büyük bir oranda minimize olacaktır. Ancak tehlikeli davranışların da minimize edilmesi gerektiğine dair yöntemler de bulunmaktadır. Burada aslolan tehlikeli durumları sıfırlamaktır.

Şimdi, “Tehlikeli durumlar nedir?” diye baktığımızda bu grizu patlamalarında... Grizu patlamaları sadece metanın ateşle buluşup patlamasıyla değildir, bunun en baştan ocağın planlama aşamasında, bu planlamaya göre yapılacak projede, bu projeye göre yapılması gereken genel havalandırma planında, işin gereği olarak yapılması gereken tali havalandırmalar ve akabinde yapılacak kontrol ve degaj sondajları, metan patlamaları akabinde kömür tozu patlamalarına neden olduğu için kömür tozu patlamalarına karşı alınacak önlemler, ısı kaynağı ve gaz izleme sistemi gibi teknik ve direkt kazayı etkileyen tehlikeli durumlar vardır. İşverenlerin görevi bu tehlikeli durumları ortadan kaldırmaktır. Şimdi, bu kazadaki planlama sürecine baktığımızda, aslında Amasra havzasının şu anda A ve B diye ayrılmış olan havzanın bir bütün olarak değerlendirilmesi madenciliğin temel ilkeleri içerisinde. Havza madenciliği hem rezerv kayıplarının önlenmesi açısından hem de aynı havzada tek bir işletme olması açısından önemlidir. Ancak bu ocak planını incelediğimizde havzanın değil de sadece TTK’de kalan belli bir kısmın planlandığını görmekteyiz. Bu da geniş kapsamlı bir planlamayı engellediği için iş kazalarına ve hatta madencilik anlamında rezerv kayıplarına da yol açmaktadır. Şimdi, projelendirme aşamasında baktığımızda bu plana, bu planda en önemli sorun olarak gördüğümüz ocak havasının giriş kuyusu ile nefesliğin seçim yerinin üretim alanlarından çok uzakta olması yani nefesliğin yeri hem alt katlara inseydi kuyu hem de nefeslik üretim alanlarının arkasında kalsaydı havalandırma sistemi, genel havalandırma sistemi çok daha kolay olacaktı.

Tali havalandırmaya geldiğimizde de tali havalandırma ocaklarda üretime hazırlık aşamalarında yapılması gereken bir yöntemdir, bir zorunluluktur. Burada kazanın meydana geldiğini düşündüğümüz eksi 320 taban hazırlık bacasındaki tali havalandırmanın ne yazık ki üç dört yerden havalandırıldığını görüyoruz; uygun olmayan, düşük kapasiteli pervaneler var, ayrıca vantüplerin mesafesi çok uzun, 3 tane dirsekten geçen vantüp var. Ayrıca vantüplerin yıpranma ihtimali de göz önünde bulundurulduğunda ocaktaki genel tali havalandırma sisteminin çok uygun olmadığını söylersek yanlış olmaz diye düşünüyoruz.

Tehlikeli durumlarda, şimdi, metan gazı kömürün bünyesinde olduğu için ortama çıkma şansı çok yüksek. Faal kazılar sırasında, patlayıcı madde kullanılarak yapılan üretimler sırasında veya taş bacalarda sürülen hazırlıklarda da bu nedenle metanı daha öncesinden kontrol altına alabilmek için yapılan kontrol sondajlarıyla hem degaj zonları tespiti yapılıyor hem kömür bünyesindeki metan tespit ediliyor, akabinde degaj sondajlarıyla da birlikte bu metan, kontrollü bir şekilde ocak havasından çıkarılarak metanın patlama konsantrasyonunu engellemek için alınacak önlemlerden bir tanesi. Kömür tozu patlamaları, metan gazı patlamaları eğer ortamda yeterli kömür tozu konsantrasyonu varsa kömür tozu patlamalarına da neden oluyor ve aslında kömür tozu patlamaları aslında metana göre daha riskli, daha tehlikeli bir patlama ve akabinde patlama sonunda ortaya çıkan monoksit de zehirlenmelere sebep oluyor. Burada da kesin olmamakla birlikte, bilirkişi raporunda da belirtildiği üzere, bizim yaptığımız çalışmalarda da elde ettiğimiz bilgiler ışığında bir kömür patlaması ihtimali olduğunu düşünüyoruz. Kömür tozu patlamalarına karşı alınacak önlemler de mevzuatta zaten bellidir; taş tozu serpmesi, su barajları, tozu kaynağında önlemeye yönelik önlemler şeklinde sıralayabiliriz.

Tehlikeli durumlardan bir tanesi de gaz izleme sistemleri. Şimdi, gaz izleme sistemleriyle gazı önceden kontrol altına... Bu erken uyarı sistemlerinde gazı izleyip ona göre kararlar alma, planlamalar yapma, tedbirler alma şansımız var ancak burada dosya üzerinden yapılan incelemelerde bazı sorunlar olduğunu görüyoruz. Nedir bu sorunlar diyecek olursak; yukarıdaki gaz izleme merkeziyle aşağıdaki

çalışma alanındaki ilişkiler gaz izleme sistemiyle telefonla yapılıyor. Oysa, gaz izleme sistemi sonuçlarının, uyarılarının aşağıda çalışanlar tarafından da sistemde bilinmesi gerekiyordu; bu, Karadon kazasında da karşımıza çıkmıştı. Aşağıda seyyar gaz izleme araçlarının olması, “vakvak” dediğimiz sensörlerin olması bu işi, bu sorumluluğu ortadan kaldırmıyor aslında. Burada gaz izleme sistemiyle havalandırma birlikte çok iyi planlanmamış diye düşünüyoruz.

Isı kaynağı konusunda 2 tespit var, genelde zaten bu tip nedenler olur: Birincisi “Acaba bu patlayıcı madde midir?” diye düşündüğümüzde bunun için belli koşullar gerekmekte çünkü ifadeleri okuduğumuzda 17.45 ya da 17.55 civarında ocakta üretim amacıyla bir dinamit atımı yapıldığı söyleniyor. Bu dinamit kullanılırken metan gazının 1’in altında olması gerekiyor. Bu ortamda yapılan ilk patlatmadan sonra ortama metan gazı çıkma ihtimali muhtemeldir ancak patlamanın kaynağının patlayıcı olduğunu düşünmemiz için burada 2’nci bir patlatma yapılması gerekiyor ve 2’nci bir patlatma yapıldığı takdirde de metan gazının o patlama konsantrasyonunda olmaması gerekiyor. Şu aşamaya kadar 2’nci bir patlatma yapıldığına dair biz bir bilgi elde edemedik, ifadelerde bir bilgiye rastlamadık ama patlamaya neden olan diğer bir ısı kaynağı da elektrikli ekipmanlardır. Bu patlamanın olduğunu düşündüğümüz eksi 320 taban hazırlık bacasında konveyörler olduğunu biliyoruz, elektrikli yükleyici olduğunu biliyoruz. Normal şartlarda metan oranı yüzde 1,5’u geçtiğinde bunların da elektriği kesmesi gerekiyor ama geçmişte yaşanan bazı kazalarda elektrik... Yani bu 1,5’u geçmesine dönük bazı sıkıntılar yaşandığını biliyoruz. Burada mevzuata göre elektrikli ekipmanların ATEX sertifikalı olması gerekiyor. Bilirkişi raporunda her ne kadar bu durum “Yer altında izlenemedi, muadilleri üzerinde bir inceleme yapıldı.” dense de müfettiş raporlarında elektrikli ekipmanların ATEX sertifikalı olmadığı tutanaklara geçmiş durumdadır.

Şimdi, kazaların meydana gelmesi için de tehlikeli davranışlar... Orada çalışan bireylerin mutlaka mevzuat hükümlerine, iş güvenliği önlemlerine aykırı davranmış olması gerekiyor. Aslında, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası’na göre bunun gözetimi ve denetimi de işverenin sorumluluğunda. Orada kurulan sistemin işçilerin veya diğer çalışanların buradaki alınan önlemleri kendi iradeleriyle devre dışı bırakmalarını önleyecek bir gözetim ve denetim sistemi kurulması gerekiyor işletmede. Ayrıca, bir de iş sağlığı güvenliği eğitiminin mevzuat gereği yine işveren tarafından verilmesi gerekiyor. Bu iş güvenliği eğitimlerinin verilmesine ilişkin eğitimler yapılıyor pek çok işletmede ama Yargıtayın kararlarına yansımış hükümler var saygıdeğer Komisyon üyeleri. Yargıtayın bu eğitimleri davranış değişikliğine yol açacak, iş güvenliği kültürüne sahip olacak şekilde olması gerektiğini söyleyen içtihatları ve kararları vardır.

Şimdi, bizim bir de burada bu facianın dolaylı nedenleri olarak bazı tespitlerimiz var. Yani havza madenciliği... Başta da söylerken, planlama yapılırken havzanın bir bütün olarak planlanması gerektiğini biliyoruz ama buradaki rezervlerin yüzde 95’inin daha önce redevans yöntemiyle başka bir kuruluşa verildiğini ve TTK’nin rezervleri sadece yaklaşık yüzde 5’i kadarını sahasında bulundurduğunu biliyoruz; bu önemli bir nedendir. Aslında mevzuatımız... Avrupa Birliğinde bunların detaylı mevzuatı var. Dolaylı nedenler; mevzuat, denetim, liyakat, cezasızlık, bilim ve teknığe uygun, planlama ve projelendirme ve eğitim çalışmaları diyoruz.

Mevzuat konusuna geldiğimizde, ülkemizdeki madencilik alanında iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemeler, maden mevzuatı ve 6331 sayılı Yasa’ya göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle yürütülmektedir. Aslında bu kazalarda yapılan incelemelerde, denetimlerde, eski kazalardan sonra kurulan, Soma kazasından ve Karadon kazasından sonra kurulan komisyonlarda da mevzuatın eksiklikleri dile gelmişti. Ayrıca bir de mevzuatta şöyle bir sorun var: Madenleri denetleyen iki kurum var; bir tanesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü,

bir diğeri ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı. Ama burada, mevzuatta bazen yetkilerin kesişmesi veya kesişmemesi, ayrı kalmaları sebebiyle bir koordinasyon eksikliği var, bu karmaşanın giderilmesi gerekiyor çünkü MAPEG ruhsatı veren kuruluş, projeyi onaylayan kuruluş ve üretim yöntemlerine izin veren kuruluş olarak geçerken Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı onaylanmış bu projeye göre, belirlenmiş üretim yöntemine göre iş sağlığı ve güvenliği mevzuatındaki hükümlerin denetimini sağlıyor. Ama burada, biraz önce konuşmamın başında da söylediğim üzere, planlama, proje için temeli aslında yani o planlamadan, projeden bağımsız iş sağlığı ve güvenliği önlemleri almaya kalktığımızda bunlar palyatif önlemler olacaktır, sürece çözüm üretmeyecektir. Yani, bizim mevzuat konusundaki önerimiz... Sonra öneriler bölümünde de söyleyeceğiz ama Soma komisyon raporunda belirtilen önlemler, aslında Türkiye için önemli önerilerdi. Burada İSG mevzuatımızın, Avrupa Birliği direktiflerinden kaynaklı olarak temel çerçeveleri çizmesi, muğlak ifadeleri olması -burada daha önceki kamu kurumlarının yaptığı tartışmalarda da gördüğümüz üzere- bazı sorunlara yol açıyor, yorumlar getiriyor, yorum farklılıkları sorunlara yol açıyor.

Maden Kanunu'nda ise önemli bir sorunuz... Biz bunu sürekli söylüyoruz: Maden Kanunu son on sekiz yıl içerisinde ne yazık ki 20 kez değiştirildi. Biz, ulusal bir madencilik politikası geliştirilmesini, geliştirilen bu ulusal madencilik politikasına uygun bir kanun metni oluşturulmasını ısrarla söylüyoruz ve bu sorunları giderecek hükümlerin de orada yer almasını gerektiğini düşünüyoruz.

Denetim... Ülkemizde iş sağlığı ve iş güvenliği alanında 2 türlü denetim var; birisi iç denetim dediğimiz iş yerlerinde kurulmuş olan denetim sistemleri, ikincisi de dış denetim dediğimiz kamu kurumlarının yapmış olduğu denetimler. Şimdi, burada iç denetim 3 aşamalı yapılmakta: Maden Kanunu'nun 31'inci maddesine göre atanmış olan daimi nezaretçi aracılığıyla, 6331'e göre atanmış olan iş güvenliği uzmanı aracılığıyla ve ayrıca Türkiye Taşkömürü Kurumunun -çok büyük bir organizasyon olması sebebiyle içinde kurmuş olduğu İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığıyla-müesseselerdeki iş güvenliği şube müdürlükleri üzerinden yapılan denetimler aracılığıyla. Burada daimi nezaretçilik mekanizması ile iş güvenliği uzmanlığı mekanizması ne yazık ki ülkemizde uzun yıllardır sorun olarak devam ediyor. Aslında, kanun koyucu sadece madencilikte değil, belli önemli riskli sektörlerde, inşaatta, gıdada, kimya iş kollarında, sağlık sektöründe şöyle bir hüküm koymuş, mantığı şu: Bu sektörler riskli sektörlerdir, halk sağlığını ilgilendiren sektörlerdir, toplumu ilgilendiren sektörlerdir; bu nedenle, bu sektörlerde bazı personellerin istihdamını zorunlu kılmıştır; daimî nezaretçilik de bunlardan bir tanesidir, 3213 sayılı Kanun'a göre kamuya ait olan madenlerin üretiminin bilimsel yöntemlere göre yapılmasını sağlamakla görevlidir. Geçmişteki düzenlemelerde, daimî nezaretçinin hem Maden Kanunu'ndan gelen sorumlulukları varken hem de işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatından gelen sorumlulukları da vardı. Peşinden, 6331'in yayınlanmasıyla birlikte, iş yerlerinde iş güvenliği uzmanlığı kadrosu açıldı; istihdamı zorunlu personel, bunların iş yerinde yapılan işin risk seviyesine göre, iş yerinde çalışan işçi sayısına göre bir düzenlemesi var. Bunların arasında yetki karmaşası var ama kamuoyunda şöyle de bir sorun yaşıyoruz ne yazık ki bu insanların tanımı çok net ve açık değil. Bunlar bir denetim elemanı mıdır, bir danışman mıdır? Eğer denetim elemanıysa ücretini işverenden almaları doğru değildir. Yok, danışmanlar ise mahkeme kararlarında verilen sorumlulukları doğru değildir, bu sorumluluklar üzerinden aldıkları cezalar doğru değildir diyoruz. Ama kamuoyunda bu tartışma uzun yıllardır sürmekte, daimî nezaretçilerin ve iş güvenliği uzmanlarının mesleki bağımsızlıkları, mesleki güvenceleri yasayla teminat altına alınmalıdır. Yoksa, bu kadroların burada başarılı olma şansı yoktur.

Ayrıca TTK'nin kendi içerisinde kurduğu kontrol teşkilatı -biraz önce de söyledim- İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığı var, burada da bu kurumun mühendisleri 6331'den gelen yetkileriyle birlikte iş güvenliği uzmanlığı da yapıyorlar bu rakamları biraz sonra Zonguldak şubemiz aktaracak- içeride bir

kontrol mekanizması var ama dediğimiz gibi, bu kontrol mekanizmalarının her 3'ü de işverene bağlı birimler. Özel sektörde, işverene bağlı birimlerin, amirlerinin, işverenlerin üzerine çıkma şanslarının olmadığını görüyoruz. Aslında, bunların sağlıklı olduğu, doğru olduğu iş yerleri uygulamalarını da görüyoruz ama çoğunlukla bu sorunu yaşıyoruz. Bu, mahkeme kararlarına, iş akitlerinin feshihlerine kadar gitmekte.

“Dış denetim” dediğimiz konu, Enerji Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ve eski adıyla İş Teftiş Kurulu, şimdiki adıyla Rehberlik Teftiş Başkanlığı. Ayrıca, Soma’dan sonra kurulan Sigorta Bilgi Merkezi. Madenlerde, biliyorsunuz, 2015 yılından sonra zorunlu ferdî kaza sigortası çıktı. 4 aşamalı, bir de Sayıştay denetimi var. 4 aşamalı denetim var ama bunların yetki alanlarında sorumluluklar -başta da söylediğim gibi- karmaşa, hem kesişmeler var hem ayrışmalar var, boşluklar da kalmakta ve sorun olmaktadır. Enerji Bakanlığı, başta da söyledim, planlama ve projelerin kabul ve onayını sağlarken Çalışma Bakanlığı bu onaylanmış projeler üzerinden yürütüyor bu işi. Birbirleriyle koordinasyon içerisinde olması gereken bu iki kurum arasında bu ilişkiyi düzenleyen ne yazık ki mevzuat üzerinden bir düzenleme yoktur; günün koşullarına göre, günün yöneticilerinin iradelerine göre bir ilişki belirleniyor, bu da uygulamada sorunlara yol açıyor.

Sigorta Bilgi Merkezinin denetimi. İş yerleri taşıdıkları riskler açısından sigorta şirketleri tarafından denetleniyor ve eğer ki yeterli güvenlik önlemi alınmamış ise sigortaları yapılmıyor. Sigortaları yapılmayan iş yerleri de ruhsatların iptali aşamasına geliyor. Bu 3'üncü denetim aşaması. Burada da sorunlar... 2015'te çıktı bu hüküm ama hâlâ hiçbir oran değişmedi, enflasyon rakamları güncellenmedi. Hâlâ işçiler 150 bin TL'ye sigortalıyor. Oraya giden uzmanların yevmiyeleri hâlâ 2015 yılında çıkan yevmiyeler üzerinden gidiyor. Şu anda, aslında, bu işi yapan üyelerimiz bu işi de çok yapmak istemediklerini söylüyorlar.

Sayıştay raporları konusunda... Zaten Sayıştay raporları kamuoyunda yeterince tartışıldı; Sayıştay düzenlemeleri, hükümleri de belli.

Burada, cezasızlık aşamasına geçiyoruz. İş güvenliğinde, işçi sağlığında kamuoyunda çok tartışılan cezasızlık kavramı var, bu son kazadan sonra da çok gündeme geldi. Geçmişteki önemli kazalara baktığımızda, alınmış olan cezaların caydırıcı olmadığı yönünde hukukçuların söylemleri bulunmakta. Hatta pek çok kazada ya para cezasıyla ya da kararın açıklanmasının geri bırakılması şeklinde oluyor.

Bu projelerin mevzuatta planlamaları konusunda sorunlar var. Biz bunu geçmişte MAPEG'le çok panelde tartıştığımızda gelen bu projelerin onaylanması konusunda reddi ne kadardır? Çünkü geçmişte Maden Mühendisleri Odasının bu mesleki projeleri, madencilik projelerini onaylama yetkisi vardı, daha sonra 2015'te bu yetki alındı. Oradaki gördüğümüz örneklerde projelerin çoğunun -onaylanmayacak derecedeki tekniğe aykırı projelerin- onaylandığını görüyoruz; bu da kök nedendir bu işte. Bunun, tekrar bu süreçlerin sağlanması gerekiyor.

Mevzuatımızda eskiden 1475 sayılı İş Kanunu'muz vardı biliyorsunuz 4857'den önce. Orada “kurma izni” ve “işletme belgesi” gibi 2 kavram vardı. Ne yazık ki bu, 4857 sayılı Yasa'da çıkarıldı. “Kurma izni” işletme kurulmadan önce işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerine göre yapılmış bir projenin izin alması şeklindeydi. Ne yazık ki bu 2004'teki 4857 sayılı Yasa'yla kaldırıldı. “İşletme belgesi” de bu projeye uygun kurulup kurulmadığının... İş yeri kurulduktan sonra yapılan denetlemeden sonra alınan bir belgeydi. Ne yazık ki bu 2 belge 4857 sayılı Yasa'yla kaldırıldı. Bu planlama, proje, kurma izni ve işletme aşamasındaki yapılan çalışmalar aslında bu iş yerlerinin gerek madencilikte gerek madencilik dışı sektörlerde bilime ve tekniğe uygun olduğunun, iş güvenliği mevzuatına uygun

olduğunun bir göstergesiydi ama ne yazık ki bunların mevzuattan kaldırılması bugün sorunlu iş yerlerinin kurulmasına... Ve sorunlu olarak kurulan iş yerinin de -açıkça söylemek gerekirse- sonradan düzeltilmesi çok zor oluyor, bu sorunlara yol açtılar.

Eğitim sistemi... Yani bugün ülkemizde baktığımızda maden mühendisliği eğitiminden işçilerin eğitimine kadar pek çok sorunu yaşamaktayız. Ülkemizde bugün 28 üniversitede maden mühendisliği bölümü var ancak bunların büyük bir kısmının öğrencisi dahi yoktur. Sadece 12'si üniversite sınav kılavuzunda yer almakta, bunlardan sadece de 4'ü kontenjanlarını doldurmakta. Mesela, bir üniversitemize bir öğrenci girdi bu sene, onun da matematikteki başarı oranı -1 net. Böyle bir düzenlemede, böyle bir eğitim sisteminden çıkan meslektaşlarımızın da önemli sorunlar yaşadığını biliyoruz. Bunun için yapılması gereken şey: Üniversite eğitimindeki sorunların çözümü, akabinde, mezun olduktan sonra... Yaşadığımız yüzyılda teknoloji çok hızlı geliyor, bu hızlı gelişim içerisinde mutlaka meslek içi eğitimlerin yapılması gerekiyor. Aslında ülkemizde hem Odamız tarafından hem de başka kuruluşlar tarafından, üniversiteler tarafından bilimsel kongreler, sempozyumlar, çalıştaylar düzenlenmekte. Ama son zamanlarda, baktığımızda, özellikle kamu kurumlarından buraya katılımların çok az olduğunu görüyoruz yani yirmi yıllık bir mühendisin okulda aldığı eğitimden sonra yirmi yıllık süreçte kendini geliştirmesi için pek çok eğitime tabi tutulması gerekiyor hem iş yerinde hem de iş yeri dışında. Ama bunların sorunlu olduğunu düşünüyoruz. Üniversitelerimizin akademik kadro sorunu var; laboratuvar, sınıf ve fiziki koşullarında sorunlar var. Ve mühendislik eğitiminin olmazsa olmazı staj hâlâ kanayan bir yaradır, yıllarca bu konuda pek çok çalışma yapmış olmamıza rağmen, bu kanayan yarayı çözemedik. İnsanlar, öğrenciler staja gidecek iş yeri bulamıyor; gittikleri yerlerde barınma sorunu yaşıyorlar, yeme içme sorunu yaşıyorlar. Pratik eğitim mühendislik eğitiminin en temel aşamasıdır ama ne yazık ki sorunlar devam etmektedir.

Daimî nezaretçilerin eğitimi ve diğer şeyler... Bu daimî nezaretçi eğitimleri, biliyorsunuz, 2004 yılından sonra Maden Mühendisleri Odasına verilmişti ancak 2015 yılındaki kanun değişikliğiyle bu eğitimler Odamızdan alındı. Aslında mevzuat gereği alınmadı; sadece, MAPEG tarafından yetki verilmiyor. Biz bu konuda dava açmamıza rağmen, davamız tescillenmesine rağmen hâlâ bize bu yetki verilmiyor. Biz bu eğitimleri günde sekiz saatten haftada altı gün yaparken, bugün, MAPEG "Bu eğitimleri ben yapacağım." dedi, beş yıldır da sürdürmekte. 2017'ye kadar bu süreç askıda kaldı yönetmelik geç çıktığı için ama baktığımızda, bugün, şu anda, YouTube üzerinden, kameralarla izlenerek mühendis eğitimi verilmekte. 2015'teki kanun değişikliğine göre 2017'de çıkan yönetmelikle pratik eğitim konmasına rağmen bugün o eğitime katılan arkadaşlarımız kendi başlarına bırakıldı; herhangi bir işletmeden gidip bir günlük bir evrakı onaylatarak pratik eğitimlerini tamamlamış oluyorlar. Bu, okulu bitirdikten sonra alınan önemli eğitimlerden bir tanesidir; bunun mutlaka bilimsel normlara göre, üniversitelerin, meslek odalarının görüşleri alınarak düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Aslında, Soma kazasından sonra bir mesleki yeterlilik belgesi çıkarıldı, insanların mesleki yeterlilikleri sınavla tescilleniyor ancak bugün, baktığımızda, bu zorunlu olmasına rağmen pek çok iş yerinde mesleki eğitimin olmadığını düşünüyoruz. İş yerinde olan iş sağlığı ve iş güvenliği eğitimlerinin de süresi ne yazık ki bugün... Bu eğitimlerin -mesleki eğitim, iş güvenliği eğitimleri, özel eğitimler- toplam saatlerine baktığımızda, toplam elli altı saatte 1 maden işçisi yetiştiriyoruz; bunun da bilimsel normlara uygun olmadığını düşünüyoruz, hele ki böylesine riskli bir sektörde.

Şimdi, sorumluluklara geldiğimizde, iş kazalarının asli sorumlusu, 6331 sayılı Kanun'a göre, 6331'in uygulanmasından asli sorumlu olan, kanunun 4'üncü maddesinde belirttiği üzere işverenlerdir. İşverenlerin uzman kişi veya kuruluşlardan aldığı hizmetler bu sorumluluklarını ortadan

kaldırmaz ancak mahkeme kararlarına baktığımızda, bu uzman kişiler, işte, biraz önce de söylediğim daimî nezaretçiler, iş güvenliği uzmanları ve diğer sağlık personeli fakat baktığımızda, ne yazık ki mahkemelerde işverenden daha çok bu insanlar yargılanıyor, hüküm giyiyor.

Aslında, Bakanlıklarımızın sorumlulukları da zaten kanun hükümlerinde açıkça yer alıyor. Enerji Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü üzerinden yönetiliyor madencilik politikaları, mevzuatı; bu nedenle, bu konuda bir kamu kuruluşu olması bakımından, madencilik politikalarını belirleyen, projeleri onaylayan bir kuruluş olması bakımından dolaylı olarak sorumlu olduklarını düşünüyoruz. Mesela MAPEG'in, geçmişte, iş sağlığı ve güvenliği ilkelerine göre yürütülmesini takip etmek gibi bir görevi vardı. 2015'ten sonra, Soma kazasından sonra pek çok kamu görevlisi, biliyorsunuz, bilirkişi raporlarına göre kusurlu bulundu; burada, bu madde kaldırıldı ve şu anda MAPEG "Biz bu işten sorumlu değiliz." diyor. Bakanlıklar arasında bir çatışma var. Oysaki kanun hükümleri açık; her 2 Bakanlığın da ilgili kuruluş kanunlarıyla, görev, yetki ve sorumluluklarıyla bu bellidir. Çalışma Bakanlığında da vardır bu "çalışma hayatını denetlemek" şeklinde. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü mevzuatı düzenlemekle görevli; mevzuat yetersizse, dolaylı olarak bu işte de sorumluluğu vardır diyoruz.

Burada, şu anda, bu kaza, bir kamu kuruluşu olan, Enerji Bakanlığına bağlı olan Türkiye Taşkömürü Kurumunda meydana gelmiştir, işvereni TTK Genel Müdürlüğü tüzel kişiliğidir. MAPEG de Enerji Bakanlığına bağlıdır. Çalışma Bakanlığına bağlı, ilgili genel müdürlük Teftiş Kurulu Başkanlığı ile ilgili İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüdür. Yani, burada hukuksal olarak söylemiyorum ama sonuçta kamuya bağlı kurumlar; işveren de kamuya bağlı, denetleyen kurumlar da mevzuatı düzenleyen kurumlar da, hepsi kamuya bağlı, ilgili Bakanlıklara bağlı. Bunun hukuki sorumluluğu konusunda bir yorum yapma yetkimiz yoktur ama siyasi sorumluluğu da bu Bakanlıkların bağlı olduğu ilgili Hükûmetleridir diye düşünüyoruz.

Önerilerimiz aslında madde madde var. Bunu biz Soma Araştırma Komisyonuna gelirken de bu maddeleri yazdık. Bu maddeler broşürlerimizdeki sunumlarda var. Ben sunumu çok uzatmamak adına şunu söylemek istiyorum: Soma Araştırma Komisyonu bu Meclisin vekilleri tarafından yapıldı ve iyi bir çalışmaydı. Orada belirtilen 111 madde önemli maddelerdi bizim için, dikkate alınması gerektiğini düşünüyoruz. Hatta mümkünse muhalefet partilerinin yaptıkları, muhalefet şerhinde koydukları maddeleri de inceledik, onlar da değerli maddeler. Bu Soma raporundaki hükümlerin yaşamın her alanında, madencilik sektörünün her alanında yaşama geçmesi bu tip kazaların önlenmesi açısından önemli olacaktır diye düşünüyoruz. Yani bizim burada özetle söylemek istediğimiz: Bu kazalar ne yazık ki yaşandı, üzdü ama amaç, burada Komisyonun çalışma amacında da olduğu gibi, bir daha böyle kazalar olmaması yönündedir, olmaması için de gerekli önlemlerin alınması gerekiyor. Bu da toplumun tüm kesimlerini, bizi, ilgili kamu kurumlarını, sektörü ve Hükûmeti elbette ki ilgilendiriyor. Hepimiz sorumluyuz diyorum, hepimiz görevimizi yaptığımızda bu kazaların minimize olacağını düşünüyoruz.

Şimdi, ben kazayla ilgili teknik havalandırma rakamları ve benzeri rakamlar üzerinde Zonguldak Şube Başkanımıza sözü vermek istiyorum. O da biraz sunum yapacak, bazı tekrar eden yerler var, ortak yerler var, arkadaşlarımız sunum sırasında onları çıkaracak, sadece olayın teknik aşamasına girecek.

Saygılarımla.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Çağlar Bey.

2.- TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk'ün, Amasra'daki maden kazasının teknik analizi, maden kazasının oluşumunu etkileyen parametreler ve maden kazalarının olmaması için yapılması gerekenler hakkında sunumu

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, Komisyonun saygıdeğer üyeleri ve milletvekilleri; hepinizi Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi adına saygıyla selamlıyorum.

Sunumuma başlamadan önce bu sunumun herhangi bir kişi, kuruluşa ya da kurumları suçlamak ya da töhmet altında bırakmak değil, temel nedenlere inip objektif yaklaşımlarla bir daha bu kazaların olmaması için neler yapılması gerektiğiyle ilgili olduğunu düşünmenizi istiyorum.

Türkiye Taşkömürü iş yerlerinde olan personel ile işçi sayısı eminim ki hepiniz de vardır. Onun için bu slaytı çok önemsemeden geçiyorum ancak şunu görüyoruz: 151 maden mühendisi olmak üzere 220 mühendis bulunmakta, 177 mühendis asli görevinin yanında aynı zamanda iş güvenliği uzmanı olarak da görev yapmaktadır yani iş sağlığı ve güvenliği konusunda denetimde herhangi bir sıkıntının olmadığı buradan da anlaşılıyor.

Yine, Amasra'ya geldiğimizde 2 kişi A sınıfı, 4 kişi B sınıfı, 12 kişi C sınıfı olmak üzere toplam 18 iş güvenliği uzmanı var. Dolayısıyla burada da bu anlamda bir sorun olduğunu düşünmüyoruz. Ancak vardiyada 1 mühendis olması ki yasa gereği de 1'den fazla olması gerekirken orada vardiya mühendislerimizi hem yasalara ters çünkü Maden Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği'nde vardiyada bulunması gereken mühendisi teknik eleman olarak tanımlamakta, vardiya mühendisi olarak tanımlamamakta.

Ayrıca, arkadaşlar, sayın üyeler; Amasra'da 500 yer altı işçisi görünüyor. Bunlardan 82 işçi o gün tertip edildi. 82 işçi değil de o gün 100 de olabilirdi, 120 de olabilirdi. 3 vardiya bunu 100 kişiden hesaplırsak 300 kişi, hatta biraz da buna ilave yaparsak 350 kişi. 150 kişilik işçinin nereye tertip edildiğinin, bu konuların da araştırılması gerekiyor. Biz “Burada herhangi bir işçi açığı yok.” gibi bir yaklaşımla karşı karşıya kalıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, şeyi bir açıklar mısınız yani o 350 işçinin ne yaptığı, kalan 150 işçinin nasıl açıkta kaldığıyla ilgili...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi, normalde 503 yer altı işçisi var bu işletmede ama vardiyaya o gün, kaza olduğu gün 82 işçi tertip edildi. Hadi, bunu biz diyelim ki 100 kişi tertip edilmiş olabilir. Bu 3 vardiya olduğunda 300 kişi olur, arada 200 kişilik bir boşluk var. Biz de çok merak ediyoruz bu 200 kişinin nerelere tertip edildiğini, nasıl istihdam edildiğini ya da -söylemek istemiyorum- birileri tarafından kollandı mı ya da kollanmadı mı. Bunu bilemiyoruz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne demek bu?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Başkanım, bunların biraz açıklanması lazım, burada çok ciddi bir itham var. Sanki kazanın önceden yapılacağı biliniyormuş gibi bir itham var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaza mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, hayır; öyle değil ama anlaşılmadı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Anlaşılmadı, bir anlayalım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Öyle bir yaklaşımımız yok. Hayır, hayır.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Yani işe gitmeden istihdam edilip para mı alıyor bunlar?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hayır, o çok önemli değil, sanki “Kaza olacaktı, biliniyor da onlar işe gönderilmedi.” gibi bir itham var burada. Bunun açıklanması lazım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz nasıl öyle anladınız; Sayın Vekil, nasıl öyle anladınız?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne dediğinizi açıkça söyleyin.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İfadesini dinleyin, orayı dinleyin anlayacaksınız.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Hayır, hayır, öyle bir itham yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Varsa açıkça söyleyin.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Öyle bir itham yok. Biz şunu söylüyoruz: Acaba istirahatli miydi, acaba raporlu muydu, acaba senelik izinde miydi? Yani bunun geniş olarak araştırılıp ortaya konulmasını istiyoruz. Biz böyledir demiyoruz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Beyefendi, bu söylediğiniz ile o söylediğiniz arasında dağlar kadar fark var. “150 kişi nerelerdeydi?”

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kriminalize etmeyin.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Ama “Bilemiyoruz.” diyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bence tutanaklara bakmak lazım, o ifade çok önemli bir ifade.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sadece o gün için miydi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Araştırılsın istiyoruz sayın üyeler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman öyle konuşmayacaksınız. Bak, bu, çok yanlış bir anlama...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın milletvekilleri, biz araştırılsın istiyoruz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Öyle bir şey varsa bilelim yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kriminalize etmeyin. Bırakın insanlar özgürce konuşsun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bilelim öyle bir şey varsa ama itham etmeden doğru söyleyin. 150 kişi nereye gitti?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, o da onu söylüyor zaten.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Önemli bir iddia bu, çok önemli. Konuşulan ifade şu: 300 kişinin gelmediği, sanki bu gece olacaktı gibi 300 kişi korunmuş.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, özgürce konuşsun insanlar...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Böyle özgürlük olmaz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, matematikten niyet okumayın. Matematiksel bir hesap yapıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey... Deniz Bey...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Lütfen, Başkanım, bence ara verin, tutanaklara bakalım. Böyle bir şey olmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hesaba göre belirli sayıdaki işçinin vardiyalarda görev almadığı bir...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

Deniz Bey, lütfen.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, kendi aranızda konuşmayın lütfen.

Arkadaşlar, bir dakika...

Başkanım, siz şimdi bir şey söylediniz, onu açmak isterseniz açın, yoksa siz konuşmanızı tamamlayın. Biz notlarımızı alıp tutanaklardan tekrar bakıp konuya dönebiliriz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şöyle açayım Sayın Başkan: Şunu söylemek... Biz herhangi bir...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, lütfen sizler müdahalede bulunmayın.

Siz ne söylemek istediğinizi bir kez daha söyleyin ve sunumunuza devam edin.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu Komisyonun görevi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, soruyor...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen, tamam... Anlaşıldı konu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu Komisyonun görevinin biz ne olduğunu bilerek bu Komisyona geldik. Şunu açıkça söylüyorum: Bu Komisyonun bu tip iddiaları araştırmasını istiyoruz. Diyoruz ki: 150 kişiden 300-450 kişi olsa bile 503'e gelen rakamlar. 100 kişiden üç vardiya 300 olsa bile 503'e 203 kişi var. Biz diyoruz ki: "Bu insanlar raporlu muydu, izinli miydi, iş yerinde miydi, değil miydi?"

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Nerede bunlar?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, soru sordunuz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Kazayla ilgili değil...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Soru soruyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya, soru soruyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika, yok Ali Bey, lütfen... Ali Bey, yok, hayır, tamam.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu Komisyonun bunu araştırıp ortaya çıkarmasını istiyoruz.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, arkadaşlar, bir dakika...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, Türkiye Taşkömürü Kurumu yetkilileri değil...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Deniz Bey, lütfen karşılıklı konuşmayın, bir dakika.

Ya, arkadaşlar, şimdi, bakın, sizin söylediklerinizi, TTK'nin burada temsilcileri var, Komisyon üyesi arkadaşlar var, ilgili kurumlar var, notlarını alıyorlar. Siz bir soru sordunuz. O sorunun cevaplanmasını herhâlde istiyorsunuz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Böyle bir konuyu merak ettiğinizi söylediniz. Şimdi bunun notlarını aldılar. Siz devam edin lütfen. Arkadaşlarımız da...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sadece o gün için mi, yoksa genel mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Soruyor işte.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Soruda soruyor, onu da soruyor işte.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – “Siz bakın.” diyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, siz devam edin, biz sorularımızı, notumuzu alacağız.

Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Amasra Taşkömürü İşletmesinde ocakta üç vardiya çalışılmakta. Çalışmalar hazırlık ve üretim olarak sürdürülmektedir. Kartiye 1’de üretim çalışması yapılmaktadır. Üretim çalışması arka geçertmeli, dönümlü, yarı mekanize, uzun ayaklı yöntemiyle uygulanmaktadır. Kartiye 2’de de 320 baş taban yolu ve 350, 370 desandre hazırlık çalışması yapıldığı...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çağlar Başkan, burada maden mühendisi olmayanlar da var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biraz yavaş yavaş, vaktimiz var. Başkanım, kusura bakmayın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Vaktimiz var ama...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çok hızlı oluyor, ben yakalayabilmek için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, herkes merak ettiğini aynı anda sorarsa arkadaşlar sunumunu bitiremez bile Başkanımız.

Başkanım, siz buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Soru sormuyorlar, sesi anlaşılmıyor biraz yavaş yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Yine eksi 300 ikinci rekupta desandre hazırlık çalışması ve eksi 300 kalın damar bağlantı lağıcı çalışması yapılmaktadır. Ocakta yapılan çalışma alanları bu kadardır. Yine, bir önceki sayfaya geçtiğimizde, bu kadar çalışma yapılan yerde acaba kaç insan istihdam edilerek bu işlerin verimli ve sağlıklı, iş güvenliğine uygun olarak yapılması gerektiğinin araştırılması gerekir diye düşünüyorum.

Muhtemel kaza yeri ve etki alanı -kesin olmamakla birlikte- eldeki veriler incelendiğinde grizu patlamasının 2’nci kartiye eksi 320 kalın damar baştaban yolu içinde olduğu değerlendirilmektedir, bunun içinde oldu diye değerlendiriyoruz yani arın ya da şurası burası demiyoruz, içinde olduğunu değerlendiriyoruz. İlk patlamayı müteakip olduğu düşünülen toz ya da gaz patlama ve/veya patlamalarının ise 1’inci patlamanın etki alanı içinde kalan hazırlık ve üretim panolarında ya da bunların bağlantı yollarında olduğu varsayılmaktadır. Eksi 300, eksi 350 kat lağımlarında bulunan

su barajları, alev topunun sönümlemesi ve patlamanın daha geniş alanlara yayılmasını önlemek açısından önemli rol oynamıştır. Bu da bizim tespitlerimizdendir. Taş tozu uygulamasının rekup lağımlar ve kömür içindeki yollardaki yetersizliği ise muhtemel kömür tozu patlaması oluşumunda etkili olduğu düşünülmektedir. Havalandırılmayan bacalarda birikmiş olan metan gazı da muhtemel ikincil patlamalar açısından değerlendirilmelidir. Ayrıca bu da bir başka tespitimiz.

Kazanın oluşumunu etkileyen parametrelere baktığımızda ise bunları idari etkenler, teknik etkenler ve denetimlerden kaynaklı etkenler olarak sıraladık ancak burada denetimlerden kaynaklı etkenleri zaten Sayın Başkan açıkladığı için biz sadece idari etkenler ve teknik etkenler üzerinde durmak istiyoruz.

Amasra kömür havzasının “redevens” adı altında özelleştirmeye açılması, Amasra sahasındaki kömür rezervlerinin büyük bir bölümünü oluşturan Amasra-B Sahası -yani 606 milyon ton- 2005 yılında özel bir firmaya kiralanmıştır. Rezervin çok küçük bir bölümü de -16 milyon ton- TTK Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi Müdürlüğüne bırakılmıştır. Daha sonra -hepimizin malumu- 2019’da kabul edilen ve Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 20’nci maddesiyle 3213 sayılı Maden Kanunu’nda değişiklik yapılarak işletmeler redevensa açılmıştır. Ancak bu düzenleme kanunun ruhuna ve lafzına aykırıdır. ATİM ruhsat alanı küçültüldüğü için damar yatımları dikkate alındığında – bunu da önemsiyoruz- eksi 400 kotun altında devam eden damar izleri özel firma sahasına geçmektedir. ATİM’in çalışmakta olduğu alanın altında eksi 420 kotundan doğu-batı istikametinde ana ring lağını sürdürdüğü ve bu eylemlerin kamuya ait çalışma alanını sınırlandırdığı bilinmektedir. Yine bu lağımın kaderinin ya da istikbalinin ne olacağı konusunda TTK yöneticilerinden bilgi almakta fayda var.

Yukarıda anlatılan durumların çalışanlar tarafından sürekli sorgulanması ve TTK Amasra Müessesesi İşletmesinin geleceğini kendi geleceğiyle özdeşleştiren tüm çalışanların, ocakların kapatılacağı ya da özel şirkete devredileceği korku ve tedirginliğini yaşamaya başlamış olmaları; aile düzenlerinin bozulacağı, işsiz kalabilecekleri ya da kendilerince gurbetçi olacakları duygusuna kapılmaları çalışanların motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Dolayısıyla çalışanların bir bölümünde işe yabancılaşma, isteksizlik, dikkatsizlik, verimsizlik gözlenmeye başlanmıştır yani aidiyet duygusu yok olmuştur.

İdari ve teknik personelin görevde yükselmelerinde yaşanan eşitsizlikler... Özellikle teknik elemanları arasında görevde yükselme yazılı sınavlarında başarılı olmuş ancak sözlü mülakatlarda başarısız gösterilmiş ya da elenmiş olan personelin moral ve motivasyonunun aşağıya çekilmesi, bazı elemanların deneyime ve iş bilgisine bakılmaksızın pasif görevlere getirilmesi, yıllarca vekâletle iş yürütümü yapan amirlerin memur, memurların amir pozisyonuna dönüştürülmesi sonucu iş barışının bozulmuş olması da ayrıca araştırma konusu yapılmalıdır. Bilgi ve deneyimi yüksek teknik personelin emeklilik yaşını doldurmalarına çok uzun süre kalmasına rağmen yukarıda sayılı nedenler dolayısıyla emekli olmaları bilgi ve deneyimin yeni işe alınan teknik personele aktarılmasında sorunlara yol açmış, kurumsal hafıza zayıflamış ve kesintiye uğratılmıştır.

Yine, havzada iki ayrı statüde mühendis istihdam edilmesi bazı sorunlar doğurmuştur; bunu da 1 no.lu cetveli hariç tutarak söylüyoruz. Havzada 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na uygun statüde elemanlar çalışmakta ve ayrıca 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle sözleşmeli teknik elemanlar, mühendis ve teknikerler ile 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında sigortalı ve sendikalı işçi olarak çalışan mühendisler mevcuttur. Statüleri tamamen farklı olan ve aynı işi yapan elemanlar farklı değerlendirilmektedir yani kurum tarafından ya da idare tarafından. Yevmiyeli mühendislerin görevde yükselmesinin mümkün olmaması teknik ve idari birimlerden tecrübe aktarımını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, mesleğinde deneyim sahibi olan maden mühendislerinin işletmelerce

istenilen verimlilikte kullanılmamasına neden olmuştur ve olmaktadır. İşletmelerde uygulanmakta olan mevcut durumun çözüme kavuşturulmaması da iş barışını ve teknik elemanların motivasyonunu bozmaktadır.

Yine, Müessese Müdür Yardımcılığı teknik kadro birimine idari personel görevlendirilmesi, atamalarda deneyim ve liyakat: ATİM üretimden sorumlu Müessese Müdür Yardımcısının görevlerinin fiili olarak idari Müessese Müdür Yardımcısına devredilmesi yönetim hiyerarşisinde bir kopukluğa yol açmıştır.

Merkezi gaz izleme servisinde tekniker olarak çalışırken ocak mühendisliği ve/veya mühendislik tecrübesi bulunmayan bir kişinin üretim başmühendisliği gibi önemli bir göreve atanması iş yürütümü açısından doğru bir yaklaşım değildir.

Benzer örnekler kurumun tüm birimlerinde görülmektedir. Tecrübeli birçok personel çeşitli gerekçelerle pasif görevlere çekilirken yer altı tecrübesi bulunmayan kişiler çok önemli görevlere getirilmişlerdir.

Yine, iş güvenliği uzmanlarının işletmenin çalışanları arasından seçilmesi, bu da önemli bir faktör. Bu durum çalışan mühendisler üzerinde yönetimin baskı uygulama ihtimalini açık hâle getirmektedir. İşletmelerde iş güvenliği uzmanlığı görevlendirmeleri uzmanlık belgesi olan mühendislere değişen miktarlarda ek bir gelir olarak sunulmaktadır. Sonuçta, iş güvenliği uzmanlarının görevlendirildikleri birimlerde iş sağlığı ve güvenliği yönünden kontrol ve gözetim süreçlerinde belirledikleri noksanlıkları tespit ve öneri defterine yazmaktan imtina etmelerine neden olmaktadır. Bu uygulama etkin bir iş sağlığı ve güvenliği sisteminin kurulması ve sürdürülmesi açısından önemli bir zafiyet oluşturmaktadır.

ATİM iş güvenliği mühendisi olaydan bir hafta önce metan oranının yüzde 3,5-4 seviyesine ulaştığını tespit ederek ocağı tahliye ettiğini ifade etmiştir. Bu olayın rapor edilip edilmediği araştırılmalıdır.

Yine, Türkiye Taşkömürü Kurumu iş yerlerinde İSG uzmanı olarak görev yapanlardan kaç uzmanın hangi gerekçelerle görevden alındığı ve kaç uzmanın istifa ettiği sorgulanmalıdır.

Meslek içi eğitim uygulamalarının yapılmaması -yine Genel Başkanımız da bahsetmişti- tüm teknik elemanların gelişen teknolojilere ve madencilik yöntemlerine entegrasyonu için uygun koşulların yaratılmaması, mühendis kadrolarının bilimsel ve teknik sempozyum ve kongrelere gönderilmemesi teknik elemanların gelişimini engellemekte olup konu değerlendirmeye alınmalıdır.

Son olarak, Uluslararası Madencilik Kongresi ve Zonguldak'ta yapılan Kömür Kongresi'ne yine kurumumuzca delege verilmemiştir.

Sayın Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; şimdi, teknik etkenleri bir gözden geçirelim.

Ocak tasarımı ve planlama: ATİM'de yatay ve düşey konsantrasyon sağlanmamıştır. Tabii, bu, dünün ya da bugünün sorunu değildir, bunu da açıkça belirtmek lazım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne demek o Başkanım?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi açıklayacağım.

Üretim alanlarının derinleşmesine paralel olarak ocağın genel tasarımında yapılması gereken yatırımlar uzun yıllardır ihmal edilmiştir. Bu durum üretimin yanı sıra özellikle havalandırma, tehlikeli gazlarla ve tozlarla mücadele konularında yaşamsal sorunlara yol açmıştır. Kurumun diğer müesseseleri için de aynı durum geçerlidir. Mevcut üretim ve hazırlık yapılan alanlar değerlendirildiğinde ana ihraç

kuyusu ve nefesliğe mesafelerinin uzak olduğu incelenen planlardan anlaşılmaktadır. Ocağın en alt katı olan eksi 350 kotunun alt kotlarına yapılan desandre hazırlık çalışmaları incelendiğinde genel madencilik ilkeleriyle uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

Yine, işte, burada o dikey ve yatay konsantrasyonun tam olarak uygulanmadığını plan üzerinde görebilirsiniz. Havalandırma kuyuları ile üretim yapılan birimlerin ve hazırlık yapılan birimlerin mesafelerinin yaklaşık 3-4 kilometre olduğu, hatta tüm hava dolaşım yollarının da 6-6,5 kilometreyi bulduğu bilinmektedir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım “Ocağın en alt katı olan eksi 350 kotunun alt kotlarına yapılan desandre hazırlık çalışmaları incelendiğinde genel madencilik ilkeleriyle uygun olmadığı değerlendirilmektedir.” Burada ne anlatmak istiyorsunuz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şunu anlatmak istiyoruz: Normalde bu dikey ve yatay konsantrasyonda ATİM kuyusunun eksi 250’den çok daha alt kota yani ineceğiniz kota kadar indirilip havanın oradan verilip...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kuyunun eksi 250’den daha aşağı indirilip...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Daha aşağıya indirilip işte, eksi 400’e indirip, nereye hitap edecekseniz oraya kadar indirilip temiz havanın o yoldan verilip direkt üretim birimlerine ya da hazırlık yapacağınız birimlere ulaştırılması sağlanmalıdır ya da 350 kotunun altına yeni desandrelerle -çünkü buraya desandrelerle gittiniz- inilmemesi gerekir düşüncesindeyiz.

Ocak havalandırması emici özellikte mekanik bir vantilatörle yapılmakta yani aspiratör sistemiyle yapılmakta olup çalışılan iş yerlerinin ayrı temiz hava yollarıyla havalandırılmakta olduğu, hazırlık birimlerinin havalandırmasının ise tali pervaneler yardımıyla yapıldığı planlardan anlaşılmaktadır.

“ATİM kuyusundan -ona artı 40 ve eksi 250 diyoruz- 3.750 metrekiplük temiz hava girmekte, yer altı ocak açıklıklarını dolaşarak kirlenen hava, kuyunun güney batısında yer alan artı 40 baca ağzında kurulu olan emici aspiratör vasıtasıyla 3.750 metrekiplük hava tahliye edilmektedir.” denilmektedir. Ocak içi tali yol ve alanlar -yani hazırlık birimleri- tali pervaneler yani vantilatörler marifetiyle mekanik olarak havalandırılmakta ve pervanelerin bastığı temiz hava vantüplerle, daha doğrusu esnek borularla, söz konusu alanlara taşınmaktadır.

Yine ATİM havalandırma planı burada. Bunlar genelde çok daha teknik bilgilere girdiği için bunu geçiyorum.

Eksi 300 katında bulunan 2 adet 40 hp yani 30 kw pervane elimizdeki bilgilere göre 1’inci rekup eksi 320 kalın damar hazırlık baştaban yoluna temiz hava basmaktadır. Vantüp yani esnek hava borusuyla çaplarının 600 milimetre olduğu pervane çıkışlarından kısa bir mesafe sonra vantüplerin tek hat olarak devam ettiği ifade edilmekte olup vantüp çıkışının arından uzaklığı bilinmemektedir.

Hazırlık çalışmalarının devam ettiği eksi 320 batı kalın damarın dönüş havası yani kirli hava, kaçamak başyukarıdan gelen kirli havayla birleşerek eksi 300-eksi 320 desandre lağımı ile eksi 300 lağımına ulaşmakta ve burada üretim panosundan gelen kirli havayla birlikte aynı yolu izleyip ana aspiratör vasıtasıyla atmosfere yani havaya atılmaktadır.

Eksi 300 katında 2’nci rekup lağımında çalışan 2 hazırlık arını, aynı lağım üzerinde kurulu bulunan 2 ayrı tali pervaneyle havalanmaktadır. Buranın dönüş havası da eksi 236-eksi 300 nefeslik vasıtasıyla aspiratöre ulaşmaktadır.

Yine, havanın ocak içinde dolaşımıyla ilgili... Burayı da geçiyorum.

Eksi 350 katında bulunan tali pervaneler... Burada tali havalandırma önemli, eksi 350 katında 5 adet pervane bulunmaktadır. Bunların 3 tanesi eksi 350 1'inci rekup lağımı 9 no.lu bant galerisi üzerinde bir arada olup 1 tanesi 30 hp olanı, diğer 2 tanesi ise 40 hp'dir. Bunlardan 1 adet 40 hp pervane eksi 350 sol tavan damar hazırlık desandreyi havalandırmaktadır. Diğer 40 hp ve 30 hp pervanelerin 2'sinin de eksi 320 kalın damar hazırlık baştabanı havalandırdığı ifade edilmektedir.

Eksi 350 katındaki 4'üncü pervane 40 hp gücünde olup 2'nci rekup lağımı girişinde bulunmaktadır. Bu pervanenin vantüpü kalın damar rekup lağımına girerek oradan eksi 370 kotuna inen desandreye kalın damar hazırlık taban yolunu havalandırmaktadır. Yani bu 350'nin altına inilen "İnilmemesi gerekir." dediğimiz inilen yerlerin havalandırılmasıyla ilgili.

Yine, eksi 350 katında bulunan 5'inci pervane 40 hp gücünde olup eksi 350 2'nci rekup lağımının içinde kalın damar rekup lağımı ile tavan damar eksi 310-eksi 350 mekanize ayak dip taban yolu girişi arasındadır. Bu pervanenin vantüpü eksi 300-eksi 350 tavan damar mekanize ayak dip taban yoluna girerek buradan tavan damar başyukarıyı havalandırmaktadır.

Eksi 350 katından kalın damar hazırlık baş taban yolu havalandırması... Bu metan patlamasının olduğunu iddia ettiğimiz ya da varsaydığımız baştaban yolu. Eksi 320 kalın damar hazırlık baştaban yolu eksi 350 lağımı 2 adet ve eksi 300 lağımında 2 adet kurulu olan pervaneler vasıtasıyla yapılmaktadır. Yani eksi 300'de ve eksi 350'de ayrı ayrı ikişer tane pervane var. Bu ikişer tane pervanelerden buralara basılmakta ve bu ikişer tane pervaneler de bastıkları havada daha sonra pantolon şeklinde her ikisi birer vantüpe basarak arına kadar 2 vantüple taşınmaktadır.

Bir de arızalı pervaneden bahsedilmekte. 320 kalın damarı havalandıran pervanelerden birisinin olayın yaşandığı sırada arızalı olduğu için çalışmadığı ifade edilmektedir. Pervane arızasına ocak içinde müdahale edilmez çünkü bunlar elektrikli pervanelerdir ve "exproof" niteliktedir, ATEX belgelidirler, bunların açılması ya da burada müdahale edilmesi bunun "exproof" niteliğini ortadan kaldırabilir. Dışarıdan yedek pervane gelir, montajı yapılır ve arızalı pervane dışarı çıkarılır; doğrusu budur. Ancak kelepçe arızası olarak ifade edilen durum muhtemelen pervane arızası olmayıp pervane vantüp, esnek hava borusu bağlantısı ya da başka bir eleman eksikliği olabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kelepçedeki problem nedeniyle gelen temiz hava kaçığı mı oluyordu? Vantüpten arına taşınmadan önce temiz havanın hızı düşmüş mü oluyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi buradaki pervane arızalı olup bu pervane çalışmıyor bir kere, bu 4'üncü pervane.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – "Off" konumda.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Eve, 320 kalın damar havalandırma pervanelerinden biri bu. Bir tanesi stop ediyor ve bir kelepçe arızası olduğu söyleniyor. Bu kelepçe arızası sonucu da herhâlde vardiyaya bırakılıyor, devrediliyor vardiyaya ve o vardiya da...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani pervanelerden biri hiç mi çalışmıyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Hiç çalışmamış oluyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani biri çalışırken biri duruyor mu?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet, 4 pervaneden 1'i duruyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır zaten duruyorsa kelepçe arızası olduğunu nasıl tespit etmişler?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu aşağıdaki birbirleriyle beraber irtibatlarından kelepçe arızası olduğunu beyanlarından, ifadelerinden aldığımız bilgi bizim bunlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bunu şunun için soruyorum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, yani isterseniz başka şeyleriniz varsa konuşun siz, beraberce konuşun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz demin sohbet ediyordunuz, arkadaş geldi buraya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkasına mâni oldum mu ben? Başkasına mâni oldum mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben konunun içindeyim, siz dışına çıkıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz şu anda bütün Komisyonu kilitliyorsunuz, ben size mâni oldum mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kilitliyor muyum sizi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Mâni oldum mu ben size?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizce kilitliyor muyum yoksa Komisyon konusuyla ilgili mi konuşuyorum?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Deniz Bey, lütfen notlarınıza alın diyorum ya, ben anlatamıyor muyum bunu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, tam yerinde sormak ve konuşmak gerek bunu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne olur bu, yarım saat sonra sorduğunuzda gündemden mi düşer bu soru?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz mi belirleyeceksiniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, ben belirleyeceğim. Evet, ben belirleyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Olmadığınız yerde Başkan olmanın sakıncası bu işte.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok doğru bir soru sordunuz. Evet, ben belirleyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, lütfen üslubunuza dikkat edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen siz de konuşmanıza dikkat edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, ben size 3'üncü defadır söylüyorum ama ısrarla anlamıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, nezaketimi zorlamayın lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne yapacaksınız, hakaret mi edeceksiniz, küfür mü edeceksiniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, ara vereceğim, sizin yüzünüzden ara vereceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, canınız başka bir şeye sıkıldı herhâlde bana pathyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Deniz Bey, 3'üncü defadır söylüyorum, anlaşılmıyor mu lafım?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya, Sayın Başkan, konuyla ilgili soru soruyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, bir dakika, lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Rica ediyoruz ama Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz bu soruyu yarım saat sonra sorduğunuzda gündemden mi düşecekti?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, şurada 100 sayfa var yani 100 sayfanın içinde hangi sayfayı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya sıcak ısıya herkes daha iyi anlasın diye konuşuyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, bütün arkadaşlar bekliyor, siz de bekleyeceksiniz. Bütün arkadaşlar bekliyor siz de bekleyeceksiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amaç beklemek değil onlar da katılsın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın, 3'üncü defadır söylüyorum, sürekli müdahalede bulunuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne müdahalesi? Siz bana müdahale ediyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, ben size müdahale ediyorum şu anda. Ben size müdahale ediyorum, evet, konuşmayın lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya, Sayın Başkan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyonun amacına ulaşmasına engel oluyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konuşmayın lütfen. Hayır... Hayır...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Üslubunuza dikkat edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, yarım saat sonra sorabilirsiniz bu soruyu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Üslubunuz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – O zaman ara verin Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz nezaketi istismar ettiğiniz için bu üsluba zorluyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Üslubunuzun seviyesine dikkat edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, aynen size karşı yapıyorum bunu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz de konuşursanız ben daha fazlasıyla konuşurum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, size karşı yapıyorum bunu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de size karşı yapıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yapamazsınız, hayır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yapıyorum işte.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yapamazsınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz yaparsanız ben de evet...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben size ne diyorum, zamanı geldiğinde sorunuzu sorun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya bu nasıl iş? Başkan, konuyu bağlamından koparıyorsunuz yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, nasıl oyalıyor?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz ısrarla anlamıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz sabote ediyorsunuz, ben konunun özündeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen saygısızlık yapmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saygısızlık değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, saygısızlık yapıyorsunuz. Anlamıyorsunuz, ısrarla anlamamaya çalışıyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İki toplantıda bir aynı konuya geliyoruz, lütfen içeriğe dönün.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, bir dakika, siz durun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Lütfen içeriğe dönün Sayın Başkan.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye bir başka arkadaşı ben ikaz etmiyorum da sizi ikaz ediyorum, bunun farkında mısınız siz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Özüyle ilgili bir sorunuz var herhâlde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özüyle ilgili...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye istismar ediyorsunuz buradaki ilişkileri?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne özü var burada?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Allah Allah, sanki...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yani niye tekrar soruyorsunuz ki?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Derdiniz gerçeği bulmaksa benim sorduğum sorular sizin de aklınızdadır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, buradaki toplantı bire kadar devam etti. Hiçbir gerçek örtülmüyor, sizin üslupsuzluğunuz buradaki konuşulan, başka bir şey değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, gerçekten aramızdaki diyalog...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen devam edin siz, bundan sonra size söz vermeyeceğim. Hayır, vermeyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de sizden söz istemiyorum zaten.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Vermeyeceğim size söz, hayır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aramızdaki diyalogun seviyesini düşürüyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz nezaketi istismar eden birisiniz. Bir saat içerisinde 3'üncü defadır ikaz ediyorum sizi. Lütfen, hayır, bundan sonra müsaade etmeyeceğim size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben sizin konuşma üslup seviyenize inmek istemiyorum, zaten inmem de mümkün değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, müsaade etmeyeceğim size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben müsaade istemiyorum sizden zaten.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz de bundan sonra konuşmayacaksınız, siz söz almadan konuşmayacaksınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Allah, Allah! Bakın konuşacak mıyım, konuşmayacak mıyım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Diğer arkadaşlarımız aynı şekilde bu nezakete... Siz istismar ediyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan, kişileştirmeyin, rica ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, lütfen, tamam.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kişiselleştirmeyin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin konuşmanıza.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tam bu noktada gizlemeye çalıştığınız bir şey olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısızlık yapmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz saygısızlık yapıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yarım saat sonra konuşacağınız bir konuyu “gizlemeye çalışmak” diye çok saygısız bir noktaya taşıyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ara verin o zaman Sayın Başkan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söylüyorum, doğrudan müdahale ediyorsunuz bu noktada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, size müsaade etmeyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tam da bu noktada, bu kelepçe konusunda bir sorun var belli.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Allah, Allah! Bu kelepçe konusunu 15’inci kez konuşuyor. Niye, yarım saat sonra sorduğunuzda örtülmüş mü oluyor?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha çok konu var arada konuşulması gereken.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Başkaları da soru sorabilir, bunda bir sorun yok Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, herkes kafasına göre takılmayacak, hayır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bağırıp durmayın!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sen saygısızlık yapma, beni zorlama!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Sen” diyemezsin!

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Sen” diyorum sana “sen” diyorum, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sen saygısızsin, ben de sana söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sen saygısız birisin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de sana söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısız birisisin sen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bütün kötü ithamlarınızı iade ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye ben bir başka arkadaşla böyle konuşmuyorum da seninle konuşuyorum?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir dozaj daha artırıp neredeyse hakaret edeceksiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, hakaret... Siz hakareti hak eden birisisiniz ama etmeyeceğim.

Arkadaşlar, devam edin lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz benim üzerimden, bizim üzerimizden sunum yapan arkadaşların üzerinde baskı kuruyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne alakası var ya! Yaptığın saygısızlığın tercümesi bu mu?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Size göre saygısızlık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, istediğiniz kadar kışkırtın, benim terbiye seviyem sizin seviyenize inmeyecek.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Allah, Allah! Niye söz kesiyorsun o zaman, niye kesiyorsun o zaman?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, istediğiniz kadar kışkırtın, inmeyeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Laf cambazlığı yapmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Memnun musunuz? Komisyona Başkan seçtiğiniz kişinin üslubu bu işte.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Lütfen, devam edelim toplantıya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz usulsüz birisiniz, sizi usule davet ediyorum.

Deniz Bey, saygısızlığı bırakın lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, biz kaç tane KİT Komisyonu toplantısına katıldık, bir kere KİT Komisyonu Başkanında böyle bir üslup gördünüz mü?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Her defasında kesiyor muydunuz sözünü?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi konuları tartışırsak tartışalım, böyle bir üslup olmaz.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Ama aynı usulü uyguluyorduk.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Her defasında söz mü kesiyordunuz siz?

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Evet, kesiyordu maalesef.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, benim sorduğum sorunun üzerinde büyük bir karanlık var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz her tarafta mı bu nezaketsizliği yapıyordunuz? Bu nezaketsizliği her tarafta mı yapıyorsunuz siz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belli ki böyle bir karanlık var, o sorunun yanıtını gizlemeye çalışıyorsunuz.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Ne alakası var!

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne alakası var ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Her tarafta mı bu nezaketsizliği yapıyorsunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – On beş dakikadır araştırma komisyonunu sabote ediyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısızlık yapmayın lütfen. Siz sabote ediyorsunuz şu anda toplantıyı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorulan soruya yanıt vermelerini engelliyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz şu anda usulsüzlük yapıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Buraya gelip sunum yapanlara bizim üzerimizden gözdağı vermeye çalışıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, devam edin siz.

Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, devam ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bizim üzerimizden tahakküm kuruyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, konuşmayın artık, lütfen konuşmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hadi oradan! Siz kendi milletvekillerinizle ilgili tasarruf yapın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen konuşmayın.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Kelepçeyi bir daha söyleyeyim. “Kelepçe arızası” olarak ifade edilen durum muhtemelen pervane arızası olmayıp pervane...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Böyle bir Komisyon mu olur Sayın Başkan, nedir bu ya! Baştan beri bunu yaşıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye söz kesiyor?

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Efendim, Komisyon kuruldu kurulalı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, niye söz kesiyor?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya bağırmanın! Her konuşan milletvekiline bağırmanın ya, bağırmanın!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye söz kesiyor?

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkanım, oturun beraber bir konuşun, bir anlaşın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Soru soruyor, herkes soru sorabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, niye söz kesiyor? Ben burada...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ben de sizi ve değerli vekilimi protesto ediyor, çıkıyorum. Ben böyle bir Komisyon istemiyorum arkadaş.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin lütfen siz, devam edin.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Böyle bir şey olur mu, her gün aynı tantana. Vekilliğimizi de şey yaptınız ya, helal olsun!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sunuma devam edin.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Ben yine bu kelepçeyi açıklayayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vekilim, iyi, biz de soru sormayalım, susalım, peki; bizi de yedin. Biz de soru sormayalım, susalım. Bu mudur ya!

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Her toplantıda aynı tantana, her toplantıda aynı laflar; yeter ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin.

Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – “Kelepçe arızası” olarak ifade edilen durum muhtemelen pervane arızası olmayıp -pervane vantüp esnek hava borusu doğrusu- bağlantı ya da iki vantüpün bağlantısı için kullanılan basit bir malzemedir. Bu malzemenin temininden kaynaklanan sorun, aynı vardiya içinde, kısa bir süre içinde giderilebilirdi. Pervane arızasının 14 Ekimde 11.00’de başladığı ifade edilmektedir. Olay saatinde kelepçenin takılmadığı ve pervanenin çalışmadığı bilinmektedir.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Normalde orada kaç pervane çalıştığını sormamız lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin siz lütfen.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Komisyonunuza Türkiye Taşkömürü Kurumu tarafından yapılan sunumda arızalı pervanenin çalışması hâlinde bile sisteme çok küçük -30 metreküp/dakika- bir katkısı olacağı ifade edilmiştir. Eksi 320 kalın damar hazırlık baştaban yolunun havalandırması için 1 adet 30 hp, 3 adet 40 hp pervane kullanılmış olması daha önce karşılaşılan bir durum değildir. Genel madencilik kurallarında bu pek uygulanmaz. Bu uygulama metan gazının seyreltilmesi konusunda bir problem yaşandığını göstermektedir. Dolayısıyla 4'üncü pervaneye ihtiyaç duyulması çok küçük bir miktardaki havanın da alt patlama sınırını aşağıya çekebileceğini göstermektedir. Örneğin, 240 metreküp/dakika hava içinde yüzde 5 alt patlama sınır değerine ulaşan metan gazının 270 metreküp/dakika hava içinde yüzde 4,44 değerine yani alt patlama sınırının altına indiğini görebiliriz.

Yine, İş Güvenliği Şube Müdürü Vekili Volkan Soylu'nun Amasra Sulh Ceza Hâkimliğindeki ifadesi de bunu doğrulamaktadır. Merkezî gaz izleme servisinden pervanenin arızalandığı ve gaz seviyesinin 0,45'ten 0,65 seviyesine yükseldiğinin kendisine bildirildiğini ifade etmiştir yani 0,20'lik bir artış söz konusudur.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu yaptığınız pervaneye ilgili bir açıklama mı?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet, pervaneye ilgili bir açıklama bu.

Vantüplerin uzun mesafeler katetmesi... Baştan söylemiştik 2 tane 350, 2 tane 300 olmak üzere 4 tane pervane var. Bunların her ne kadar mesafeleri bilinmiyor desek de yaklaşık 400 metrenin üzerinde olduğunu ölçümlerden ortaya çıkarabiliyoruz. O yüzden vantüplerin uzun mesafeler katetmesi ve çok sayıda keskin dönüşlerden geçmesi dirençleri çok artıran ve havalandırma verimini düşüren bir durumdur. Ayrıca, vantüp bağlantıları da her 15 metrede bir kesit daralmalarına ve hava kaçaklarına yol açan olumsuz bir etkidir. Bu işlem genellikle ajöstörler, hazırlık işleri ya da üretim işçileri tarafından yapıldığından tanımlanmış belli bir usul ya da standart bulunmamaktadır.

Türkiye Taşkömürü yetkilileri artı 40 ana aspiratörün 11.500 metreküp/dakika hava emecek güce sahip olduğunu ancak kendilerinin kanat ayarlarıyla 3.750 metreküp/dakika hava emecek şekilde ayarladıklarını ifade etmiştir. Bu hesabın hangi tarihte, hangi kriterlere göre yapıldığı açıklanmamıştır.

Ocak açıklığının 18 kilometre olduğu, temiz havanın eksi 320 kalın damar hazırlık baştaban yoluna ulaşmak için yaklaşık 5 kilometre yol katettiği, ocağın en dip kotu ile ana aspiratörün bulunduğu kot arasında 410 metre kot farkı bulunduğu, kirli hava dönüş yollarının kesitlerinin bazı noktalarda 3-4 metrekareye düştüğü göz önüne alındığında eksi 300, eksi 350 katlarına yeterli temiz havanın ulaştığı söylenemez.

Aynı temiz hava yolu üzerindeki tali pervaneler için gerekli hava miktarı dikkate alındığında tali pervanelerin verimli çalışmasını sağlayacak miktarda temiz hava sağlanamadığı görülmektedir. Türkiye Taşkömürü Kurumu Havalandırma Yönergesi madde 40 gereğince tali pervanelerin emdiği hava kurulu bulunduğu kol üzerindeki havanın yüzde 70'ini geçemez. Bu bir ana kural kendi yönergelerinde.

Grizu patlamasının meydana geldiği taban yolu arından dönen hava hızının bilirkişi raporunda 0,2-0,3 metre/saniye olarak belirtilmesi de arına yeterli hava ulaştırmadığı tezini desteklemektedir. Bu da 0,5'in altında olamaz.

Ana havalandırma aspiratörü artı 40 kotunda olmasına rağmen eksi 370 kotundan itibaren farklı noktalarda kirlenen havalar farklı kesitlerde ve farklı uzunluklarda eğimli ve düz yolları katederek toplam 5-6 kilometre mesafeden sonra dışarıya atılmaktadır. Bu koşullarda ana aspiratörün katalog değerindeki hava debisini sağlaması olanaklı değildir.

ATİM'e ait yer altı ocağının havalandırma planları incelendiğinde hazırlık galerilerinin tali olarak havalandırılması için eksi 350 rekup lağıcı, 9 no.lu bant galerisi güzergâhı ve tavan ayak lağıcı üzerinde toplam 5 adet tali vantilatörün yani pervanenin bulunduğu -4 adet 40 hp ve 1 adet 30 hp bunlar- ve bu vantilatörlerle birlikte 600 milimetre çapında esnek fantüpler kullanıldığı anlaşılmaktadır. Örneğin, Türkiye Taşkömürü Kurumu genelinde kullanılan Bartec AVD-6520-2 model 40 hp gücündeki bir tali fan 600 milimetrelik kullanılmış fantüple 400 metre mesafeye ancak 2,5 metreküp/saniye yani 150 metreküp/dakika hava sağlayabilmektedir, yüzde 60 verimle çalıştığı varsayılırsa. Normalde biz yüzde 70 diyoruz bunu, burada, biraz da eskidiği düşünülürse yüzde 60 verim normal karşılanmalı. Bu durumdaysa fanın düzgün çalışabilmesi için hava kaçakları da dikkate alındığında vantilatörün girişine 372 metreküp/dakika hava sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla bu türlü 5 fanın bulunduğu bir galeriye sağlanması gereken temiz hava miktarı $5 \times 372 = 1.860$ metreküp/dakika hava olmalıdır. Türkiye Taşkömürü Kurumunun sunumundan anlaşıldığı üzere eksi 350 kat lağıcına sağlanan temiz hava miktarı 1.659 metreküp/dakika olarak belirtilmiştir yani daha düşük.

Bu konularda, bu havalandırma konularında özellikle bir şey söylemek istiyorum: Biz bir ekip olarak çalışıyoruz, yaklaşık 8 kişilik bir ekibimiz var, bu kazayı biz de inceliyoruz; haftada 2 ya da 3 kere bir araya geliyoruz, hatta Komisyonda bulunan arkadaşlarımız da üyeler arasında var ve bunu zaman zaman yeni bilgiler ışığında, yeniden değerlendirerek yapıyoruz. Bu konuyla ilgili yeniden sunum isterseniz Profesör Doktor Kemal Barış havalandırmayla ilgili bir sunum yeniden yapabilir.

Tavan ayağına salınan temiz hava miktarı da düşünüldüğünde bu kattaki vantilatörlerin sağlıklı çalışması olası görülmemektedir. Bunun yanında eksi 300 katında da toplam 4 adet 40 hp'lik vantilatör kullanılmaktadır. Bu vantilatörlerin aynı model -40 hp- vantilatörler olduğu düşünülürse bu durumda bu vantilatörlerin sağlıklı çalışması için yaklaşık 1.488 metreküp/dakika hava sağlaması gerekmektedir. Buna göre sadece ocaktaki tali fanların sağlıklı çalışabilmesi için gerekli hava miktarı -başta söylediğim- 1.860 ve 1.488 olmak üzere 3.348 metreküp/ dakika hava olmaktadır yani sadece tali vantilatörlerin çalışması için ihtiyaç duydukları besin diyelim.

TTK sunumlarından anlaşıldığı üzere eksi 300 katında toplam sağlanan hava miktarı ise yaklaşık 1.100 metreküp/dakikadır. Bu durumda ocakta eksi 300 ve eksi 350 kat lağımlarına sağlanan toplam hava miktarı $1.659 + 1.100 = 2759$ metreküp/dakika olmaktadır. Tüm bu veri ve hesaplamalarla birlikte değerlendirildiğinde eksi 300 ve eksi 350 kat lağımlarına sağlanan hava miktarının yetersiz olduğu söylenebilir.

Her ne kadar Türkiye Taşkömürü tarafından yapılan sunumda ana vantilatörün kapasitesinin 11.500 metreküp/dakika olduğu ifade edilse de ocağın direnci dikkate alındığında mevcut emilen hava miktarının üzerine çıkılması mümkün gözükmemektedir. Zira vantilatörler bir karakteristik eğri üzerinde çalışmakta ve kurulduğu ocağın karakteristik direncine uygun şekilde hava sağlamaktadır; bu da yine bir havalandırma hocamızın kesin deyimidir.

Eksi 320 kalın damar taban yolu hazırlığının havalandırması için 4 adet tali vantilatörün aynı anda kullanılması yukarıdaki yaklaşımımızı destekler niteliktedir. Bilirkişi raporunda belirtildiği üzere bu taban yolunda metan konsantrasyonunun sık sık ve uzun süreli alarm seviyelerini aşmış olması, hatta zaman zaman alt patlama sınırını bile geçmesi tali havalandırmanın da yetersizliğine işaret etmektedir. Ana havalandırma aspiratörünün acil durumlarda ve ihtiyaç hâlinde ters yönde hava

basacak özellikte olmamasının bu faciaya yönelik herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Aspiratörün bu nitelikte olması mevzuat gereğince zorunludur ve bizce de gereklidir. “Bu olay sonrasında ocak havası ters çevrilebilseydi kurtarma faaliyeti ve can kaybı açısından bir etkisi olur muydu?” sorusu tartışılabilir. Ancak bu olay üzerinde ya da muhtemel benzer olaylar sonrasında pervanelerin ters yönde hava basmasının gerekli olacağı durumların tespiti için önceden tüm senaryoların yani simülasyonların çalışılması ve bu konuda hâkim karar verme pozisyonunda bulunan kişilerin önceden belirlenerek acil durum planları dâhilinde tüm çalışanların bilgilendirilmesi gereklidir.

Yine, biliyorsunuz, teknik nedenlerden kontrol sondajlarının yapılıp yapılmadığı konusunda da şüpheler vardır. Bu konudaki yönerge ve yasada belirtildiği şekilde yine raporda var ancak bizim soracağımız sorular şunlar olabilir: Sondajlar için gerekli makine ve ekipmanlar işletmede mevcut mu? Yeterli sayıda mesafede sondajlar yapılmış mı? İlerlemeler sondajlı yapılmışsa topuk mesafesine uyulmuş mu?

Yine, TTK Amasra Müessese işletmesinde çalışmakta olan bu damarların gaz içerikleri belirlenip risk değerlendirmesi yapılmış mı? Risk değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan riskler nelerdir? Bir risk yönetim planı uygulanmış mıdır? Risk planları metan direnci konusunda bir bilgi içermekte midir? Bunların da açıklığa kavuşması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, kullanılan patlayıcı maddelerden Başkan bahsetmişti, o yüzden burada sadece ateşleyicisinin, barutçu, merkezi gaz izleme servisiyle saat 17.45’te iletişim kurduğu bilinmektedir. Türkiye Taşkömürü Kurumu iş yerlerinde dinamit atımları ateşleyici ehliyetine sahip işçiler tarafından yapılmakta olup her birisinde anlık ölçüm yapan gaz ölçerleri bulunmaktadır. Patlayıcı madde teslim alınması, taşınması ve kullanılması konusunda birden fazla denetim ve kontrol mekanizması bulunmaktadır. Bu mekanizmalar düzgün işlemiş midir? Bunun da incelenmesi gerekir.

Isı kaynaklarından elektrik, ki bizim için bu da çok önemli, ark yapmaya uygun elektrikli araç ve aygıtların yer altında olduğunu biliyoruz. Bant ve çift zincirli konveyörler, elektro-hidrolik yükleyiciler, yol vericiler ve bunun gibi lokomotifler... Yalnız burada çift zincirli konveyörler, yol vericiler, kesiciler olduğu biliniyor, elektro-hidrolik yükleyici ve lokomotifin bu katta olmadığı biliniyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan, bir sayfa atladınız mı? Orada grizuyu ateşleyen ısı kaynağının dinamit atımıyla ilgili olmadığını düşünüyorsunuz...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet, ulaştığımız sensör verileri incelendiğinde -bunu da ayrıca belirtmek istiyorum- metanın artmaya başladığı saat ile patlamanın yaşandığı saat olan 18.09 arasında bir zaman farkı bulunduğu görülmektedir. Bu durumun ve olayın yaşandığı kalın damar taban yolunun yaşamını yitiren çalışanlarının konumları dikkate alındığında grizuyu ateşleyen ısı kaynağının dinamit atımıyla ilgili olmadığı düşüncesi bizce önemli oranda ağırlık kazanmaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne demek bu?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Yani bu, dinamitten kaynaklı olmayabilir demek yani bu metan patlamasının kaynağının, ısı kaynağının başka bir ısı kaynağı olduğu yönünde...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ATEX olmayan ekipmanlar gibi değil mi?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Elektrik olabilir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi, ona geleceğiz, devam ediyoruz.

ATİM yer altı işletmelerinde üretim bazı çalışmaları eksi 300, eksi 350 katlarında yoğunlaşmıştır. Gerek havalandırma amacıyla kullanılan tali pervaneler gerekse kömür nakli için kullanılan zincirli ve bant konveyörler, yükleyiciler, haberleşme araçları ve bunun gibi makine ve teçhizat için elektrik tesis ve tesisatları ile güç üniteleri kullanılmaktadır. Her türlü elektrikli ekipmanlar bağlantı noktaları metan gazı için muhtemel bir tutuşma kaynağı olarak görülmektedir. Yürürlükteki mevzuata göre her türlü elektrikli teçhizat ATEX sertifikasına sahip olmalıdır ancak denetim raporlarından alınan bilgiler, ATİM iş yerlerinde bu şartı sağlamayan elektrikli teçhizat kullanılmadığı göstermektedir. Dolayısıyla yaşanan olayda elektrikli teçhizatın grizu ateşleme kaynağı olarak değerlendirilmeli ve bu konuda dikkatle araştırma yapılmalıdır. Bu iki konuyu özellikle gündemimize aldık biz. Bir, patlayıcı maddeden kaynaklı olmayabilir; iki, elektrik mutlaka dikkate alınmak zorundadır çünkü buraya, bu kaniya nereden vardık? Bu kaniya bu kol üzerindeki, patlamanın olası kolu üzerindeki yaralılar, ölümlerden zehirlenmenin ağırlıklı olduğu, yangın düşük olduğunda ve darbe olmadığı... Dolayısıyla bu patlamanın arında olmayabileceği, taban yolunun daha gerisinde, elektrikli aygıtların kullanıldığı bir yerde olma olasılığının oranı yüksek olarak gözümüze çarpmakta.

ATEX sertifikasına sahip olan teçhizatların da bakım ve tamir işlemlerinden sonra bu özelliklerini sağladığının test edilmesi ve belgelendirilmesi işlemlerinin de yapılacağı standartların sağlanmış olması gerekir. Bu alanda çalışan teçhizatın üzerinde yapılan bakım onarım çalışmalarının kayıtlarının varlığı sorgulanmalıdır. Yürürlükteki mevzuat gereğince metan oranı yüzde 1,5 olduğunda elektrik enerjisi otomatik devre kesiciler vasıtasıyla kesilir ancak bu sistemin düzgün çalışabilmesi için ilgili sensörün doğru konumda bulunması ve kalibrasyonlarının zamanında yapılmış olması önemlidir. Sensörlerin konumu ve kalibrasyonlarının zamanında yapıp yapılmadığı araştırma konusudur. Böyleler demiyoruz, araştırılması gerektiğini söylüyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buraya gelen üstte vardır herhâlde değil mi? Yani ocağın dibinde değildir, kolayca ulaşılacak bir yerdedir, şu anda hemen ulaşabileceğimiz bir yerdedir değil mi? Bu sertifikalandırılmayan, sonuçlandırılmayan... Bu tamirat...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Ben soruyu anlayamadım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkanım, sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz notunuzu alın lütfen, soruları daha sonra soracağız çünkü sunumu bitirmemiz diğer bütün milletvekili arkadaşlarım için de uygun olacak.

Buyurun lütfen.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK - Aynı şekilde söz konusu metan oranının etkilediği hava yolu üzerindeki tüm elektrikli teçhizatın da otomatik devre geçişiyle bağlantısının bulunması gerekir. Bir başka önemli husus da çeşitli müdahalelerle otomatik devre kesici sisteminin çalışmasının engellenmemesidir. Tabii ki sensörlerin de ortamdaki gazı ölçmesini engelleyecek müdahalelerin de yapılmamış olması gerekir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne müdahalesi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK - Sonuç olarak, bu sistemlerin düzgün kurulup işletilmesini sağlayacak iş organizasyonunu ve kontrol-gözetim mekanizmalarının düzgün işlemesi gereklidir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ne müdahalesi, ben kaçırdım -özür dilerim- takip edemedim hızlı geçtiği için?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK - Bu dış denetimi Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, arkadaşlar, dikkat ederseniz, bakın, biraz önce bir soru sorduk, Başkan Bey dedi ki: “Biraz sonra anlatacağım kısımda var.” dedi. Bence izleyelim, belki de biraz sonra onu anlatacaklar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kaçırdım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O yüzden sorularımız varsa bunların notunu alalım. Hangi soruları sormak istiyorsak o soruları devam ettirelim. Hiçbir arkadaşımızın soru sınırı yok. O yüzden bence sunumun sonuna kadar dinleyelim, ondan sonra yapalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu kadar kalın bir dosya söz konusu ve siz bize diyorsunuz ki -bu kadar kalın bir dosya varken, sunulurken- “Notunuzu alın, dönün.” Yani bu kadar hızlı sunum yapılırken o kadar hızlı not almak da mümkün değil. Bu kadar kalın bir şeyi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – O kadar kalın bir şeyi Serpil Hanım, biz seçmedik. Başkan beyler sunumlarını hazırladılar, sunacaklar kalın veya ince.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, çok isabetli yapmışlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Notumuzu alalım bence, diyelim ki: “Bakın, acil durum yönetim ve kurtarma sisteminin beşinci satırında şunu söylediniz, nedir diyelim?”

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, siz modere ediyorsunuz, kolaylaştırıcılık göreviniz var ve bizim işimizi kolaylaştırmak yerine kendi işinizi kolaylaştırıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, size göre öyle.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bizim işimizi kolaylaştırın, onu talep ediyoruz sizden.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, bana göre değil. Serpil Hanım, bana göre değil, burada bir disiplin uygulamamız lazım, onu yapalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burası ilkokul değil ki disiplin uygulayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman size bir soru sorayım: Şu anda sunumun kaçınıcı sayfasındayız Sayın Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Acil durum yönetimi ve kurtarma kısmındayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayfa numarası kaç?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Acil durum yönetimi ve kurtarma sistemindeyiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var mı? Sayfa numarası yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, cevap verdim, dinlemediniz. Acil durum yönetimi... Ya, notunuzu alın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya, anlayamaya çalışıyorum ki not alabileyim yani kaçırıncı anlayamıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, bakın, gittikçe süremizi uzatıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Siz müdahale etmezseniz uzamaz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl ben müdahale etmezsem? Nasıl, ben müdahale etmezsem Aysu Hanım, ne demek bu yani? O zaman herkes istediği gibi konuşsun burada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Konuşabilir bence, soru sorabilir herkes yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konuşabilir mi ya! Öyle bir şey olabilir mi!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz olmazsanız da Komisyondaki milletvekilleri o iradeyi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen siz devam edin, biz usulle alakalı tartışmayı daha sonra yaparız, siz devam edin lütfen.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK - Acil durum yönetimi ve kurtarma, burası mevzuatın yazıldığı gibi yazıldı, o yüzden bunlara değinmiyorum. Yalnız şurada çok önemli bir durum var çünkü kaza sonrası biz oraya çok kısa sürede Zonguldak'tan ulaştığımızda gözlemlerimiz var, onları aktarmak istiyorum.

14 Ekim 2022 tarihinde meydana gelen olay sonrasında Kuyubaşı ve Karo tesislerinde kriz yönetiminin aksaklıklara ve koordinasyonun sağlanmasında yetersizliğe neden olmuştur. Acil durum yönetiminde önemli aksaklıklar olduğu yerinde görülmüştür. Uygun bir acil durum yönetim odası, uygulanabilir bir acil durum planı ve ocak planları, destek elemanları ve birimleri ile iletişim bilgilerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Tahlisiye ekiplerine zamanında ocakla ilgili bilgiler verilememiştir. Tabii kargaşadan kaynaklı bir şey olabilir. Kurtarma çalışmaları için ocağa giren ekiplerin koordinasyonu sağlanamamış, ocağa girişler kontrol edilememiştir. Tahlisiye ekiplerinin dinleneceği ve ihtiyaçlarını karşılayacağı bir alan sağlanamamıştır. Olaydan etkilenen madencilerin aileleri ile yakınlarına ve basına bilgi vermede kargaşa ortamı oluşmuştur. Zonguldak merkez tahlisiye yetkililerinin olaya müdahil olmasıyla Türkiye Taşkömürü Kurumunun görevli tüm tahlisiye ekipleri büyük özveriyle çalışmış, yer altında kriz yönetimi sorununu da çözerek on dokuz saat süren yoğun bir çalışmayla 40 madencinin cenazesine ulaşılmış, kalan 1 kişi de gündüz vardiyasında çıkarılarak vefat sayısı 41'e ulaşmıştır. Buradan biz de merkez tahlisiye ekiplerine, tüm tahlisiye ekiplerimize teşekkürlerimizi, şükranlarımızı sunuyoruz.

Evet, Sayın Başkan, sunumum bu kadar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.-TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel ve Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, biz özel sektör sunumuna geçmeden önce milletvekillerimizin TMMOB Maden Mühendisleri Odasının sunumuyla ilgili yorumlarını, sorularını geniş bir sürede ele alacağız.

Şimdi eğer soru sorulurken sizin müdahale etmeniz gereken bir şey olursa lütfen müdahale etmeyin, milletvekillerimiz sorularını sorsunlar, ondan sonra, tamam mı Başkanım?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkanım, usul yönünden bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ– Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Biz soru soran vekillerimize soruyu sorduğu anda mı cevap vereceğiz yoksa bütün vekillerin soruları...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, notumuzu alacağız. Aynen şu anda milletvekillerimizin sunum yapılırken notlarını aldıkları gibi, notunuzu alacaksınız ve derli toplu, hepsine... Çünkü mükerrer sorular olabilir, belki daha sonra söyleyeceğiniz şeyler olabilir, bu soruların içerisinde yazılı cevaplamak istediğiniz konular varsa onu en son belirtirsiniz ama burada hepsinin cevabını alırsak daha iyi olur.

Ben şu anda milletvekillerimize geçiyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, geçmeden önce bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu konuyla ilgili biz bir çalışma grubu oluşturduk, o çalışma grubunun oluşturduğu raporu Komisyonun talep etmesi hâlinde bilahare biz Komisyona verebiliriz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Talep ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki. Sizin eğer Komisyona sunmak istediğiniz bir şey varsa tabii ki biz onu alırsız Başkanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hazırsa hemen...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bilahare... Bugün değil, bilahare sunabiliriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Belli bir süre içerisinde bunu sunarsanız iyi olur, değerlendirmiş oluruz.

Ben ilk sözü size veriyorum.

Buyurun lütfen Sayın Özer.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; öncelikle Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Ayhan Yüksel’e ve Zonguldak Şube Başkanı Çağlar Öztürk Bey’e sunumları için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, aslında burada siz baştan beri konuyu o kadar güzel analiz etmişsiniz ki buradaki bütün sorularımızın cevabını biz aşağı yukarı aldık zaten. Bizim gördüğümüz şu: Oda deve dışı bırakılmış, odaya hiçbir bilgi verilmemiş, teknik bilgi verilmemiş; siz sadece kendi ekibinizle, duyularınızla, oradaki çalışan arkadaşlarınızın aldığı bilgilerle böyle yorumlara girmiş durumdasınız. Artı, teknik olarak da zaten donanımlı bir ekip olduğunuz için bu konuların tamamında, anlatımında bir sıkıntınız yok.

Şimdi, havalandırma ile ilgili aspiratörlerin yenilenmesi konusu vardı -kırk dört senelik aspiratörler vardı orada, bir ihaleye çıkarılmış bir türlü olmamıştı, ihale gerçekleşmemişti- onunla ilgili şu cevabı da almış oldum ben burada: Bunların bir etkisinin olmadığı yani oradaki aspiratörlerin değişmesinin etkisinin olmadığı konusunda, patlamayla ilgili... Burada “Asıl sıkıntı burada başlıyor mu?” diye size soruyorum: Redevans yöntemiyle ya da ruhsat devri yöntemiyle orada bulunan rezervin yüzde 97’sinin özel firmalara devredilmesi ve geriye kalan yüzde 2,5’luk bir rezervin kamuya kalması ve yüzde 2,5’luk bir rezervin kalması yüzünden de kamunun oraya yatırım yapmaması yani TTK’nin yatırım yapmaması, Enerji Bakanlığının yatırım yapmaması, “Nasıl olsa elimizde az bir rezerv kaldı.” bununla ilgili mi bir yatırım eksikliği var? Mesela, 250 kota kadar gelen bir havalandırma bacası var, değil mi?

Bu, 320 kotunda meydana gelen bir kaza, bir patlama, 350 kota kadar gidiyor ve eksi 400'den sonra da kiralananmış bir rezerv var orada; doğru mudur? Şimdi, bu yatırımın yapılmaması... Birinci madde budur, öyle tahmin ediyoruz, öyle görüyoruz, siz de buna katılıyor musunuz?

İkinci konu; Maden Kanunu'nun 2005'ten beri bugüne kadar 28 kez değiştirilmiş olması; bu dertlere hiç çare olmamış, caydırıcılığı olmamış. Artı, bu konudaki bütün para cezalarının hiçbir şey ifade etmediği, denetim yapan mekanizmaların ocakları kapatma gibi, işi tahliye etme gibi bir durumun da olmadığı ve sizden önceki konuşmacıların, daha önceki haftalarda dinlediğimiz arkadaşların da söylediği gibi, "Biz karar verdik ocak boşaltılsın diye." ama idare mahkemesi kararıyla bu kararın iptal edildiği ve uygulamaya konulamadığı gibi bir pejmürde yapıyla karşı karşıya olduğumuzu söylemek mümkün. Burada sizin önerilerinizin tamamını aldığımız zaman ortaya bir şey çıkıyor: Maden Mühendisleri Odasıyla beraber, diğer bileşenlerle beraber yeni, caydırıcı, kaza risklerini sıfırlamaya yönelik yeni bir yasanın yapılmasını ve bu konuda sizden de destek alınmasını, özellikle maden mühendislerinden destek alınması konusunda bir çalışma yapılmasını özellikle öneriyorum size. Artı, bu araştırma sonuçlanınca -az önce de söylediniz, bir daha tekrar etmek istemiyorum tekrara düşmemek açısından- bu 8 kişilik heyetin yaptığı araştırma sonuçlanınca tekrar dinlenilmesi, burada sunumun tekrarlanması; sizden önerilerle ilgili bir sunum değil de artık bundan sonra kesin yapılması gerekenlerle ilgili bir sunum yapmanızı istiyoruz. Yani artık "Bunu öneriyoruz." "Böyle yapılması lazım." İşte mesela, oradaki patlamanın bir dinamit patlamasından oluşmadığı ve elektrik arızasından oluştuğu, oradaki donanımların ATEX'e uygun olmadığını -öyle değil mi- böyle bir sistemle karşı karşıya kalındığını da anlatıyorsunuz. Benim sizden ricam, önümüzdeki süreyi iyi kullanalım, bu konuda ne yapılması gerekiyorsa onları bize bir aktarın. Nasıl bir yasa çıkarılması gerekiyorsa, altyapısı neyse onları bize aktarın, hukukçu arkadaşlarımız da değerlendirsinsinler, Meclisimiz de değerlendirsinsin. Bundan sonra bu kazalar olmasın diyoruz.

Sunumunuz için tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aydın Özer Milletvekilimize teşekkür ediyoruz.

Sözü ben Ünal Demirtaş Milletvekilimize veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli misafirler, değerli basın mensupları; ben de sözlerime başlarken saygılarımı sunuyorum.

Tabii, Komisyonumuz yaklaşık bir aydır çalışıyor ve çok önemli sunumlar yapıldı. Bugün yapılan sunumda, gerçekten, kazanın sebeplerinin teknik gerekçeleri çok farklı bir şekilde detaylandırılarak bize anlatıldı. Ben özellikle her iki Başkanımıza da teşekkürlerimi sunuyorum. Teknik olarak bizim uzmanlık alanımız değil ama üç aşağı beş yukarı kazayı ortaya koyan teknik sebepleri ortaya koydular. Özellikle Zonguldak Şube Başkanımız da olsun, Ayhan Bey olsun, bölgeyi çok iyi bilen, bu konuda yetkili ve donanımlı kişiler, bölgede çalışmış kişiler, uzmanlık alanı olan kişiler; son derece önemsiyorum. Tabii, bir heyet hâlinde, sanırım, bir rapor hazırlanmış, onu da Çağlar Bey sunacağını ifade etti. Ondan da yine Komisyonumuzun son derece yararlanacağını düşünüyorum.

Tabii, genel olarak baktığımızda kazanın meydana gelmesiyle ilgili ortaya konulan sebepler, savcılık tarafından oluşturulan bilirkişi heyetinin sunmuş olduğu ön raporla bir paralellik arz ediyor üç aşağı beş yukarı bazı yönleriyle, hatta o raporun da çok çok daha ötesine geçilmiş bu değerlendirmelerde ama özü itibarıyla üç aşağı beş yukarı bir paralellik arz ediyor.

Yine, gördüğümüz kadarıyla, sunumdan anladığımız kadarıyla ocağın projelendirmesindeki, genel havalandırma ve tali havalandırmasındaki eksiklikler ve noksanlıklar kazanın meydana gelmesindeki temel sebeplerden biri olarak değerlendirilmiş. Tabii, ilerleyen süreçte başka bilgi, bulgular çıkar, bunlar kesin değildir ama netice itibarıyla şu aşamada elde edilen bilgi ve bulgular neticesinde bunların doğru olduğunu varsaymamız gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, havalandırma planları ocak kotlarından aşağı doğru inildikçe, yani derinleştikçe, sanırım, o derinleşmeye bağlı olarak yeniden güncellenmesi gerektiğini anlıyoruz ve burada böyle bir güncellenme yapılmadığını, Amasra ocağında böyle bir güncelleme yapılmadığını anlıyoruz.

Bir de tabii, kazanın olduğu gün bir pervane arızası meydana gelmiş. Bu arızalı pervane tamir edilmeden çalışmaya devam edilebilir mi? Yani bu konuda Kurumun içerisinde bir yönetmelik, bir yönerge vesaire var mı? Çünkü hakikaten havalandırma hayatı derecede önem taşıyor. Bir arıza meydana gelmiş, bu tamir edilmeden -sizin deyiminizle- yenisiyle değiştirilmeden, yedeğiyle değiştirilmeden çalışmaya devam edilmiş.

Yine, tespitlerinizden biri de şuydu anladığım kadarıyla: Ocağın daha önceki gaz verileri incelendiğinde eşik değerlerin aşıldığı, patlama değerlerine yaklaştığı ve hatta zaman zaman aşıldığı... Burada ocağın havalandırılmasında genel olarak bir problem olduğu ortaya çıktığı hâlde böyle bir arıza olduğunda yani ocaktaki faaliyetlerin durması gerekmez miydi? Bu konuda yönerge ne diyor varsa veya yönetmelik ne diyor varsa? Bu konuyu biraz açmanızı rica edeceğim.

Tabii, bizim değerlendirmelerimizden biri de şuydu aslında daha önceki sunumlarda, ben onu TTK yöneticilerine de sormuştum: Özellikle, yaşamını yitiren madencilerimizin önemli bir bölümü gazdan zehirlenmiş yani bu gazdan zehirlenme de aslında işaret değil midir? Havalandırma sistemindeki hatayı, noksanı veya eksikliği, neyse göstermekte midir size göre? Bunu da biraz açmanızı rica edeceğim, biraz değindiniz ama biraz açarsanız memnun olurum.

Tabii, bizim burada sadece Kurumu, kazanın meydana geldiği Amasra Müessesesini değil, diğer müesseseleri de değerlendirme gibi bir yükümlülüğümüz de var aynı zamanda çünkü benzer kazaların önlenmesine yönelik tedbirlerin de alınması için oluşturulmuş bir komisyondur bu Komisyonumuz. Siz de Kurumun diğer müesseselerini de en iyi bilen kişilerden birilerisiniz. Kandilli’de, Armutçuk Müessesesinde veya Kozlu, Karadon ve Üzülmüş Müessesesinde de benzer sorunlar var mıdır havalandırma yönünden? Projelendirilmesi yönünden, işte, genel havalandırma ve tali havalandırmaları yönünden eksiklikler ve noksanlıklar var mıdır? Varsa size göre bunların nasıl giderilmesi gerekiyor, neler yapılması gerekiyor? Bunları anlatırsanız memnun olurum.

Bir başka konu da patlamanın kaynağı konusunda bugüne kadar hiç duymadığımız bir değerlendirmede bulundunuz. Daha çok, ağırlıklı olarak patlamanın kaynağı olarak dinamit atılması ifade ediliyordu ama size göre elektrik kaynağından da olabileceğini ifade ettiniz çünkü ATEX sertifikalı ürünlerle ilgili soru sordüğümüzda da daha önce Çalışma Bakanlığının bu yönde tespitleri de vardı. 38 adet değişik üründen ocakta kullanılan 18 tanesinin ATEX sertifikalı olduğu, 20 tanesinin de ATEX sertifikalı olmadığı yönünde bir değerlendirmeleri olmuştu, tespitleri olmuştu. Hatta bununla ilgili Kuruma da uyarılarda bulunmuşlar, ceza kesilmiş yani bu konudaki değerlendirmelerinizi birazcık daha açmanızı rica edeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Demirtaş Milletvekilimize teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü Kemal Çelik Milletvekilimize veriyorum, daha sonra Serpil Hanım’a söz vereceğim inşallah.

Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle Maden Mühendisleri Odasına da teşekkür ediyorum. Aslında güzel bir rapor hazırlamışlar ama tabii, onların çok ilgi alanı olmaması gereken şeyler var; örneğin, siyasi sorumluluk. Buradaki arkadaşlar bunu değerlendirir ama sizin raporunuzda çok sık olmamış bu konu yani hiç gerek yoktu.

Şimdi, yeni bir rapor daha hazırlayacaksınız galiba. Bu da raporunuzun yetersiz olduğunu gösteriyor, kısa dönemde olduğu için normal bir şey bu bakımdan. 5 kişilik mi, 8 kişilik mi heyetiniz varmış, bir rapor hazırlanacaktı. Burada da lütfen “Sorun nedir? Neler yapılmamıştır? Neler yapılması gerekir?” dersiniz biz gerçekten çok faydalanırız, bunu istiyoruz biz.

Buradaki... Efendim, bir personel alınır, işte tecrübeli personel alınır “Tecrübesiz geldi.” denir, bu hep söylenir ama biz de belli görevlere gelirken ben de düşünürdüm bazen ya, çok da tecrübeli almayalım, yeni, genç, dinamik, vizyonu olanı alalım derdik yani. O konulara falan gerek yok. Yeni raporunuzda sizden beklediğimiz şu: Burada, anladığımız kadarıyla sürdürülebilir bir maden ocağı işletmesi için eğitim çok önemli. Eğitimde nasıl eksiklikler var ve neler yapılması gerekiyor; bu çok önemli. Denetimde, tabii, buradaki aksaklık... Ben Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakanımıza da ifade ettim, yani denetimde neler yapılmamış; bunlar çok önemli. Bir de tabii caydırıcı ceza olmuyor, en çok belki de sorunumuz bu bizim. Bir anda, bakıyorsun, idare mahkemesi giriyor bu konulara. Bunlarla ilgili de neler yapılması gerekiyor diye. Aslında Maden Mühendisleri Odasından çok güzel, çok teknik -yani siyaseti burada yapan arkadaşlarımız var, o sizi çok ilgilendirmiyor- bir raporu bekliyoruz.

Örneğin, burada biraz önce Sayın Vekilimin de söylediği gibi dinamit patlatmasından değil elektrikten diye bir iddianız oldu, ilginçtir. Yani bunu daha iyi açarsanız, daha çok teknik elemanlardan faydalanırsanız, efendim, o yine havalandırma ile ilgili, aspiratörle ilgili konuyu daha iyi açabilirsiniz... Daha doğrusu bize faydalı olmak istiyorsanız hem de göreviniz açısından tamamen öz, hap niteliğinde sorunlar, efendim, yapılması gereken tedbirler, yapılmayanlar, bunları yazabilirseniz çok iyi olur yani o zaman bize faydalı olursunuz, o zaman belki görevinizi yapmış olursunuz. Dediğim gibi siyasetini biz zaten yapacağız o sizin çok alanınıza girmiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ– Peki, Kemal Çelik Milletvekilimize teşekkür ediyoruz. Sözü Serpil Kemalbay Milletvekilimize veriyorum.

Buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben de Maden Mühendisleri Odası heyetine çok teşekkür ederim, çok değerli bir sunum yaptılar.

Öncelikle, Sayın Başkan, burada tartışmanın iyi bir şekilde, derin bir şekilde yapılabilmesi için bu tartışma sürecinin daha demokratik bir şekilde yönetilmesi, işletilmesi gerektiğini düşünüyorum. Biraz interaktif olabilirse biz de sunum yapanlardan daha çok yararlanabiliriz. Gerçekten de çok kıymetli şeyler söyleniyor ama birçok şey olduğu için, arada kaybolmaması için bu çok önemli.

Şimdi, biz 8’inci toplantımızdayız ve bu kadar süre boyunca tabii ki bir yol almaya çalışıyoruz; sık sık Soma’ya referans da veriliyor, Soma maden katliamında yaşananlar, orada kurulan komisyon ve o komisyonun ortaya çıkardıkları ve ortaya çıkan deneyimler ise aslında daha sonra kâğıt üzerinde kalması, raflarda kalması, onun yarattığı sorunlardan da bahsediyoruz. Umuyoruz, diliyoruz ki bu Komisyonun çalışmaları böyle raflarda da kalmaz; hem Soma’daki ortaya çıkan, açığa çıkan gerçekleri, hakikati hem de burada açığa çıkan hakikati Türkiye’de emekçilerin yaşamını dönüştürebilmek, işçi

cinayetlerini ortadan kaldıracı için değerlendirebiliriz. Öncelikle, Amasra maden katliamı olduktan hemen sonra Maden Mühendisleri Odasının olay yerine gitmesi ve orada bazı tespitler yapma çabasının TTK tarafından engellenmesinin çok yanlış bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Aslına bakarsanız, burada, Amasra maden katliamını araştırma komisyonu olan bu Komisyon da şu sıralarda TTK yetkilileri nasıl oturuyor ve burayı izleyebiliyorsa aynı şekilde Bağımsız Maden İşçileri Sendikası, diğer sendikalar ve Maden Mühendisleri Odalarının da bu sıralarda oturması ve bu Komisyonu denetlemesi gerekiyor. Çünkü eğer biz bunu başaramazsak, eğer işçilerin kendi kendilerini denetlemelerinin demokratik yollarını oluşturamazsak o zaman bu komisyonlar havada su döverler. Hiç kimse işçileri, işçiler namına koruyamaz; onların yaşamını, onlar namına koruyamaz. Burada benim gözümde TTK bir kamu kurumudur, evet, kamu kurumudur ama sonuçta o kamu kurumunun üzerinde bir siyaset vardır. Burada AKP’li vekillerimiz sık sık hatırlatıyorlar “Siyaseti siz buraya karıştırmayın.” diye.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siz varsınız diye.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Hiçbir şey siyasetsiz olmuyor Vekilim.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hayır, siz varsınız diye.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Her şey siyasetle oluyor.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siz söyleyeceksiniz diye. Bilinen bir şey.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kemal Bey, Serpil Hanım sunumunu bitirsin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam.

Her kararın arkasında da siyaset olduğu için siyasetin tercihlerini sorgulamadan gerçek bir analiz yapmamız mümkün değildir.

Şimdi, eğer bu salonda işçi sendikaları yoksa ama bu maden katliamının -42 kişi katledildi burada- iş güvenliği önlemleri alınmadığı için bakın, burada hocalarımız geldiler, sunum yaptılar, dediler ki: “21’inci yüzyılda bütün işçi iş kazaları yüzde 100 önlenebilirdir.” Eğer bunları biz önleyemiyorsak sorumlu biziz. O zaman bu maden katliamının sorumlusu sıfatıyla burada bulunan... Ama o öyle bir sıfatla bulunmuyor tabii, sık sık da şunu tekrarlıyoruz: Biz sizi yargılamıyoruz, yargılamıyoruz. Hayır, biz hakikati araştırıyoruz ama şu da bir gerçek: Burada müessesesinde maden katliamı olmuş bir kurum oturmuş bizi izliyor, takip ediyor, burada temsil ediliyor fakat sendikalarımız yok. Ben bunun çok büyük bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, sendikalar içerisinde de seçici davranıyoruz. Buraya örneğin bizim dilekçemizde başvurduğumuz Bağımsız Maden İşçileri Sendikası davet edilmedi, diliyorum ki bundan sonraki oturumlara davet edilir. Çünkü sendikalar üzerinde de o vekilimin bahsettiği siyasetin elleri dolaşıyor, sendikalar da rahat bırakılmıyor. Sendikalar da ancak işverenlerle uyum içerisinde olursa, işverenlerin ve siyasetin güdümünde olursa kendisine hayat bulabiliyor. Burada HAK-İŞ geldi konuştuk, diğer sendika, GMİS geldi konuştuk, onların da dertleri var fakat onlar ayakta kalabilmek için siyasete ve sermayeye yakın durmaya çalışıyorlar. Bunun karşısında duran ama işçinin hakkını arayan ama görevi sendikacılık yapmak olan, sendika olan sendikalar da kriminalize edilmektedir ve onlar dışlanmaktadır. Komisyonumuz bundan uzak durmalıdır. Bağımsız olarak sesini yükselten, gerçekten uluslararası ölçekte sendikacılık yapma çabası içerisinde olanları da burada kucaklamalıyız ve bu salonda bu arkadaşlarımızın da olması gerektiğini düşünüyorum. Ya, burada zaten biz sunumlara başlarken, Maden Mühendisleri Odası sunumlarına başlarken -ki çok değerli sunumlardı- bir tanesi zaten sektörün ana damarını tutan Maden Mühendisleri Odası, diğeri de yereli damarını tutan, Zonguldak’ta bu çalışmayı yapan şubenin ve yereli de çok iyi bilen, o sahayı da çok iyi bilen Başkanımız sunum yaptı, her ikisi de çok kıymetli, tekrar teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada tespit etmemiz gereken şeylerden bir tanesi, bir kere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji Bakanlığı arasındaki bu yetki karmaşası, yetki çatışması bu alanda da sorunlar yaratıyor. Öte taraftan bu alanda yani bu kadar çok iş kazasının olduğu, cinayetlerin, katliamların, işçi katliamlarının, madenci katliamların yaşandığı bir alanda bağımsız kuruluşların üstlenmesi gereken roller var; bağımsız denetçilerin, bağımsız kuruluşların. O anlamıyla köklü kurumlarımızdan olan odalarımız büyük bir külliyat biriktiriyor, müktesebatları çok kabarık ve bütün bu çalışmaları çok ciddiyeyle yürütüyorlar ve onların burada aldığı roller, hareket ettiği alan elbette ki toplum yararını, halk yararını savunuculuk anlamına da geliyor. Burada MAPEG'in yetkilendirmemesi yani buradaki Maden Mühendisleri Odasının yetkilerini sınırlandırması, onu yetkilendirmemesi -eğitimi sanırım "eğitim" başlığında ifade edilmişti- bu büyük bir sorun yani alanının daraltılması, Maden Mühendisleri Odasının yok sayılması, onu karıştırmak, bir çeşit aslında siyasetin de çok yaptığı gibi marjinalleştirmek, bunlar aslında sektöre de çok ciddi zarar veriyor çünkü sektörün gelişebilmesi, sektörün -işte- bu tür kazalardan -ki biz buna "cinayet" diyoruz- bunlardan arınabilmesi için bu tür bağımsız kuruluşların denetimlerine, eleştirilerine açık bir şekilde durmayı başarmaları gerekiyor, aksi hâlde biz bu sarmaldan kurtulamayız, bu anlamıyla bir şeffaflıktan söz edemeyiz yani TTK iş cinayetinin olmasının ardından şeffaf davranmamış ve bilgileri kapatmıştır. Eğer gerçekten Maden Mühendisleri Odasının -Ayhan Bey belirtti- istediği, talep ettiği bilgileri sunmuş olsalardı, biz bugün daha net ifadelerle bu maden katliamının neden gerçekleştirildiğini daha geniş bir kapsamda öğrenmiş olacaktık; bunu eleştirdiğimi söylemek istiyorum ve buna hakkı olmamalı TTK'nin, TTK bir kamu kurumu olduğuna göre Maden Mühendisleri Odasına bilgi vermemek gibi bir hakka sahip olmamalı; bunu engelleyebilmeliyiz. Kaldı ki bütün işletmeler sendikalara ve halkı temsil eden bu tür kuruluşlara, kurumlara açık olmalı, şeffaf olmalı. Benim şeffaflıktan anladığım şey budur. Yoksa bir çeşit "yapılandırılmış denetim" adı altında birçok şey var, kurum var; bu kurumları da sermayenin var ettiğini ve bir çeşit makyaj için, imaj için var ettiğini biliyoruz. Bunlardan bahsetmiyorum, bu köklü kurumlardan ve işçiye, emekçiye onların örgütlülüğüne, onların gerçekten çıkarlarını savunan kurumlardan bahsediyoruz. Eğer biz işçi cinayetlerini önlemek istiyorsak bu kurumların elini daha da güçlendirmeliyiz ama öyle bir siyasi dönemden geçiyoruz ki tam tersi yapılıyor. Odalar zayıflatılmaya çalışılıyor, hatta odalardan kurtulmaya çalışılıyor. Kazanılmış haklar var yani sermayenin bu ağırlıklılığını sınırlayacak kanunlarımız var, o kanunlar son yirmi yılda delik deşik edildi. Halkın çıkarlarına, halkın faydasına, yararına düzenlenmiş, kamu kazanımlarını, kamu faydasını önceleyen bütün yasalar aslında ortadan kaldırılıyor. İşte, Maden Yasası da -hepimiz eleştiriyoruz- yirmi yılda 20 kere Maden Yasası değiştirilmiş ama ihtiyacımızı gören bir Maden Yasası hâlâ yok, bunu da sorgulamalıyız. Maden Yasası'yla ilgili -Kani Başkan daha önce DİSK'in Genel Başkanlığını yapmış- bir milletvekili arkadaşımızın eleştirileri vardı, o yüzden tekrar etmemek için geçiyorum.

Yine, burada temel vurguyu aslında Hocamız, Başkanımız yaptı, Ayhan Başkan'dı sanırım. Dedi ki: "Havza madenciliği bir bütün olarak planlanmalıdır, eğer bir bütün olarak planlanmadığı durumda orada işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerini almak da hem verimli bulunmaz -o yüzden zaten böyle bir şeyi verimli bulup bulmama hakkımız yoktur ama ben realiteden bahsetmek istiyorum- dolayısıyla bu gerçekçi olmaz." Yani siz eğer havzayı bu şekilde parçalayıp özelleştiriyorsanız, bir kamu kurumunu bu kadar daraltıyorsanız ve sermayeye bu kadar, girişimcilere bu kadar alan açıyorsanız, peki, burada işçi sağlığı, iş güvenliğini nereye koyuyorsunuz? Bu konuda herhangi bir şekilde bunu yerine koyuyor musunuz? Hayır, onu da yerine koymuyorsunuz dolayısıyla burada büyük bir boşluk var ve bu boşluk temeli oluşturuyor ki biz orta ve uzun vadede madencilikten çıkmak gerektiğini ve -tabii ki bunun altyapısını işçiler için adil bir çözüm de üretmek, çalışanlar için adil bir çözüme de ulaşarak yapmak gerekiyor ama- yakın dönemde de bütün madenlerin aslında kamu eliyle işletilmesi gerektiğini

düşünüyoruz. Yani buradaki sermaye birikim süreci o kadar vahşi ki -ben size geçen toplantıda bir kitap göstermişim- çalışırken hastalanıyoruz ve ölüyoruz. Madencilğin görünmeyen cinayetleri görünmezde kalıyor zaten, bunlar dört nala sürüyor. Yani madencilik, maden sahaları gerçekten parçalanıyor, sayısız yeni şirketler oluşturuluyor, bu şirketler gerçekten mantar biter gibi olmuş durumda ve buralarda sayısız madencilik yapılıyor ve hepsinde de hem meslek hastalıkları hem işçi cinayetleri çok fazla. Ayhan Başkan dedi ki: “Soma’da maden katliamı cezası uygulandı; hani, hiç uygulanmıyordu, orada hiç değilse biraz uygulandı.” Ben de “Soma’da maden katliamı cezasız kaldı.” diye hatırlatmak istiyorum çünkü gerçek ceza aslında verilmişti ama bu ceza daha sonra Yargıtayda heyetin değiştirilmesiyle -siyasi müdahaleyle vekilim- siyasi müdahale yapılarak, heyet değiştirilerek oradaki Soma maden faciasında sorumlu bulunan patronlar kurtarıldılar, çok düşük cezalarla kurtarıldılar. Bu neden önemli? Yani burada bir intikamdan bahsetmiyoruz. Bu cezasızlık politikası, aslında, suçun tekrar etmesini, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınmasını -ne yapıyor- önemsizleştiriyor; tıpkı Soma’daki yargıcın dediği gibi, olursa olsun noktasına getiriyor. “Olursa olsun” demek, aslında taammüden cinayet anlamına geliyor. “Olursa olsun” yani o zaman olursa oldu ve 301 madenci orada katledildi. Bunun sorumluluğunun karşılığı olan bir ceza Soma’da verilmedi, diliyorum ki Amasra maden katliamında hem siyasi sorumlular hem de bütün sorumlular cezasını alır.

Burada tabii ki işçi sağlığı ve iş güvenliği uzmanları son derece kötü bir pozisyonda, olumsuz bir pozisyonda oluyor; üstelik madenlerde bu pozisyonun gene tartışmalı olduğunu, yine, işte maden firmalarının yetkilendirdiği nezaretçiler ile iş güvenliği uzmanları, denetçiler ile iş güvenliği uzmanları arasında yetki karmaşası olduğunu görüyoruz. Kaldı ki ben burada tahmin edebiliyorum ki uzmanın çok da fazla inisiyatif alma şansı yok çünkü gerçekten o ihlalleri, gördüğü eksiklikleri işlemesi gereken deftere her yazdığı cümleden sonra mutlaka patrona hesap vermek zorunda olan bir kişidir iş güvenliği uzmanı. Dolayısıyla, diliyorum ki bu Komisyonun çalışmalarından sonra daha otonom hâlde çalışabilen işçi sağlığı ve iş güvenliği uzmanları tarifi yapabilelim ve bunu yapısal bir düzenlemeyle sonuçlandıralım.

Onun dışında, Sayıştay raporlarında da zaten vardı. Burada Çağlar Başkan söyledi, söyleme şekli biraz karışık geldi bize ama ben şunu anladım, doğru mudur: Sayıştay raporlarında da belirtildiği gibi -Çağlar Başkanım da gitmiş ama Ayhan Hocam, siz varsınız- aslında burada, vardiyada 82 kişi olduğu söyleniyor; 3 vardiya olsa, hatta buna “82” demesek de “100 kişi” desek 300 kişi var oysa 500’ün üzerinde çalışan olması gerekiyor. Bir kere, bu sahada kaç kişinin çalışması gerekiyor? Benim anladığım, 500’ün üzerinde çalışanın olması gerekiyor yani şöyle: Burada sağlıklı ve güvenli bir çalışma olabilmesi için bu kadar çalışanın olması gerekiyor ve onların nitelikleri de tarif edilmiş zaten ama görüyoruz ki burada o esnada, o gün 300 kişi çalışıyor yaklaşık, hatta 300’ün de altında çalışan var ve üstelik 1 vardiya mühendisi var, 3 tane vardiya var. Hatta burada kaç barutçunun olduğu da ayrıca bir soru, kaç barutçu çalışıyor? 1 vardiya mühendisi var yani bunlar yetersiz. Bunların kazanın olmasındaki rolü nedir? Bunu doğru anlamış mıyız? Bunu da bir sormuş olayım.

Havalandırmayla ilgili, burada Kemal Barış Hocanın çok güzel anlattığı şeylerin bir benzerini Maden Mühendisleri Odasının sunumunda da gördük ve burada çok daha detaylı olarak var, rakamlarla açık bir şekilde gösteriliyor bize. Burada, TTK’nin sunumunda havalandırmanın gerekli olanın da üstünde olduğu söylenmişti, 3 bin metreküpün üzerinde bir havalandırma olduğu söylenmişti fakat burada yapılan detaylı incelemeden görüyoruz ki havalandırma söylendiği gibi... Evet, zaten havalandırmanın eksi 250 kota kadar gelmesi, eksi 350-400'lere gitmemesi, başlı başına havalandırmanın aşağıda dağıtılmasıyla ilgili, ayaklara ulaşmasıyla ilgili, panolara ulaşmasıyla ilgili sorunlara işaret ederken o yollar boyunca o havalandırma tertibatının, ekipmanının o bacalara, ayaklara getirdiği havanın çok çok daha aşağılara indiğini ve olması gereken metreküpün çok altında olduğunu bize burada sundunuz. Bu da

şunu gösteriyor: Bütün iş cinayetleri tabii ki öncelikle o tehlikeli durumu ortadan kaldırarak önlenabilir. Tehlikeli durum burada nedir? Gazın birikmesidir. Burada metan gazı deşarjı oluyor, metan gazı açığa çıkıyor; biz onu oradan hemen uzaklaştırabilirsek hiçbir sorunumuz olmayacak, hatta ekipmanlarda herhangi bir aksaklık olsa bile o metan gazını biz eğer havayla uzaklaştırıyor, seyreltebiliyorsak sorun olmayacak ama burada görülüyor ki bir metan gazı birikimi olmuş ve bu ocağın içine doğru yayılmış. Burada bunun temel sebebi aslında yetersiz havalandırma, açık bir şekilde belli ama biz buradaki tartışmalarda genellikle bu konuyu, yönetmelikte Soma'dan sonra karar verilen, bu havalandırmayla ilgili geri dönüşümlü -hani hem havayı alan hem de havayı çeken- o sistemin bu ocakta kurulmamış olması gibi noktaya indirgedik ama siz buna da bir açıklık getirmişsiniz, demişsiniz ki: "Böyle bir vantilatör yani böyle bir havalandırma burada kullanılmayabilirdi, bununla ilgili olarak oraya çok odaklanmayalım." Ama esas olarak havanın orada yetersizliğinden bahsetmişsiniz yani ocağa, ayaklara yeterince hava ulaşmamasından bahsediyorsunuz ki...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK - Yollar uygun değil.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yollar uygun değil çünkü hem bacadan kaynaklı olarak hem yollardan kaynaklı olarak o yollarda hava aşağıya, o işçilerin çalıştığı ayaklara ulaşmaya kadar çok büyük oranda zaten kayboluyor ve hava yetersiz. Biz bunu tespit ettik, bu konuda yanlış bir şey söylediysem siz beni düzeltirsiniz. Dolayısıyla, havanın ne kadar girdiği değil, havanın orada ne kadar olduğu önemli. Yani biz çok büyük borularla bir eve su getirebiliriz ama o eve girdiğinde o suyu çok daha dar bir boruyla sunarsak çok daha az bir su alabiliriz, oluk oluk gelse de çok az alabiliriz. Burada da öyle oluyor yani çok fazla veriyorsunuz belki ama aşağı inene kadar, ne kadar geldiği önemlidir. Tabii ki orada başka tespit etmemiz gereken şeyler de var yani o ocaklarda o havalandırma tertibatı acaba metanı uzaklaştıracak noktalarda konumlanıyor mu ya da sensörler yine -siz hiç bahsetmediniz burada, atlamadıysam eğer- sensörlerle ilgili yani -Ayhan Başkan bahsetmişti- sensörlerin uyarısıyla ilgili hangi sorunu gözlemlediniz? Acaba sensörler metanın biriktiği noktaya kadar ölçemiyor mu, gitmemiş olabilir mi? Bir de onu sormuş olalım.

Bu ATEX'le ilgili, Çalışma Bakanlığının -basına da düştü bu, Çalışma Bakanlığının bize sunumunda da vardı- ATEX sertifikalı olmayan ekipmanları var. Bunların muadil olduğu söylendi, daha önceki tartışmalarımızda "Muadilidir." demişti, TTK dedi sanıyorum, "ATEX de değil ama muadilidir." denildi. Bu muadil, muadil olmuyor yani ATEX özelliği, sertifikası bulunmayan bu ekipmanların burada ateşleyici olabilme ihtimali var, bunun altını çizdiniz ve burada galiba bir vantilatördü, oradaki şeyi bize biraz daha açar mısınız? Kelepçeyle ilgili bir sorun yaşanmış ve arıza var. Şimdi, o arızada normalde o ekipmanın çıkarılması ve yedeğinin, yenisinin getirilmesi, onun da dışarıda tamir edilmesi gerekiyor. Yani siz şunu mu ima ediyorsunuz: Ocakta mı bu tamirat yapılmış olabilir, bunu mu ima ediyorsunuz? Bir de "O vantilatör olmasa 4 tane var." demiştiniz -yanlış kavram kullanıyorsam hemen beni düzeltin- o arızalı olan ekipman o esnada çalışıyor muydu yani?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Kelepçe arızasını onun dışında tutun, yani kelepçe arızası dışarıda tamir edilebilir, kelepçe orada takılabilir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, peki o zaman şunu sorayım:

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çağlar Bey, siz notlarınızı alın lütfen, notlarınızı alın. Çünkü diğer milletvekili arkadaşlarımız da soru soracaklar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu iyi oldu Başkan çünkü ben tam iyi anlayamadığım için doğru da sormamıştım. Şimdi daha iyi anladım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

Buyurun Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kelepçe arızası orada tamir edildiğinde acaba o ocakta mı yapılmıştır ve ocakta yapılırsa ATEX özelliğini kaybeder mi ekipman? Onu ben size sorayım, siz artık nasıl şey yaparsınız...

Ben sizi daha çok yormadan... Bu kadar, tamam, çok teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, Sepil Hanım, teşekkür ediyoruz.

Cemal Çetin Milletvekilimize söz verdikten sonra Aysu Hanım’a vereceğim, sonra Kani Bey’e vereceğim.

Buyurun.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ayrıca, Türkiye Maden Mühendisleri Odasının Başkanı ve yetkililerine de sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Burada, öncelikle, Komisyonumuzun işleyişi hakkında bir düşüncemi, fikrimi ifade etmek isterim. Şimdi, Komisyonunda Başkan ve yöneticiler var, onları da biz seçtik; oy verenler var, vermeyenler var ama sağlıklı işlemesi açısından elbette ki bir başkana, bir yönetime ihtiyacımız var. Başkanı “Siz mi karar vereceksiniz?” diye provoke ederek buranın işleyişini uzatmak bir anlam taşımaz. Bizim görevimiz, buranın sağlıklı bir şekilde yönetilmesi ve bir neticeye gitmemiz.

İkinci olarak, elbette sorular soruluyor, sorulara saygı duymak lazım ama yorumlar buraya giriyor, vaktimiz gidiyor, vakti yeterli derecede kullanamıyoruz; burada bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum ben.

Sorularına gelince... Şimdi “Facianın Nedenleri” alt başlığı altında “idari etkenler” diye bir şey söyleniyor ve burada “Bilgi ve deneyimi yüksek teknik personelin emeklilik yaşını doldurmalarına çok uzun süreleri kalmasına rağmen yukarıda sayılı nedenler dolayısıyla emekli olmaları nedeniyle bilgi ve deneyiminin yeni işe alınan teknik personele aktarılması...” deniyor. Bu emekliye ayrılan teknik personeli zorla mı emekli ediyorlar yani baskıyla mı emekli ediyorlar yoksa kendi istekleriyle mi emekli oluyorlar? Ben bunu merak ediyorum.

İkinci olarak, elbette, kazanın oluşumuyla ilgili Mühendisler Odasının sorduğu teknik sorular var; onlara Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü veya ilgili birimler cevap vereceklerdir, herhâlde Komisyonun buna cevap verme gibi bir yetkisi söz konusu değildir.

Ayrıca, ben burada sunumdaki bir çelişkiyi de dile getirmek istiyorum. “Denetim noktasında facianın nedenleri” diye bir alt başlık aslında “ETKB (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı), MAPEG denetimi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İSGGM ve İTK denetimi” denmiş ve altında ifade ediliyor “Facianın nedenleri kesin olarak belirlendikten sonra kurumların sorumlulukları ortaya çıkacaktır.” deniliyor. Daha sonraki bir şeyde ise bu kurumların direkt sorumlu olduğu, suçlu oldukları ve bunun sorumluluğunun da siyasi bir sorumluluk olduğu ve Hükûmetin olduğu ifade ediliyor. Yani yukarıda deniyor ki: “Bu kesin nedenlerden sonra sorumlulukları var mı yok mu, varsa ne kadar ortaya çıkacaktır?” Alt başlıkta da diğer bir başlıkta da “Bunlar sorumludur, suçludur.” diye ifade ediliyor. Bunu da bir çelişki olarak ifade etmek istiyorum ben.

Sunumunuz için ayrıca teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Cemal Çetin Milletvekilimize teşekkür ediyoruz.

Sözü Sayın Aysu Bankoğlu Milletvekilimize veriyorum.

Buyurun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ediyorum sunumlarınız için, emeklerinize sağlık. Ben, bir bölge milletvekili olarak, özellikle, maden mühendislerine tarafsız ve ısrarlı çalışmalarından dolayı, patlamanın öncesi ve patlama anına ilişkin bilimsel gerçeklerin aslında nasıl okunması gerektiğine ait verileri korkusuzca paylaştıkları için de ayrıca bölgem adına teşekkür ederim.

Bir yorumla başlayalım: Hâlâ, soruşturmanın yürütülmesi 6 savcıyla devam ediyor ama soruşturmanın aşaması Amasra Müessesesiyle sınırlı kaldı yani soruşturma Ankara'ya uzanamadı bir türlü. Bildiğim kadarıyla, Türkiye Taşkömürü Kurumundan ya da ilgili bakanlıklardan kimsenin ifadesi alınmadığı gibi bilgisine de başvurulmadı. Bir kere, bunun asla doğru olmadığını bir kez daha hatırlatma ihtiyacı hissediyorum; bu bir.

İkincisi, burada birazdan görüşeceğiz ama özel şirketler dinlenecek bugün ve bu facianın olduğu maden, bildiğimiz üzere, bir devlet madeni yani devlet işletmesi ama burada Oda dışında iki tane özel şirket var ve Odaya da fikrini soralım yani işletim tarzıyla, gelenekleriyle, bağlı oldukları mevzuat ve üretim amaçlarıyla aslında birbiriyle aynı değil bu madenler. Yani 42 canımızı kaybettiğimiz maden ocağında biz taşkömürü çıkarıldığını biliyoruz ama bildiğim ve araştırdığım kadarıyla, davet edilen diğer iki özel şirket linyit kömürü çıkarılmasına dair uzmanlar. Maden mühendisi olmayan hâlimle ben bile taş kömürü ve linyit çıkarımı arasında aslında madenlerin özelliklerinden kaynaklı ciddi bir fark olduğunu biliyorum. O yüzden de bu facianın -kaza değil- aydınlatılması konusunda da bu arkadaşların bize ne gibi bir katkı sunabileceklerini dolayısıyla anlamış değilim. Amasra havzası da evet, metan konusunda ciddi riskler barındırıyor yani Soma havzasında da var ama çok farklı; değil mi? Yani Maden Mühendisleri Odasına soralım, bu havzalar metan konusunda ortak riskleri olsa da burada davet edilen Soma havzasındaki arkadaşların çalışma alanları arasında ciddi farklar var ama buna rağmen biz, Amasra havzasındaki devlet taşkömürü işletmeciliğinde uzmanlaşmış insanları değil, linyit konusunda çalışan özel şirketleri burada dinliyoruz. Bunun da Komisyon açısından, davet edilen kişiler açısından dikkatle incelenmesi gerektiğini vurgulayarak başlayayım.

Şimdi, sizin Maden Mühendisleri Odası olarak bir açıklamanız var 31 Ekim tarihli, zaten onun benzeri açıklamaları da paylaştınız. Sanırım, Odanız aslında facianın aydınlatılmasıyla ilgili savcılıktan, Bakanlıktan ve Kurumdan, Taşkömürü Kurumundan ocağın havalandırılması, sensör planları ve gaz ölçümlerini, bu verileri talep etti değil mi? Bu verileri resmî olarak sizinle paylaştılar mı ya da paylaşılmadıysa acaba hangi gerekçeyle paylaşmadılar; bunu merak ediyorum.

Bunun haricinde, denetim konusuna ve iş güvenliğiyle ilgili yasalara siz de değindiniz. Bir kez daha vurgulamamız açısından, tutanaklara geçmesi açısından, özel şirketler de madem buradayken sizden de duysunlar isterim olayın bilirkişileri, hocaları olarak. Yani bu 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın 8'inci maddesinin (7)'nci fıkrası uyarınca “Getirilen denetçi ücretinin işveren tarafından ödenmesi” meselesi var, siz de sunumunuzda vurguladınız. Aslında 3 kurumdan diğer yetkililere de soracağım, sizin fikrinizi de merak ediyorum yani maaşını ödeyen şirketi bir denetçinin doğru bir şekilde denetlemesi nasıl mümkün olabilir? Böyle bir denetimin bağımsız olması mümkün olabilir mi? Yani mevzuat, aslında alınması gereken minimum önlemleri belirtiyor ama belirtilen minimum önlemlere ek olarak iş yerinin bir risk analizi yapması ve gerekli önlemleri alması gerekiyor.

Burada Soma davasına vurgu yapmak istiyorum: Eylül 2020 yılında Yargıtayın bir kararı var ama usulsüz ve aslında şaibeli bir şekilde bu davanın hâkimleri değiştirilmeden önce verilen bir karar. Yargıtay bu kararında maden işletmeciliğinde önlemlerin yalnızca mevzuat standartlarının karşılanmasının yeterli olmadığını söylüyor yani “Mevzuatın haricinde, mesela işletmecinin risk

analizi, önlem denetimi yapması gerekiyor.” diyor. Size göre de öyle mi? Yüksek riskli madencilik alanında bu gibi ek denetimlerin yapılmayıp yalnızca mevzuata uygunlukla yetinilmesi sonucu oluşan iş cinayetlerinde de olası kastın olduğu belirtiliyor, bunu vurgulamamız lazım.

Şimdi, burada Amasra müessesesinde bir risk analizinin yapıp yapılmadığını biz henüz bir türlü öğrenemedik. Burada bu soruya cevap verebilecek uzman var mı, ondan da emin değilim ama en azından tutanaklara geçmesi açısından altını çizmek istiyorum. Amasra müessesesinde ya da Amasra müessesesinin bağlı olması sebebiyle Zonguldak müessesesinin marifetiyle ATİM hakkında acaba bir risk analizi yapıldı mı? Yani bu sunumun üzerine bunu da soru olarak eklemek gerektiğini düşünüyorum. Alınan önlem ve denetimlerin etkinliği -bakın, mevzuata uygunluğu demiyorum-mevzuat gerekliliklerine ek olarak acaba değerlendirildi mi değerlendirilmedi mi? Bu sorunun cevabını hâlâ bekliyoruz çünkü burada “İşçilere zarar gelebilir ama bizim ne olursa olsun üretime devam etmemiz gerekiyor.” düşüncesiyle 42 ocağımıza ateş düştü ve bu anlayışın taksirinden değil, biz ancak olası kastından bahsedebiliriz; bunu vurgulamak istiyorum.

Şimdi, asıl meselemiz, sizin de üzerinde durduğunuz, benim bugün bahsedeceğim havza madenciliği meselesi. Yani aslında, biz bunu kaç toplantıdır dile getiriyoruz ama tekrar gündeme getirmekte fayda görüyorum. Amasra havzası metan oranı çok yüksek, riskli bir kömür havzası ve bu havzayı parsel parsel başka işletmecilere devrettiğinizde de aslında riskleri de göze almış oluyorsunuz. Benzer durum Soma’da da yaşandı değil mi? Belki Odamız bize tekrar hatırlatabilir, Soma havzasının da tamamı özelleştirilmiş ve parsel parsel işletim hakları dağıtılmıştı. Yine Soma’da havza madenciliği gerekiyordu ama havzanın tamamının tek bir işletmeci tarafından bütüncül bir şekilde yapılması gerekiyordu ama yapılmadı. 2014’te tarihin en büyük maden faciası yaşandı. Yine, 2014’te 18 işçimizi kaybettiğimiz Ermenek’te facianın en önemli sebeplerinden biri, yine havzanın parçalara ayrılmasıydı, öyle değil mi? O dönem de aslında, mahcubiyetler dile getirilmişti siyasi iktidar tarafından ama sonuç değişmedi.

Şimdi, devam edeyim, Amasra’da da aslında bir havza parçalanması meselesi var, defalarca dile getirdik; hem yer üstünde hem yer altında, Amasra B sahası ve TTK tarafından işletilen A sahasının eksi 400’üncü kotunun aşağısı, bildiğimiz gibi, 2005’ten beri Hattat Holdinge redevans ediliyor. Ama hangi şartla? Kömür çıkarma şartıyla. Peki, kömür çıkıyor mu? Yıllar içinde bu şirket tek bir kilo, tek bir kürek kömür çıkarmadığı gibi bu şirketin çıkardığı tek kömür de Sayın Komisyon Başkanının, o dönemki Enerji Bakanının odasında duran ve şu anda ona hediye edilmiş olan kömür. Onun dışında, hâlâ o havzadan bu şirket tek bir kilo kömür dahi çıkarmadı ama buna rağmen, aslında Hattat redevans sözleşmeleri gereği ödemesi gerekeni, yapması gerekeni yapmaması nedeniyle sözleşmeleri iptal edilmediği gibi, bir de üstüne MAPEG tarafından üretim ruhsatı verildi yani üretim izni verildi. Bu konu peki neden önemli? Tekrar tekrar biz bunu neden anlatıyoruz? Hükümetin özelleştirme politikasının ya da yirmi senelik liyakatsizlik anlayışının çok ötesinde bir durum var, o da aslında bu konunun doğrudan bir güvenlik sebebiyle önemli olması. Yani Hattatın buradaki varlığı Taşkömürü İşletmeleri üzerindeki üretim baskısıyla da birleşince aslında alınabilecek önlemleri de bir nebze sınırlıyor diyebiliriz zannediyorum. Öyle değil mi? Peki, ne demek istiyorum? Yani, şimdi, Amasra havzasındaki kömürün yüzde 97’sinin işletim hakkını siz bu özel şirkete veriyorsunuz, yüzde 3’ü Kurumda kalıyor. Üstelik eksi 400 kotu ve aşağısını Hattata redevans edildiği için bu Taşkömürü Kurumunun bulunduğu A havzasındaki çalışma alanı eksi 400’e kadar sınırlı kalıyor doğal olarak. Bu yüzden de Taşkömürü Kurumunun inebileceği en derin galeri 350 metre. Yani aşağısında başka bir işletmenin olmasıysa -değil mi- topuz mesafelerinden hava kaçaklarına ve taban yollarındaki kömür tozu oranına kadar aslında her

şeyi etkiler. Size de bu soruyu soruyorum. Dolayısıyla TTK'nin çalıştığı alanın daraltılması, işin riskini arttırdığı gibi alınabilecek önlemleri de daraltıyor. Burada bir üretim baskısı olduğunu yani göz göre göre alınmayan önlemleri de hatırladığımızda olan 42 canımıza oluyor. Öyle değil mi arkadaşlar?

Şimdi, yıllardır verdiği taahhütlerin hiçbirini yerine getirmeyen bu şirket, olduğu yerde duruyor hatta ek izinler alıyor ve âdetâ Hükümet tarafından korunan bir şirket. Bu şirket 2017'de bir rapor hazırlıyor değerli milletvekilleri, 2 maden mühendisi hocasına bir rapor hazırlıyor ve bu raporda açıkça diyor ki: "Havzanın bölünmesinin riskleri oldukça açıktır." ve dile getirmiş, diyor ki bu rapor: "Eksi 400 sınır kotunun altında ve üstünde komşu olarak çalışılması, bu çalışmaların birbirini etkilemesi hâlinde yüksek riskler ortaya çıkar." Yine, devam ediyor "Maden üretim çalışmaları eksi 400'e ne denli yakın olursa komşu panolar arasındaki irtibat riski o kadar artar; hava kaçakları ve taban yollarında yayılan gaz ve toz nedeniyle kirlilik de o kadar artar." diyor.

Şimdi, bunun sonucunda da 2 tane öneride bulunuyor. Tabii, bu Hattat yanlısı bir rapor yani hatta bu raporun sonucunda MAPEG'ten üretim ruhsatını da almış ama bu raporda işte bu risklere dikkat çekilmiş yani Hattatın hazırlattığı raporda bu risklere dikkat çekilmiş. Bir de 2 tane öneri sunulmuş, diyor ki: "Ya Hattat eksi 400 kot altındaki doğu panolarındaki çalışmasına en erken yirmi yıl sonra başlayacak ya da Amasra Müessesesi eksi 300 ve eksi 400 kotlarında üretime başlamadan 2023 yılı sonunda sahayı terk edecek." Yani Türkiye Taşkömürü Kurumuna bağlı olan Amasra Müessesesinin kapatılmasına mahal verebilecek düzeyde bir rapor ve biz -bunu bir kez daha söyleyelim- buna asla ama asla izin vermeyeceğiz. Yani ben aslında çok isterim Sayın Komisyon Başkanından da şunu duymayı "Biz de izin vermeyeceğiz devlet kurumumuzun kapanmasına, asla müsaade etmeyeceğiz." demesini çok isterim. Peki, burada, böyle bir sorunun oluşma sebebi ne? Yani aslında Amasra'da bunu öngörmeyen ya da bunu öngördüğü hâlde burayı yine de redevans usulüyle veren anlayış. Bu rapor sonrasında ne oldu -az önce de söyledim- Hattata MAPEG tarafından üretim ruhsatı verildi. Amasra Müessesesi ise eksi 350 kotundaki üretimine devam etti. Şimdi, bu kimin sorumluluğu değerli milletvekilleri? Burada Odayı eleştiriyorsunuz sorumlulukla ilgili kendi fikrini söylemesi münasebetiyle ama başından beri söylüyoruz; burada Hükümetin bir sorumluluğu vardır; burada Enerji Bakanının da gerekli önlemleri almayan, yatırımları yapmayan kurumun da o kurumun bağlı olduğu Bakanlığın da sorumluluğu vardır; bunu göz ardı edemeyiz yani üzüntülerimizi dile getirerek "kader, fitrat" diyerek bunu unutamayız. Bu algıdan, bundan vazgeçmeniz lazım.

Bakın, rapor ayrıca ne diyor: "Hattat ve TTK'nin bu havzada beraber çalışması risklidir, o yüzden de Hattatın redevans dolayısıyla sorumluluklarını görmezden gelin ya da sadece yüzde 3'lük yetkisi olan TTK havzadan çekilsin." diyor ya. Yani Hükümet Hattata üretim izni vererek ne cevap veriyor? Ben bunu gerçekten merak ediyorum. "ATİM'i kapatıp bu havzayı size devredeceğiz." sinyali değil de nedir bu? Bu konuyla ilgili hiçbir Hükümet yetkilisi neden konuşmuyor, neden konuşmuyor?

Günlerdir madenci izinlerinden bahsediyoruz "Madenciler idari izinli sayılsın." diyoruz, bununla ilgili Hükümetten tık yok, tık yok. "Buraya yıllardır işçi alınmamış, üretim baskısı var, bu havzaya sıkıştırılmış bu kurum, devlet kurumu kapatılmasın, Amasra'da böyle bir endişe var." diyoruz, Hükümetten tık yok. "Bu patlama neden oldu, bu patlamanın sorumluları kim?" "Efendim, araştırılıyor, savcılık aşamasına müdahale edemeyiz." Peki, oraya müdahale etme ama sen idari açıdan Bakanlık nezdinde ne yaptın, ne yaptın? Araştırma, soruşturma açtın mı; açığa aldın mı hiç kimseyi; görevden el çekirdin mi ya da "Hayır, ben bunların hepsini araştırıyorum, gerekli soruşturmamı yapıyorum." diyebildin mi? Diyemedin. O zaman, Hükümetin siyasi sorumluluğuyla ilgili gereğini yapmadığını söylediğimizde ya da Maden Mühendisleri Odası bu konuyla ilgili fikrini beyan ettiğinde onları susturmak yerine bir kulağımızı açıp dinlememiz gerekiyor değerli milletvekilleri.

Bakın, Amasra taş kömürü alanının Hattata devredilmek istendiği meselesi yeni değil zaten, biz bunu biliyoruz, bununla ilgili işçi yakınları da bu konuyu dile getiriyorlar, bu endişelerini dile getiriyorlar. Yani burada, bakın, dört senedir ya, dört senedir bu havalandırma meselesi çözülüyor. Ya, neden çözülüyor? Ya da birkaç sene sonra elden çıkarılacak olan bu yere acaba yatırım yapmaktan imtina mı ediliyor yani böyle bir şey olabilir mi sizce? Acaba Odamız bu konuda ne düşünüyor? Ya, bir yatırım maliyeti olacak, acaba bu yatırım maliyeti amorti edilemeyecek de o yüzden mi yani sebebi bu olabilir mi? Benim anladığım, Türkiye Taşkömürü Kurumunun üretim yaptığı A havzasının eksi 400 altıda dâhil olmak üzere Amasra havzasının sadece yüzde 3'lük bir alana sıkıştırılmış olması; ATİM'e yeni yatırım yapılmamasının, işçi alınmamasının ve bakım onarım çalışmalarında eksiklik olmasının önemli nedenlerinden birisidir. Öyle değil mi sizce de? Yani dolayısıyla Amasra Taşkömürü İşletmelerinin ve TTK Genel Müdürlüğünün açıkça sorumluluğunun yanı sıra, buradaki havzada riskleri görmesine rağmen bu havzayı 2'ye bölen anlayışın yani Hükûmetin de sorumluluğunun tartışılması gerekir. Yani hiçbir şey yokmuş gibi biz "Burada Hükûmetin sorumluluğu hiç yok, Hükûmet..." Ya, böyle bir şey yok değerli milletvekilleri. Bu kapsamda, hayati risklere rağmen, redevans sözleşmeleriyle havza madenciliğinin terk edilmesinin sebebi ve sonuçları gerçekten nedir? Yani bunu anlatmamız, bunu tartışmamız lazım. Acaba bu redevans anlaşmalarından -keşke Sayın Yıldız burada olsaydı; o, çok iyi bilir bence bu sorunun cevabını- bu redevans sözleşmesinden devletin bugüne kadarki kazancı nedir ya da verdiği garantiler nedir acaba? Gerçekten, bu redevans sözleşmesi -sonucunda- bizim 42 canımızı kaybetmemize sebebiyet vermiş olabilir mi? Bunu da araştırmamız lazım.

Şimdi, size sorum da bu konuyla ilgili: Yani madenlerin bu şekilde parsellere bölünmesinin zararları görünmüyor mu? Yani bununla ilgili, madenlerde bu özelleştirme politikalarının iş güvenliğine etkisi var yani bunlar nelerdir, bunlar ne gibi zararları başımıza açmaktadır?

Son olarak, üretim baskısı... Üretim baskısının olduğunu bilirkşi ön inceleme raporundan, Emniyet fezlekesinden ve çok daha öncesinde de Sayıştay raporlarından biliyoruz zaten. Üretim baskısı iki şekilde yapılabilir diye anlıyorum: Burada aslında bizim çok tartıştığımız, işçilerin fiziki şartları zorlanarak yapılabilir birinci olarak; ikinci olarak da madenin fiziki şartları zorlanarak yapılabilir. Müessesede özellikle 2009 yılından beri giderek azalan bir personel sayısı var. Sayıştay raporları norm kadrolarda boşluk olduğunu belirtiyor; yine, aynı şekilde, bilirkşi ön inceleme raporları işçi ve nezaretçi sayısının az olduğunu belirtiyor ama bir yandan, işçi başına düşen üretim miktarında da herhangi bir azalma olmadığı gibi Amasra özelinde bir artış söz konusu. Biz biliyoruz, Amasra Müessesesi personel talebinde bulunmuş ancak bu talep Türkiye Taşkömürü tarafından karşılanmamış ısrarla ve ısrarla. Enerji Bakanlığının bu konudaki hiçbir açıklaması yeterli değil ve sorumluluğu hiçbir şekilde de kabul etmiyor.

Üretim baskısı, bir de madenin fiziki şartları zorlanarak oluyor, değil mi? Yani bu da aslında Amasra Müessesesinde yapılmış diyebiliriz. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yani gerekli önlemler alınmamış. Eksi 350 kotuna kadar inerken alınmadığını yani hava dönüşlerinin ve kirli havanın çıkışının aslında tam olarak denetlenmediğini; yenilenmeyen aspiratörlere rağmen hava döngüsü tam olarak sağlanmadığı hâlde madende üretim çalışmalarına devam edildiğini ve ayak boylarının artırıldığını biz görüyoruz.

Peki, Sayın Enerji Bakanı faciadan bir ay önce Müesseseye geldiğinde bu üretim baskısına ilişkin ne diyor? Yani çok önemli şeyler söylemiş, okuyorum direkt kendisinin ifadelerini: "Son keşiflerle birlikte yaklaşık 20 milyar ton kömürümüz var, linyit ve taşkömürü; bunun 1,5 milyar tonu bu havzada." Yani Amasra'yı kastediyor. "Taş kömüründen ve son derece kaliteli bir kömürden bahsediyoruz ama

yıllık üretimimiz 1 milyon ila 1,5 milyon ton arasında değişiyor. Bu şekilde baktığımızda, burayı bin yılda bitiremezsiniz.” Hattata mı diyor acaba, Kuruma mı diyor? “Onun için, diyoruz ki: Kim üretirse üretsın, üretim artsın, istihdam artsın. Üretim artış hedefimiz var. Kömür vazgeçilmezimizdir.”

Ne yapılıyor peki buradan çıkarılan kömür? Yani bu Komisyonun aslında buna da bir cevap araması lazım. Yine, Sayın Yıldız olsaydı belki cevap verirdi. Yani acaba buradan çıkarılan kömür ne yapılıyor değerli milletvekilleri? Yani Amasra’da çıkarılan Türkiye taş kömürlerinin yüzde kaçını yıllar içerisinde sanayide kullandınız, yüzde kaçını vakıf kömürü olarak halka dağıttınız?

Yine, biliyorsunuz, seçim zamanı geliyor; işçilerin ifadeleri olduğu için soruyorum: Acaba bu kömürün vakıf kömürü olarak kullanılmasına ya da bu yüzden bu oranın, üretim oranının artırılmasına ilişkin bir talep var mıydı? Yani, Sayıştay raporuna göre, 2018’de burada üretilen tüvenan taş kömürü miktarı 100.953, 2019’da 149.898. Yani bu üretimlerin ne kadarını vakıf kömürü olarak, sosyal yardım olarak verildi? Bu sosyal yardımlar hangi kurumlar tarafından dağıtıldı? Bu yardımların 2022 senesinde ne kadar olması planlanıyordu? Bu soruların da cevaplanması lazım.

Sonuç olarak, değerli milletvekilleri, siz bir yandan “Üretim artsın.” deyip diğer yandan yeterli işçiyi istihdam etmezseniz; siz bir yandan “İşçiden yanayız.” deyip diğer yandan alınması gereken önlemleri göz ardı ederseniz; yine bir yandan “Kurum daha çok üretsın.” deyip diğer yandan kurumun üretim alanını daraltırsanız; ya, yine bir yandan siz özelleştirmeyle daha çok kazanmaya çalışırken öte yandan redevans hakkını alan yandaşın hiçbir hukuksuzluğuna söz söylemezseniz ne iş güvenliğini ne istihdamı ne de üretimi artırabilirsiniz. O yüzden, Hükümetin buradaki istikrarsız, vizyonsuz ve güvenilemeyecek olan, güvenilemeyecek kadar isabetsiz olan bu politikalarını asla kabul etmemiz mümkün değildir. Burada Hükümetin de sorumluluğu vardır ve araştırmak zorundayız değerli milletvekilleri.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, teşekkür ediyoruz.

Kani Bey, buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Evet, ben de Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Maden Mühendisleri Odası Başkanına, Yönetim Kurulu üyelerine gerçekten çok teşekkür ederim, güzel bir hazırlık yapmışsınız. Biz zaten sizi yakinen tanıyoruz, yıllarca birlikte bu ülkede çok güzel işler yaptık DİSK, KESK, TTB, TMMOB’la birlikte.

Raporu hem sizden dinledim hem izledim hem de içeriğine baktım. Geçmişte de siz konuyla ilgili gerçekten güzel çalışmalar yapmıştınız. Kısa vadeli, orta vadeli, uzun vadeli yaptığınız projeleri de bilenlerden biriyim. Bu 8’inci toplantımız, geçmiş dönemlerde Amasra madenlerindeki grizu patlamasıyla ilgili artıları ve eksileri sizden önceki arkadaşlarımıza, sendikacılara, öğretim üyelerine, yetkili kardeşlerimize burada sorduk. Dolayısıyla da tekrara düşmemek için, ben sizin hazırlamış olduğunuz bu rapordan da yola çıkarak biraz farklı konuları izin verirsiniz sormak istiyorum.

Şimdi, tabii, Soma’da bu dayıbaşılık sistemini hep beraber gördük. Bu dayıbaşılık sistemi, maalesef, bütün madenlerde devam ediyor arkadaşlar. Ben dayıbaşılıkla sözlerime başlamak istiyorum. Şimdi, dayıbaşılık uygulamaları mevzuata aykırı olmasına rağmen pek çok yerde maalesef devam etmektedir ve bu nedenle işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki sorumluluklarda bir belirsizlik oluşmaktadır. Anayasa ve mevzuata aykırı olan bu uygulama konusunda açılan bir dava var mıdır? Madenlerde orman kanunlarının geçerli olduğunu biliyorum, bunları siz de biliyorsunuz ama buna rağmen açılan davalar, bilhassa dayıbaşılıkla ilgili var mı diye soruyorum.

Bir başka şey, şimdi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında yetki karmaşası ve koordinasyon eksikliği bulunduğunu ve bu nedenle madenlerin ruhsat aşamasından itibaren etkin bir denetime tabi tutulmadığını vurguluyorsunuz. Ruhsat neye göre veriliyor? Tabii, raporunuzdan yola çıkarak bunu sormak istiyorum, siz -ETKB, MAPEG- diyorsunuz ki: “3213 sayılı Maden Kanunu’nda madenlerin devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, bulunduğu yerin mülkiyetiyle ilgili olmadığı hükme bağlanmıştır. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki madenlerde işletmeye elverişli ekonomik bir cevherin bulunması durumunda ruhsatların verilmesi denetimi projelerinin incelenmesiyle ilgili madencilik faaliyetleri ETKB adına Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.” Böyle diyorsunuz, değil mi? Evet. Şimdi, bunu siz de basından belki okumuşsunuzdur, basından okuduğum kadarıyla, siz de hatırlayacaksınız, AKP Kayseri İl Başkanı kendi adına 214 adet maden ruhsatı almış, bir kısmını da başka şirketlere devretmiştir; Sayın Bakan da hatırlar mutlaka. Maden Mühendisleri Odası olarak sizin bu konuya önem verdiğinizi biliyorum, bir değerlendirmeniz olur mu bilmiyorum ama Bakanlık yetkililerinin de konuya bir açıklık getirmesi gerekir. Hangi referanslara ve kriterlere dayanarak dönemin AKP Kayseri İl Başkanına bu ruhsatlar verilmiştir?

Devletin işçi sağlığı ve iş güvenliği idaresinin bazı önemli fonksiyonları bir süredir eksik çalışmaktadır. “Devletin işçi sağlığı, iş güvenliği taahhüdü olarak tanımlanabilecek Ulusal İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Politika Belgesi yenilenmemiş.” diyorsunuz. “Ulusal işçi sağlığı ve iş güvenliği uzun süredir konsey toplanmadığından, toplanmadığı için...” Burada vurgu yapıyorsunuz. Bildiğim kadarıyla, en son 2018 yılında toplanmıştır. Hâlbuki mevzuata göre her yıl haziran ve aralık aylarında olmak üzere yılda 2 defa olağan toplanması gerekir. Bu toplantılar neden yapılmamıştır? Bu konuyla ilgili yapmış olduğunuz bir çalışma var mıdır? Bu İSG yani ulusal işçi sağlığı, iş güvenliği politikalarının aynı zamanda... Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO’yu da kastediyorsunuz anladığım kadarıyla. Siz, sendikaların, odaların, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin, öğretim üyelerinin, alanlarda uzman kişilerin katılacağı bir maden çalıştayını yapmayı düşünüyor musunuz? Ben bundan önceki toplantılarda da arkadaşlar, burada önermiştim. Bu, bana göre çok önemlidir yani kurumlar, kuruluşlar, öğretim üyeleri, demokratik kitle örgütleri, sendikaların bir araya gelip ülkemizde mutlaka ama mutlaka bir maden çalıştayını yapmaları gerekir. Bakanlık katılır mı katılmaz mı, onu bilemiyorum. Katılırsa çok daha iyi olur çünkü bu bir memleket meselesi yani bu, odaların meselesi değil, sendikaların meselesi de değil. Bu bir memleket meselesi hâline geldi. Dolayısıyla artık Bakanlığın da demokratik kitle örgütlerinin de sendikaların da odaların da ortak, birlikte hareket ederek bir maden çalıştayını yapması gerekir düşüncesi içerisindeyim.

Şimdi, burada önemli bir husus var, olay şu: 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili profesyonellerin kamu kurumlarında çalıştırılmasıyla ilgili yürürlük maddesi 2017, 2020 ve en son 31/12/2023 tarihi olmak üzere 3 kez ertelenmiştir; olacak iş değil. Bunlarla ilgili ortak, birlikte çok basın açıklamaları yaptık, bu konuyla ilgili yürüyüşlerde, mitinglerde bunları çok dile getirdik ama maalesef, mevcut siyasal iktidara ve mevcut Hükûmete sesimizi duyuramadık. Bir daha tekrarlıyorum: 2017, 2020 ve en son 31/12/2023 tarihi olmak üzere 3 kez, maalesef, bu yasa ertelenmiştir. Bu yasalar neden ertelenmektedir? Tabii, sizin bu konudaki değerlendirmenizi çok merak ediyorum ben. Özellikle “Küçük ölçekli işletmelerde sendikal örgütlenmenin olmaması, işçi sağlığı ve iş güvenliğini olumsuz yönde etkilemektedir.” biçiminde bir değerlendirmeniz var; ben de size tamamen katılıyorum. Temmuz 2022 sendika istatistiklerine göre, sendika üyeliğindeki artış işçi sayısındaki artışın gerisinde kalarak sendikalaşma oranı yüzde 14,26’ya gerilemiştir; madenler için söylüyorum bunu. Peki, sizdeki verilere göre ülkemizde maden ocaklarında çalışan işçilerin ne kadarı sendikalıdır?

Madencilikte redevans sözleşmeleri... Arkadaşlarım da bahsetti bu lanet olası redevans sisteminden. “Madencilikte redevans sözleşmeleri uzun vadeli yatırımlar yapılmasının önünde engel teşkil ettiği için ve sorunlara yol açtığı için bu uygulamalardan vazgeçilmelidir.” diyorsunuz. Size katılıyorum. Yasal olarak redevans, taşeronlaştırma, dayıbaşılık gibi ilkel çalışma koşulları için açılan dava var mıdır; sonuçları ne olmuştur?

Ülkemizde bazı bölgelerde kayıt dışılık sorunu devam etmektedir. Kaçak maden işletmelerinin önüne geçmek için devlet kurumlarının koordinasyon içinde bu soruna eğilmesi gerekir düşüncesi içindeyim. Sizin tespitlerinize göre ülke genelinde kayıt dışı olarak çalıştırılan maden ocağı sayısı nedir? Bu durumun tespiti ve etkin bir biçimde engellenmesi için ne yapılması gerekir?

Ben burada şunu da ifade edeyim: Ermenek madenlerine gittik -Bakanım da oradaydı- tam bir gecekondu, ben içeriye girmekten gerçekten korktum yani siz de gitseydiniz bana hak verirdiniz. Diyarbakır’a gittim, ya çok üzüldüm; Diyarbakır’da kovalarla, iplerle maden çıkaran maden işçilerini gördüm yani tam bir gecekondu sistemi. Hep beraber bu işlere bizim el atmamız gerekir düşüncesi içerisindeyim. Bunu söylerken hiç kimseyi de hedef almıyorum, beni de yanlış anlamayın ama bizim madenlerimiz, bizim ocaklarımız arkadaşlar gerçekten insan haklarına çok aykırı. Zaten zaman zaman burada da söyledim, dünyanın en kötü koşullarında çalışan 10 ülkeden 1’i maalesef bizim.

Şimdi, önemli bir konu da ülkemizdeki madencilik mevzuatının doğru ve etkin biçimde oluşturulmasıdır; elbette siz de belirtiyorsunuz. İlgili yasa ve yönetmelikler yenilenirken uluslararası sözleşme standartları ve normları dikkate alınmalıdır. İşçi sağlığı, iş güvenliği mevzuatıyla ilgili olarak bilimsel temelli, açıklayıcı tebliğler, rehberler hazırlanmalı ya da detaylı hükümler içeren mevzuat yapısı oluşturulmalıdır. Maden Yasası ya da değişikliği ve işçi sağlığı, iş güvenliği yasaları çıkarılırken... Tabii ki bu açıklamanızı ben beğeniyorum ama aslında bana göre bir cümle de şöyle koyarsanız daha anlamlı olur: “Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kriterlerine uygun hâle getirilmelidir.” denirse bana göre daha anlamlı olur diye düşünüyorum.

Bir başka şey arkadaşlar: Soma ve Ermenek başta olmak üzere geçmişte yaşanan maden facialarının nedenlerinin ve sonuçlarının tüm açıklığıyla kamuoyuyla paylaşılması önemlidir. Soma’da yaşanan maden faciası için bir araştırma komisyonu kurulmuş ancak rapor Genel Kurulda değerlendirilememiştir bildiğiniz gibi, bu Komisyonun sonucunun da böyle olmamasını sağlamalıyız. Hep birlikte yaptığımız bu çalışmaların tüm sektörün olanaklardan ders çıkarabilmesi için kamuoyuyla paylaşılması gerekir. Siz de yaptığınız çalışmalarda Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğüyle görüş alışverişinde bulunabiliyor musunuz? Yani bugüne kadar yapmış olduğunuz çalışmalarda Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı sizi muhatap aldı mı; ortak, birlikte hazırlamış olduğunuz bir projeniz var mı?

“Maden Mühendisleri Odasının yasal hakkı olan mesleki denetimin önündeki engelleri kaldıracak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.” diyorsunuz; doğru, haklısınız. Maden Mühendisleri Odasının önünde ne gibi engeller bulunmaktadır? Sizin bu konudaki talepleriniz nedir? Bu Komisyonun çalışmaları bu konuda sanıyorum size yardımcı olacaktır.

Son olarak, Amasra maden kazasına ilişkin olarak biz Komisyon olarak burada birçok yetkiliyi, uzmanı, mühendisi, hocayı, sendikacıyı kapsamlı bir biçimde dinledik, raporları okuduk fakat sonuçta bu patlamanın nedenini net bir şekilde 8’inci toplantıda maalesef öğrenemedik.

Türkiye Taşkömürü Kurumuna ait ocakta havalandırma işlevini gören aspiratörlerin yani pervanelerin yenilenmesinin uzun süredir yapılmadığını biliyoruz. Sizce bu durumun kazaya etkisi nedir? Dört yılda 3 kez ihale iptal edilmiştir, nedenini öğrenmek istiyorum. Geçmişte birçok yönetici arkadaşşıma sordum, bunun cevabını alamadım.

Türkiye Taşkömürü ocaklarında metan gazı drenajı olmadığı birçok uzmanın ortak görüşü olarak ortaya çıktı. Sizin bu konuda bir bilginiz var mıdır, ki olmalı mıdır?

Türkiye Taşkömürü madenlerini liyakatsiz yöneticilerin yönettiği ifadelerden anlaşılmaktadır. Sizin bu konudaki değerlendirmenizi tabii ki ben öğrenmek istiyorum.

Son olarak da Amasra'daki maden faciasının nedenlerini sayarken havza, madencilik özelleştirme, taşeronlaştırma... "Amasra'da bilime ve tekniğe uygun bir madencilik planlaması yapılmadığının en önemli göstergesi, havzanın bir bütün olarak planlanmamış olmasıdır." diyorsunuz. Şimdi, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan "Amasra madenlerinde en ileri teknolojiyi uyguluyoruz." demişti, hatırlarsanız bir televizyon programında Amasra madenlerinde en ileri teknolojiyi uyguladığını kendisi ifade etmişti. Şimdi ben anlayamadım yani biz gerçekten burada, bu Amasra madenlerinde en ileri bilimi, tekniği, teknolojiyi, AR-GE'yi uyguluyor muyuz veya yeteri kadar uygulamıyor muyuz? Bunu da anlamak istiyorum.

Bir de "MAPEG tarafından onaylanan madencilik projelerinin en az..." Bu çok önemli ya, zaten son cümlem, bir daha söyleyeyim tekrar olsun diye. Şimdi "MAPEG tarafından onaylanan madencilik projelerinin en az yüzde 95'i bilim ve tekniğe uygun projeler değildir." diyorsunuz. Eyvah, eyvah! Yani bizim madenlerin demek ki ancak yüzde 5'i uygun ama yüzde 95'i geçekundu, değil mi; ben bunu anlıyorum yani. Olamaz böyle bir şey ya! Çünkü yüzde 95 çok büyük bir rakam arkadaşlar ya. O zaman bizim işçileri ölüme terk ediyorlar.

Dolayısıyla, son bir sorum: Şimdi "1475 sayılı İş Kanunu'nda bulunan kurma izni ve işletme belgesi bürokratik süreçleri nedeniyle 4857 sayılı İş Kanunu'nda kaldırılmıştır." deniliyor. Bana göre 1475 sayılı İş Kanunu aslında devam ediyor, bu konuda biraz ısrarcı olun arkadaşlar. Yani ben bunu kıdem tazminatı konusunda yaşadım, bakanlıklara bağlı birçok uzman üçlü danışma kurulunda kaldırıldığını söylediler; hayır, 1475 sayılı Yasa kesinlikle kaldırılmadı dedim. Dolayısıyla, işçilerin bir yılı bir gün geçe kıdem tazminatları hakkıdır, bakidir; anlatmak istediğim bu. Sizin için de bizim için de yani maden camiası için de işçiler için de geçerlidir, 1475 sayılı İş Kanunu hâlâ yürürlüktedir.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Tekrar hoş geldiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Beko Bey'e teşekkür ediyoruz.

Söz sırası şimdi Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nda.

Buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada biraz evvel bir tartışma yapıldı, oradan başlamak istiyorum: İşte "Siyaset yapma." Şimdi, siyaset yapmak sadece siyasetçilerin tekelinde olan bir şey değil; hatta olmaması lazım, toplumda herkesin siyaset yapabiliyor olması lazım çünkü siyaset kurumunun vermiş olduğu kararlar toplumun her kesimini ilgilendiriyor. Dolayısıyla herkesin siyaset yapma hakkına sahip olduğunu düşünüyorum çünkü...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siyasi sorumluluğu o belirleyemez.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Çünkü şöyle bir şey... Şöyle söyleyeyim size...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sendika, siyasi sorumluluk belirleyemez!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben kendi...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Öyle bir yazı yazamaz! Hem de büyük harfle yazıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bakın, siz görüşünüzü belirtiniz, biz ses çıkardık mı? Ben de kendi görüşümü söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kemal Bey, lütfen...

Ahmet Bey, siz buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Siyaset kurumu, şu anki iktidar...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben siyaset yapma demedim. “Siyasi sorumludur.” diyor, diyemez.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Tamam, bak, ben kendi görüşümü bildirdim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ahmet Bey, siz buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şu anki siyasi iktidar, mesela bir ekonomik model ortaya koydu. Bu ekonomik modelin iki tane ana hattı var. Birincisi ucuz TL, ikincisi ucuz emek. Bir karar verdi, bir tercih ortaya koydu, bir model oluşturdu. Şimdi “ucuz emek” dediğiniz yerde “Emeğin ucuzlamasıyla rekabet edeceğim.” dediğin zaman iş güvenliği ikinci plana atılır. O zaman iş güvenliği için harcanacak paralar ciddi maliyet kalemi hâline gelmeye başlar, üretim baskısı oluşmaya başlar ve bunlar olduğu zaman da işte, Amasra’daki facialar yaşanır. Bu bir tercihtir ve herkes etkileniyor; bu tercihten Amasra’da yaşayanlar da etkilendi.

Şimdi, ayrıca bir şey söylemek istiyorum: Maden Mühendisleri Odası raporunu burada açıkladı, esasında -bana kalırsa, tabii, komisyonda değilim ama önemli bir rapor bu, önemli bir çalışma, daha da geliştirilecek bir çalışma anladığım kadarıyla- bugünün, bu çalışma gününün tamamının Maden Mühendisleri Odasına ayrılması gerekirdi daha rahat karşılıklı konuşma, daha rahat olayları anlama, soru sorma ve cevap alma açısından; böyle bir görüşüm var. Benim anladığım kadarıyla sizin buradaki sunumunuzun da özeti şu: Bir metandan kaynaklı bir grizu patlaması oluyor. Sizin görüşünüze göre bunun arkasından kömür tozu patlamasının da meydana gelmesinin büyük bir olasılık olduğundan bahsediyorsunuz.

Gelen herkes hemen hemen şundan bahsediyor: Havalandırmasında ciddi problem olduğundan herkes bahsediyor, siz de aynı şekilde bahsettiniz. Genel havalandırmanın ve tali havalandırmanın yetersizliğinden kaynaklanıyor anladığım kadarıyla. Bundan dolayı metan oranı artıyor, metal oranın artmasından sonra da patlama meydana geliyor. Patlama neden kaynaklanıyor? Daha önce dinamitten kaynaklandığı söyleniyordu; elektrikli aletlerden kaynaklanma olasılığının çok çok daha yüksek olduğundan bahsediyorsunuz. O zaman elektrikli ekipmanlara bakıyoruz, yönetmelik gereği bu ekipmanların ATEX sertifikalı olması gerekirken bu kurumda olmadığını ne yazık ki görmekteyiz.

Yine, yönetmelik gereği metan oranı yüzde 1,5’u geçtiği zaman otomatik devre kesicinin devreye girmesi lazım değil mi, normalde olması lazım fakat burada girmediklerini görüyoruz. Yine, eğer elektrikten kaynaklandysa demek ki bu devreye girmemiş ve sunumunuzda da bu otomatik devre kesiciye müdahale edebileceğinden bahsettiniz. Hakikaten de böyle bir müdahale olabiliyor mu yani bu otomatik devre kesici devre dışı bırakılabilir mi? Böyle bir ihtimal de var. Bu, ciddi bir ihtimaldir ve bunun yapılması ciddi bir ihmaldir.

Yine, yönetmelik gereği metan gazı yüzde 2’yi geçtiği zaman işin durdurulması gerekiyor fakat sizin sunumunuzdan da ve bilirkişi raporlarından da biz burada işin herhangi bir şekilde durdurulmadığını görmekteyiz, üretim devam etmiş. Yani defalarca yüzde 2’yi geçmiş, sensörler yüzde 2’yi geçtiğini söylemiş fakat üretim devam etmiş. İşte, havalandırmada 4 tane vantilatörden 1 tanesi arıza yapmış, arızalı hâlde üretim devam etmiş. Şimdi, bu üretimin devam etmesi, üretim baskısından mı kaynaklanıyor? Çünkü biz Soma’yı da biliyoruz. Soma’daki facianın en önemli sebeplerinden bir

tanesi üretim baskısıydı. Dünyada ve ülkemizde kömür fiyatları çok yükseldi. Bu kömür fiyatlarının yükselmesi beraberinde üretim baskısını da getirmiş midir? Bu konudaki görüşünüz nedir? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir diğer husus: Siz de bahsettiniz yani siz iyimser bir... Kaza anında o madende 82 kişi varmış yani 3 vardiya olsa 300 kişi, hadi 350 kişi. “150 kişi, 200 kişi nerede?” diye sordunuz. Bu Komisyonunda, hakikaten bu sorunun cevabının araştırılması lazım.

Bir de şöyle bir şey var: Böyle bir maden ocağında rasyonel çalışmak için iş sağlığını, işçi sağlığını, iş güvenliğini sağlamak için bir standart var mıdır, kaç kişi çalışması lazım? O konudaki görüşünüz nedir; ondan bahsetmenizi istiyorum.

Sorumlular, evet, hakikaten de sorumlular... Türkiye Taşkömürleri Kurumu sorumludur, MAPEG sorumludur, Çalışma Bakanlığı Teftiş Kurulu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve dolayısıyla siyasi iktidar bu faciadan sorumludur. Peki, sorumlular yalnızca bu kadar mı? Mesela sendikaların hiç sorumluluğu yok mu bu işte, burada bunun tartışılması gerekmiyor mu? Yani şimdi iş güvenliği uzmanlarına bakıyorsunuz bunların hepsi kurum elemanı yani kurumda çalışan elemanlar ve bundan dolayı iç denetimlerin etkisiz olduğundan, etkin yapamadığından bahsediliyor, ki bu doğrudur. Sendikalara bakıyorsunuz... Türkiye’de sendikacılık şöyle yapılıyor. İster kamuda olsun ister madende olsun sendika temsilcilerinin hepsini patronlar belirliyor, kimin sendika temsilcisi olacağına Türkiye’de -madenler içinde daha genelleyebiliriz- patronlar karar veriyor. Şimdi iş güvenliği uzmanları, onlar da kurum çalışanı ama ciddi sorumlulukları var yani ciddi sorumlulukları var bu insanların, sendikaların herhangi bir sorumluluğu yok. Bana göre bunun da tartışılması lazım yani sendikalara da bir sorumluluk yüklemek lazım. Eğer sendikalara da bir sorumluluk yüklenirse o zaman o iç denetim biraz daha iyi olur gibi geliyor bana. O sorumluluğun verilmesi lazım, bunun da tartışılması gerektiğini ben düşünüyorum.

Bir de buradaki madenlerde -bilmediğim için soruyorum- ferdi kaza sigortası zorunlu mudur, zorunlu olarak mı yapılıyor? Zorunluymuş anladığım kadarıyla. Şimdi şey de çok enteresan yani tazminatların aynı kalıp primlerin artması da çok enteresan. Yani siz biraz evvel bahsettiniz, tazminatlar yıllardan beri aynı diyorsunuz fakat primler artıyor, bu da değişik bir olay. Bir de farklı bir şey var -sigortacı mantığıyla bakmak lazım- yani bu kazadan sonra bu ferdi kaza sigortasını yapan sigorta şirketi işte bu 42 kişinin ailesine tazminatlarını ödeyecek fakat benim anladığım kadarıyla mesela yönetmelikte ATEX ekipman kullanılması gerekli iken bu kurum kullanmadıysa o zaman bu sigorta şirketi dönecek, bu sefer Türkiye Taşkömürü Kurumuna rücu edecek, talep edecek. Yani böyle bir şeyle de karşı karşıya kalabilir miyiz? Sizler bu konularda bilirliliği yapmışsınızdır, biliyorsunuzdur, o bakımdan size soruyorum. Ve baktım, sorularım da bitmiş.

Teşekkür ediyorum yapmış olduğunuz sunum için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Ahmet Bey, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz hakkı İlyas Şeker Milletvekilimizde.

Buyurun lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, ben de Maden Mühendisleri Başkanımıza ve Zonguldak Şube Başkanlığına sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Şimdi, Maden Mühendisleri Başkanımız Ayhan Bey’in sunumunda bir şey dikkatimi çekti, acaba bir yazım hatası mı, o konuda bir bilgi almak isterim. Şöyle bir ifade kullanıyorsunuz işçilerin maden işçisi olabilmesi için aldıkları eğitim süresiyle ilgili: “Toplam elli saat eğitim alarak maden işçisi oluyorlar ancak Almanya’da ziyaret edebilmek için seksen saat eğitim almak gerekiyor.” diyorsunuz.

Ben şöyle hesap makinesiyle kısaca bir hesap yaptım: Şimdi, seksen saat, normalde yirmi dört saat hiç uyumasanız, yirmi dört saat eğitim alsanız 3,3 gün ediyor; on iki saat eğitim verseniz ziyaretçiye yani günün on iki saati sırf eğitimle geçse 6,7 gün ediyor; günde sekiz saat eğitim verseniz on gün ediyor. Bu, hayatın olağan akışına da aykırı; burada bir yerde bir yanlışlık var ama nerede, bilmiyorum. Bir açıklık getirirseniz memnun olurum çünkü bunlar kayıtlara da geçiyor, yarın öbür gün herhangi bir çalışmada da kaynak olarak gösteriliyor; burada bir açıklama yapmanızı özellikle isterim.

Aslında tartışma konusu da olmuştu, o gün 300 kişinin çalışmaya gelmediği konusunda bir ifade kullandı Çağlar Bey.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – 200...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 200 kişi...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – 200 olsun, hiç önemli değil. O 200 kişinin sanki bilerek o gün işe başlatılmadığı anlamında bir ifade kullandılar ben yanlış anlamadıysam. Onunla ilgili tutanağı istedim, henüz gelmedi. Başkanım, geldiği zaman özellikle o tutanağı okumak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Eğer gerçekten böyle bir iddia varsa bu çok ciddi bir iddiadır. Kurum bununla ilgili gerekli cevabı vermek zorunda, aksi hâlde kurum ciddi anlamda töhmet altında.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Kendileri burada, sorun söylesinler.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayıştay raporu var zaten.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bu şunu getiriyor: Hani, Amerika’da İkiz Kuleler vurulmuştu ya, hatırlarsanız o gün kamuoyunda da bir sürü haberler geçmişti, işte “X devletin mensubu vatandaşlar o gün gidip çalışmadılar.” diye, sanki önceden programlanmış bir kaza gibi. Burada bu ifadede de o anlaşıldı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Öyle demedi ya. “82 kişi aşağıda, diğerleri nerede?” dedi Vekilimiz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ben tutanağı istedim zaten, tutanağı istedim; tutanak gelecek, bakacağız oraya.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Kendileri burada, sorun söylesinler.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Belki siz duyamamışsınızdır “82 kişi aşağıda, diğerleri nerede?” dedi, ben öyle duydum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Eğer öyle bir şey demediyse problem yok ama öyle bir şey dediyse ya maksadını aşan bir cümle oldu veya da iddia doğruysa bu anlamda kurumun üzerine ciddi bir şekilde gidilmesi gerektiğini ifade ediyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Siz “Söylediğinize açıklık getirin.” deyin, yanıt versinler, bitsin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bence siz çok film izliyorsunuz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Diğer bir konu: Burada arızalı pervaneyle ilgili bir ifade kullanmışsınız, “arızalı pervane” diye bir açıklamanız var burada. Ben burada şunu öğrenmek istiyorum: Yani aynı anda burada -konuşmalarda cümleler arasında geçti- 4 pervane olması gerekiyor, bunun 1’inin veya 2’sinin istirahatte olup diğerlerinin çalışması gerektiği anlamında ifadeler kullanıldı. Ben bunu öğrenmek istiyorum, 4 tane pervanenin aynı anda 4’ünün de çalışması gerekiyor mu yoksa 3’ünün çalışıp 1’inin istirahat etmesi mi gerekiyor? Bu arızalı olan pervane istirahatte olan pervane mi yoksa aktif çalışması gereken pervane mi? Bu konuda bir bilgi alabilirsem sevineceğim.

Diğer taraftan, Çağlar Bey'in sunumunda -ben kendim sayfa numarası verdim, 39'uncu sayfasında- "Havalandırmayla ilgili her ne kadar Türkiye Taşkömürü Kurumu tarafından yapılan sunumda ana vantilatör kapasitesinin 11.500 metreküp/dakika olduğu ifade edilse de..." diye devam eden bir cümle var ama yani ne demek istediğinizi burada anlamış değilim. Biz daha önceki görüşmelerde bunu kömür işletmesi yöneticilerine sorduk, ilgili idareye sorduk, hatta "Sunumunuzda 'Bizim havalandırmaların kapasitesi 11.500 metreküp/dakika.' diyorsunuz ancak 3.750 metreküp/dakika hava bastığınızı söylüyorsunuz. Niye bunun tamamını kullanmıyorsunuz? Ne kadara ihtiyaç var?" şeklinde ben sormuştum. Onların ifadesi de şuydu: "Burada bu havalandırmaların kapasitesi 11.500 metreküp/dakika ancak bizim o ocaktaki ihtiyacımız 3.750 metreküp/dakika." Dolayısıyla buradaki ifadenizin ne olduğunu anlamış değilim, bunu bir açabilirsiniz... Yani bir eleştiri yok, herhangi bir şey yok ama üstü kapalı bir ifade var. Ne demek istediğinizi özellikle öğrenmek istiyorum çünkü havalandırmalar üzerinde ciddi anlamda duruluyor.

Başkanım, benim şimdilik söyleyeceklerim, soracaklarım bu kadar ama az önce ifade ettiğim gibi, eğer tutanak özeti gelirse o konuyu özellikle tekrar gündeme getirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki.

Teşekkür ediyorum İlyas Şeker Milletvekilimize.

Söz hakkı Cemal Çetin Milletvekilimizde.

Buyurun lütfen.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Burada bir tartışma konusu gündeme geldi, ben sadece ifadelerdeki çelişkiyi dile getirmek istedim.

"Facianın nedenleri... 2) Dolaylı nedenleri: Denetim, dış denetim..." Ve orada "ETKB, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, MAPEG, İSGGM ve İTK denetimi" deniyor ve sonunda diyor ki: "Facianın nedenleri kesin olarak belirlendikten sonra kurumların sorumlulukları ortaya çıkacaktır." Ve daha sonra ki bölümde ise sorumlular: TTK Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü. Bu kurumlar, Hükümete bağlı kamu kurumlarıdır, Hükümet siyasal olarak sorumludur. Yani bu ifadelerin baştaki ifadeyle çeliştiğini gündeme getirmek istedim, onun dışında herhangi bir suçlama, herhangi bir itham yapmadım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Deniz Bey'e söz vermeden önce İlyas Bey'in herhâlde tutanakla ilgili bir söz isteme hakkı var.

Buyurun lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, Sayın Başkanım, az önce bahsettiğim o 300 kişi, 200 kişi konulu tutanak geldi. Tutanak da aynen şöyle Çağlar Bey'in ifadesi -üst cümle var onu geçiyorum- diyor ki: "Bu 3 vardiya olduğunda 300 kişi olur, arada 200 kişilik bir boşluk var. Biz de çok merak ediyoruz bu 200 kişinin nerelere tertip edildiğini, nasıl istihdam edildiğini ya da -söylemek istemiyorum- birileri tarafından kollandı mı ya da kollanmadı mı? Bunu bilmiyoruz." Bu, ciddi bir ifade.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sizin dediğiniz bu değildir.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Deniz Bey, bu, ciddi bir ifade. Şöyle: Yani maksadını aşmış olabilir, yok eğer maksadını aşmayıp da bir bilgi dahilinde söyleniyorsa o zaman kurumun bu konuda ciddi anlamda sorgulanması lazım.

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, İlyas Bey teşekkür ediyoruz.

Deniz Bey, buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, Sayın Komisyon üyeleri, değerli Türkiye Maden Mühendisler Odası Birliğinin yetkilileri; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Aslında bu dakikaya kadar olan birçok tespit daha önce Komisyonun yaptığı çalışmaların içinde yapılmıştı. Ben yeni olan ne var bugünkü Komisyonda biraz onun üzerinde durmak istiyorum ve yaptığınız sunumda bazı dokunduğunuz noktalara bazı ilaveler yapmak istiyorum.

Şimdi, yeni olan konu şu: Siz, patlamanın, geneli itibarıyla daha önce üzerinde ağırlıkla durulan senaryodaki yerinden daha farklı bir yerde gerçekleşmiş olabileceğini söylediniz. Bugünün aslında temel konusu bu. Bize bu senaryoyu yani bu ikinci senaryoyu detaylarıyla birlikte anlatmanızı istiyorum çünkü hâlihazırda patlamanın gerçekleştiği yer olarak tespit edilip de üzerinde bugüne kadar toplantı yapılan lokasyonun da kısmın da aslında ihtimal dahilinde olan bir yer olduğunu biliyoruz yani o da kesin değil; dolayısıyla bu konuyla ilgili sizden bilgi istiyorum.

Diğer taraftan, bu arızalı pervane konusuyla ilgili birkaç söz söylemek istiyorum. Şimdi, arızalı pervanede bir kelepçe arızasının olduğu, haliyle de bir kelepçede bir problem varsa bunun vantüpe pervaneden doğru aktarılan havanın kaçacağına yol açtığı... Bu kaçığa yol açmasının da tespit edilebilmesi için hâlihazırda zaten bu vantilatörün çalışıyor olması gerekiyor. Yani çalışan bir vantilatörde bir kelepçe arızası olacak ki bir hava kaçığı olacak ki bu tespit edilsin, kelepçede problem olduğu da kayda geçsin. Arkasından da bir düzenleme yapılacaktır.

Şimdi, genel olarak maden ocağına baktığımız zaman ben pervanelerin yerlerine bakıyorum, TTK'nin verdiği bu kot haritası itibarıyla, burada diğer vantilatörlerin yanında yedek vantilatörler görmüyorum. Şimdi, buradaki vantilatör birdenbire “yedek vantilatör” unvanı aldı nasıl olduysa. Tabii, bozulunca yedek vantilatör, “zaten çalışmasına ihtiyaç yoktu” gibi bir durum.

Şimdi, bakın Cumhuriyet Başsavcılığının sorgulama tutanağında, yani devletin yaptığı sorgulama tutanağında Recep Orhan Maden Mühendisi ve vardiya mühendisi, bakın, yaptığı açıklamada ne diyor yani verdiği ifadede ne diyor: “350 kotunda bulunan pervanenin hava kaçırması nedeniyle kelepçe takılması yani pervaneye yol verilmesi işi yapılacaktır.” Ve bu yapılamıyor yani akşam vardiyasında da yapılamıyor. Peki, bunun yapılamaması bir tesadüf mü? Yani bu pervane, bu kelepçesi arızalandığında bunun akşam vardiyasında patlamanın olduğu saate kadar yapılamaması bir tesadüf mü, bir şanssızlık mı, kader mi? Bakalım, Sayıştay raporu bize ne diyor, Sayıştayın son yayımlanan 2020 yılı raporu: “Yer üstü ve yer altı sanatlarında belirgin işçi açığı olduğu, kritik arızalara zamanında müdahale edilemediği, iş güvenliğini etkilediği görülmektedir. Gündüz vardiyası dışındaki arızalara anında müdahale edilememektedir. Yer altı haberleşme sisteminde uzun süreli kesintiler olmaktadır. Kuyu ihraç sisteminde ve yer üstü elektrik tesislerinde önemli aksamalar meydana gelebilmektedir.” Özetini söylüyorum, okuyorum. Hatta bakın, tam ifadesini de söyleyeyim: “Hayati önem arz eden havalandırmanın devamlılığı, merkezî gaz izleme servisi tarafından yirmi dört saat takip edilmesi gereken tehlikeli gazların ölçülmesi için sürekli değişen şartlara göre gerekli sistemlerin kurulması gerekmektedir. Sabit bir havalandırma -yani sadece tek bir koşula göre endekslenmiş bir havalandırma-sistemi değil, değişen koşullara uygun olacak bir havalandırma sisteminin tesis edilmesi hayati önem arz etmektedir.” diyor tespit olarak ve onun üstünde de diyor ki: “Gündüz vardiyası dışındaki arızalara anında müdahale edilememektedir.” Sayıştayın yazdığı her şey çıkmış. Anında müdahale edilememiş kelepçe arızasına ve aslında değişen koşullara uygun olarak arından çıkan metan gazı yoğunluğu

dolayısıyla aslında devreye girip o bölgede bir hafta içindeki süreçte yükselen metal gazı oranları bilinmesine rağmen, devreye sokulması gereken vantilatör devreye sokulmamış, sokulamamış, tamirâtı yapılamamış ve yapılamamış olması Sayıştay tarafından daha önce öngörülmüş ve netice ortaya çıkan facia.

Dolayısıyla bu konu, TMMOB yetkililerinin ifade ettiği bu öneri gerçekten çok kritik. O nedenle burada, eğer bir kelepçe arızası nedeniyle bir vantilatör çalışmayacaksa, çalışmayabilecekse burada bu vantilatöre niye ihtiyaç duyuldu da buraya koyuldu? Bir kere bu sorunun yanıtını aramamız gerektiğini düşünüyorum.

Dolayısıyla burada bu kadar kritik. Yani yüzde 2 ile yüzde 2,1 arasında bir fark var metan gazı oranında; yüzde 5 ile 5,1 arasında da bir fark var. Dolayısıyla eğer buradaki vantilatörün gücü bu küçücük etkiyi yapacak kadar önemli kritik seviyeye gelmiş bir metan gazı oranını aşağıya düşürüp patlama sınırını aşağı çekebilecek durumdaysa ve bozuk olduğu için çekemediyse ve tamirâtı da akşam vardiyesinde doğru düzgün yapılamadıysa yani işçi noksanlığı nedeniyle Sayıştay raporuna göre yapılamadıysa bu, gerçekten çok acı, çok vahim bir ihmalin de göstergesi. Ve sonuçta “işçi noksanlığı” dediğimiz kavramı ben alıyorum, maden ocağının eksi 350, eksi 310 kotundan alıyorum dışarı çıkarıyorum, Bakanlığa getiriyorum, Bakanlıktan da Cumhurbaşkanlığı sarayına götürüyorum, bu işçi noksanlığının çözümsüzlüğünü yaratan sorumlular bu yol boyunca yolun çıktığı yere kadar gidip orada sorumlusunu bulmaktadır. Ancak bu sorumluluklarının adı bilirkişi raporunun 1’inci sırasında, 2’nci sırasında, 3’üncü sırasında olması gerekirken yazılmadığını da acı bir şekilde görmekteyiz.

Evet, tabii, geniş bir sunum, içerik oldukça dolu ve not tutularak buradaki konuların derinleştirilebilmesi sunum yapıldıktan sonra maalesef çok mümkün değil. “İnteraktif sunum” denilen bir kavram var, “interaktif” yani anlatıcı ve dinleyicinin aynı anda sürece dâhil olabildiği, aslında bu gibi bir yöntem çok daha verimli olurdu.

Şimdi, ben o yüzden birkaç tane not aldığım konuya temas etmek istiyorum: Şimdi, merkez gaz izleme...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sözüünüzü kesmelerini istiyorsanız... Arkadaşlar isterseniz müdahale etsinler Deniz Bey size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, yanıt verebilirler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Müdahale etmek isteyen var mı arkadaşlar, Deniz Bey’e?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben özellikle TMMOB yetkililerinden ikinci senaryoyla ilgili sizin o öngördüğünüz ve veriler ışığında olabileceğini ifade ettiğiniz senaryoyu şu anda bizimle daha detaylı paylaşırsanız bizi memnun edersiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Neyse, insicamını bozmayalım Deniz Bey’in.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, hayır, tamam, böyle yapalım; daha uygun, daha doğru ve daha bilimsel.

Buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, yok, siz buyurun Deniz Bey.

Arkadaşlar, en son...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki.

Yani ne yapmaya çalıştığınızı anlamadım ama bir yetişkin davranışı olarak görmüyorum yaptığınız şeyi, öyle ifade edeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Deniz Bey, insicamınız bozulmasın konuşmanızın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Rica ederim, istediğiniz kadar bozmaya çalışabilirsiniz.

“Merkezî gaz izleme servisinde tekniker olarak çalışırken ocak mühendisliği ve/veya mühendislik tecrübesi bulunmayan bir kişinin üretim başmühendisliği gibi önemli bir göreve atanması iş yürütümü açısından doğru bir yaklaşım değildir.” Demek ki böyle biri var, bizim, sizin yaptığınız sunumdan anladığımız bu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Salih Atmaca herhâlde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

Bu kişiyle ilgili bu atanma süreci, bu süreci yaratan kurumdaki koşulların ne olduğunu size sormak istiyorum; bunu önemli buluyorum.

Diğer taraftan mühendisler konusu var yani maden mühendisleri konusu var. Şimdi, maden mühendisleri konusu, tabii, çok önemli, çok kritik. Neden? Özellikle bu tip facialar olduktan sonra da maden mühendisleri daha çok sorumlu olarak değerlendiriliyor ve onların üzerine bir odaklanma oluyor. Şimdi, “yevmiyeli maden mühendisi” diye bir tanım kullandınız, “yevmiyeli maden mühendisi.” Ya, mühendisler açısından utanç verici bir durum, utanç verici bir durum! Ya, yevmiyeli maden mühendisi nedir? Yani AK PARTİ “mühendislik” kavramını nereye getirdi, bu nedir ya? Her şeyin sorumlusu mühendis, tedbir alması gereken mühendis, bir şey olduğunda suçlusu mühendis; dönüyorsunuz, bakıyorsunuz, ne maaş alıyor mühendis, ne maaş alıyor? Bütün bu riskleri taşıyor, kararları alıyor, uygulamaya geçiyor; bir mühendisin hayatına bakıyorsunuz, son yirmi yıldır mühendis bir maden ocağında neredeyse hiyerarşide üstte gibi görünen -sorumluluk verilmesinde- ama en altta yer alan çalışan olarak görünüyor. Mühendis suçlu, suçlu bulunuyor her konuda ama Enerji Bakanının hiç suçu yok, hiç suçu yok; Cumhurbaşkanı’nın olayla alakası yok değil mi, hiç alakası yok; Bakan Yardımcılarının sorumluluğu var mı? Sorsanız AK PARTİ’li Hükûmet yetkililerine, onların da hiç sorumluluğu yok. Ya, bu kararları kim alıyor? Ben mi alıyorum? Ya, onlar alıyorsa nasıl sorumlu olmazlar? Ya, inanılmaz bir çelişki ve bir şaka gibi, bir oyun gibi burada işte, birilerinin üzerine atılacak bir şeye doğru gidiyoruz, hızla ilerliyoruz yani.

Ben kendi tezimi de söyleyeyim burada, ben şunu görüyorum: Bu konu çift yönlü olarak iktidarıyla muhalefetiyle, havalandırmaya doğru gidiyor, veriler de onu gösteriyor, havalandırma; tabii, onun yanında bence en az onun kadar önemli işçi noksanlılığı konusu var ki siyasi sorumluluğu çok yüksek olan. Ama AK PARTİ de oraya doğru böyle direne direne gidecek ama sonra oradan bir dönüş yapacak, klasik U dönüşlerinden bir tanesini yapıp işi barutçunun üzerine bırakacak; benim öngörüm bu. Bakalım beni bu konuda yanıltacak mısınız, onu hep birlikte göreceğiz.

Mühendislerin, burada, bugün yaşam koşullarını, aldıkları maaşları, haklarını ve geçmişten bugüne mühendislerin nereden nereye geldiğini birlikte bugün mutlaka konuşmalıyız. O neden TMMOB’a ben bu konuyla ilgili de düşüncelerini soruyorum.

Diğer taraftan, tabii, mühendislerle ilgili onların yaşadığı da birçok, bir dünya sorun varken AK PARTİ’nin maden mühendislerine bakış açısı burada çok önemli yani neden maden mühendisleri maden ocaklarında eskiden olduğu gibi daha fazla sözü geçen, daha etkili, daha fazla yönetici, daha fazla kendilerini geliştirebildikleri bir ortamda bulunamıyorlar; bunun nedenine bakalım.

Bakın, Zonguldak’ta Maden Mühendisleri Odasının da içinde faaliyet gösterdiği yüz on dört yıllık tarihi bir bina var, 1 tane bina var, 1 yani koskoca Zonguldak’ta bütün maden mühendislerine, bir araya gelin, sosyal bir ortam oluşsun; emeklisiyle, çalışanıyla birlikte bir araya gelin -zaten halka da açık, onlar da gelsin- burada mühendislik tekniğini konuşun, tartışın, o kültürü devam ettirin, Zonguldak’ın

sokaklarına yayın... Böyle faaliyet gösteren kritik önemdeki bir yeri, TTK'nin yani Türkiye Taşkömürü Kurumunun henüz doğmamış vergi borcuna karşılık olarak Millî Emlak Genel Müdürlüğüne devrettiler. Millî Emlak da şöyle: Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı değil yani adı "Millî Emlak" Hazine ve Maliye Bakanlığı, hazineye ait olan arsalar, binalara sahip çıkacak kurum gibi görünüyor ama Millî Emlak Genel Müdürlüğünü AK PARTİ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağladı. Yani hazine arazilerine sahip çıkması gereken, onunla ilgili tasarruflarda bulunacak olan kurum Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı değil, kime bağlı? Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı; garip, acayip bir uygulama, tabii, bunun mutlaka bir arka planı var. Neticede ne dendi? "Millet kıraathanesi yapılacak." Maden mühendislerine tahsis edilen odaya, odasına, onu temsil eden odaya tahsis edilen yer böylelikle millet kıraathanesi olacak ve orada sahil düzenlemesi yapılıyor, orada yeni yeni kafeler ve restoranlar falan da yapılıyor yani. Ya, arkadaş, bir tane daha yap, onu da en güzellerinden birini yap, adına "millet kıraathanesi" ver, burası da Maden Mühendisleri Odası olarak devam etsin. Şehirden giden, taşınan mühendisler, o kültürü yaşayan Zonguldak'ı yaşayan kişiler bile döndüğünde Maden Mühendisleri Odasını aynı yerinde bulsun. Maden mühendislerini ve emekli maden mühendislerini aynı yerinde bulsun, ailelerini alsın götürsün. Sade vatandaşımız açısından da aynı, ben de maden mühendisi değilim, elektrik mühendisiyim, bana da açık, ben de gidiyorum, herkes gidiyor; böyle bir şey.

Dediler ki: "Biz orayı halka açacağız." Ya, nasıl? Halka zaten açık olan bir yeri halka nasıl bir daha açacaklarsa halka açacaklar. Ne oldu? Şimdi, bir dava süreci var, dava sürecinde şu anda oradan döndü. Ama bunu niye anlatıyorum, şunun için söylüyorum: Ya, şehrin maden mühendislerinin enerjisini, odağını burada harcayan bir iktidar var. Ya, arkadaş, maden mühendislerine biraz daha kıymet verin. Bakın, ülkede maden mühendislerinin geldiği durum şu, sunumda da geçiyor ama ben güncel bilgiyi paylaşayım sizinle: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümüne bu yıl 12 öğrenci kayıt yaptırdı, 12. Bunların 10'u Suriye, Mısır, Irak, Moğolistan olmak üzere yabancı uyruklu, durum bu. Şimdi, ben soruyorum Komisyona: Yani herkes mutlu mu bu durumdan? Mutlu musunuz? 12 öğrenci kayıt yaptırıyor, 10'u Suriye, Mısır, Irak, Moğolistan; Zonguldak gibi emeğin başkenti olan, madencilik başkenti olan şehirdeki üniversitenin maden fakültesine başvuru yapan, kayıt yaptıran öğrenci sayısı 12. Birisi ÖSS'yle giriş yapmış, o sunumda bahsedilen öğrenci olabilir, birisi de dikey geçişle gelmiş yani madencilik, maden mühendislerinin içinde bulunduğu durum bu, böyle bir durum var. Bunu çözmekle ilgili bir çaba var mı, gayret var mı? Yok. Zaten artık yıldan yıla, daha önce fakültede 60-70 olan yıllık kontenjan sayısı da şu anda zaten 15'e düşmüş durumda, zaten ona da kayıt yaptırılmıyor, böyle acı bir durum var.

Şimdi, diğer bir konuyu da söyleyeyim burada. Bakın, Sayıştay görevini yapıyor, 2019 yılı raporunda maden ocağında dengelenmiş üretim derinliğinin eksi 300 metre olduğunu, bu derinleşmenin ani gaz degajı ve grizu patlaması gibi ciddi kaza risklerinin artmasına neden olduğunu belirtiyor raporunda. "Çalışılan damarların tamamında gaz içeriklerinin yüksek olduğu, dolayısıyla degaj kapasitelerinin de yüksek olduğu, arıza zonlarında riskin daha da arttığı bilinmektedir, tedbir alın." diyor, uyarıyor yani ve gaz içeriklerini de ölçmüş, tabloda onların yüksek olduğunu da belirtmiş. Şimdi, Sayıştay bunu yaptı, bu uyarıyı yaptı, bu uyarı şu demek: "Sizin teknik olarak asgari almanız gereken tedbirlerin üzerine ilave tedbir almanız gerekiyor." diyor çünkü "Eksi 300 metrenin altındasınız artık ve burada gaz içerikleri yüksek ve grizu patlama riski çok ciddi seviyede." diye raporunda yazıyor. Sayıştay bunu yazdı, ne oldu? O günden bugüne kadar hiç Sayıştaydan bir açıklama geldi mi? Sayıştay Başkanından gık çıktı mı gık, gık diye bir şey çıktı mı? "Biz bu denetimi şöyle yaptık, böyle ettik, işte uyarıydık daha önce. Evet, biz denetimlerimizi böyle yapıyoruz." gibi hiç böyle bu Sayıştay raporunda yazan ifadeleri destekleyen, arkasında duran en ufak bir ifade oldu mu? Olmadı. Ne oldu, biliyor musunuz? Bu tespiti

yapan Sayıştay denetçisine fırça attılar “Niye yazdın?” diye, fırça atıldı o Sayıştay denetçisine. Böyle acı bir durum var ve oradan da biliyoruz ki bu gibi tespitleri yapanlar özellikle bu dönemde çok cesur olmak zorundalar, çok cesur ve Komisyon toplantısının başında da bu kelepçe konusuyla ilgili benim sormak istediğim kritik sorunun engellenme gayreti de temelinde burada sunum yapan Türkiye Mimar Mühendisler Odasının yetkililerinin aslında baskı altına alınmasıyla çok ilgili.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Maden Mühendisleri Odası.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Maden Mühendisleri Odasının baskı altına alınmasıyla çok ilişkili.

Ben, açıkçası... Yani konuşacak, sorulacak çok fazla konu var ama dediğim gibi artık yanıtlar verilirken onların üzerinde durmak gerekiyor. Bu, özellikle denetim noktasında mesleki bağımsızlığın nasıl sağlanabileceğiyle ilgili dünyadan verebileceğiniz örnekler var mı denetim mekanizması olarak? Onu sormak istiyorum.

Diğer taraftan, ATEX sertifikalı olmayan ekipmanlarla ilgili, sizden önce ben hem kurum yetkililerine hem de denetim yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerine ve MAPEG yetkililerine bu konuyla ilgili çapraz sorular sordum. Bazen bu soruları toplantının en başında, bazen on bir saat süren toplantının onuncu saatinde, bazen de bir tartışmanın arasında bir yerde soruyoruz ki burada Komisyon Başkanı durumu fark etmesin, müdahale etmesin diye. Ben özellikle o telefonla konuşurken falan arada da soru sormaya çalışıyorum ki aman engellenmesin diye yani böyle bir ortamda Araştırma Komisyonunun içindeyiz yani.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Başkana sataşıyorsun ama.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Çok engelleniyoruz (!)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolayısıyla bu ATEX konusuyla ilgili bugüne kadar bu Komisyon hâlâ durumu netleştiremedi yani bunun altını çiziyim. ATEX konusundan sonra büyük bir soru işareti var çünkü bakın, ilgili oda yetkilileri burada dediler ki eğer ATEX sertifikalı bir ekipman arızalandıysa bu ekipmanın yerinde bakımı yapıldıktan sonra, arıza giderildikten sonra yerinde test edilmesi mümkün olamayacağı ve riskli olacağı için... Çünkü test ettiniz ve arklanma oldu yani bu bir patlamaya yol açabilir; arklanma olmadı, o da artık bir ihtimal sadece. O nedenle ne olması gerekiyor? Cihazın, ekipmanın dışarı çıkarılması gerekiyor. Şimdi, dolayısıyla burada da hangi ekipmanların ATEX özelliğini kaybedip kaybetmediğine dair, arıza bakım onarımlarının ne zaman, ne şekilde yapıldığına dair hâlâ elimizde hiçbir bilgi yok. Ben, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerine burada sordum, tam şu köşede oturuyordu. Dedim ki elinizde patlamanın olduğu yerle ilgili, o arında, çalışma yapılan bölgede yani 130 metre uzunluğundaki o galerideki ATEX sertifikalı ürünlerle ilgili bir bilgi var mı? Gittiniz mi, yerinde baktınız mı, kontrol ettiniz mi? “Biz yerine gitmiyoruz, yerinde bakmıyoruz.” dedi. Liste var mı dedim. Bir “Var.” dedi bir “Yok.” dedi, “Öyle oldu, böyle oldu.” Verin o zaman listeyi dedim, ortada bir liste falan yok hâlâ.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Liste gelecek, buraya gelecek, söz verdiler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya işte o “gelecek, yapılacak, edilecek” sözleriyle olmuyor yani MAPEG’den dedik ki... Sayın Vekilim karşıda, MAPEG’in denetim raporlarını istedi. Dediler ki: “Tamam, veriyoruz.” iletiler, Komisyon da biz de talep ettik, bize de iletiler; en kritik ek yok, en kritik ek MAPEG’in denetim raporuna eklediği havalandırma planı, yok plan. Ya, şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu konuyu araştıran, denetleyen milletvekilleriyle yani dalga mı geçiliyor yani? Denetim raporu veriliyor, eki, en önemli, en kritik eki havalandırma planını koymuyorsun. E, şimdi ben burada... Yani kimse kusura bakmasın, ben bunun üzerinde büyük bir

soru işareti görüyorum, çok şaibeli bir durum görüyorum. Havalandırma planını sunmamak ne demek? Bastırırsın “plotter”dan, gerekiyorsa A0 yani böyle minicik, A4 kâğıdına da değil, A0’a bastırırsın, Komisyondaki üyelere teker teker dağıtırsın, böyle bir şey. Bu sunulmadı, problem. TTK’nin havalandırma planını istiyoruz. Bu havalandırma planındaki hesaplamalar doğru mu yapıldı? Bunu bir kere hem bilirkişinin bu havalandırma planı ve hesapları üzerinde, aynı zamanda teknik olarak da yine uzmanların, akademisyenlerin bunun üzerinde çalışması gerekli. Çalışmazsa ne olur? Çalışmazsa, buna benzer bir facianın olmasının önüne geçilemez. Türkiye Taşkömürü yetkilileri burada hâlâ diyor ki: “Asgari mevzuatta 0,5 metre/saniyedir havalandırmanın olması gereken hızı -işte, burada- biz de ona uyduk.” Ama asgari 0,5 metre/saniye olması gereken havalandırma hızını yazan mevzuatın yanında, Sayıştayın 2019 Yılı Raporu’nu koyduğunuz anda, birdenbire eksi 300 metrenin altında çok tehlikeli bir gaz içerik birikiminin olduğunun verileriyle birlikte tespit edildiğini tablosuyla da gördüğünüzde, birdenbire dikkatinizi çeken şey şu oluyor: Mevzuattaki 0,5 metre/saniyenin önündeki “asgari” kelimesi oluyor. Yani bunun üzerinde bir havalandırma hızının olması gerekiyordu, dolayısıyla olmadığı da açık, olmamasına sebep veren de üç ana nokta hâlâ oldukça belirsiz, üç ana nokta. Birincisi, havalandırma konusu ve sizin birazdan ifade edeceğimiz diğer senaryo, patlama, facia senaryosu; onunla birlikte de belki yeni bir boyut kazanacak araştırma komisyonunun yaptığı araştırmalar. İkincisi, işçi noksanlılığı ve teknik personel eksikliği konusu yani çünkü bu, şu demektir: İş ehline vermezseniz, liyakatli olana vermezseniz herkes binmiş bu otobüse, otobüs gidiyor ama şoför yok demektir; böyle bir durum. Üçüncüsü de ATEX konusudur ve bunların hepsinin üzerinde titizlikle durmazsak, bir konuştuğumuzu bir daha konuşmazsak, bir daha konuşmazsak, tekrar, tekrar, tekrar konuşmazsak kolaylıkla, patlamayla birlikte çıkan yangında bütün bu kanıtların yok olduğu ifade edilerek üzeri örtülebilir.

Son söz olarak şunu söylüyorum: Rahmetli Uğur Mumcu’yla, araştırmacı, gazeteci Uğur Mumcu’yla yapılan bir röportaj sırasında soruyorlar, diyorlar ki: “Ya, siz, bu kadar bilgiye, belgeye nasıl ulaşıyorsunuz?” O da diyor ki: “ Ben bir dava dosyasını, böyle kalın bir dosyayı alırım, bir kez okurum, aynı dosyayı bir daha okurum, aynı dosyayı bir daha okurum, bir daha, bir daha, 10 kez okurum. 10’uncu kez okuduktan sonra bazı detaylar o kadar kendini gösterir ve belirgin hâle gelir ki onların peşinden öyle giderim ve gerçeğe de o şekilde ulaşırım. Gözlüklerim de o nedenle bu kadar kalın.” Öyle bir tebessüm ifadesiyle röportajı bitiriyorlar. Şimdi demek istediğim şey şu: O yüzden, bazen tekrara giriyor gibi gözüküyor olabiliriz ama bir tekrarin içindeki bir farklı kelime ve ona verilen yanıt bile belki de bu konuyu aydınlatıp bu facianın tekrar etmesinin önüne geçecek diyorum ve “Siyasi sorumluluk yoktur.” demenin akıl, mantık ve bilimsellikte çok çeliştiğini tekrar ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla, ben şöyle diyeyim: Bana göre yapılan bu sunumlarda bize teslim edilen sunum dokümanında eksik olan en önemli şey şu: Bence her sayfanın altına “Bu facianın siyasi sorumluluğu vardır.” yazılmalıydı, ilgili oda temsilcileri sadece bir sayfanın altına yazmış; onu da ben eleştirmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi ben de aslında sayın vekillerime cevap olması adına bunu söylemiyorum ama Deprem Komisyonunda da biz bunu yaşadık. Bugün, buraya TMMOB’a bağlı Maden Mühendisleri Odası geldi ve gerçekten gelişlerini, burada yapacakları sunumları çok önemsiyoruz. Gönül isterdi ki teknik bakış

açısının yanına, siyasi bir değerlendirme yapmasınlar ancak yine TMMOB, bu manada kendi üslubunu koruyarak yine işin siyasi boyutu olduğunu ve hatta “Demokrasinin bir an önce önünün açılması gerekiyor.” diye de -bulabilir miyim bilmiyorum ama- hiç anlandığım da bir değerlendirme yapmış.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Anlamamanız çok normal.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Efendim, ben hepinizi dinledim, hiçbirinize cevap vermedim. Öbür dilerim, benim değerlendirmelerim belki sizin hoşunuza gitmeyebilir -ki gitmemesi de gerekiyor- o yüzden, rica etsem cevap vermeden, benim de konsantrasyonumu bozmadan... Yapacağım bir değerlendirmedir.

Şimdi, mühendis olduğumuz için bir konuya girdiğimiz an nereye çıkacağımızı biliyoruz, dolayısıyla arada bir söz girdiği zaman bütün konsantrasyonumuz dağılıyor; şimdi de bunu başardınız mesela.

“Demokrasinin öntü açılmalıdır.” “Bu işin sorumlusu siyasettir.” “Yargı, bu işin sorumlusu.” Yargılamayla ilgili tek bir cevabınız yok ama iş, siyasi mesele olduğu zaman hemen hop, sorumlusu bu. Bunları söylediğiniz zaman bizde, sizin söylemlerinize karşı bir ön yargı oluşuyor Sayın Başkanım. O yüzden, keşke, bunları hiç işin içine, sunumlara katmasanız.

Bakın, bize o kadar önemli açıklamalar yaptınız ki gerçekten istifade ettik ve Zonguldaklı arkadaşımızın “Tek, tek şu soruların altı çizilmeli, bunlar araştırılmalı.” dediği yerleri de bir bir not aldık ama işte, araya bu cümleleri kattığınız zaman bir ön yargı duvarı oluşuyor. Bırakın, biz siyasetçiler buna karar verelim. “Sayın vekilim, siyaseti herkes yapmalı.” Ya, arkadaşlar, bu teknik bir oda. Niye siyaseti sokuyoruz? Bırakın, bizi bilgilendirsin, eleştirisini elbette yapsın ama kalkıp da hop “siyasetin üzerinde” dediği zaman bir taraf olmuş oluyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Benim söylediğim şey şu Sayın Vekilim.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – O zaman da bu çok kıymetli değerlendirmeleri böyle bir kenara...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Hatibe müdahale etmeyelim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Benimle alakalı bir şey söyledi.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Lütfen, lütfen arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada yaşananlar zaten siyasi tercihlerden kaynaklı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Aslında içine bakın, mevzuatla ilgili nelerin eksik olduğuna arkadaşlarımız çalışmışlar; iç denetimle ilgili, dış denetimle ilgili nelerin eksik olduğunu görmüşler, çalışmışlar; arkadaşlarımız çalışmış gelmişler, bizle de paylaşıyorlar. Dolayısıyla, ben, siyasi bir değerlendirme yapıldığı zaman bu bilgilerin, bu kıymetli bilgilerin bir ön yargı duvarıyla arasında bir duvar örüldüğünü düşünüyorum.

Bakın, daha ilk, başlar başlamaz aslında siyasetin içine girdiniz. Ne diyorsunuz? “Biz Maden Mühendisleri Odası olarak bu kazayla ilgili değerlendirme yapmak, çalışma yapmak için Bakanlıktan 15 tane belge istedik.” diyorsunuz. Ne zaman istemişsiniz? 19/10/2022’de. Bakanlık da on dört gün sonra cevap yazmış, demiş ki arkadaşlar: “Bu, bizden istediğiniz tüm belgeleri biz Amasra Cumhuriyet Başsavcılığına verdik.” Yani ortada -Allah rahmet eylesin- 42 şehit var, dolayısıyla bu çok önemli olayı soruşturmak için olaya yargı el koymuş. Şimdi, yargının olduğu bir yerde... Bütün etrafını kapatmış, biz dahi madene gidemiyoruz. Dolayısıyla, bu istediğiniz belgelerin, siz zaten Bakanlıktan verilmeyeceğini biliyorsunuz, buna rağmen talepte bulunmuşsunuz. Bakanlık da kibar bir şekilde size cevap vermiş “Arkadaşlar, bu işin muhatabı artık bundan sonra kurum olarak biz değiliz, yargıdır.” Hemen ilk

paragrafta, efendim “yasakçı zihniyet.” Ya, neyi yasakçı arkadaşlar? Ortada bir kaza var, yargı da bu işe el koymuş, biz dahi bazı bilgileri istemekte imtina ediyoruz. Dolayısıyla yargılama süreci bitmeden, bu olay neticelenmeden, bu istediğiniz bilgilerin verilmemesi kadar normal bir şey var mı?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Mesela ölmek yasak değil.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Devam ediyorum arkadaşlar.

Buraya gelmeden önce TTK’nin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapmış olduğu açıklamaları, anladığım kadarıyla, daha önceden incelemiştiniz, bakmışsınız; çok da iyi yapmışsınız, elinize sağlık ama TTK dahi, burada bize sunum yapan arkadaşlarımız, hocalarımız dahi “Kömür tozu patlamasıyla ilgili madene inmeden net bir şey söyleyemeyiz.” derken, sizin burada “Kömür tozu patlaması var.” demenizi, bunu tam olarak neye dayandığınız konusunda bize tekrardan bir izahatı yapabilirseniz çok memnun olurum.

Bunun dışında, TTK’nin tekrardan havalandırmayla ilgili yapmış olduğu açıklamaları okuduğunuzu varsayarak söylüyorum çünkü burada üzerine çok fazla gittik. TTK’ye “Ya, elinizde 11.500 metreküp/dakikalık bir vantilatör varken siz içeriye neden bu kadar az hava verdiniz?” diye onlarca defa soru sorduk. En son, TTK bize burada bir izahat yaptı ve açıklamada şunu söyledi: “Bizim mevzuatımıza göre ve Kurumda çalışan, bu işten anlayan arkadaşlarımızın yapmış olduğu çalışmalara göre içeriye vermiş olduğumuz hava miktarıyla ilgili bir problem yok.” denildi bize TTK tarafından. Siz ise şöyle bir değerlendirme yapmışsınız: TTK yetkilileri artı 40 ana aspiratörünün 11.500 metreküp/dakika hava emecek güce sahip olduğunu ancak kendilerinin, kanat ayarıyla 3.750 metreküp/dakika hava emecek şekilde ayarladıklarını ifade etmiştir. Bu hesabın hangi tarihte hangi kriterlere göre yapıldığı açıklanmamıştır ama TTK bunu çok detaylı bir şekilde açıkladı. TTK’nin bu konudaki yapmış olduğu açıklamaya bakabildiniz mi? Bu soruyu sorayım.

İçeriye yeteri kadar hava girmedğini söylüyorsunuz, TTK bununla ilgili içeriye yeteri kadar hava verildiğini ifade etti. Hava hızıyla ilgili burada çok önemli tartışmalar oldu. Zonguldak’tan bir hocamız gelmişti, Kemal Hoca’mız. Kemal Hoca bu alanda Türkiye’de önemli isimlerden biri olduğunu burada ifade etti, daha sonra da biz bunu teyit ettik.

Yine havalandırma hızıyla ilgili, havalandırma hızının ne kadar olması gerektiği konusundaki tartışmaların sonunda TTK bize şöyle bir açıklama yaptı: Arkadaşlar, ana kollarda 0,5 metre/saniye, arınlarda ise 0,3’ün yeterli olacağını... Hatta Zonguldak’tan gelen hocamızın da bu manada bir açıklaması olduğunu yine biz tutanaklara bakarak da tekrardan gördük. Ama siz yine burada ısrarla bilirkişi raporuna atıfta bulunup “0,2 ve 0,3 metre/saniye olarak belirtilmesi de arına yeterli hava ulaşmadığı tezini desteklemelidir.” demişsiniz. TTK’nin geçen hafta yapmış olduğu bu açıklamaları okuduysanız bir şey demiyorum ama benim şu an yapmış olduğum bu açıklamalara istinaden tekrardan bu bilgileri bir daha gözden geçirir misiniz? Yani hava hızının ana kollarda 0,5 metre/saniye, arınlarda ise 0,3 metre/saniye olması gerektiğini, dolayısıyla TTK’nin “Ana kollarda biz hava hızını 0,5 olarak tespit ettik, arınlarda da bize 0,3 bize yetiyordu.” demesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Daimî nezaretçilerle ilgili söylediğiniz konu çok önemli, inşallah bunu bizler de takip edeceğiz. Yine Zonguldak’tan gelen arkadaşımızın o çalışanlarla ilgili vermiş olduğu... Yani “Bu konuya bakın.” diye ben anladım Sayın Başkanım. Yani “Bu kadar personel vardı, ortada olmayan şöyle bir sayı olduğunu düşünüyoruz, sizler de Araştırma Komisyonu olarak bunu bir inceleyin, siz de buna bir bakınız.” dediniz diye ben anladım.

Son olarak da “İşletmede kot altı çalışmalar terk edilerek ocakların en çabuk biçimde yatay ve dikey konsantrasyonda geçilmesi gerekir.” demişsiniz. Maden mühendisi değilim, o yüzden sormak istiyorum: Çok derinlerde, işletmelerin bu tür faaliyetlerini devam ettirmesini bir risk olarak değerlendiriyorsunuz; öyle mi? Benim buradan anlamam gereken... Ve çok derinlere inmeden daha çok yatay derinliklerde madeni aramamız gerekiyor veya işletmemizi bu şekilde devam ettirmemiz gerekiyor; buradan anlamamız gereken de bu mu diye sorup ben tekrardan yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Söylesem de biliyorum fayda etmeyecek ama şu siyasi değerlendirmelerden lütfen vazgeçin. Ben bir ön yargıyla sizin bu hazırlamış olduğunuz çalışmalara bakılmasını bir meslektaşınız olarak kesinlikle istemiyorum. Bırakın siyasi değerlendirmeleri siyasetçiler yapsın.

Teşekkür ediyorum tekrardan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Hamdi Uçar Bey herhâlde söz istemişti.

Buyurun lütfen.

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Değerli Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de birkaç tespitimi, bir iki sorumu Sayın Başkanlarımıza iletmek istiyorum.

Şimdi, Komisyon toplantılarına başladığımız günden bugüne kadar ki dönemde arkadaşlarımızın sürekli, demokratik teamüllere uygun bir şekilde hareket edilmesi konusunda ikazları oldu ama ne yazık ki her toplantıda görüyoruz ki hitap şekilleri, tavır ve tutumlarını Komisyonun ahengini bozmaya yönelik olarak görüyoruz. Oysa amacımız burada, yaşanan faciayla ilgili, sorumluların bulunmasıyla ilgili bir çalışma. Buna 8 toplantıdır devam ediyoruz. Kazanın üstünün kapatılmasıyla ilgili bir suçlama algısı var burada. Böyle bir düşüncenin ortaya atılması son derece vahimdir. Oysa burada herkesi, bu yaşanan faciayla ilgili bütün sorumluların açık ve net bir şekilde ortaya çıkarılması için -görüşlerini, fikirlerini ortaya koyarak- ilgili ve yetkilileri Komisyona davet ediyoruz, dinliyoruz. Bizim özellikle bölge milletvekili arkadaşlarımızın, muhalefetteki arkadaşlarımızın hassasiyetinden daha fazla bir hassasiyetimiz var. Polat Bey ve bölge milletvekili arkadaşlarımızla birlikte, bu konunun üzerine gidilmesi, incelenmesi, bir daha böyle faciaların yaşanmamasıyla ilgili bizim de onlardan daha çok sorumluluğumuz var. Özellikle yapılan eleştirilerde, yorumlarda varsayım ve ön yargılı eleştiriler yapılıyor sürekli. Kurumu ya da birtakım siyasi çevreleri yargılayan, sorgulayan birtakım eleştiriler yapılıyor. Kurumun teknik heyeti, geçen hafta buraya geldiğinde yapmış olduğunu sunumda bilirkişi raporlarıyla ilgili birtakım ifadeler ortaya koyunca arkadaşlarımız sürekli rahatsız oldular, eleştirmeye kalkıştılar. Oysa Kurum yetkilileri, teknik heyet kendi fikirlerini, düşüncelerini ortaya koymuşlardı.

Sürekli her toplantıda işçi açıklarıyla ilgili, bu yaşanan faciaların işçi açıklarından kaynaklı olduğunu... Şimdi arkadaşlarımız da aynı konuyu gündeme getirdiler konuşmalarının bir bölümünde. Oysa daha önce de bunu söylemiştik: 1983, 1992, 2010 yılında da Kurum bünyesinde yaşanan facialarla ilgili burada da çalışan işçilerimizin sayılarının oldukça fazla olduğunu, norm fazlası olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Buna bağlamanın da çok doğru olmadığını, teknik sebebin ortaya çıkarılması adına çalışma yaptığımızı ifade ediyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne zaman? Hangi yıldan bahsediyorsunuz? 2008 mi dediniz?

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – 1983’te Kandilli’de, 1992’de Kozlu’da, 2010’da Karadon’daki...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Amasra değil ama.

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Evet.

Sürekli konuşmalarda tekrara gidiliyor, aynı şeyler söyleniyor; cümleler, kelimeler değiştirilerek bu konu gündeme getiriliyor ve zaman israfı oluyor burada. Daha verimli olabilmesi için tekrara gidilmemesi gerektiği düşüncesi içerisindeyim.

Ayrıca, şimdi Değerli Arkadaşımız Deniz Bey burada bölgemizle ilgili bazı konulara temas etti. Zonguldak ilimizde maden mühendislerimizin yeriyle ilgili alınan bir kararın eleştirisini yaptı. Oysa şehrimizde yeni bir düzenlemeyle ilgili, sahil düzenlemesiyle ilgili alınan bir karardı. Türkiye Taşkömürleri Kurumu bünyesindeki mühendislerimizin, teknik heyetimizin kullanabileceği sosyal tesislerimiz oldukça fazla, “Fener” diye tabir ettiğimiz semtte bu etkinlikleri yapabilecekleri yerleri de var. Ama burada nedense şehirle ilgili yapılan her düzenlemeye sürekli eleştiri var, muhalefet var, bir direnç görüyoruz; şehrin coğrafi yapısıyla ilgili, fiziki yapısıyla ilgili yapılan birtakım projelere karşı bir direnç görüyoruz ama ifade ettiğim gibi maden mühendislerimizin Fener semtinde kendilerine ait bir yerleri de var ama her ne hikmetse bu konu farklı bir şekilde gündeme getiriliyor.

Şimdi, burada bu konuşulanlar, yapılanlar, söylenenler içerisinde muhalefetteki arkadaşlarımıza biz burada “Bütün kabahat Zonguldak milletvekillerimizin; hata, kusur bizimdir.” desek “Tamam, doğru, eyvallah; şimdi tam doğruyu söylediniz.” gibi bir algı oluşuyor burada. Oysa, bu bakış açısının doğru olmadığını, yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum.

Odaya tahsis edilen yerle ilgili yargı süreci devam ediyor. “Millet Kütüphanesi” diye adlandırdıkları yerin de açıkçası Zonguldak’ta vatandaşlarımızın hizmetine açılan yerlerden bir tanesi olarak görüyorum.

Şimdi, maden mühendisleriyle ilgili sanki onların ellerinden alınıyormuş, onlara karşı sanki bir direnç varmış gibi, onlara karşı bir muhalefet varmış gibi bir algı oluşturuluyor. Oysa benim kardeşimin eşi de maden mühendisi ve bu yaşanan facianın içerisinde tahlisiye ekibinin içerisinde fiili olarak görev yaptı. Sürekli bu yaşanan gelişmelerle ilgili, olaylarla ilgili müzakere ediyoruz, görüşüyoruz. Biz bu acıyı yaşayan insanlarımızla birlikte oluyoruz, olmaya çalışıyoruz. Elbette ki arkadaşlarımız bunun içerisinde ama bu süreci politize yapmanın da çok doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Son olarak, Maden Mühendisleri Odası Başkanımızın yapmış olduğu açıklamanın içerisinde “Türkiye Taşkömürleri Kurumu alanın yüzde 5’ine hitap ediyor.” gibi bir ifade kullandılar ama özel sektörün de yüzde 95’ini işletiyor gibi bir ifade oluştu. Bu sadece Amasra bölgemiz için mi, Zonguldak geneli için mi?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yüzde 97 değil mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Rezerv bazında soruyor.

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Bir de şöyle bir ifade kullanıldı: “Patlama dinamitten değil, elektrik kaynaklı olabilir.” gibi bir görüş beyan ettiler, ilk defa böyle bir görüş ortaya atıldı. İşte, biz işin açıkçası burada politik, karşılıklı kavgalar, çatışmalar değil; sahayı bilen, sahada olan arkadaşlarımızın olarak da bizatihi -sadece kağıtların üzerinde değil- oraya inmiş, o bölgeyi görmüş bir kardeşiniz, arkadaşınız olarak da şunu söyleyeyim: Karşılıklı politik kavgadan öte, bu sorunla, bu problemle ilgili hem buraya gelen teknik heyetteki arkadaşlarımızın hem sendikalarımızın bize vermiş olduğu bilgilere dayanarak müzakere yapsak çok daha verimli olur diye düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Hamdi Bey’e teşekkür ediyoruz.

Serpil Hanım’a söz vermeden önce Maden Mühendisleri Odasının sunumunun saat 19.00’da bitiyor olması hâlinde Komisyon üyesi arkadaşlarımıza ve misafirlerimize akşam yemeği ikram edeceğiz. Bitmiyor olması hâlinde de ona göre bir düzenleme, ayarlama yapacağız. Özel sektöre de akşam yemeğinden sonra inşallah söz vermiş olacağız.

Serpil Hanım, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Birkaç ek soru soracağım, aynı zamanda biraz önceki tartışmaya bir katkı yapmak istiyorum, bu siyasi meseleye. Şimdi, burada sık sık hocalarımız olsun, odaların ve sendikaların yaptıkları sunumlarda da aslında maden katliamının çerçevesi sık sık genişletilmek zorunda kaldı çünkü aslında sadece buradaki teknik bir meseleye bakmıyoruz, bu meselenin kaynağına inmek için bütünsel bir bakış açısı geliştiriyoruz. Ya, düşünün evinizin çatısı damlıyor, yerdeki suları sürekli olarak kurulamakla uğraşmazsınız yani bununla baş edemezsiniz. İşin kaynağına çıkmanız, çatıya gitmeniz, orada gerekli sorunları tespit etmeniz ve gerekli değişiklikleri yapmanız lazım; bunun için bazı kararlar almanız lazım, inisiyatif almanız lazım. İşte, o çatıyı onarmanız için vereceğiniz kararlar var. Şimdi, biz de burada sürekli olarak işçi cinayetleriyle karşı karşıya kalmamak için, sürekli olarak o acılarla yüz yüze kalmamak için çalışmalıyız. Şunu görüyoruz, iktidar şöyle yapıyor: Maden cinayetlerinde yaşamını yitirenlerin ailelerine verilen destekler ya da işte daha sonra işçilerin de biraz mücadelesiyle madencilerin ekonomik haklarının biraz genişletilmesi gibi böyle bazı düzenlemeler yapılıyor. Fakat bu düzenlemeler madencilerin ailelerin acılarını biraz olsun, bir nebze olsun hafifletiyor mu, bilmiyorum ama en azından yaşam koşullarını, zorluklarını biraz azaltıyordur ama meseleyi çözmediği için Kozlu’da, Ürkmez’de, Soma’da, birçok yerde maden katliamları devam ediyor ve TTK’de de eli kulağında olan, geliyorum diyen ve 42 madencinin yaşamına mal olan, çok sayıda insanın, madencinin yaralanmasına sebep olan bu katliam gerçekleşti. Şimdi, biz bunu tartışırken elbette ki meselenin temeline inmek zorundayız. Meselenin temeline inen değerlendirmeleri de biz siyasetin bir adresi olarak gösterilmesini ya da eleştirilmesini burada görüyoruz yani hiçbir sunum yapan kurum, bize durup dururken siyaseti hedef alan bir cümle kurmadı. Belli bir sistematik içerisinde, belli bir sebep sonuç ilişkisi içerisinde burayı işaret etti, siyaseti işaret etti çünkü verilmesi gereken kararların verilmediğini görüyoruz. İşte, Sayıştay raporları ortada, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Teftiş Kurulunun raporları ortada. Burada MAPEG gelip “Biz aslında eksiklikleri tespit ettik.” demedi mi? Onlar bile eksiklikleri tespit ettiklerini söylediler. Bütçe Komisyonu tartışmasında Vedat Bilgin dedi ki: “Sorumlu, Enerji Bakanlığıdır, onların yetki alanıdır.” Buna benzer bir cümle kurdu. Dolayısıyla, burada siyasetin referans gösterilmesi bir istismar değil, sizin çok sevdiğiniz bir kelime yani iktidarın çok sevdiği bir kelime. Sürekli olarak “İstismar ediyorsunuz.” üzerinden politika geliştiriliyor. Bu bir istismar değil, tam tersine bilimsel düşüncenin neden sonuç ilişkisi içerisinde, bir nedensellik ilişkisi içerisinde kaçınılmaz olarak gelmesi gereken nokta tabii ki aslında işin karar vericiler boyutudur. Karar vericiler boyutuna geldiğimiz zaman da siyaseti görüyoruz, iktidarı görüyoruz, iktidarın burada tercihlerini görüyoruz. Eğer, biz burada bir havzadan, havza madenciliğinden bahsediyorsak ve bunu neoliberal politikalar kapsamında ve özellikle iktidarın yöneldiği, son dönemdeki bu özelleştirmeci enerji politikaları stratejisi içerisinde ele aldığımız zaman burada görüyoruz ki aslında sahalardaki tercihler özel sektörden yana tasarruflarda bulunmak ilginç bir şekilde. Bizim, aslında sendikaların da Maden Mühendisleri Odasının da işçi sağlığı, iş güvenliğini ve emeği önceleyen bütün kurumlarında hep vurguladığı gibi, bu kadar tehlikeli bir iş kolunda kamu kurumları rol almalı, inisiyatif almalı. Daha önceki sunumunda da söylemiştim yani bizim, madencilikten, maden kömürcülüğünden uzaklaşmamız gerekiyor ama o vakte kadar da özelleştirmek yerine, tam tersine kamu eliyle bunu yapmalıyız çünkü kamu eliyle bunun güvenliğini alabiliriz ama biz burada kamunun da elini kolunu bağlayan kararı

almışız. Kamuyu işte yüzde 3'lere, 5'lere sıkıştırmışız, geri kalanını özel sektöre tahsis etmişiz ve buradan iş güvenliği sağlanmasını bekliyoruz. Burada bu kararları eleştirmek son derece bilimsel bir yaklaşımdır, bağımsız bir yaklaşımdır. Her kurumun iktidarın şemsiyesine girmesini beklersek o zaman burada gerçekten sağlıklı hiçbir sonuç da elde edemeyiz. Dolayısıyla, buradaki bu eleştirileri çok haksız bulduğumu söylemek istiyorum. Siyasi sorumluluk referansları yerinde olmuştur ve tam isabettir diye düşünüyorum.

Daha önceki sunumlarda, metan drenajının bu sorunu kaynağından gidermek için gerekli olduğu söylenmişti. Burada çok fazla üzerinde durulmadı. Bu, bir ümitsizlikten de kaynaklı olabilir. Yani “Biz burada konuşuruz ama nasıl olsa zaten bu yapılamayacak.” diye de olabilir ama ben Odamıza bunu sormak istiyorum: Metan drenajı olsaydı burada, bu işçi katliamı olur muydu? “2’nci kartiyede tozla mücadele etkisiz.” demişti bilirkişi raporu. Bu arada, bilirkişi raporu da önemlidir. Yani bilirkişi öyle kafadan bir rapor da hazırlamadı. Buraya not almıştım, şurada yazıyor; bakın, bilirkişi raporu -hatırlatmak için- diyor ki: “Keşifli bilirkişi incelemesi; bu rapor, onun üzerine hazırlanmış bir rapor. Bilirkişi heyetine savcılık tarafından sunulan belgeler üzerinden, bilgiler üzerinden bu rapor hazırlandı, ön rapor olarak hazırlandı.” Bu raporda da bu tozla mücadele konusuna bir referans var. Bunun da şöyle bir haklılık payı olabilir: Yani belki bizi biraz daha aydınlatabilir Maden Mühendisleri Odasından Başkanlarımız. Yani buradaki tozla mücadeleyi nereden anlayabiliyoruz? Maden sahası içerisindeki o geniş alanda farklı farklı yerlerde ölümlerin yaşanmış olmasından mı tozla mücadele... Patlama yerinden daha uzakta başka yangınların olmuş olmasından mı bu düşünce oluşuyor? Tozla mücadelede etkisiz kalındığıyla ilgili hangi ipuçları var, belki onu bizimle paylaşabilirler ve net soru da havalandırma yeterli ve etkili olsaydı, bu iş cinayeti olur muydu? Bunu bir daha sormuş olayım.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Teşekkür ediyoruz.

Ünal Bey, buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında bir daha söz almayacaktım ama bu Komisyonun kapsamı içinde olmayan bir konu gündeme geldiği için kendim konuşma gereği hissettim. Zonguldak Maden Mühendisleri Odasının binasıyla ilgili az önce Hamdi Bey bazı değerlendirmelerde bulundu. O açıdan, bazı noktalarda açıklama gereği hissettim, söz aldım.

Tabii, Zonguldak Maden Mühendisleri Odası binası Zonguldak’ın son iki yılındaki en önemli tartışmalardan biri yani bu binanın nasıl kullanılacağına yönelik yürütülen tartışmalardan biri. Az önce ifade ettiğim gibi, aslında bu Komisyonun kapsamı dışında ama Zonguldak için de son derece önemli bir bina. Çünkü yapımına 1906 yılında başlanmış bu binanın ve 1936 yılında da Fransızlardan devralınmış. Belki Komisyona katılan diğer arkadaşlarımız bilmeyebilirler, o açıdan bunları açıklama gereği hissettim. 1936 yılında alındıktan sonra yine Türkiye Taşkömürü kullanımına devam etmiş. Tabii, Zonguldak Maden Mühendisleri Odası da Zonguldak’ın en önemli sivil toplum kuruluşlarının başında gelmektedir, son derece önemli bir kurumdur ve bütün maden mühendisleri odalarının da ilk kurulan şubesidir, Zonguldak’tan yayılmıştır diğer şubeler ve Zonguldak açısından da son derece önemli ve değerli bir kurumdur. 1964 yılında Türkiye Taşkömürü Kurumu -o zamanki adıyla Ereğli Kömür İşletmeleri (EKİ)- tarafından Maden Mühendisleri Odasına kiralanmıştır ve elli sekiz yıldır da Zonguldak maden mühendisleri tarafından kullanılmaktadır. Bu anlamda da Zonguldak’ın endüstriyel mirasıdır, tarihini yansıtır, Zonguldak’ın yaşam biçimini, sosyal dokusunu yansıtan bir binadır. Bu binada bugüne kadar birçok kültürel etkinlik, sanatsal faaliyet yürütülmüştür ve bu anlamda da Zonguldak açısından hâlâ önemli ve değerlidir.

Sayın Vekilimiz, tabii, buradaydı, çıktı ama şunu ifade etti, dedi ki: “Zonguldak Maden Mühendisleri Odası faaliyetlerine başka bir yerde de devam edebilir.” Evet, edebilir mi? Edebilir, ona bir itirazım yok ama millet kırıathanesi yapılmak isteniyor burası, o amaçla çıkarılması talep edildi. Zonguldak’ta millet kırıathanesi yapılacak başka belki yüzlerce yer vardır yani millet kırıathanesi de başka yerlerde yapılabilir. Ama Zonguldak Maden Mühendisleri Odasıyla bu bina, tarihî bina özdeşleştiği için faaliyetlerine devam etmesinin çok daha anlamlı olacağını düşünüyorum ben. Bu anlamda da zaten yargıya taşındı bu konu, yargı neticesinde de Zonguldak maden mühendislerinin lehine karar verildi. Belki süreç devam ediyor, kesin karar değildir ama böyle bir durum söz konusu. Bunu da Komisyon tutanaklarına geçmesi açısından bir kez daha hatırlatmak istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Polat Türkmen Bey’e söz veriyoruz.

Buyurun.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) - Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Başkanlar, hoş geldiniz.

Zaten sorulacak soruların hepsi hemen hemen soruldu, siz de tespitlerinizi yaptınız. Maden Mühendisleri Cemiyeti şubesine ben de üyeyim, bir maden mühendisi olarak şunu söylemek istiyorum: Emekli olan veya olmayan, üniversitede olan veya olmayan, bugün çalışan maden mühendisleri sizlerin üyesidir, değil mi Sayın Başkan? Çok doğru, bir sivil toplum örgütü olarak üniversitemizle beraber çok iyi işler yaptığınızı, zaman zaman seminerler düzenlediğinizi ben biliyorum fakat ben şunu gerçekten çok merak ediyorum: Buradaki tespitleri... Mevcut oradaki TTK kurumunda, köklü bir kültürel yapıya sahip olan TTK kurumunda zaman zaman biz ocaklara iniyoruz, gelen ziyaretçileri getiriyoruz, işte aklınıza kim gelirse, Komisyonu davet ediyoruz ve dolayısıyla ineriz, oradaki olan hadiseler, olaylara, işleyişe, işçilerimizin çalışmasına orada bakarız, onlarla zaman zaman kahvaltı yaparız veya yemek yeriz, iftar ederiz, bu hep böyle bir gelenek hâline gelmiştir. Sizler buralara zaman zaman inip bu saydığınız eksikleri, noksanları veya böyle sıkıntılı olan bir şeyleri bu üyeniz olan mühendislerle, orada çalışanlarla, bugün fiili çalışanlarla, geçmişte oraların müdürlüklerini yapanlarla oturup sohbet edip bunlar şöyle eksiklerdir, bunlar böyle noksandır, şunları böyle yapalım dediklerini veya da onların size dert yandıklarını, şunları noksan görüyoruz, bundan dolayı bir sıkıntımız var dediklerini rapor hâline getirip hem Kuruma hem de Enerji Bakanlığına veya sorumlu olan kurumlara böyle bir hazırlık yapıp verdiniz mi? Bunları da ben sormak istiyorum.

Yine ayrıyeten, bu çok speküle ediliyor yani maden mühendislerinin orada... Doğrudur, 1960’lı yıllardan beri onların, maden mühendislerinin kullandığı, TTK’nin kullandığı TTK’ye ait olan bir yer var. Biz, maden mühendisleri şubesinin de veya -biz cemiyet deriz ona- Maden Mühendisleri Cemiyetinin de orada sosyal, kültürel bir faaliyet yaptığını biliriz. Ama orada Bakanlığın çevre düzenlemesi gibi bir olay cereyan etti ve orada da buranın millet kütüphanesi olup herkesin istifade etmesi gerektiği düşünüldü, yoksa -dediği gibi değerli kardeşimin- başka zeminlerde de -TTK’nin madem mülk, oranın da yönetici ve yönetimleri veya ona benzer üyeleri, TTK, emekli ve çalışan maden mühendisleri olduğuna göre- o TTK’nin mevcut binalarının ve yapılarının içerisinde de bu görevler, böyle faaliyetler görülebilir diye bir düşünceye kapıldılar ve böyle bir uygulamanın içerisine gittiler. Evet, dediği doğru milletvekili arkadaşımın. Orada belki bir sosyal yaşam, geçmişteki hatıraların oluşu; bunlar çok söz konusudur, o da doğrudur. Ama bu yapılanın da çok bu kadar speküle edilecek, bir binaya çok büyük anlamlar yüklenecek onun... Sanki oradaki TTK kültürünün veya oradaki o birikimin, hafızanın yok olacağı hissini de ortalığa verip bunu da böyle algılatmanın çok doğru bir şey olduğu kanaatinde

değilim. Biz sizlerle de görüştük, doğrudur yani bunun olmaması, bizde kalması adına. Şimdi hukuk içerisinde olay cereyan ediyor, hukuk ne diyorsa, nasıl diyorsa... Bina yerinden kalkmıyor, kültürel mirası yerinden kalkmıyor; sizler içinde bir değişiklik yapmak istiyordunuz, yeniliyordunuz zaten, çok daha güzel bir bina hâline geliyor hayırlısıyla. Hukukun verdiği karar neyse ona herkes uyar zaten. Bu soruyu sormak istiyorum; geri kalan diğer kısımları zaten arkadaşlarımız sordu, biz de onlardan istifade edeceğiz diyoruz.

Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Muhammet Balta Bey, buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de bastım ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz söz almıştınız ya, Muhammet Balta Bey söz almamıştı hiç.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii tabii, önce konuşabilir.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle Maden Mühendisleri Odasının 4941 numaralı bir üyesiyim. Öncelikle hem Türkiye Maden Mühendisleri Odası Başkanına hem Zonguldak Şube Başkanımıza verdiği bilgilerden dolayı kendilerine teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Değerli milletvekili arkadaşlarımızın katkılarından dolayı da kendilerine teşekkür etmek istiyorum.

Özellikle hem odaya kayıtlı bir üye olarak hem de bir milletvekili olarak sözlerimin başında şunu belirtmek isterim: Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan bu Araştırma Komisyonunda Değerli Başkanımızın öncülüğünde, milletvekillerimizle birlikte yaptığımız planlı bir programla birlikte, şu ana kadar bütün tarafları dinleyip -sonuçta herkes bunu ifade ediyor- yargı yerine geçmeden, Türkiye Büyük Millet Meclisinde millî iradenin temsilcileri olarak sonuçta madenciliğin geleceğine ışık tutacak önerilerimizi inşallah hep birlikte sunacağız. Buradaki bakışımız, anlayışımız kesinlikle şu değildir: Elbette ki biz iktidar partisi milletvekilleriyiz, iktidar partisini temsil ediyoruz ama burada bir kaza olmuştur, 42 canımızı kaybettik. Bunlarla ilgili yapılacak çalışmalarda en ince ayrıntısına kadar, özellikle, akademisyenlerden başlamak üzere, Türkiye Taşkömürü Kurumunu ve kamu kurumu taraflarını, sivil toplum kuruluşlarını ve özel sektörü, bütün tarafları dinliyoruz. Arkadaşlarımızın ideolojik veya siyasi görüşü ne olursa olsun, onlara bakmadan, buralara davet edip objektif bir şekilde bu işe çözüm, bu işe ışık tutacak bilgiler almak istiyoruz. Tekrar ediyorum: Bunlar tekrar yaşanmasın. Ancak Çevre Komisyonunda da bazen bu tür tartışmalar oluyor. Sivil toplum kuruluşlarımızı çağırıyoruz. Şunu ben de doğru bulmuyorum; şahsi görüşüm bu: Burada, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bütün siyasi partileri temsil eden milletvekillerimiz var; siyasi değerlendirmeleri onlar, seçilmiş kişiler yapar. Burada, bütün ideolojik görüşleri, düşünceleri temsil eden değerli milletvekillerimiz var. Biz, burada, sivil toplum kuruluşlarımızdan aldıkları eğitim, bilgi, beceri, deneyimle beraber objektif bir şekilde eksikleri ortaya koyup değerlendirme yapmalarını isteriz.

Ben özellikle, Değerli Türkiye Maden Mühendisleri Odası Başkanımıza şunu sormak isterim... Konuşmaları arasında, sunumunda özellikle, MAPEG Genel Müdürlüğünün yaptığı projelerin yüzde 95'inin tekniğe uygun olmadığını ifade ettiler. Burada, bu ifadeyi doğru bulmadığımı ifade etmek isterim. Buradaki mühendis arkadaşlarımız, bizim mühendis arkadaşlarımız, MAPEG Genel Müdürlüğünün geri gönderilen, reddedilen projeleri olmadığını söylediler. Kendileri de bilir, kamu kurumu ve kuruluşlarına müracaat eden, ruhsat için müracaat eden, proje için müracaat eden insanların o projeleri değerlendirilirken öncelikle, ön bir değerlendirme yapılır; eksikler varsa reddedilmez, eksikler yazılı olarak, resmî olarak devlet dilinde muhataplarına gönderilir, eksikler tamamlanır, kanunlar çerçevesi

içerisinde bu değerlendirmeler yapılır ve onaylanır. Ben buradan Sayın Başkana şunu söylemek isterim: Eğer burada tekniğe uygun olmayan proje varsa ve sizin elinizde veriler de varsa bunları bir milletvekili olarak almak isteriz ve gereğini de yapmak isteriz yani bunlar için yargıya da gidilebilir; birincisi bu.

İkincisi, liyakatsiz mühendisler... “Maden mühendisliği eğitimi yeniden ele alınmalı, kontenjanlar düşürülmeli, altyapı ve kadro eksikliği olan bölümler kapatılmalıdır.” dedi ve bir de örnek verdi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Türkiye’nin en eski üniversitelerinden ve işin merkezinde olan, yer altı üretim yöntemleri açısından da -oranın bir mezunu olarak söylemiyorum- çok önemli mühendisler yetiştiren bir fakültedir orası, mühendislik fakültesidir. Ama Sayın Başkan, eksi 1 matematiği olan yani matematikte eksiye düşen öğrencilerin geldiğini ve burada bu öğrencilerin -Sayın Yavuzylmaz’ın da söylediği gibi- çoğunun yabancı olduğunu ifade ettiler. Peki, burada altyapısı var mı? Altyapısı var. Öğretim açısından, bilim adamı, öğretim görevlisi var mı? En üst düzeyde var. Uygulama açısından herhangi bir sıkıntı var mı? Hayır, tam merkezde. Peki, öğrenci neden tercih etmiyor? Şimdi, buna bir bakmak lazım. Neden tercih etmiyor? Eğer bu tür olaylarda madencilik açısından kamuoyunda olumsuz bir algı oluşturulduğu zaman bu meslek gruplarını hiç kimse tercih etmez, hiç kimse tercih etmez. Kazalar, sorumlular, farklı farklı düşünceler... Bizim madencilik cazibe merkezi hâline getirmemiz lazım. Buralardan ders alıp tekrar aynı kazaların olmaması için çalışmalıyız, kesinlikle çalışmalıyız, hep beraber çalışmalıyız ve bizim hep beraber burayı cazip hâle getirmemiz lazım.

Diğer taraftan, Sayın Yavuzylmaz, bazı belgeleri istediğini, alamadığını söyledi. Ünal Bey’in özellikle, Başkanlığımıza verdiği bir dilekçe vardı hem havalandırma hem sondajla ilgili; yazı yeni geldi, Sayın Başkanımızın talimatıyla dağıtılacak. Şunu açık yüreklilikle söylemek isterim, burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz de dilekçe verdik, bizimki de gelecek mi?

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Gerektiği yerde hepsi. Sayın Başkanımız bunlarla ilgili çalışmalar yapıyor. Millet iradesinden, milletvekillerinden hiçbir şey saklanamaz, saklanmamalı ve biz de milletvekiliyiz, asla böyle bir şey olamaz. Bütün arkadaşlarımızın istekleri elbette ki yerine getirilecektir; bunu söylemek istiyorum.

Diğer bir konu, yine -sataşma değil- Sayın Yavuzylmaz, özellikle, Sayıştay denetçileriyle ilgili “Sayıştay denetçisi fırça yedi.” diye söyledi. Sayıştay denetçileri alana giderler, raporlarını tutarlar, bu raporları Sayıştay Genel Kuruluna sunarlar ve orada Sayıştay üyeleri vardır; bütün aşamalardan geçtikten sonra bunlar yayınlanır. Orada bir baskı olduğunu asla düşünmüyorum, eğer böyle bir şey olsaydı zamanında bu raporlar yazılmazdı; böyle bir şey asla olamaz, arkadaşlarımız özgürce görüşlerini ifade ettiler.

Diğer bir taraftan, yine, Zonguldak Maden Mühendisleri Odamızın ve Türkiye Maden Mühendisleri Odası Başkanımızın ve herkesin de havza bazlı madencilikle alakalı düşünceleri var. Burada maden mühendisliği yapmış, mühendislik yapmış olan arkadaşlarımız var. Diğer arkadaşlarımız da en az bizim kadar bilgilendiler. Ben, onlar mühendis değildir, bu işi anlamadılar diye, kesinlikle bunu söylemek için söylemiyorum. Havza bazlı madencilik, herhâlde herkes, maden mühendisleri bilir. Özellikle bakır alanlarda bunu birinci sırada planlayabilirsiniz. Özellikle Zonguldak gibi 1800’lü yıllardan günümüze kadar madencilik yapılmış olan eski maden sahalarında havza bazlı madencilik uygulamalarını, bilimsel veriler ışığında, burada, herhâlde bilim adamları da kendi aralarında tartışırlar. Uygulanabilirliğine bakmak lazım diye burada görüşümü söylemek isterim.

Yine Zonguldak Milletvekilimiz Sayın Türkmen’in söylediği gibi, Zonguldak Şubemiz, Zonguldak Şube Başkanımız, orada çalışan mühendislerimizin hepsi Maden Mühendisleri Odasına üyedir. Peki, ben -mezun olduğum okulun- profesör hocamıza da sordum, size de havalandırmayla ilgili sormak istiyorum: Sizler, burada “Havalandırma, havalandırma, havalandırma...” Havalandırma

çok şeydir, madenin can damarıdır, havalandırma olmadan zaten insan yaşamı olmaz, havalandırma yapılması lazım. Peki, sizin, bu bölgede, özellikle 5 müessesede ve Amasra’da, daha önce burada tespit edilen eksiklerle ilgili yaptığınız -burada tekrarlamak istiyorum- ortak bir projeniz var mı ve bu meslektaşlarımızla -hadi ortak proje değil de- beraber olduğunuz zamanlarda görüş ve önerilerinizi, düşüncelerinizi onlara ifade ettiniz mi?

Diğer taraftan, havalandırmadan bahsettik. Ben şimdi soruyorum: Bizim teknik verilerle, bilgilerle konuşmamız lazım. Sizin görüşünüze göre, maden ocağına, Amasra’daki maden ocağına ne kadar hava gönderilseydi bu kaza olmazdı?

Diğer bir sorum: Tali fanların bulunduğu ana galerilere Zonguldak Şubenizde kurulan çalışma grubunun hesapladığı kadar hava gönderilmiş olsaydı olayın olduğu bölgede hava miktarına ne kadar katkısı olurdu?

Diğer bir sorum: Siz, bu ocakta çalışan 500 kişiden bahsettiniz. Ben de soruyorum: Bu ocakta kaç kişi çalışıyordu bu kaza olmazdı? Çalışan işçi sayısı ile -ben öyle anladım, yanlışsa düzeltin- kaza arasında bir irtibat mı kurdunuz da bunu söylediniz? Ben bunu soruyorum. Kaç kişi çalışıyordu bu olmazdı?

Diğer taraftan, üretim baskısından bahsediyoruz ve genel manada bunu arkadaşlarımız da gündeme getiriyor, bilim adamları da gündeme getiriyor. Şimdi, ben -yine yanlışım varsa düzeltin lütfen- geçmişten günümüze teknolojinin geliştiğini biliyorum. En azından yarı mekanize bir teknolojinin uygulandığını biliyoruz. Teknoloji uygulanınca üretim miktarı artar diye düşünüyorum. Bütün bunları kıyasladığımız zaman kişi başına düşen üretim miktarında artma mı var ki biz üretim baskısından bahsedebiliyoruz? Yani kişi başına düşen olarak sizde rakamlar var mı? Türkiye Taşkömürü Kurumunda, geçmişten günümüze kişi başına düşen üretim miktarında, teknolojik nimetlerden faydalanma oranı artmasına rağmen kişi başına düşen üretim miktarında artma mı var? Bunu sormak istiyorum.

Diğer taraftan da burada sunumlardan, özellikle Sayıştay denetiminden hareketle -elbette ki orada resmî kurumun denetlemesini biz asla yok sayamayız ama- teknik elemanlara sormak istiyorum: Ters havalandırmadan bahsedildi ve burada ters havalandırmanın, ocak havalandırmasının ters havalandırmaya uygun olmadığı söylendi. Peki, sizce Zonguldak veya Türkiye Maden Mühendisleri Odası Başkanlığı olarak bu ocakta ters havalandırma olsaydı bu kazada etkisi ne olurdu? Bunu da söylemek istiyorum.

Sonuçta da iktidarıyla muhalefetiyle bizim, kamuyla ve özel sektörle yer altı zenginliklerimizi ekonomiye kazandırmamız, çevresel hassasiyetleri de ön planda tutarak, el ele vererek bu madenciligi tekrar cazip hâle getirmemiz lazım düşüncesindeyim.

Ben, tekrar, sunumunuzdan dolayı sizlere teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, söz verdiğiniz için sizlere de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Estağfurullah.

Şimdi, sözü Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Yüksel Bey’e vermeden önce...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben söz istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, bir sabrederseniz... Sizi anons etmek istiyorum ben şimdi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size dedi, bana demedi “Sabrederseniz.” diye.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Tabii, olsun, bana desin, Başkanımıdır, saygı duyuyum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani ben görüyorum orada söz aldığınızı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Buyurun, devam edin. Ben sizinle tartışmak istemiyorum; ben size katkı vermek adına, bir hata yapmayın diye...

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Tamam, tamam, izah ettin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, cümlemin sonuna kadar bir dinleseniz haklı olup olmadığınızı göreceksiniz yani sizi anons ederken söylüyorum ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Buyurun, devam edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tekrar söyleyeyim arkadaşlar: Sözü Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Yüksel Bey’e vermeden önce Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, teşekkür ediyorum.

Ben sizin oynadığınız oyunu sizinle oynamayacağım ve devam etmeyeceğim. Bunu, bir yetişkinin davranış biçimine uygun görmüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısız olmanız gerekmiyor. Sözüne devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi ben konuya gireyim.

Öncelikle Maden Mühendisleri Odasına şu sorular soruldu, denildi ki: “Siz eksikleri tespit ettiniz mi? Bunları bildirdiniz mi? Bu konularla ilgili rapor hazırladınız mı?” Şimdi, Maden Mühendisleri Odasının mühendislerini sokağa atacaksınız, onları hukuki bir mücadelenin içine girmek zorunda bırakacaksınız, enerjilerini oraya kanallize edeceksiniz, sonra da geleceksiniz, burada Maden Mühendisleri Odasına hesap soracaksınız. Komisyona şuradan yeni birisi girse der ki: “Herhâlde Hükûmet...”

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Odanın binası mı bu Komisyon?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben bu verilen değer bir karşılığı olarak, bir örnek olarak veriyorum, bir sembol olarak veriyorum yani.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kaç yıldır oturuyorlar orada?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi şöyle... Sizin için kaç yıl oturulması yeterli?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) - Kaç yıldır oturuyorlar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - TTK, kütüphanecilik mi yapıyor yani kütüphanecilik mi yapması lazım? Zonguldak’ta millet kütüphanesi yapacak yer mi yok?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, Deniz Bey’den etkilenmeyin, sözünü kesmeyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zonguldak’a hiç geldiniz mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, Komisyonda...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Başkanım, bu Komisyonun vazifesi Odanın binası mı ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii... Şimdi biz konumuza döneceğiz.

Deniz Bey, lütfen bu konuyla alakalı eklemelerinizi yapın. Siz söz hakkı almıştınız; tekrar, ekleme için söz hakkı vermiştik, bunu yapın lütfen, Odaya vereceğiz sözü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel olarak ben şunu söyleyeyim, böyle altını çizerek söyleyeyim de: Komisyonda, Komisyon Başkanımızın özellikle benim üzerimde uyguladığı bir mobbing var, bunu ifade edeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika... Bir dakika...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu, mümkün değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika... Durun...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani gerçekten, bu, bir milletvekiline yapılması yanlış bir davranıştır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, bir şey söyleyeceğim size, Ünal Bey size de soruyorum: Benim size herhangi bir nezaketsizliğim oldu mu bu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, sizin canınız istediğinde söz alıp istediğiniz milletvekiline soru sorma gibi bir durum olur mu? Böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, benim size... Siz şimdi CHP milletvekilisiniz ve DİSK Genel Başkanlığı yapmıştınız. Lütfen... Benim size karşı bir nezaketsizliğim oldu mu mesela?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, böyle karşılıklı diyalogla istediğiniz sohbeti açabiliyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Oldu mu? Lütfen...

KANİ BEKO (İzmir) – Bana karşı olmadı da...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olmadı değil mi?

KANİ BEKO (İzmir) – Bana karşı olmadı da şimdi siz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey, benim size karşı bir nezaketsizliğim oldu mu?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bana da olmadı ama biz konuya...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olmadı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, hayır, böyle bir tarz olur mu ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, siz kendinize dikkate edin, oldu mu? Kendinize dikkat edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz kendinizi kontrol edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben CHP’li arkadaşlarıma soru soruyorum ve aldığım cevap ortada. Siz kendinize dikkat edin, saygı sınırlarını aşmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belki size en kritik... Diğer vekil arkadaşlara...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, saygı sınırlarını aşmayın.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Denizciğim, sen teknik iyi konuşuyorsun; konuş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, böyle bir şey var mı? Şimdi ben de AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlara döneyim, diyeyim ki: Sayın Vekilim, benim size saygısızlığım oldu mu? “Hayır, olmadı.” Bu mu ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, gerçekten haddinizi aşıyorsunuz. Deniz Bey, haddinizi aşıyorsunuz, haddinizi aşıyorsunuz, lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İsteddiğiniz kadar kışkırtın, sizin şeyinize uymayacağım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Haddinizi aşıyorsunuz, lütfen... Konuşacağınız varsa konuşun, yoksa sözü Odaya veriyorum.

Buyurun Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Size söz vermedim, tamam, siz kullanmadınız söz hakkınızı.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz... Ne demek ya! Siz kime söz vermiyorsunuz ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kullanmadınız, saygısızlık yapmayın.

Buyurun Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saygısızlığı Enerji Bakanlığınız dönemindeyken siz yaptınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Başkanım, size söz hakkı veriyorum.

Siz kullanmadınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz burada on bir saat süren toplantıda şu oturduğunuz koltukta uyurken...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, konuşmayın fazla, tamam; konuşmayın, tamam. Saygısızlık yapmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, siz uyurken ben sizin arkadaşlarınızı uyardım, ben uyardım “Uyandırın.” diye.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Deniz Bey, Deniz Bey...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz şu anda Komisyonu provoke ediyorsunuz.

Başkanım, buyurun, söz hakkı sizin.

(Gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz benim söz hakkıma engel olamazsınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz söz hakkını kullanmıyorsunuz, siz saygısızlık yapıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, siz araya giriyorsunuz, istediğiniz sohbeti açıyorsunuz, ondan sonra da...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısızlık yapıyorsunuz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, beş dakika ara verin burada, en güzeli bu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, beş dakika ara veriyorum, daha sonra geçeceğiz Başkanım.

Kapanma Saati: 18.51

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 19.08****BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)****BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)****SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerli arkadaşlar, toplantıyı kapatırken hoş olmayan bir görüntüyle kapattık. Deniz Bey’le arada görüştük, şu anda sözü Deniz Bey’e veriyorum.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum.

Ben konuşmamı kısaca tamamlayayım. Birkaç ay önce Zonguldak’ta bir Kömür Çalıştay’ı yapıldı; aslında, yapılan bu çalıştay esnasında da birçok risk, kömürcülük sektöründe ve madencilik sektöründe yapılması gereken çalışmalar, eksiklikler vurgulandı. O zaman, Sayın Vali Bey gelip açılış konuşmasını yaptı ve gitti, AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlar da o çalıştaya icabet etmediler; dolayısıyla, keşke gelmiş olsalardı, aslında Maden Mühendisleri Odasının yaptığı bu çok önemli çalışmadan, kaza öncesinde, bu facia öncesinde yapılan bu çalışmadan mutlaka haberdar olurlardı. Bir raporun hazırlandığı ve doğrudan ilgililerine sunulduğu bir etkinlikti.

Bir noktada son bir cümle olarak söyleyeceğim. Gençlerin maden mühendisliğini tercih etmemelerinin nedenlerinden biri de aslında geleceğe dair umutları ve mezun oldukları fakülteyle ilgili torpilleri yoksa iş bulamayacaklarına dair kaygıları diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, teşekkür ediyoruz.

Bundan sonra benzer bir tartışma burada inşallah olmayacaktır, onu söyleyelim; Meclisin dışından gelen arkadaşlarımız da inşallah buna şahit olmayacaklardır.

Maden Mühendisleri Odasına söz vermeden önce ara verip yemek programını gerçekleştirelim, bir saat sonra tekrar başlayalım, daha sonra ilk sözü de size vereceğiz Başkanım.

Buyurun, yemek arası veriyoruz, teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 19.10

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.04****BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)****BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)****SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bundan sonra hiçbir saat tahdidi yok, gece üçü geçmemek kaydıyla.

Sayın Başkanım, buyurun, söz sizde.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Komisyon üyeleri, hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Aslında, biz buraya davet edilirken “yirmi dakika” diye söz verildi ama biz bir buçuk saat kullandık ama yine de takdir edersiniz ki sunumumuz için daha uzun bir süre gerekiyordu, bu nedenle de bazı şeylerin yanlış anlaşılma ihtimali ya da bizim yanlış ifade etmemiz konusunda anlayışınıza sığıyorum.

Şimdi, sorulara cevap verirken sayın vekillerin soruları üzerinden gideceğim, ona göre cevap vermeye çalışacağım. Ben yaklaşık 25 sayfalık bir not aldım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, hangi vekilimizin hangi soruyu sorduğu belli olduğu için Başkanım, siz isim söylemeden konuyu tekrar sunum yapıyor gibi söyleyebilirsiniz, biz onların içerisinden ayıklarız cevapları.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tamam yani şunu demek isteyecektim: Eksik kalırsam, not almakta yanlışlık yaptıysam, eksiklik yaptıysam, sayın vekiller sorularını hatırlatırsa sevinirim yani daha rahat sunabilmek için...

Şimdi, aspiratörlerin, havalandırma sisteminin kırk dört yıllık olduğu ve bizim havalandırma sisteminin terse çevrilebilirliğinin kazada etkisi olmadığı soruldu. Evet, Sayın Zonguldak Şube Başkanım da açıkladı, havalandırma sisteminin terse çevrilebilirliği bu kazada aktif rol almamıştır ama havalandırma sisteminin kapasitesi, yıpranmışlığı falan bu incelemelerden sonra ortaya çıkacaktır.

Şimdi, havalandırma sisteminin terse çevrilebilmesinin bazı avantajları var, özellikle, hem kurtarma faaliyetlerinde hem de ocakta meydana gelen kazanın niteliğine göre. Mesela, şeyi hatırlarsınız, Kastamonu Küre’de bir kaynak nedeniyle bant yangını çıkmıştı. Banttan çıkan yangın sonucu monoksit, havanın gidiş yoluna doğru hareket ediyordu. O bölgede de çalışan insanların varlığı bilindiği için havalandırma orada ters çevrildi -yine, ölümler yaşandı ama ilk etapta- o havalandırmanın ters çevrilmesiyle hava ters dönünce monoksit gazının gideceği yöndeki işçilerin hayatı kurtarıldı. Hani havalandırmanın terse çevrilebilirliğinin özelliği bu. Bu anlamda, burada patlamayla bu sistemin bir alakası yok ama hatırlarsanız kurtarma faaliyetlerinde yangın nedeniyle çıkan gazdan dolayı zorlanmalar meydana geldi. Burada duruma göre havalandırmanın ters çevrilebilir olması bazı avantajlar sağlayabilir. Buna da o gün kurtarma faaliyetleri sırasındaki tahlisiye ekipleri karar verecektir. Ocaktaki çalışan insanların durumuna, çalıştıkları yere göre, iş yerinin hazırlamış olduğu acil durum planına göre hareket edilecektir. Bu havalandırmanın ters çevrilebilirliği burada önemlidir. Mevzuatımızda da çok uzun yıllardır var, aslında eski tüzükte de vardı bu havalandırmanın terse çevrilebileceği; yanılmıyorsa 167’nci maddede olması gerekiyor, bu var.

Burada, ilk etapta bu müfettiş raporlarında, havalandırma terse çevrilir nitelikte olmadığı için, o bilgi kamuoyuna yansınınca, kamuoyunda böyle bir raporun, tespitin eksikliğinin bu kazaya neden olacağı söylendi ama biz bu kazada havalandırma sisteminin terse çevrilebilirliğini bir neden olarak görmüyoruz, bunu söylüyoruz ama havalandırma sisteminin, genel havalandırma sisteminin, tali havalandırma sistemi... Zaten bütün grizu patlamalarının temel şeyi, metan gazının yeterli patlayıcı konsantrasyona ulaşmasının engellenmesinin en önemli ve tek yolu havalandırmadır -ortama çıkan metan gazının- bu nedenle havalandırma önemlidir.

Maden Kanunu'nun 28 kez değiştirilmiş olması... Şimdi, ülkelerin kendi yerli kaynaklarını, doğal kaynaklarını kullanmaları için bir madencilik politikası oluşturulması ve bu politikanın metni olan maden kanununun da olarak yürürlüğe girip yaşama geçmesi gerekiyor. Madencilik sektörü uzun vadeli bir sektördür yani işletmeyi kurmayı planladığınızdan sonraki yirmi otuz yıllık süreçler madenciliğin yatırımlarına, planlamalarına, projelendirmelerine etki etmektedir. Bu nedenle bu kanunlar çıkarılırken çok iyi tartışılıp, bütün sektörün birleşenleri, üniversiteler, meslek odaları, sendikalarla iyi tartışılıp 1 kez çıkarılması gerekiyor çünkü daha sonra kurallar değiştiğinde, kanun hükümleri değiştiğinde sektör de zor durumlar yaşayabiliyor. Bu nedenle net bir metin olması, bu metnin herkes tarafından kabul görmesi, madencilerin de buna göre iş ve işlemlerini yürütmesi gerekmektedir; kısa vadeli süreçler sektörü etkiliyor. Örnek verecek olursak bir fizibilitedir sonuçta madencilik projesi. Kanuna göre de yüzde 2 ile 9 arasında değişen devlet hakkı vardır. Bu, yatırımda önemli bir rakamdır. Şimdi, bu rakamı, biz projemizi yüzde 2 devlet hakkına göre yaptığımızda, başladığımızda, beş yıl sonra, üç yıl sonra, otuz yıllık projede bu haklar değiştiğinde belki de projemiz fizibil olmayacak, fizibilitesi ortadan kalkacak. Bu nedenle sektörün bunu bilmesi gerekiyor. Madencilik politikalarını bir kere tespit edip buna göre de bir kanun metni oluşturulması gerekiyor.

Biz bir rapor hazırlama çalışması içerisinde olduğumuzu söyledik, bunu da zaten kamuoyuyla da burayla da paylaşmaktan mutluluk duyarız. Şimdi, biz bilgi ve belgeler istemiştik yani bu bilgi ve belgeleri istememiz sanki biraz siyasi gibi algılandı ama şunu söyleyeyim: Bizim de kendimize göre bir mevzuatımız var. Bize "Yönetimle, Genel Müdürlükle görüşüyor musunuz?" sorusu da geldi, bununla birlikte cevaplayayım: Evet, yani bizim Zonguldak Şubemiz Türkiye Taşkömürü Kurumunu defalarca ziyaret eder, genel müdürlerle, müessese müdürleriyle görüşürler, sorunları üzerine tartışır, hatta bu bizim internet sitemizde de yayınlanmaktadır. Bu kazadan sonra bize bir şikâyet dilekçesi geldi yani Sayın Genel Müdürün onur kuruluna, disiplin kuruluna verilmesi konusunda. Bizim de bu konuda Resmî Gazete'de yayımlanmış bir disiplin yönetmeliğimiz var. Bu disiplin yönetmeliğine göre, mevzuatımız gereği bu dilekçeyi iki ay içerisinde yürürlüğe sokmamız, karar almamız gerekiyor. Böyle bir soruşturma açılabilmesi için, ön inceleme yapmadan böyle bir disiplin soruşturması açmak mevzuatımıza göre mümkün değildir. Bu nedenle, kamu kurumlarından, hatta savcılıktan, Enerji Bakanlığından, Türkiye Taşkömürü Kurumundan ve Amarsa İşletme Müdürlüğünden bu bilgi ve belgeleri istedik sırf bu dilekçenin gereğini yapabilmek için. Şimdi, burada, bu dilekçede istediğimiz 15 adet resmî belge, işte, havalandırma planından başlayıp personel takip sisteminin sonuçlarına, gaz izleme sonuçlarına kadar -hepsini tek tek saymayayım, kayıtlarda var orada- bu 15 maddenin üzerinden yapacağımız çalışmada bize göre bir tek yer altına girmek eksik kalacaktı, o girme işi de yapıldığında... Bu soruşturmada zaten bilirkişiler de bu şekilde çalışıyorlar, bu bilgi ve belgeler üzerinden çalışıyorlar. Bu çalışmayı yapabilirsek... Bugün bazı sorularda net olmadığı, bazı alternatifler olduğunu söyledik, bu gerekçelerle söyledik çünkü net bilgiler olmadan net açıklamalar yapmak, "Patlamanın yeri şurasıdır." "Patlamanın ateş kaynağı budur." demek hatalı olur. Uzman bir kuruluş olarak bunları söylemememiz gerekiyor. Eldeki bilgilerden, belgelerden, mesleki bilgi ve deneyimimizden yola çıkarak buradaki alternatif senaryoları Sayın Başkanımız sundu.

Şimdi, bizim anlattığımız nedenlerle bilirkişi raporunun örtüştüğü, bunun nedenininde havalandırma, genel havalandırma, tali havalandırma, ateş kaynağı, patlayıcı madde ya da “ex-proof” malzeme olduğu... Zaten bu hani maden mühendisliği bilim ve tekniğinde bilinen bir şeydir. Bir metan patlaması, bir grizu patlaması meydana gelmiş ise orada mutlaka bir havalandırma sorunu vardır, genel havalandırma, tali havalandırma sorunu vardır ki biz bu patlayıcı metanı patlama seviyesinin altına, gerekli konsantrasyona ulaştıramamışız demektir yani böyle bir şey varsa; burada bunu söylemek istiyorum. Yani dünyanın her yerinde bir metan patlaması olmuşsa o metanın patlama konsantrasyonuna ulaşmamasının en büyük sebebi budur. Yani maden mühendisliği, bilim ve tekniğinin esaslarıyla, bunlarda hem iş güvenliği mevzuatımızda hem üniversitelerde aldığımız eğitimde bellidir. Grizu patlamalarına karşı alınacak önlemler nettir. Bu nedenle, elimizdeki bilgiler bu kadar çok net olmasa da bu bilgi buradaki maden mühendisliği eğitimi almış herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

Evet, arızalı ekipmanların yer altında tamininin, tadilatının yapılmaması işleyiş açısından uygundur çünkü orada o arızanın giderilmesi sırasında, gerek tali havalandırma pervanesinin gerek “ex-proof” özelliğini kaybetmiş olan elektrikli ekipmanın orada kontrol edilmesi sırasında iş ve işlemler aksayacaktır. Mesela, arızalı bir pervane devreden çıkarsa, arızayı orada gidermeye çalışırsak o pervanenin havalandırdığı alan havasız kalacaktır. Bu da zaten kömürün nüvesi olan metan gazının ortama çıkıp patlayıcı konsantrasyona izin vermesine sebep olacaktır. Bu nedenle, bu tip ekipmanların hemen yedeğiyle değiştirilmesi, tamiratlarının yukarıda yapılması gerekmektedir.

“Arıza sonucunda gaz konsantrasyonu yükselmiş midir?” Şimdi, biz mühendisler bir yeri havalandırmak için oraya bir pervane kuruyorsak, koyuyorsak mutlaka gerekliliği içindir. Orada hem çalışan insanların ihtiyacı olan oksijeni sağlamak hem de ortamdaki metan gazının veya patlama sonucu, patlayıcı madde kullanımı sonucu ortaya çıkacak olan monoksit gazının bertaraf edilmesi için gereklidir. Eğer bir arıza olmuşsa, oraya yeterli hava gitmemişse bunun mutlaka kazada etkisi olma ihtimali çok yüksektir. Mesela, geçmişte buna benzer bir kaza oldu özel bir şirkette, başka bir şehirde. O an başka bir ihtiyaçtan dolayı havalandırmayı kestiler ve 1954 yılından beri hiç gaz tespiti yapılmamış bir ocakta metan patladı. Yani havalandırmayı kestiğinizde, yavaş yavaş da gelse metan, belli bir konsantrasyona ulaşıyor ve ateş kaynağını bulduğunda da patlıyor.

Şimdi, karbonmonoksit zehirlenmelerinin nedenleri konusuna gelince, ocakta metan gazı...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Patlamanın sebebi kelepçesi arızalanan o pervaneyle ilgili de olabilir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yani şöyle: Diyorum ya o pervane oraya bir ihtiyaç üzerine konulmuştur. Pervane arızası ya da kelepçe arızası sebebiyle oraya yeterince hava üfleyememiş ise oradaki gazı yenme şansı ortadan kalkmıştır. Yani sunumlarda bunun 30 metre küp/dakika olduğu, bunun da ihmal edilebilecek bir şey olduğu söylene de hani bu mutlaka oraya, o pervane... Orası 4 tane pervaneyle havalandırılıyor. Şimdi, normal şartlarda bakarsanız, aslında 1 havalandırma bacası, eldeki imkânlar da mümkünse ihtiyaca dönük 1 tane pervaneyle o havalandırma yapılır ama ihtiyaç fazladır, gaz girişi fazladır ya da elimizdeki pervanenin kapasitesi düşüktür... Burada mesela 4 tane kullanılmış, değişik yerlerden gelen 4 pervane var; 2'si Y boruyla birleştirilmiş, 2'si de ayrı yerlerden gelen 4 tane. Bunların, kendi hesaplarına göre, oradaki mühendislerin hesabına göre belli kapasitelerde hava üflemesi gerekiyor o arında hem ihtiyaç olan oksijeni karşılamak üzere hem de ortama gelen metanı yenmek üzere. Şimdi, bu 4 havalandırma vantilatöründen 1 tanesi devreye dışı kaldığında onun hava miktarı azalacağı için sorunlar yaşanacağı bellidir ama dediğim gibi, bizim bu planlar üzerinde elimizde net bir havalandırma planı olmadığı için... Sadece şu anda elimizdeki resmî bilgi -TTK'nın yaptığı sunumdaki- giriş şeyindeki hava

miktardır ama bu kollara giderken nasıl yayılıyor, kesitler ne kadardır, buralardaki hava dirençleri nelerdir, bunların ayrı ayrı, teker teker hesaplanıp ta ki şeye kadar gitmemiz gerekiyor, eksi 320 taban kotuna ne kadar hava gidiyor, bunun hesaplanması gerekiyor ve oradaki metan gelirine göre de bu kapasite seçiminin doğru olup olmadığına ya da arıza sebebiyle bu kapasite ihtiyacının karşılanıp karşılanmadığına havalandırma planı üzerinden bakılması gerekiyor. Bizim istediğimiz belgelerden bir tanesi de 1/1.000'lik havalandırma planı yani bu havalandırma planının da; ocağın kuyudan giren hava miktarından başlayıp katlara dağılım miktarlarının, o katlara indikten sonraki kollardaki dağılım miktarlarının, hepsinin ayrı ayrı izlenmesi, gözlenmesi gerekmektedir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, hava hızını kimler ölçüyor maden ocağında?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Hava hızı, hava ölçüm...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç kilometre yol katediyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, hava hızının ölçümü için yer altında belli yerlerde hava ölçüm istasyonları bulundurulur yani havalandırma planına göre orada iş güvenliği birimi tarafından görevlendirilen nezaretçiler, iş güvenliği elemanları, mühendisler, teknikerler tarafından oradaki iş yerinin organizasyonuna bağlı olarak hava hızı orada ölçülür.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu otomasyon sistemiyle mi merkeze gönderiyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Efendim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Otomasyonla mı gönderiyor yoksa sadece...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Otomasyonla da... Yani gaz ölçüm istasyonuna, oraya da sensör koymuşsa o da şey yapar ama elle, seyyar yöntemlerle de ölçülüp hesaplanabiliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra'da bu ölçülmüş müdür acaba?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Ölçülmüş olması lazım. Hani, dediğim gibi, bizde yeterli kayıt, bilgi ve belge olmadığı için ifadelerden bakıyoruz; bazı ifadelerde yapıldığı söyleniyor, bazı ifadelerde yapılmadığı söyleniyor. Burada, bu, net bir araştırmanın sonucunda ortaya çıkacaktır. Yani maden kazalarının tespitinde, uçak kazalarındaki kırım ekipleri gibi her şeyin en ince ayrıntısına kadar düşünülüp konuşulması gerekir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hava yolu boyunca hava hızını aralarda ölçecek yeterli personel yok gibi görünüyor da o yüzden. Sadece çalışılan alanda değil, çalışılmayan alanın izlediği yolda da ölçülmesi gerekiyor belirli aralıklarla; öyle bir alanda işçi yok gibi görünüyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, o hava ölçüm istasyonları plana göre belli yerlere zaten kuruluyor. Belli tarihlerde de işleyişe göre, ocağın durumuna göre -burada on günde bir herhâlde- hava hızları ölçülüyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – On günde bir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Efendim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – On günde bir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – On günde bir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada belki bir mevzuat düzenlemesi yapmak gerekebilir.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yani “Patlamanın kaynağı dinamit mi yoksa elektrikli ekipmanlar mı?” sorusuna gelince... Şimdi, geçmişte 2 nedenle de meydana gelmiş patlamalar var Türkiye’deki değişik ocaklarda. Eksi 320 tabanda bir patlama, dinamit kullanımı kaynaklı bir grizu patlaması olduğu düşünülecek olursa... Şimdi, burada, ilk etapta, ocakta -o dinamit atımından önce- zaten dinamit atımına karar verilmişse oradaki havanın -ölçülerek- içindeki metan oranının yüzde 1’in altında olması gerekiyor ki patlatma yapılsın. Arında patlatma yapılır ama bu patlatmanın etkisiyle parçalanan kömürün bünyesindeki metan gazı açığa çıkar. Patlama konsantrasyonuna ulaştığında ateş kaynağı arar. Patlama kaynaklı olması için orada, yine, 2’nci bir patlayıcı madde kullanılması gerekmektedir. 2’nci kez bir patlayıcı yani metan... Yani, 1’inciyi patlattınız, kömür arından geldi, kömürün içerisindeki metan gazı ortama yayıldı. Çünkü buradaki malzemelerin antigrizutin olduğunu, bakır kovanlı kapsül olduğunu, su kartuşları kullanıldığını biliyoruz. İlk patlatmada zaten yok ortamda, kömürün bünyesindeki gaz ortaya çıktığında da ateş kaynağı milisaniye seviyesinde bitmiş olacağı için, o ateş kaynağı orada patlamaya neden olmaz. Ancak orada, bir patlama konsantrasyonuna ulaşmış olan metanın olduğu yerde ölçüm yapmadan 2’nci bir kez patlatma yapılması gerekir ki buna “patlayıcı madde kaynaklı bir grizu patlaması” diyelim yani ısı kaynağı olarak “patlayıcı madde” diyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, biriken metan gazı yukarıda mı birikiyor, ortada mı yoksa mesela, dökülen kömürle birlikte yerde mi duruyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, metan havadan hafif olduğu için, içindeki hava miktarının üzerinde birikecektir, oksijenden hafiftir; metanın ağırlığı (CH₄) 16, oksijeninki 32 birimdir. Metan yukarıda birikir.

Orada o anda, normalde barutçunun cebinde zaten “vakvak” dediğimiz sensörler var, hani, sabit sensörün biraz daha geride olduğunu düşünürsek onların alarm vermesi gerekiyor. Barutçunun cebinde, elinde mutlaka bir seyyar gaz ölçüm cihazı olması gerekiyor, onunla ölçmesi gerekiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani yerdeki bir ekipmanın mı ateşleyici olarak tetikleme daha iyi ihtimal dâhilinde yoksa daha yüksekte duran bir ekipmanın mı ateşleme ihtimali...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, orada konsantrasyona bağlı öyle bir metan gelişi olur ki metan ortamı da kaplayabilir ama orada, şu anda -yetkililerin de açıkladığı- elimizdeki tek ölçüm değeri arından... Kimi “60” kimi “70”, kimi “90” metre geride bir metan sensörü olduğunu söylüyor, o sensörün ölçtüğü rakamın da 1,69 olduğunu biliyoruz. Aslında, o patlayıcı madde konsantrasyonuna ulaşmış değil, oradaki sensörün okuduğu rakam; orada olsa olsa yüksek ısıda yanma meydana gelebilir, bir patlama olmaz. Arında olması için bu işin, arın ile vantüp arasında bir metan gazı birikmesi sonucu orada bir ateş kaynağı gerekiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arın ile vantüp arasında ne kadar mesafe var, biliyor musunuz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tam elimizde bilgi yok, sadece sensör bilgisini biliyoruz.

Yani elektrikli ekipmanlar... Orada bildiğimiz kadarıyla 7 adet çift zincirli konveyör var, elektrikli yükleyici yok. Şimdi metan gazı 1,5’u geçtiğinde de normalde elektrikli ekipmanların da kesmesi gerekiyor otomatik devre kesiciler üzerinden. Bunun kaynağı olması için de ODK’lerin devre dışı kalması lazım ya indirilmesi ya da onun o özelliğini kaybetmiş olması gerekiyor.

ATEX’le ilgili... Şimdi, ATEX mevzuatı, iş yerinde kaç ATEX ekipman vardır? Nedir, ne değildir? Şimdi, ATEX...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Pardon Başkan, biraz önceki konuyu noktalarsak yani...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Özür dilerim, anlayamıyorum da.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biraz önceki... Yani ateş kaynağı ikinci bir patlama olmayabilir, nedeni de aslında önceki patlamadan hiç bahsedilmemesi, değil mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Evet yani ifadelerde ikinci... Mesela biri, barutçunun yaptığı atım, telsiz kayıtlarında biliniyor yani telsiz kayıtlarına geçmiş durumda. Telsiz kayıtlarına ya da tanık ifadelerine baktığımızda ikinci bir patlatma yapıldığına dair bir ibare yok ama mesela Emniyet tezkeresinde böyle bir tespit var. Ama o tespiti neye dayanarak yaptıklarını bilmiyorum açıkçası.

Şimdi, ATEX’le ilgili sorulara da bakacak olursak... Şimdi, ATEX yani iş yerinde kaç elektrikli motor var? Bunlar tespit edildi mi? Kaçı ATEX’e uygun değil? Şimdi, ATEX’te ekipmanların kontrolü gözle yapılmaz sayın vekillerim, onların sertifikası vardır çünkü gözle bunu tespit etme şansı yoktur yani çok bariz hatalar olmadığı sürece. Yani öyle ki elektrik kablo bağlantısında çok bariz hatalar vardır, belli yerlerde kopukluklar, parçalanmalar, kırılmalar vardır; bunlar tespit edilebilir ama denetimler sırasında kullanılan elektrikli ekipmanların hangilerinin ATEX belgeleri olup olmadığı sorgulanır. Bu denetimlerde de bunlardan var mıdır, yok mudur? Yoksa yani 1 tanesinin olmamasıyla 20 tanesinin olmaması arasında mevzuata göre yapılacak idari işlem de aynıdır aslında, aynı para cezası uygulanmaktadır ya da idari durdurma gerekecekse o şekilde olur.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani burada şunu demek istiyorsunuz: Belirlenen, tespit edilmiş -İş Teftiş Kurulunun tespit ettiği- ATEX sertifikalı olmayan teçhizat var.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir tane değil hatta sanırım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayısı belirtilmiyor tutanakta. Bilmiyorum, raporu görmedim sadece kamuoyuna yansıyan...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani bir tane veya daha fazla olması fark etmiyor. Bu kapatma nedeni mi? Durdurma nedeni mi? İş durdurma nedeni mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yani bunu diğer risklerle birlikte belirlemek gerekiyor. İş yerindeki havalandırma, gaz durumu da diğer risklerle birlikte değerlendirmek gerekiyor. Ama yani bu tip ocaklarda ATEX mevzuatına uygun elektrikli ekipmanlar kullanımı bir zorunluluktur.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim? Bu muadil olan mesela “ATEX’e muadil” dediklerindeki şeyi açıklama şansınız var mı? Ex olan var, mA olan var. Bir orası sıkıntılı, bu konuda siz bir şey yaparsanız. Şeymiş gibi duruyor yani “ATEX olmayanın yeraltında kullanılması uygun değildir.” gibi bir şey var Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, şöyle, Türkiye hani bu şeyi mevzuatına koydu, 2015 yılından sonra da zorunlu hâle geldi, bir uyum süreci verildi mevzuatla. Burada şöyle bir şey var: ATEX mevzuatı Avrupa Birliği mevzuatıdır ama Türkiye’de

Avrupa Birliğine üye olmayan ülkelerden ithal edilen elektrikli ekipmanlar da kullanılmaktadır. Mesela aynı standartlarda olan Kanada, Amerika, Avustralya ekipmanları vardır; bunları kendi standartları vardır, bu ülkeler ATEX'i kabul etmiyorlar "Biz kendi standartımızı kullanıyoruz." diyorlar ama muadili, onun da Türkiye'de uygulanabilirliğine dair yetkilendirilmiş kuruluşlar vardır. O kuruluşlar her ne kadar ATEX sertifikası olmasa da o iş yerinde yaptıkları incelemelerde "Bunlar ATEX Mevzuatı'nda belirtilen kriterlere uygundur." deyip Avrupa Birliği ülkeleri dışından gelen elektrikli ekipmanları onaylamaktadırlar yani bu da aslında bir nevi ATEX'e dönük oluyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Sayın Başkanım, bu verdiğiniz cevap, seyri çok değiştiren bir cevap. Yani öyle bir algı kalabiliyor ki bizde "ATEX'ten başkası zinhar kullanılmaz." algısı kalıyordu. Ama şimdi bu verdiğiniz cevapla daha farklı şeylerin de olabileceği...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkanım, şöyle: Onlar girdiğinde, iş yerleri bunu tercih ettiğinde, bunu almak durumunda kaldığında zaten Türkiye'de bunu yetkilendirilmiş kuruluşlar var, onlar da müracaat ediyorlar, onlar o belgeyi aldığında bunlar ATEX sayılıyorlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ - İşte yani biz bunu... Serpil Hanım, mesela biz kendi aramızda böyle bir şey, bir algı yoktu, sırf ATEX diye biliyorduk biz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir hoca söylemişti, gelen bir hoca.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tartışmalı bir konu sanıyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hayır, hayır efendim, tartışmalı değil.

Söz isteyebilir miyim, müsaade eder misiniz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tabii, ben söz vermiyorum ama size katılmıyorum; bu, tartışmalı bir konu. Yönetmelik ne diyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Aslında ben Serkan Bey'in sorusuna cevap verdim gibi ama Sayın Vekilim anlamadı, şey yapamadı herhâlde, Sayın Başkan da şey yaptı.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Siz sözünüzü unutmayın, özel sektörün sunumunda bu konuya ayrı bir başlık açın.

KANİ BEKO (İzmir) – Yönetmelik ne diyor bu konuda?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Yönetmeliğe göre söylüyor özel sektör Genel Müdürü.

Başkanım, ne kadarlık bir sürede toparlarız diye düşünürsünüz cevabı? Yani sınır koymak açısından değil, planlamak açısından diyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL - İlk 5 sayfadaki soruları cevapladım Sayın Başkanım, 20 sayfa daha var. Ama soruların bazıları mükerrer olduğu için zaten onları şey yapmayacağım.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ama biraz daha pratik olun, uzun uzun anlatıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Sınır koymak açısından demiyorum, sırf planlamak açısından sordum bunu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL - Anladım Sayın Başkanım.

Yani burada taş kömürü ve linyit sektöründen davetli misafirlerimiz de var özel sektörde çalışan, bunların bu işin farklı olup olmadığı konusunda... Yani kömür madenciliğinde üretim yöntemleri aynıdır yani kömürün fiziksel özelliklerine göre. Hani kimyasal özelliklerine göre biri linyit olarak tanımlanmıştır, biri taş kömürü olarak tanımlanmıştır ama 2'sinde de fiziki, işte kömürün yatımına, damarın şekline göre belli üretim yöntemleri vardır. Kullanılan üretim yöntemleri benzerdir. 2'sinde de metan bulunma oranı vardır, biri taş kömür olsa da biri linyit olsa da ikisinde de metan vardır, 2'sinde de kömür yangınları gibi kazalar meydana gelme riskleri vardır yani bu kadar keskin bir ayrım yoktur. Bu anlamda, yani linyitte çalışan bir arkadaşımız çok rahatlıkla taş kömüründe de faaliyette bulunabilir, o deneyimleri yeterli olur.

Şimdi, bu bilgi ve belgelerin neden paylaşılmadığı konusunda ben biraz önce dedim. Biz bunu kendi mevzuatımıza göre istedik ama zaten 4 birimden istedik, 3'ünden gelmedi, 1'inden geldi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, tekrar etmeyelim söyledığınız konuyu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL - Atinde risk analizi yapılmış mıdır? Yani yapılmıştır. Yapılmamasını ben aklına getiremiyorum, yapılmıştır diyorum, o konuda sorun yok

Havza madenciliği konusu... Yani havza madenciliği hem doğal kaynaklarımızdır, madenlerimiz. Bu doğal kaynaklarımızın efektif kullanılabilmesi için, rantabl kullanılabilmesi için bütün havzanın birlikte planlanması gerekmektedir. Aynı havzada -mesela Ermenek'te yaşandı- küçük küçük ocakların olması, işte birinin yaptığı başka bir çalışmanın diğerini etkilemesi sorun oluyor. Buna benzer Elbistan kazası olmuştu hatırlarsanız, açık işletmede. Havza eskiden, öncesinden daha geniş anlamda planlanmasına rağmen sonradan sektörlere bölündü, oradaki gerilimlerin hesapları değişti ve buna benzer kazalar oldu. Hatta bir iş yerinde, açık işletmede, havzayı bırakalım, iş yeri içerisinde belli katların çalışılması taşeronlara verilmişti, taşeronların kendi çalışma hızları farklıydı, bu nedenle de birinin diğerinden, üsttekinin alttakinden hızlı gitmesi de böyle bir kazaya sebep olmuştu. Bu akademik camiada pek çok bildiriye, bilimsel kongrelerde bildiriye de konu olmuştur. Hatta en son Zonguldak'ta yaptığımız Kömür Kongresi'nde de bu konuda bir bildiri vardı.

Şimdi, bu özelleştirme konusu, işte TTK'nin çalışma alanının daraltılması aslında hepinizin de hatırlayacağı gibi Türkiye 80'li yıllarda bir politik tercihte bulundu kamu kurumlarının özelleştirilmesi konusunda. O dönem bizim buradaki o uygulamalara itirazlarımız, özel sektöre olan itirazımız anlamına gelmemeli; özelleştirmenin, kamu kaynaklarının kullanımı... Burada, hatırlarsanız, buraların gereksiz olduğu, buralarda başka işler yapılması gerektiği söylenmişti bazı iş adamları tarafından, o çalışmalar da boşa gitti. Bu özelleştirme ile özel sektör işletmeciliği bazen karıştırılıyor yani özel sektör işletmeciliği yapılmakta Türkiye'de ama biz özelleştirmelerin de bu tip sorunlarda pay sahibi olduğunu düşünüyoruz. 2014'teki Soma kazasında sunduğumuz Türkiye'de meydana gelen büyük iş kazaları istatistikleri vardı, bunların büyük bir kısmı redevans ve taşeron uygulamalarının olduğu yerlerde oluyordu, zaten ondan sonra redevans o kadar tartışıldı ki Türkiye'de, 2015 yılında kömürde kamu haricinde redevans yasaklandı zaten kanun kapsamında; bunun bir payı olduğunu düşünüyoruz ama "Ana neden mi?" diye soruldu, ana neden değil, zaten biz de sunumumuzda bunu dolaylı nedenler olarak söyledik.

KANİ BEKO (İzmir) – Amasra'nın yüzde 97'si özelleştirildi, sonra?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – İşte, bunu söyledik diyorum.

“Bu, ana neden midir?” diye soruldu, Türkiye’de redevansların olduğu yerde bunun gibi çok kazalar oldu dedik, biz bunu Maden Mühendisleri Odası olarak iş kazaları nedeni olarak değerlendirdik; bunu sunumlarda da söyledik, yaptığımız açıklamalarda, raporlarda da söyledik ve daha sonra da bu, kanuna geçti yani 2015 yılında yapılan Maden Kanunu’nda özel sektörde redevans uygulamaları yasaklandı. Soruyu anlayabildim mi, biliyorum.

KANİ BEKO (İzmir) – Yüzde 97 oranındaki özelleştirilen yerde çalışma var mıdır, yok mudur Amasra madenlerinde?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Üretim yok denecek kadar azdır, havza da küçülmüştür, rezervin yüzde 3’üne kadar...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yok denecek kadar az değil, yok üretim.

KANİ BEKO (İzmir) – Yok, yani yüzde 97 oranında özelleştirilen havzada çalışma yok, onu anlatmaya çalışıyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Evet, anladım.

“Dayıbaşılıkla ilgili bir dava var mıdır?” diye soru soruldu. Dayıbaşılık da aslında bir nevi taşeronlaşmanın halk arasındaki adıdır, alt işverene verilme işlemlerinden bir tanesidir. Madenlerde kimi yerlerde “kesenecilik” olarak adlandırılır, kimi yerlerde “dayıbaşılık” olarak adlandırılır ama mevzuattaki adı “alt işverenlik”tir, taşeronlaşmadır. Taşeronlaşmayla ilişkili olarak özel sektörde de kamuda da açılmış davalar vardır yani 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2’nci maddesi muvazaalı iş ve işlem olup olmadığına dönük çünkü İş Kanunu’nun 2’nci maddesinde asıl iş dışında uzmanlık gerektirenler haricindekilerin taşerona verilemeyeceği söylenir. Bu sadece madencilikte değil, pek çok sektörde de vardır hatta hatırlayacak olursanız kamuda çalışan pek çok taşeron işçisi daha sonra yasayla kamu personeli statüsüne getirildiler. Bu, hâlâ devam etmekte, taşeronlaşmanın yasal olduğu alanlar var, yasaya aykırı olduğu alanlar da var; Türkiye’nin bir gerçeği, taşeronlaşma pek çok sektörde uygulanmaktadır.

“Maden çalışmayı yapmayı düşünüyor musunuz?” diye soruldu. Aslında biz Maden Mühendisleri Odası olarak -ondan öncesinde de küçük çaplı toplantılar çok yapılmıştır ama- 1968’den beri Türkiye’de iki yılda bir madencilik kongresi düzenliyoruz. Bütün yönleriyle tartışıldığı, bilimsel araştırmaların yapıldığı, kongrenin içerisinde küçük çalıştayların olduğu, panellerin yapıldığı, yüzlerce sunumun yapıldığı 1.000’in üzerinde insanın katılımıyla sürekli olarak kongreler yapıyoruz, bunu 1968’den beri yapıyoruz ve 1.000’in üzerinde akademisyenin, bilim insanının, meslektaşımızın katıldığı etkinliktir. Sadece bunu yapmıyoruz, 5 şubemizin her birinin kendi uzmanlık alanlarına göre her dönem yaptığı... Zonguldak’ta 1978’den beri Kömür Kongresi yapıyoruz, Adana’da 1978’den beri İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu yapıyoruz, çalıştaylar yapıyoruz, İstanbul’da Yer Altı Kazıları Sempozyumu, Delme Patlatma Sempozyumu yani neredeyse mesleğin her ana bilim dalı üzerinde kongreler, sempozyumlar, çalıştaylar yapıyoruz. Hatta bununla da kalmıyoruz, meslek içi eğitimler yapıyoruz; bilgisayar uygulamaları üzerine, patlayıcı madde kullanım üzerine, proje yapımı üzerine kendi binamızda üyelerimizin teknolojik bilimsel gelişmeleri takip etmesi için yani bizim her sene, her dönemde iki yıllık çalışma dönemlerimiz içerisinde biz yaklaşık 3 bin ile 5 bin arasında üyemize ulaşıp bu kongrelerde, sempozyumlarda, eğitimlerde onlara dokunuyoruz, mesleki gelişimleri sağlamak için eğitimler yapıyoruz. Bu, başka sorularda da sorulmuştu.

Şimdi “Kayıt dışı maden ocağı var mıdır?” sorusu geldi. Şimdi, “kayıt dışı” derken şunu söylüyorum: Ülkemizde bir Zonguldak’ta böyle bir sorun var bir de Şırnak’ta böyle bir sorun var. Zonguldak kömürleri yüzeye çok yakın olduğu için ve aslında havza kurulduğunda orası yerleşime

kapatılmış olmasına rağmen daha sonraki yıllarda kömür madeninin üzerine kent kuruldu, yerleşim yapıldı. İnsanların bahçelerindeki mostralardan kömür ocaklarına giriş var. Zonguldak halkı da anadan, dededen itibaren hepsi madenci olduğu için yani bahçelerindeki kömür mostralarını bulduklarında buralarda küçük çaplı günde 2 tonluk, 3 tonluk üretimler yapmaktadırlar aile ekonomisi içerisinde ama son yıllarda arttı, büyüdü biraz, işçi çalıştıranlar bile başladı kaçak ocaklarda. Aslında bunlar Maden Kanunu'nun 12'nci maddesine göre ruhsatsız yerlerdir ama bu sorun benim bildiğim 1980'li yıllardan hatta öncesinden itibaren var olan bir sorun, sayıları dönem dönem azalırken dönem dönem de artmaktadır. Maalesef bu konu, aslında geçmişte de çok tartışma konusu oldu ama hala çözülemedi. Buna benzer sorun Şirnak'ta da var. Şirnak'ta da, oradaki kömür, asfaltit ocaklarında küçük çaplı kömür ocakları, yer altı kömür ocakları bulunmaktadır, kayıt dışı olduğu için sayıları hakkında net bir bilgi veremem ama sayılarının bir hayli fazla olduğunu söyleyebilirim.

Yani biz Genel Müdürlüğe görüşebiliyoruz, onu da dedim biraz önce.

“Odalarımızın mesleki denetim yetkisi konusu.” Bizde, biliyorsunuz, Maden Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre her yıl nisan ayında maden iş yerleri, işletme faaliyet raporu sunarlar Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı Maden Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne. Eskiden bu projelerin yetkili bir mühendis tarafından imzalandığı, bu mühendisin herhangi bir disiplin cezası olup olmadığı yönünde Odamızın bir yetkisi vardı, 2015'teki değişiklikten sonra bu kalktı. Zaten burada bir de düzeltme yapmak istiyorum.

Sayın meslektaşım, vekilim sordu, ben orada bir hata yapmışım. “MAPEG'e gelen raporların yüzde 95'inin bilimsel olmadığı.” değil de yüzde 95'inde bilimsel olmama gerekçesinde herhangi bir “ret” olmadığı yani aslında ret konusunda -mutlaka zaten mevzuatta da onun yeri vardır- reddedildiğinde, geri verildiğinde, iade edildiğinde sebepleri mutlaka yazacaktır “Projenin nefesliği yoktur.” “Projenin mekanik havalandırma sistemi yoktur.” Şeklinde, mutlaka bilimsel normlarla çevrilmesi gerekiyor. Orada sanki benim cümlem öyle olmuş, onu düzeltiyorum. “Yüzde 95'i bilimsel, teknik değildir.” demişim, “Bilimsel, teknik gerekçelerle reddedilmemiştir.” diyecektim. Bunu nereden tespit ettik? Geçmişte Odaya gelen işletme faaliyet raporu onaylarında bunu görüyorduk aslında ama onay yetkisi, “kabul” ya da “ret” yetkisi Odada olmadığı için herhangi bir işlem yapamıyorduk. Biz orada, o projeyi imzalayan mühendisin mühendis olduğu, bu konuda yetkili olduğu, atanmış nezaretçi tarafından yapıldığı ve bu mühendisin de bir cezasının olup olmadığının onayını yapıyorduk, bizim denetimimiz o kadardı.

Şimdi, havalandırmanın kaza etkisi: Biraz önce söyledim. Metan patlamalarında havalandırma ana sebeptir. “TTK'de metan drenajı yapılıyor mu?” Şimdi, metansızlaştırma ile ilgili başka bir soru da geldi, isterseniz ikisini birlikte söyleyeyim. Metansızlaştırma, dünyada yer üstünden yapılan bir çalışmadır; henüz ocak projelendirmeden, yer altına girmeden yer üstünden yapılan sondajlarla kömürün bünyesindeki metanı alıp, dışarı çıkarıp, hatta bunu da atmosfere göndermezler şu anki teknolojiye, onu alıp zenginleştirme işleminden sonra doğal gaz olarak enerji nakil sistemine dâhil edilir ve orada kullanılır. Aslında, geçmiş yıllarda Amasra'daki bu işletme aynı zamanda metan üretimi lisansı da almıştı, orada metan gazı elde etme çalışmalarına da başlamıştı, bir süre devam etti ancak bu çalışma fizibil olmadığı için firma tarafından şu anda bırakıldı. Türkiye'de yapılması gerekli bölgeler olduğunu düşünüyoruz, yapma hazırlıkları olan firmaların da olduğunu duyuyoruz, biliyoruz. Geçmişte Soma'da bir denenmek istendi galiba ama tamamlanamadı.

Şimdi, bu üretim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, pardon, resmî bir bilgi verebilir miyim? Katkı olabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, resmî bir bilgi verecek Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sorduğum bir soru önergesine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünden “Hattat Enerji ve Maden Ticareti Anonim Şirketinin Bartın ilinde sahip bulunduğu 86.970 sicil no.lu 4’üncü grup maden işletme ruhsat sahasındaki metan gazıyla ilgili olarak, E28-C1, C2 paftalarında bir adet metan gazı işletme ruhsatı almak için 9 Nisan 2022 ve 22 Haziran 2022 tarihli dilekçeleriyle müracaat ettiği Türk Petrol Kanunu Uygulama Yönetmeliği’nin 14’üncü maddesinin (1)’inci fıkrası gereğince ilan olunur.” diye bir yanıt gelmiş. Tutanaklara geçmesi için ifade edeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi “Burada üretim zorlaması var mıdır?” şeklindeki soruya... Aslında, biz, rakamlara baktığımızda, açıkçası üretim zorlaması olduğunu düşünmüyoruz çünkü üretim kapasitesine baktığımızda, Türkiye’deki genel üretim rakamlarının altında olduğunu düşünmüyoruz. Burada, kamuoyunda bu uzun süre tartışıldı ama biz, hiçbir açıklamamızda, basın açıklamalarımızın hiçbirinde “Burada üretim zorlaması vardır.” diye bir ifadede bulunmadık. Böyle bir yanlış algılama var galiba, bu açıklamada biz bulunmadık.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hangi açıklama?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yaptığımız basın açıklamalarında. Burada bir üretim zorlaması olduğunu düşünmedik, hatta -bir arkadaşımızın kullandığı bir tabir vardır- üretmeme zorlaması vardır. Yani KİT’lerin içinde bulunduğu durumlardan dolayı, o 80’li yıllarda, 90’lı yıllarda başlayan politiklardan dolayı, sadece TTK’de değil, pek çok kamu kuruluşunda, sadece madencilikte değil, başka sektörlerde de bir üretmeme zorlaması olduğunu düşündüğümüzü söylemek istiyorum.

“Kazaya ilişkin ikinci bir senaryo olma ihtimali var mıdır?” dendi. Başkanımız bunları, eksik kalanları detaylı açıklayacaktır. Yani biz kazayla ilgili olarak kurtarma raporlarına bakıyoruz, otopsi raporlarına bakıyoruz; hani belli başlı birkaç yerde yanma görüyoruz, arın dışında vücut travmaları, parçalanmaları görüyoruz. Bunların da bu senaryolar kapsamında mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğümüzü söylemek istiyorum.

Şimdi “Sendikaların sorumluluğu yok mu?” konusunda... Aslında, keşke ben yanımda getirseydim. Soma faciasından sonra yaptığımız açıklamada “Hepimiz sorumluyuz.” diye söylemiştim. Bunda meslek odaları da var, biz de varız, sendikalar da var, siyasiler de var, üniversiteler de var, sektörün bileşenleri, işverenleri de var. Böyle bir facia ülkemizde yaşanmışsa hepimizin kendimize göre pay çıkarıp bu sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerektiğini o zaman da söylemiştim. Elbette ki mesela denetim birimlerinde saymadık ama burada uzun yıllardır örgütlü bir sendika var, sendika temsilcileri var iş yerinde çalışan, delegeleri var; onların da mutlaka toplu iş sözleşmesi hükümlerinde de vardır zaten işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerine ilişkin düzenlemeler, bu kontrolleri sadece ilgili kurumlara, resmî birimlere göre değil, kendilerinin de yapması gerekirdi diye düşünüyoruz.

Ferdî kaza sigortası 2015’ten sonra zorunlu oldu, Soma faciasından sonra zorunlu oldu. Burada da bildiğim kadarıyla, basından öğrendiğim kadarıyla ferdî kaza sigortası tarafından işçilere poliçede olan 150 bin TL işçi başına ödediği konusunda basından bilgi aldık, resmî bir bilginiz bulunmamaktadır. Bu konuda rücu eder mi etmez mi artık poliçenin kapsamı konusunda çok bir bilginiz yok. Hani, ülkemizde pek çok sigorta şekli var: Trafik sigortası, kasko, hayat sigortası ve benzeri; onların bazı klozları var, o klozlarda neyin kapsam içinde olduğu neyin kapsam dışında olduğu belirtiliyor. Artık bundan sonrası sigorta şirketi ile TTK arasında bir süreçtir yani mevzuata göre rücu hakkı var mıdır? Bu

da bazı sigorta kapsamlarına bazen hasarın ödenmesi konusunda, tazminat ödenmesi konusunda veya rücu konusunda da yetkiler poliçeye göre değişmektedir, bu konuda poliçenin kapsamını bilmediğimiz için yorum yapmak istemiyorum.

İşçi adayları 50 saat eğitimden sonra işçi oluyorlar, Almanya’da 80 saat de ziyaretçi eğitimi alıyor dedik. Evet, şimdi, Türkiye’de işçi eğitimleri, mesleki eğitimler, işçi sağlığı iş güvenliği eğitimleri mevzuatla düzenleniyor. Bunların işe girişte periyodik olarak alması gereken eğitimlerin saatleri mevzuatta düzenlenmiş, bu veri oradan gelen bir veri. Almanya’dan gelen veri resmî bir veri değil, bu bize oradaki arkadaşlarımızın aktardığı “Ocağa girmeden önce, gittiğimiz iş yerlerinde giriş kapısından itibaren belli eğitimleri almanız gerekir.” diyor, çalışanlar için. Türkiye’de ziyaretçiler için eğitim uygulayan kuruluşların da var olduğunu söylemek istiyorum yani bunu kendi uygulamalarıyla yasal zorunluluk olmamasına rağmen şimdi...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Başkanım, şimdi, Maden Mühendisleri Odası Genel Başkanısınız, 80 saat yani bugün bir saat veya yarım saat ziyaret etmek için 80 saat eğitim almak ne kadar mantıklı sizce, doğru mu eğitim almaları? Hayır öyle ifadeler olunca akla mantığa uygun gelmiyor. Dolayısıyla bu sefer olaya tamamıyla soru işaretiyle bakmak zorunda kalıyoruz. 80 saat yani günde 8 saat olsa on gün eder ya, bunu izah etmek mümkün değil.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – O, eğitim programını kapsamıyor, ziyaretçilerin sadece iş yeri ziyaretleriyle, çay kahve içme ziyaretleri ile iş yerindeki yapılacak diğer ziyaretler farklıdır efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım siz cevaplarınızı lütfen toparlayın.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Son olarak şunu söylemek istiyorum: Şimdi, Maden Mühendisleri Odası, Anayasa’nın 135’inci maddesine göre kurulmuş, 625 sayılı Yasa’yla kurulmuş demokratik, mesleki bir kitle örgütü. Sadece ülkemizde sivil toplum örgütleri meslek odalarından oluşmuyor, dernekler var, vakıflar var, sendikalar var; bunların da hepsinin kendi çalışma alanları üzerinden yaşadıkları sorunlara ilişkin çalışmalar ve değerlendirmeler yapması çok doğaldır, zaten görevleridir. Sivil toplum örgütleri, demokratik kitle örgütleri toplumda demokratik yapılarda eleştirmekle görevlidir, burada iktidarda hangi partinin olması hiç önemli değildir. Biz “Burada siyasi sorumluluk vardır.” derken burada kazanın teknik nedenlerine zaten sorumlu aramadığımızı düşünüyorum, sorumluyu arayacak, cezai maddelere göre, hukuki maddelere göre bağımsız yargıdır. Bizim buradaki amacımız, buna benzer facialar, kazalar bir daha yaşanmasın. Burada sunumlara baktığımızda teknik nedenler konuşulurken, idari nedenler, dolaylı nedenler de olduğu burada söyleniyor, biz de söylüyoruz bunları. Sonuçta, kamu kurumlarının burada bir sorumluluğu varsa “Burada siyasi sorumluluk vardır.” derken olması gereken budur. Bizim raporumuza... 92’de Kozlu’daki bizim raporu keşke getirseydim. Yayınladığımız raporda... O gün, 92 yılında bugün Mecliste bulunan hiçbir siyasi parti ülke siyasi hayatında yoktu, başka partiler vardı, biz o gün de açıklamalarımızı bu yönde yaptık. Çünkü kamu otoritesinin, Hükümetin... Bunları Hükümet düzenliyor. Bunları bugünkü Hükümet için söyleyemiyorum, geçmişten beri bütün hükümetler... Yasal mevzuatı düzenleyenler de siyasi iradedir, eğitim sorunlarını düzenleyenler de siyasi iradedir.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Raporda yazılmaz bunlar. Bunlar genel kuraldır, her bürokratin siyasi sorumlusu vardır. Genel bir şeydir yani bunu rapora yazmaya gerek yok, yazarsanız siz belli bir şeye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kemal Bey, siz fikrinizi söylediniz. Başkanı yönlendirmeye çalışmayalım lütfen Kemal Bey.

Başkanım, siz devam edin lütfen.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yani biz “Belge istedik, verilmedi.” derken yasakçı bir zihniyet demedik, yasak gerekçesiyle arkadaşlarımız tarafından da bize verilmediğini söyledik.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Peki, verilmeyeceğini bilmiyor muydunuz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Hayır, Sayın Başkanım, ilk sunuma baktığımızda biz bütün kazalara gideriz, daha olay yargı aşamasına gelmeden biz olayın nedenini araştırmak için orada konuşuruz, hatta kurtarma faaliyetlerine de yardımcı oluruz, arkadaşlarımıza. Kaza nasıl meydana gelmiş? Ayaktan mı meydana geldi, başka üretim alanından mı meydana geldi? Hani, kazanın nedenini anlamaya çalışıyoruz biz. Normalde biz geçmişteki kazalara gittiğimizde sensör sonuçlarına çok rahat ulaşırdık, ocak planlarına çok rahat ulaşırdık, bu kez oradaki üyelerimiz dahi bize vermek istemedi.

Burada da biraz önce Sayın Vekilim, siz herhâlde bu soruyu sordunuz, ben isteme gerekçelerimizi de anlattım. Biz burada rapor hazırlayalım diye değil, kendi yasal mevzuatımızın bize yüklediği bir görev gereği istedik, savcılıktan da istemedik yani normalde bu belgeler TTK’nin arşivinde kayıtlı resmî belgeler. Savcılık istediğinde savcılığa gönderiyor, bakanlık istediğinde bakanlığa, Meclis istediğinde Meclise. Biz de bir kamu kuruluşu olduğumuz hasebiyle kendi mevzuatımızdan kaynaklanan nedenleri de yazdık oraya çünkü bir üyemiz hakkında bir disiplin soruşturması yapılmasına yönelik bir dilekçe vardı. Biz her dilekçe üzerine soruşturma açmıyoruz, sonuçta bir ön inceleme heyeti kuruluyor, onlar bir ön inceleme yapıyor, ondan sonra o kişiler hakkında soruşturma açılıp açılmayacağına karar veriliyor. Bu bilgiler zaten açık kaynak olması gereken bilgiler. Hani, biz mahkemedeki delilleri falan istemiyoruz, havalandırma planı işletmede yıllardır var olan bir şey, kullanılan bir şey.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Size “Bu bilgileri biz savcılığa verdik.” diye bir cevap vermiş ya, “Yargılama devam ediyor, dolayısıyla biz bu belgeleri Bakanlığa verdik. Bundan sonra yargıya... Dolayısıyla bundan sonraki süreci yargı devam ettirecek.” demesi sizin için yeterli değil miydi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Yani şimdi...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Yani bu cevaba rağmen siz kurumlara görüş soruyorsunuz. “Bilgi istiyoruz, bize bunları verin.” diyorsunuz. Burada hukukçu arkadaşlarımız var, onlar bu işi daha iyi bilirler. Bakanlığın bu bilgileri sizinle paylaşmamasının hukuki temelini daha iyi izah ederler, benim bildiğim o.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, bilgi edinme hakkı denilen bir şey de var yani o çerçevede bile verilmesi lazım gereken bilginin anladığımız kadarıyla.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Kazanın olduğu günden beş gün sonra istiyor. Dolayısıyla...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “Soruşturma açtık.” diyor, soruşturmadan dolayı yani üyeleriyle ilgili bir soruşturmadan dolayı “İstiyorum.” diyor.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bakanlık da haklı diye ben...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Vekilim, aslında biz hani bunu hukukçumuza da havale ettik, o da bir hukuki işlem başlatacağını söyledi zaten, orada hukuk ne derse o olacaktır zaten.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır yani nasıl yanlış söyleyebiliyoruz, o zaman onun da düzeltilmesi gerekiyor. O zaman kanun yapmanın bir anlamı kalmıyor yani bazı şeyleri geliştirme imkânları bizim elimizdeyse onları yapmamız lazım. Teknik bir şeyler istenmiş ve bu verilmemiş. Bu neden bu kadar...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ama bakın, bir araştırmada bilgi isteniyor. Kazanın hemen akabinde kuruma “Bu belgeleri bana verir misiniz?” diyorlar, kurum da diyor ki: “Ben bu belgeleri yargıya verdim, yargıya teslim ettim.”

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın Başkanım...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Bitirmek üzereyim Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz bir toparlayın.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Bizim ocaklara girip girmediğimiz, oradaki üyelerimizle toplantı yapıp yapmadığımız, Taşkömürü Kurumu yetkilileriyle görüşüp buraya raporlar hazırlayıp hazırlamadığımız soruldu. Zonguldak’ı konuşuyoruz, mesela, ben Zonguldak şubemiz üzerinden örnek vereyim: Bizim Zonguldak üyelerimizin şu anda hemen hemen hepsi fiili olarak yer altında çalışan üyelerimiz; 2’si haricinde, 2’si OSGB’de çalışıyor, 5’i yer altında çalışan üyelerimiz, hatta bunların arasında TTK’de çalışan üyelerimiz de var. Maden Mühendisleri Odasının yapısına bakacak olursanız, zaten, Türkiye genelinde 18 personelli ama 42 yönetici, 55 il temsilciliğiyle çalışıyoruz. Bütün üyelerimizden gelen bilgilerle faaliyetlerimizi yönetiyoruz, amatör kadrolarımızla biz yönetiyoruz. Biz defalarca raporlar da hazırladık yani madencilikte iş kazaları raporu da hazırladık, TTK’nin düzenlenmesine ilişkin, bir organizasyonuna ilişkin görüşler de hazırladık.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bu konuda hâlihazırda faaliyet gösteren, TTK’ye bağlı işletmelerle ilgili hiçbir çalışmanız oldu mu Başkanım?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tabii, onu anlatıyorum zaten Sayın Vekilim yani. Bizim Yönetim Kurulumuz Sayın Genel Müdürlüyle aylık görüşmeler yapar, müessese müdürleriyle görüşmeler yapar, iş yerinde üye toplantıları yaparlar, zaten o iş yerinde çalışan Yönetim Kurulu üyelerimiz ve temsilcilerimiz üzerinden gelen bilgiler üzerine Odamız faaliyetlerini yürütmektedir. Yani ben size şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Zonguldak şubemizin ana çalışma hattı TTK ve TTK’ye bağlı rödovanslı sahalarındaki ocakların durumu, çalışan üyelerimizin özlük hakları, ocakların planlaması, üretim, kaçak ocaklar, meydana gelen iş kazaları, bunlara ilişkin, hepsiyle ilişkili olarak geçmişte de raporlar düzenledik; yakın zamanda o da çıkacak, onun çalışması da yapılıyor. Sadece bununla ilgili değil, madencilikte iş kazalarına ilişkin on yılda bir rapor yayınlıyoruz, madencilik sektörünün sorunlarına ilişkin raporlar yayınlıyoruz, bununla da bitmedi; biraz önce dediğim, kongreleri, sempozyumları, çalıştayları, hepsini yapıyoruz; bunu ilgili makamlara da sunuyoruz zaten. Yani kanun görüşmeleri yapıldığında burada yine komisyonlara davet ediyoruz, edildiğinde gelip kanun maddeleri üzerine görüşlerimizi söylüyoruz, sakıncaları anlatıyoruz, “Faydalı olacak önerilerin şunlar olduğuna inanıyoruz.” diyoruz, bunları komisyonlara sunuyoruz. Ya, bizim çalışma şeklimiz bu şekildedir. Yönetim Kurulu üyelerimizin hepsi zaten sahada çalışanlardır. Bizim Yönetim Kurulu üyelerimizin hiçbirisi profesyonel değildir; ücret almaz, huzur hakkı almaz, hepsi, kendi işinde çalışan, ücretli ya da kendi işi olan, çalışan arkadaşlarımızdır. Hani, biz yönetici olduk diye gelip oralarda profesyonel yöneticilik yapmıyoruz, tamamen amatör kadrolarla yapıyoruz. Bu nedenle sürekli olarak sektörle, sektörde çalışan üyelerimizle iletişim içindeyiz ve raporlarımızı da zaten bu üyelerimiz aracılığıyla yapıyoruz. Kamuoyuna sunduğumuz raporlar Odamızın internet sitesinde yer almaktadır.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, Zonguldak’taki diğer 4 işletmeyle ilgili bize hızlı bir şekilde önden söyleyeceğiniz bir şey var mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, şöyle yapalım: Bitirene kadar müdahale etmeden bir dinleyelim çünkü süremizi artık iyi kullanamayacağımız netleşti, en azından gece iki, üç kalmayalım.

Başkanım, şöyle yapacağım ben: Siz sunumunuzu, cevapları tamamlayın, ben tekrar soru sormak isteyen milletvekillerimize tekrar söz hakkı vereceğim; o yüzden diyorum.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkanım, o zaman diğer işletmelerle ilgili son soruyu alayım mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Orada sorunlar olmasını istemediğimizi belirtmek istiyoruz. Umarım yoktur, hani gidip de bir denetim yapmadık, bir inceleme yapmadık ama sonuçta bunu görev telaki ederiz, arkadaşlarımıza söyleriz, her müessesede çalışan temsilcimiz var, müesseselerde çalışan Yönetim Kurulu üyelerimiz var, o konuda bizlere bir rapor sunmalarını isteriz, rapor hazırlandığında da Komisyona takdir ederiz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bizle de paylaşacaksınız Sayın Başkanım.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – İnşallah.

Bizim şu ana kadar...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Diğer müesseselerle ilgili durumun son derece önemli olduğunu düşünüyorum ben. O yönde bir çalışma olursa, Sayın Başkan da uygun görürse...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, tabii, olur.

TMMOB MADEN MÜDENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkanım, umarım atlamamışımdır, atladıysam sayın vekiller düzeltir, eksikliğini gediğini söylerler ben...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ben şimdi tekrar milletvekillerimize dönüyorum.

Atladığını düşündüğünüz veya cevabını almadığını düşündüğünüz konu varsa...

Sözü tekrar Serpil Hanım’a vereceğim.

Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bulamadım, size sorayım: Bu ATEX sertifikası konusunda, madenlerde, patlayıcı ortamlarda çalışmayla ilgili olarak bizim mevzuatımız nasıl düzenlenmiştir? ATEX sertifikalı olma zorunluluğu koymuş mudur? Muadil olarak tarif edilen şey ile ATEX sertifikalı ekipman arasındaki fark nedir? Şöyle de sorabilirim: Sonuçta, muadil olarak tarif edilen ekipmanların da mutlaka bazı sertifikaları vardır ama ATEX sertifikasıyla kıyasladığımız zaman, alev sızdırmazlığı “ex-proof” olması, diğer yönleriyle eş değer midir? Bu bizim mevzuatımızda esas olarak nasıl tanımlanmıştır maden sahalarında?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım şunu da vurguladı: “Ex-proof” ile ATEX ayrı ayrı şeyler. Ben, sizden önce, konu olduğu için özel sektörden Sayın Genel Müdüre söz vereceğim, sonra siz toplayın Başkanım.

Buyurun.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sağ olun Başkanım, teşekkür ederim.

Başkanımın söylediğine paralel, aslında, aynı şeyi konuşuyoruz, bu biraz alt detay. Şimdi, ATEX, EMA veya Avustralya’da, Amerika’da konuşulan standartların hepsi birer marka, isim. Önemli olan, bunların altlarındaki mevzuatsal, standartsal detaylar. Buna baktığımızda, EMA’nın da Avustralya’dakinin de ATEX’in de TSE’nin dahi altında antigrizuluk yani patlamayı engelleyici sistem olmasıyla ilgili standart aynıdır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “TSE’nin de var.” diyorsunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Var, TSE’nin de var. TSE’nin tek eksiği, bunu akredite edeceği ya da test edeceği laboratuvarları oluşturması. Avrupa’da ATEX’le ilgili sızdırmazlık testlerini yapacak 5 tane laboratuvar var, bu laboratuvarların biri de Türkiye’de.

BAŞKAN TANER YILDIZ – CESI var, KEMA var.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Evet, Türkiye’de de bir tanesi var; IYP, Nurettin Bey var, geldi galiba, sunum da yaptı kendisi, biz onlarla çalışıyoruz, çok değerli bir ağabeyimiz.

TSE’nin bu altyapısı varken biz bu TSE altyapısını niye kullanmıyoruz da Avrupa’nın ATEX’ini kullanıyoruz? Buradaki konu aslında ATEX’i kullanmak, kullanmamak değil; çok ciddi mali yükleri olan bir şey çünkü sadece o markanın belgesini almak için kamu kurumları da özel kurumlar da ekipmanın 3-4 katı parayı yurt dışına ödüyor ve ATEX’in bize yaptığı hiçbir şey yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani “TSE yapabiliyorsa biz niye oyuna geliyoruz?” diyorsunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Evet, biz de niye oyuna geliyoruz? Aynı standart. Hatta, araştıralım, biz çıkardık, bunlarla ilgili sunumları verebiliriz size.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz BioNTech mi oldunuz, Turkovac mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, bizim anlatmaya çalıştığımız ATEX’i kötülemek değil.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kendiniz için neyi tercih ediyorsunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Turkovac’ı tercih ederim, aynıysa altyapısı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biz fiyatlama açısından bakmıyoruz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Teknik altyapısı aynıysa niye ben başka bir markaya para vereyim?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kim karar veriyor ona?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hanımefendi, elimizde ATEX’in altyapısındaki standartlar var, test sunumları var yani bunu biz savunmuyoruz, bunların hepsi var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sunumunuza teknik olarak bunları ekleyin, biz biraz sonra dinleyeceğiz.

Buyurun Aysu Hanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkürler.

Bu madende bir giriş ve bir çıkış var Sayın Başkanım 1978’den beri, bunun bir sorun teşkil edip etmediğiyle ilgili teknik fikrinizi merak ediyorum. Acaba acil başka bir çıkış olabilir miydi, olsa farklı bir sonuç doğurabilir miydi? Temiz havanın girebileceği ek bir giriş daha olmalı mı, olsa daha iyi olur mu? Bunu hiç teknik olmayan bir insan olarak soruyorum. Armutçuk’ta galiba 2 tane giriş çıkış var, iş güvenliği açısından bu tek giriş çıkışla ilgili yorumunuzu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Cemal Çetin Bey, buyurun.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Burada ben iki tespiti ifade etmek istiyorum. Türkiye Maden Mühendisleri Odasının Sayın Başkanı bir kamu kuruluşu olduğunu ifade etti o bilgileri istediğinde ama bir kamu kuruluşunu peşin peşin siyasi sorumlu ve suçlu ilan etmesini yadırgadım ben, bunun altını bir çizeyim.

Ayrıca, sorulan sorulara vermiş olduğu cevapları dinlediğimde, hazırlamış oldukları sunumun tamamen afaki tespitlere dayandığını gözlemledim. Sorulmuş sorulara verdikleri cevaplar daha gerçekçi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Lütfi Bey, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, biraz önce mikrofon kapalıyken Sayın Başkanım ile aramızda bir konuşma geçti, ben onu kayıtlara geçmesi için de tekrarlamak istiyorum.

Komisyonumuzun başladığı ilk günden itibaren, bir taraftan da diğer 4 maden ocağının durumunu merak etmekteyiz. Bundan dolayı, hazır bu kadar teknik insanın bir arada çalıştığı bir sivil toplum örgütü buradayken Sayın Başkanımızdan rica edelim, hiç değilse diğer 4 tane işletmede havalandırma için bulunan vantilatörlerin durumu, kapasiteleri ve oradaki havalandırma hızıyla ilgili bir bilgi alabilir misiniz ve almış olduğunuz bilgileri de yorumlayıp bizle de paylaşabilir misiniz? Sadece bu iki husus bile bizim için önemli olur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Eksik kalan kısımlarla alakalı Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Evet, ben sormuştum, “Sizin ifade ettiğiniz diğer bir senaryo nedir, detaylarını paylaşır mısınız?” diye; bu önemli, bunun yanıtını sizden bekliyorum.

Aynı zamanda, şöyle bir durum... Şimdi, biz, eksi 320 kotunda bir grizu patlaması olduğu üzerine daha çok konuşuyoruz ama şöyle bir durum da gelişmiş olabilir mi? Özellikle eksi 310 kotunda eski üretim yapılmış, tavan ayak kısmındaki panoda tavan damar, kalın damar arasında bir fay kırılması olup metan kusmasıyla birlikte eksi 320 kalın damar galerisinde böyle bir metan gazı birikmesine sebep olunabilir mi diye soruyorum; çalıştık bunu bu arada yani üzerinde çalıştığımız bir senaryo. Siz ikinci bir ihtimalden bahsettiğiniz için söylüyorum çünkü hayatını kaybeden madencilere baktığımız zaman, belki onların hayatını nasıl kaybettiği yönünde de bir inceleme yapılırsa bu doğrultuda bir değerlendirme olabilir yani patlama yine eksi 320 kotunda gerçekleşmiş olabilir, bunu değerlendirebiliriz diye düşünüyorum.

Aynı zamanda, ikinci bir barutçu da yine eksi 310, eksi 320 yani oralarda, orada fay hattı kırığına belki sebebiyet verecek bir başka patlatma yapmış olabilir mi? Bu doğrultuda bir incelemeniz var mı ve sizin senaryonuzu yani sizin “İkinci bir facia senaryosu olabilir.” dediğiniz konuyla ilgili de lütfen, sizden biraz bilgi talep ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, söz sizde.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, bu soruyu Çağlar Başkanım sunumunda söylediği için kendisi cevaplayacaktır.

Şimdi, biraz önce, aslında ATEX’le ilgili şeyi söyledim. ATEX, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Avrupa Birliği süreci içerisinde kabul ettiği bir mevzuat hükmüdür ve 2015 yılında geçiş sürecini de kabul ettikten sonra, 2015 yılında kabul edilerek yürürlüğe girdi. Ülkemizde pek çok mevzuat değişik kesimler tarafından tartışılabilir, tartışma konusu olabilir; ilgili hükümler, bunlar da tartışılabilir elbet yani bilimde, teknolojiye her şey tartışılabilir ama şu anda ülkemizdeki geçerli mevzuat budur. Ama Serkan Bey’in de söylediği üzere, bu mevzuatın alt hükümleri de vardır yani Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerin kendi belirlediği standartları vardır ve bu ekipmanların Türkiye’de girişi yoktur; o ülkeler de “Biz kendi standartlarımızı uyguluyoruz, Avrupa Birliği standartları bizi ilgilendirmiyor.” derler, bu konuda bir uygunluk belgesi istemezler, bu şartı kabul etmezler yani ATEX sertifikası alın da verin diye kabul etmezler. “Bizim ulusal mevzuatımız bu.” derler ama Türkiye’de böyle bir altyapı kurulmuş, dediği firma... Türkiye’ye, işte, Avrupa Birliği üyesi ülkeler haricinden, burada, bizde üretilen, bizim standartlarımız tartışma konusudur; Çin’den gelen ekipmanlara farklı bakılır, Kanada’dan, Avustralya’dan gelen ekipmanlara farklı bakılır ama şu anda ikisi de aynı statüye tabidir, ikisi de Türkiye’ye girdiğinde ATEX mevzuatına göre yetkilendirilmiş kuruluşlardan onay belgesi almak zorundadır. Yoksa, bunun altında “ex-proof”tur, “alev sızdırmaz”dır, pek çok kavram vardır, bunlar çok teknik detaylardır; burada tartışarak bunlara çözüm üretme şansımız olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, iki giriş çıkış; daha fazla giriş olsa? Şimdi, burada, aslında, bu tip grizu patlamalarında, ocak yangınlarında, ister hazırlık çalışmaları olsun ister ayak üretim panoları olsun bunların birbirinden etkilenmeyecek, bağımsız şekilde olması lazım, birinden çıkan kirli havanın diğer üretim alanının temiz havasına karışmaması lazım, etkilememesi lazım. Mesela, Soma kazasından hatırlarsınız, “A” panosunun olduğu yerde bir yangın başlangıcı oldu, havanın etkisiyle o hava çıkış yolu “S” panolarının olduğu yere doğru gidince “S” panolarında çalışan insanlar monoksit zehirlenmesinden öldüler. Hâlbuki, bu havalandırma sistemleri birbirinden bağımsız olsa -biz buna madencilikte “seri havalandırma” diyoruz- hani seri havalandırma olmasa, bir yerden çıkan gaz bir yeri etkilemese... Burada gerçi hava kapısıyla bölünmüş durumda ama patlama muhtemelen hava kapısını devre dışı bırakmış durumda. Eğer burada havalandırma sistemi birbirinden tamamiyle bağımsız olsaydı, hava kapısı değil de birbirinden tamamiyle bağımsız olsaydı, eksi 320 taban kotundaki çalışmada edindiğimiz bilgiye göre, kurtarma planına göre 17 kişi galiba çalışıyor o bölgede, ölü sayısı da muhtemelen 17’yle sınırlı olacaktı. Sonradan buradaki çıkan hava değişik nedenlerle o tarafa gittiği için, hava...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, çıkış değil Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Efendim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, çıkışta paralellik var, girişten bypass ediyor ediyorsa, çıkışı paralel çünkü, seri değil. Hava girişinde var.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, burada, Sayın Başkanım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani karışmasın diye söylüyorum. Çıkışları paralel...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Ayak üretim, oradaki pek çok ölenin karbonmonoksit gazından zehirlenmesi... Ya o bölgede ikinci bir patlama oldu, kömür tozu, bunlar muhtemel ihtimaller dâhilinde... Ama orada monoksit zehirlenmesinden ölenlerin ya orada meydana gelen başka bir olaydan ya da oradan çıkan havanın o ayak temiz hava girişine karışması sebebiyle olma ihtimali var diyoruz.

Dediğim gibi, şimdi, Sayın Başkanım, biraz önce bir soru da geldi, hani, afaki raporlar, elimizde net bilgiler olmadığı sürece, biz mesleki deneyimimizle ilgili bu senaryoların hepsini çalışıyoruz, tahminde bulunuyoruz ve bugün bu kadar veriyle biz “Kesindir.” dememiz aslında hatadır. Yani bizim “Bu da olma ihtimali vardır, şöyle de olma ihtimali var.” dememizin sebebi duyduğumuz sorumluluktan dolayıdır ki yargıya intikal etmiş bir konuda elde edilen ve burada saydığımız eksik belgelerle “Kesin şu hükümdür, olmuştur.” demeyi doğru bulmuyoruz ama özetle şunu söylüyoruz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Öyle başlasaydınız sunumunuza problem yoktu yani sıkıntı yoktu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL - Dünyanın her yerinde metan kazası, grizu patlaması varsa, Sayın Vekilim, havalandırma sorunu vardır, genel havalandırma, tahliye havalandırma sorunu vardır, bir yerden de ateş kaynağı bulmuştur; bunlar araştırılarak, olay yerinde tespit edilerek...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Affedersiniz, öyle başlasaydınız sunumunuza bir sorun yoktu yani. Çok ayrıntılı hem okudum hem dinledim ben. Buradaki sunumlarımız, tespitleriniz, detaylı tespitleriniz... Verdiğiniz cevaplarda çok çelişki var. Cevaplarınızın daha gerçekçi olduğunu da ifade ettim ben.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hangi tespitte çelişki var?

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Dolayısıyla, sunumunuza başlarken “Bunlar sadece eldeki verilerle tespitlerimiz...” deseydiniz ben anlardım onu ama bu raporda öyle demiyor yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – En sonunda söyledi, yine Başkanımız o cümleyi kullanmış oldu.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Zaten tekrar önemli bir rapor...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu önemli.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, buyurun, tamamlayalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de bir söz alabilir miyim, ben de bir şey söyleyebilir miyim? Rica ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen söyleyin Serpil Hanım, lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çok teşekkür ederim Başkan.

Zaten aslında Maden Mühendisleri Odası şunu söyledi: “Biz bazı belgeleri istedik ama Bakanlık vermedi, TTK vermedi.” Yani bu da şemalarla ilgili, oradaki, madendeki, işte, çeşitli yapısal meselelerle ilgili detaylar istediklerini ama bunlar kendilerine verilmediği için sunumlarında bazı eksiklikler olduğunu söyledi; bu da herhâlde Maden Mühendisleri Odasının yarattığı bir sıkıntı değil. Ama burada ellerinden geldikince bizim meseleyi anlamamıza katkı yaptıklarını ben düşünüyorum.

Ben hep başından beri bir şey sordum, genellikle TTK'den ve müfettiş arkadaşımız da Nevzat Bey de beni düzeltti, o zaman “Seri havalandırma yok, burada paralel havalandırma var.” demişti. Ben ilk şeylerde bu konuya biraz kafam takılmıştı çünkü o çizilen şuradaki havalandırma yolları sanki tek bir yerden ve her yerde aynı havalandırma var gibi. Paralel, ayrı havalandırma bacası yok, işte, hatlar tarif edilmemiş, o yüzden paralel değil de seri bir havalandırma var gibi anlamıştım. Nitekim, kafamı karıştıran şeylerden biri de zaten havalandırma, kirli hava ve temiz havanın aynı hatlar üzerinden, aynı yerden gitmesi olmuştu. Şimdi, ona da bir netlik kazandırabilir miyiz? Çünkü biraz önceki tartışmada da gene karıştı. Ayhan Bey ya da siz Çağlar Bey, anlatırsanız sevinirim.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – İzah ederken onu da anlatırız.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Bundan sonraki hem Deniz Bey’in sorusunu hem sizin sorunuzu Çağlar Bey, teknik sunumu o yaptığı için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer Komisyon üyeleri; hepinizi yeniden saygıyla selamlıyorum.

Sunumda açık açık belirtmiştim ama burada birazcık daha açmak gerekiyor. Eğer bir müsaade ederseniz sunuma geçmek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Olası patlamanın -biz hâlâ oradan, diyoruz, orayı diyoruz, olası diyoruz hâlâ- patlama alanının şu kol üzerinde olduğunu söylüyoruz. Burada eğer patlayıcı madde kullanımından kaynaklı bir metan patlaması olsaydı, bunun bu alanda olabileceğini kabul edebilirdik ama...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hocam, o alanın ismini de söyler misiniz? Kayıtlara geçsin.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – 320 kalın damar, üst taban yolu.

Burada olacağını öngörebilirdik. Ancak yaptığımız incelemelerde örneğin, şuradan 2 pervaneyle yaklaşık 400 metreden temiz hava basılıp ve tek vantüple, önce 2 tane vantüp, sonra pantolonla birleştirilip ek vantüple arına taşındığını; yine aynı şekilde, 350 kotundan -yani 350 kot da burası- yine lağım üzerinden hava basılıp şu yolu kullanarak ve damar içi, yine alt taban yolunu kullanarak buradan iç taban yoluna geldiğinde, burada yine 320’nin arınına basıldığını biliyoruz. Yani arına 2 tane vantüple ayrı ayrı 4 pervane tarafından temiz hava basılıyor. Bunlardan bir tanesi daha sonra arızalandı. Bu pervanelerin... Şuradan basan pervanelerde şu arına havalandırma yok; bunu bileceğiz bir kere.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – 310 orası.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hangisi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet, 310.

310 alt taban yolunda havalandırma yok yani buraya tali pervaneyle herhâlde bir hava akımı sağlanmıyor. Bu damar metanlı ve gazlı olduğuna göre burada bir metan geliri olacak mı? Mutlaka olacak. Bu metan geliri yavaş yavaş burayı doldurur ve buradan yukarıya gelip çıkar ve şu yolu, şurada gördüğünüz bu zincirli, çift zincirli konveyörün olduğu yolu metan doldurabilir ve burada, bu alanda çift zincirli konveyörler var, kesici, yol vericiler var elektrikli, diğer elektrikli ekipmanlar var. Elektrikli ekipmanlar -bir şeye özellikle Başkan da değindi, ben de değineyim- zaman zaman arızalandığında ocak içinde açılır ve tamir edilir. Bakın, antifrizatör yani alev sızdırmaz nitelikli bir cihaz ocak içinde sökülemez -bir yanlış anlaşılma olmuştur bu konuyla ilgili, onu da belirtelim- ancak onun yerine yenisini koyarsınız ya da koymazsınız “stop” edersiniz, alırsınız, ocağın dışına getirirsiniz, orada tamir edersiniz, alev sızdırmazlığını yeniden test edip ondan sonra kurabilirsiniz; bunun kuralı bu. Dolayısıyla, burada, buradaki elektrikli bakım ya da onarımlardan kaynaklı bir alev sızdırmaz aletlerin alev sızdırmazlığının ortadan kalkmış olması gerçekleşmiş olabilir. Bu ne olur? Burada ister istemez bir ısı kaynağının olmasına neden olabilir. Neden? Burada, şu yol üzerinde yani eksi 320 üst taban

yolu üzerinde ölenlere baktığımızda, barutçu önde, arkasında diğer çalışanlar ve çok hafif yanık var, darbe izi yok ve karbonmonoksitten zehirlenme var. Şurada olacak olan patlama, bu insanları bir basınç etkisiyle bu tarafa atacaktır, bir darbe etkisi alacaktır.

İki, başka bir etki, yine karbonmonoksit mutlaka olacaktır, artı, alev topu geleceği için patlama için arkadan, mutlaka -burada meslektaşlar beni çok iyi anlıyordur- yanık olacaktır. Dolayısıyla, buradaki insanlarda öyle bir yanma yok.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kaç işçi var orada Başkanım?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – 8 kişi var burada. 8 kişi burada, 2’sinde bizim incelediğimiz kadarıyla yanık izleri var, diğerlerinde de var ama hafif, darbe izi de yok, karbonmonoksitten zehirlenme var. Tahlisiye ekipleri ocağa girdiğinde ve şu yolu takip edip buradan yukarı çıktıklarında şu tarafa geçemiyorlar. Ya, burada açık alev olduğunu ben zaten oradaki arkadaşlarımın beyanından o akşam öğrendim, o akşamki bilgim benim bu, bana aktarılan bilgi ve arkadaşlarımla paylaştım zaten; burada açık alev olduğu ve metanın yüzde 4-4,5’lara doğru seyrettiği şu alanda...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Onun adını tutanağa geçmesi için söyler misiniz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Yine, 320 üst taban yolunda, çift zincirli konveyörlerin çalıştığı yol olarak niteleyebiliriz. Dolayısıyla, burası elektrikli sistemlerin de olduğu bir yer. Biz o yüzden diyoruz ki: Başka bir şey daha var, o örneği de vereyim. Şurada bir yerde elektrikçi darbe almış ve parçalanmış olarak -bacağı koptu bildiğim kadarıyla, kafası parçalandı o şekilde- bulunuyor, demek ki onda darbe etkisi var. Dolayısıyla, patlama alanının burada olma olasılığını yükseltiyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, peki, orada başka işçiler var mı bahsettiğiniz işçi dışında yaşamını yitiren?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şurada 2 nezaretçi var ve burada da bir elektrikçi var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 320 galerisinin içinde o bahsettiğiniz elektrikçiye yakın 2 nezaretçi var. Belki de oraya yönlendiler yani.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi, buradaki patlama, burada patlama olasılığını düşündüğümüzde, bu senaryoya göre, bu patlama etkisiyle burada gelip elektrikçiye tahrip edebiliyor, burada hava yolunu takip edebiliyor, hatta nefessizlikten ölebiliyor ama asıl tekrar şuradan geriye basınç etkisi var çünkü basınç etkisiyle bu yolu takip edip şu güzergâhtan tekrar aşağıya inip ayağa dolaştığını varsayıyoruz. Ayaktaki ölümler de zaten aynı şekilde karbonmonoksitten ama başka bir olasılık daha var burada. Şurası havalandırılıyor, şurası havalandırılmıyor, yine şurası havalandırılıyor, şurada bir desandre var, havalandırılıyor, yine şurası havalandırılmıyor. Bu havalandırılmayan yerlerde metan birikimi olabilir mi? Mutlaka vardır. O metan birikimleri -daha önce bir örnek verilmişti- çok az gelir de olsa burada birikir, birikir, birikir ve geriye doğru gelir, dola dola gelir, buralarda olası patlama alanları yaratır. Bak, mutlaka yarattı demiyoruz, olası patlama alanları yaratır. O yüzden, bu alanlarda ya da şurada olası bir toz patlaması ya da metan patlaması olmuş olabilir, o da bu alanı etkilediği gibi dönüp geri alanı da etkiledi. Başka bir olay daha var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Orayı tekrar söyleseniz de tutanağa geçse.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şu anda kaydoluyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hayır ama “Şu alan.” diyor, gösteriyor ya. Hangi alan yazılı olarak...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – 350 ayak alt taban yolu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Orası havalandırılıyor mu?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şurası havalanmıyor, bir de şu baca havalanmıyor. Dolayısıyla, buradan normal hava akışı var, temiz hava geliyor, ayağı dolaşıyor, tekrar gelip nefeslikten doğru çıkıp gidiyor. Bu tamam.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, peki, ocağa inildiğinde -yani şu anda kimse ocağa inemedi- ya, bu bulguları, izleri var mıdır? Bu şekilde bu senaryonun izleri bulunabilir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şimdi, tabii ki eğer biz ocağa girersek -ki inşallah öyle bir şey olur, kurum yetkilileri, arkadaşlarımız da burada, onlarla girersek- patlama noktalarını kesinlikle bulabiliriz. Yani bu işi bilen insanlarız biz, oraya girdiğimizde... Çünkü patlamanın oluşturduğu basınçla ilk nereye gittiğini, basınç yönlerini tespit edebiliriz ama buradaki bizim tespitimiz yüksek olasılık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, şöyle bir şey var: Tam elektrikçinin hayatını kaybettiği yerde, TTK’nin verdiği kot haritasında bir metan dedektörü ve karbonmonoksit dedektörü var. Yani oradaki metan dedektörünün orada biriken metanla ilgili merkez gaz izleme sistemine bir bilgi aktarmış olması gerekir. Biz 27 no.lu metan dedektörüne; tabii, arına daha yakın olduğu için ona daha çok odaklandık ama bu metan dedektörünün numarasını da tespit edip onun da verilerini incelersek bu söylediğinize alternatif, bununla ilgili daha fazla...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bakın, biz diyoruz ki şuradaki metan ve karbonmonoksit verileri...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani o 4-4,5 olma ihtimali olan yer, metan seviyesinin yüzde 4-4,5 olduğu...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bakın, şu alandaki yani eksi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tetkiklerin de patlamanın arına yakın değil de daha...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha uzakta.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, daha uzakta olduğu kısımda bir metan gazı dedektörü daha var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne diyordunuz Başkanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Dolayısıyla, buradaki metan patlamasının büyük olasılıkla burada olduğu, ikinci olasılık olarak biz burayı öngörüyoruz ve bu patlamanın tesiriyle anlattığım senaryo... Yine, aynı basıncın devam edip -bu 9’uncu bant, şu 8’inci bant, şu da 7’nci bant- 9’uncu banttan vantüpün boydan boya yandığı -neden vantüp yanıyor çünkü vantüpün içinde oksijen var, alev oksijene gidiyor- dolayısıyla vantüpü yakarak bu hat boyunca devam ettiği ve 8’inci bantın çevresine geldiğinde burada da bir tahribat olduğunu görüyoruz 8’inci bantta. 8 no.lu bantta bir tahribat var. 9 no.lu bantın baştamburunda, 7 no.lu bantın kuyruk tamburunda ve bu bantta tahribatla bant fırlatılmış, demek ki buradaki basınç şiddetli gelip burada da bir anafor meydana getirdi, burada da kalkan tozlar tali, orta seviyede bir

patlama meydana getirdi ki burada bir tahribat oldu. Yani bu patlamalar tek başına bir noktada değil, birkaç noktada metan ya da toz patlamaları seri şekilde devam etti. Biz, bu amaçla bunları inceleyince patlama noktasının burası olduğu kanaatine vardık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani ilk tetiklendiği noktanın orası olduğunu düşünüyorsunuz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çıkış noktası...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet...

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Yüzde 4-4,5 metan seviyesi.” dediniz. Bu, herhangi bir bilgiye, bulguya dayalı mı bu dedğiniz?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu bilgi, bunlar tahlisiyeciler arkadaşların verdiği bilgiye dayanıyor, o akşam aldığım bilgiler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çünkü bu önemli yani...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, çünkü buraya geldiklerinde alıyorlar “ex” olmuş arkadaşlarımızı, madenci şehitlerimizi, bu başlıklarının başına koyuyorlar, bu tarafa geçemiyorlar ve kendileri de aceleyle çıkıyorlar çünkü patlama riski var, kendi hayatları da tehlikeye gireceği için -tahlisiye ekiplerinin önce kendi güvenlikleri söz konusudur- dolayısıyla çıkıyorlar, çıktıktan sonra biz bu sohbetlere katılıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İfadelerde de var zaten Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Evet, vardır.

Daha sonra, zaten gece yeniden giriyorlar, buradaki metan seviyesinin yüzde 1,5'lara, 1'lere düştüğünü tespit ediyorlar ve buradaki ölülerini de alıp hepsini birden -zaten buraya taşımışlardı, şu 310, eksi 320; baş yukarı, başına taşımışlardı zaten ölülerini- onları alıp tahliye ediyorlar ve on dokuz saat gibi bir sürede ocağı tahliye etmiş oluyorlar.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Oradaki metan gazı dedektörünün bilgisini TTK'den isteyebilir miyiz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hah, yani onu diyorum, oradaki dedektörün...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Orada bir dedektör var görünüyor ama biz onda ne değere ulaşabildik ne sensörün...

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK, sizde böyle bir şey var mı, o kotta sizde böyle yüzde 4-4,5 metan seviyesi verisi var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok, CH₄, 37 var orada, 37 no.lu sensör var, oradan dakika dakika olan değerler var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kaç gösteriyor? Size söz veriyorum oradan.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Mehmet Bey önündeki bilgisayardan okuyacak Sayın Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, yanlış anlaşılma olmasın, bu patlamadan sonra burada yüzde 4... Patlamadan sonra. Tahlisiye ekiplerinin bilgisi bu çünkü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, o zaman o dedektör onu göstermiş olmaz diyorsunuz.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – O dedektör zaten imha olmuştur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki.

Yani siz son veriyi söyler misiniz TTK yani o patlamadan önceki son veriyi bir söyler misiniz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 0,57.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saat kaçta?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 18.09’da

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bize o veriyi vermiyor demek ki. Daha doğrusu oraya götürmüyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Karbonmonoksit dedektörünün verisi var mı, onda bir anormallik var mı? Karbonmonoksit dedektörü de var orada.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – 18.01’e kadar sıfır, 18.04’de 4, 8, 16, 22, 29, en son 33 yani patlama saatinde maksimum 33 göstermiş, 33 ppm.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani yüzde 5’in altında.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Sınır değerlerin altında efendim, evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, ya, oradan da bir yere varamıyoruz yani o da bize bu dediğimiz, 4-4,5’a atlatamıyor oradan. Başka bir şey bu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Ben sensör değerlerinin çok sağlıklı olduğuna pek kanaat getiremiyorum. O anlamda yani bizim buraya yorum yapmamızın temeli o. Sensörler, buradaki sensör, 27 burada, burada değil. Bu, burada 27, 27’nin gösterdiği anda 0,69’a geldiği zaman zaten patlama çoktan olmuş, tahrip olmuş. Zaten patlama sonucu buradaki de tahrip olmuştur ama buradakinin yeri çok önemli, buradaki karbonmonoksit değerleri de önemli.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, cevaplamadığımız başka bir şey kaldı mı?

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, eksi 320 kalın damar galerisi üzerinde tavan eski üretim panosu var mı? Kontrol ettiniz mi? Bir de eksi 310 tavan damarında hayatını kaybeden birçok madencimiz var, onların da ne şekilde hayatını kaybettiğini düşünüyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK, cross-check yapacağız. Siz de aynı soruyu dinlediniz mi, Deniz Bey tekrar etsin mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hemen tekrar edebilirim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksi 320 kalın damar galerisi üzerinde tavan eski üretim panosu var mı? Eksi 310 tavan damarında hayatını kaybeden madenciler ne şekilde hayatını kaybetmiş? O noktada hayatını kaybeden madenciler eksi 310 kotunda ne yapıyordu? Ve yine, oraya yakın bir bölgede de bir barutçu daha var. Yani bununla ilgili bir değerlendirme yaptınız mı? Altı üstü bir kot farkı olduğu için belki önemli bir fay kırığı, bir patlatma veya oradan bir metan gazı kuması gibi bir durum olabilir mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Böyle bir değerlendirme yapmadık çünkü jeolojik haritanın önümüzde olması lazım buradaki fayların da bize...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Altlı üstlü oturtmak gerekli.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Ama burada, şurada bir üretim panosu yok. Bir üretim panosu bu var, bu da zaten 150 ile 300 arasında çalışıyor. Bu aktif olarak ayak zaten. Şuradan doğru giden ara tabanda büyük ihtimalle burada bir atım olduğu için panoyu boydan boya ikiye bölmek, böyle rahat hareket etmek için söylüyorum. Ama bunun da havalandırması yok görünüyor, pervaneler sayısından yok görünüyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Çağlar Bey, bir TTK’ye söz vereceğim sizinki bittiyse.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Kurtarma ekibinde yer alan Rıdvan Bey cevap verecek onlara.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Rıdvan Bey...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, şöyle: Ben kurtarma ekibinin başında gittim zaten oraya. Olay yerine ilk giden ekipten biriydik. Şimdi, eksi 320, biz oradan 12 tane cenaze aldık. 12 cenaze de...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aslında siz de gösterseniz daha uygun düşmez mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Nereden aldınız cenazeleri, nedir, ne değildir?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, daha güzel olur.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, Çağlar Bey “Kriz masasında bilgi aldık.” dedi orada da, orada biz kriz masası oluşturduk, Çağlar Bey de oradaydı zaten. Şimdi, biz gittiğimizde, tabii, burada bir yangın vardı; elimizde bir plan olmadığı için biz ilerisini, gerisini bilemedik yani orada bir kargaşa ortamı var alelacele gittiğimiz için. Onun haricinde, daha sonradan burada patlamadan kaynaklı bir metan yükselmesi illaki olur, bu patlama sonu, metan patlaması olmuş sonuçta, illaki bir metan yükselmesi olur; o da yüzde 4’leri buldu yani cihazımızda gördük biz o değerleri. Bunları değerlendirdik, açık alevi de gördük, orayı boşalttık biz önce. Daha sonra, karar alıp tekrardan içeri girme kararı aldık, üç buçuk gibi genel müdürümüzle beraber tekrardan gittik. Orada ölçümler yaptığımızda metan oranı yüzde 1’lerin altına düşmüştü; bu da şunu gösteriyor: Şimdi burası alt, batarak giden bir galeri; ya, buranın kotu buraya göre yüksek.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Neresi yani burası?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Metan da havadan hafif bir gaz olduğu için hâliyle şu şeyde çıkıyor ortaya. Havalandırma, biz burada...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yüksek olan yere gidecektir metan.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Tabii, bu tarafa doğru kendiliğinden gidiyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şeyi de söylerseniz...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Eksi 320.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Yani artık vantüpün dahi olmadığı yerde -çünkü o patlama nasıl olur, vantüpler eridi- vantüpün dahi havalandırmadığı yerde metan oranı kendiliğinden düşmüş zaten şeyini izleyerek, geri çıkarak. Biz de oraya gittiğimizde, arına baktığımızda, arında bir patlama vardı, posta var, dinamit atımından kaynaklı bir posta var. Arkadaşlar da arın bu taraf, arının ilerisinde yani arına ters yönde. Arın burası, hepsi bu tarafa doğru yatıktı cenazelerin. Yani geriden bir patlama olmuş olsa bunların hepsinin geriye doğru yatık olma şansı yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu çok önemli bir şey, söylediğiniz çok önemli bir şey.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Artı, şöyle de şimdi, arkadaşlarda yanma, bozulma; tamamen arkadaşların hepsi yanmıştı, o bölgedeki herkes.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hangi bölge?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – 12 kişi eksi 320 kalın damardaki arkadaşların hepsi yanmıştı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, Aysu Hanım...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben anlıyorum, tutanağa geçsin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle, ben size teyiden bir şey söyleyeceğim. Arın kısmının kodu düşük olduğu için daha yükseğe doğru tekrar metan gazı gidiyor ve oradaki seviye de yüzde 1'in altında.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Onları anladım ben. Hani beyefendi anlatırken “burası, burası” dediği yerlerin isimlerini söylerse tutanaklara düzgün geçer; anlaşılсын diye.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi bizim orada, şurada da 2 tane metan sensörü var, biri arın istikametindeki bölgede, diğeri de burada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani konveyörlerin olduğu yerde mi?

TTK BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şurada, zaten bu hatta komple konveyör var, nakliyat konveyörü yani. Burada bir patlama olmuş olsa, burası zaten hem buranın çıkış havasını hem de buranın... Çağlar Bey buradan bahsetti, diyelim ki burada gaz var, buranın çıkış havasını görüyor; hem burayı görüyor hem burayı görüyor ama metan seviyesi burada hiçbir zaman yükselmiyor ki patlamanın yaşanması için en az 4,5 oranında metan olması lazım. O sensör hiçbir zaman o metanı okumuyor. CO sensörü neyi okuyor? Sadece CO miktarını gösteriyor; o da arında belli saatte patlama yapıldığını... O gaz da buradan hâliyle bu tarafa doğru yürüdüğü için patlama saatinden sonra zaten veri elde edilmiyor, o saatte de eksi 3 CO görüyor. 4'ten başlıyor, yükselerek 33'ü görmüş. Bu da arında bir patlama yapıldığının, o süreçte de... Burada daha sonra da o sürece kadar CO değeri okuduğu için, CO değeri okuduğu için kesinlikle arında bir patlama yapıldı. Daha sonradan ne oldu? Onu zaten arkadaşlar kaza kanaat raporlarında açıklayacaklar.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – 33 olan CO sensörü.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – CO sönsörü.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Eksi 310'da hayatını kaybeden madenciler neden hayatını kaybetti acaba, zehirlenme mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, biz onları görmedik tahlisiye ekibi olarak biz onları görmedik, sadece bizim gördüğümüz kısımda ayakta ve eksi 320 ve ayakta aldık cenazeleri. Onlar zaten... Orası şey de var, o zehirlenme.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – 5 kişinin yaşamını yitirdiği yer.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Burası tavan damar, ayak üst taban yolu. Orada muhtemelen zehirlenmeden vefat etti arkadaşlar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Yani karbonmonoksitten.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Karbonmonoksit zehirlenmesi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tam o gösterdiği, “zehirlenme” dediği yere yakın karbonmonoksit dedektörü var mı acaba? Onun verisine bakabilir miyiz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, var mı orada?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Orada karbonmonoksit sensörümüz var ama o şey olmuştur değil mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksi 310’da, onun gönderdiği bilgi nedir acaba?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, şu cümleyi teyit eder misiniz? Biz, şu ana kadar konuştuklarımızda bu işi asıl tetikleyen sebebi hâlâ bulmuş değiliz, asıl tetikleyen sebebi ama cenazelerin yönü ve bütün bu söylenen bilgiler bize bir şeyi işaret ediyor ama o tespiti kaza tespit raporundan sonra ancak indikten sonra yapabileceğiz doğru mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Doğrudur yani bizim şu an için tahlisiye ekipleri olarak gördüğümüz tabloda arında bir patlama gerçekleşme ihtimalinin olduğu, bunu da cenazeleri aldığımızda bizzat tek tek hepsinin baş kısmının bu tarafa yönelik olduğunu... Çünkü bir şok etkisi yaratıyor, şok etkisiyle beraber...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Savruluyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Parçalanma fazla yok ama değil mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Orada patlama olduğunda kaç derece oluyor acaba?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Onun derecesi hakkında net bir şey söyleyemem. Zaten buradaki sunumlarda da aşağı yukarı bir metan patlamasında belli bir derece verdiler, onlar da tutanaklarda yazıyor zaten oradan şey yaparsınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Siz bilmiyor musunuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, tam net bir değer vermeyeyim ben o konuda.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bu bir eksi 350 tavan damarı bir gösterebilir misiniz bana doğru?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Eksi 350 tavan damar; şu taban yolu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aynen. Şimdi, oradan itibaren eksi 351’inci ve rekup doğrultusu neresi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Birinci rekup, eksi 350, sonra ayağın içinden gidiyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ha, tamam. Orada hayatını kaybeden işçilerde kafatası parçalanması, kemik kırıkları ve ciddi yanıkların gözlemlendiğini söyleyebiliriz sanırım otopsi raporları incelendiğinde.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Onları biz tahlisiye ekibi olarak görmedik. Biz aldığımız kişilerde ki sadece 3 kişi ayaktan alındı, onların da üzerindeki bulgularda herhangi bir yanık, darbe vesaire yoktu. O da zehirlenmeden, kanaat zehirlenmeye yönelik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Otopsi raporlarına istinaden avukatların tespitlerini sizin değerlendirmenizle birleştirmek istiyorum aslında biraz.

Yine, eksi 300 desandre başından alınan işçiler... Fay neresi oluyor? Eksi 300 desandre başından alınan işçiler. Neresi oluyor, bir gösterebilir misiniz rica etsem? Burada da benzer şekilde kemik kırıklarının mevcut olduğu... Bu kavşak bağlantısındaki eksi 301'inci reкуп kulağından alınan Rıdvan Acet'in olduğu yer; onu da bir gösterir misiniz? Anlamak için... Siz gösterince daha kolay oluyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, eksi 300 şurası oluyor, kalın damar çıkışı, bir de eksi 300 tavan damarın çıkışı var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Eksi 301'inci reкуп lağımın orası, Rıdvan Acet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Daha yukarıda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O daha yukarıdaydı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aynen, orayı gösterirseniz.

Ve 6'ncı bant, 6'ncı bant neresi? Rıdvan Acet'te ve Mehmet Kara'da ciddi yanıklar var; kemik kırıkları ve vücut bütünlüğünün bozulmuş olduğuna ilişkin otopsi raporları var. O yüzden belki... Odayla sizin yorumlarınız çelişiyor; otopsi raporlarını belki... Tam nerede, kim, nasıl, onu iyi tespit etmek gerekir diye söylüyorum.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Metan patlaması olduktan sonra devamında ne olduğunu bilmiyoruz ancak bir patlama olduktan sonra bir şok etkisi var. Bu şok etkisi insanları sağa sola savurmuştur muhtemelen. Savurmasıyla beraber -zaten galeri içerisindeler, demirbağlardalar- demirbağın sağa sola çarpması sonucu kırıklar vesaire oluşmuş olabilir yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Peki, ama bu ta, aşağılardaki panolarda havalandırma paralelse oralarda nasıl zehirlenmeler olabiliyor? Havalandırılıyor mu o kısımlar?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Burada havalandırma; iki pano birbirinden bağımsız, tamamen paralel havalandırma var ancak burada hava girişi söz konusu yani şu kanattan bu taraf havalandırılıyor, ayak havalandırılıyor ve burada bir birine bir bağlantı söz konusu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Bir dakika...

Şu havalandırılmayan kısmı söyler misiniz, eksi 350 tavan mı orası, tavan damar mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU BAŞMÜHENDİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Eksi 350 kalın damar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZÜ (İzmir) – Yok, “Havalandırılmıyor.” dediğiniz kısım var ya, aşağıda.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Şurayı diyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – O arada.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bir de şurası havalandırılmayan yer. Şu var, bu var, bu var havalandırılmayan, üçü.

Artı, rekuptan reкуп çıkılmış. Buradan ayrı bir reкупla kesilmesi gerekirken bu damar, reкуп lağımdan yani reкуп lağımdan reкуп ayrılmış. Bu da zaten madencilik esaslarına uygun değil.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Nasıl, ne demek o pardon?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Damarlar kesilirken reкуп lağıma girersiniz, damara; bir damarı kesersiniz ancak o karşınızdadır, ona bir reкупla yani taştan girersiniz. Burada da aynı şey uygulanmış; taşla girilmiş bu kesilen damara, buradan devam edilmiş. Damar böyle devam ediyor normalde, kesilmiş, bakın, şurada kesilmiş damar. Lağım, damarı kesiyor, burada bir reкупla giriyor. Bu rekuptan reкуп çıkarak başka bir pano hazırlığına girmişler; bu da zaten madencilik esaslarına uygun değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Zafer Beyciğim, bu merhum Öner Yıldız?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Onun da burada olması lazım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Evet. Yani barutçu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Barutçu, 320’de

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani bu otopsi raporuna, ölü muayene tutanağına göre, aslında kemik kırığı gözüküyor, ütüleme şeklinde yanık izlerinin olduğu ve zehirlenme sonucunda hayatını kaybettiği belirtiliyor otopsi raporunda. Bununla ilgili nasıl... Yani bu, aslında ikinizin söyleminin yani Kurumun ve Odanın söylediği patlama şeklindeki önemli bir...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – “Kesin öyledir.” demiyoruz; bunlar, hep şeydir, tahmindir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İhtimal olarak diyorum, evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnız şimdi, bakın, arkadaşlar...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tabii ki kesin değil...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, şimdi, bakın, biz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bu, önemli bir veridir değil mi? Onu söylemek istedim. Doğru anlamak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, şimdi, evet yani hiçbir şey burada kesin değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Herhâlde. Anlamaya çalışıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bizde şöyle bir refleks geliyor: Sizin söylediklerinizden bir hüküm cümlesi çıkartmaya çalışıyoruz ya biz; şimdi bu doğru değil, değil mi?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yo, ihtimalleri konuşuyoruz; buna dayanarak, bu önemli bir veri midir diye soruyorum yani doğru anlamak adına.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, şöyle; bu tartışmayı daha doğrusu bunların faydası var ama bizi bir hüküm cümlesine götürmesin diye ben müsaadenizle burada kapatmak istiyorum konuyu.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, eksi 310 damarındaki, kotundaki metan gazı dedektörü ile karbonmonoksit...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Onu TTK söyleyecek.

TTK, çıkarttık mı onu? Eksi 310 kodundaki...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– CO sensörü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Karbonmonoksit sensörü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İki de.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU VARDİYA MÜHENDİSİ HACI MEHMET BARDIZ
– 17.38’de 4 ppmle başlıyor, 18.09’da sıfıra düşüyor tekrar. O, arında, ayak arınında atılan lağımın anomalisi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metan gazı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bulduğunuzda söyleyin.

Şimdi sizin başka ekleyeceğiniz var mı Çağlar Bey? Soru-cevap...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın vekil arkadaşımız bir soru sormuştu: Bu yer altı işçilerinin çalışmasıyla ilgili karşılıklı -büyük ihtimalle yanlış, ben anlatamadım ya da- yanlış bir anlaşılma oldu. Biz şunu söylüyoruz: Türkiye Taş Kömürü Kurumunun Amasra Taşkömürü İşletmesi ocağında 503 işçi yer altı işçisi; bunlardan o gün 82 kişisi... Zaten vardiyalı o kadar var; 110 kişi toplamda, bu elektromekanikle beraber 110 kişi; toplam tertip sayısı 110 kişi. Bunun 82’si ocağa, diğerleri, diğer işte, kuyu, kuyubaşı, diğer tesislere. Bu normal bir tertip, bunun aksini söylemiyoruz. Biz diyoruz ki: Bu 110 kişi; 3 tane vardiyayla 330 yapar, 503 işçimiz var; bunlar nerelere tertip edildi -yoksa herhangi bir art niyet de değil bu- acaba çay ocağına mı tertip edildi, başka işlere mi tertip edildi, yan servislere mi tertip edildi? Bunlar nerelere tertip ediliyor diyoruz çünkü böldüğünüz, topladığınız, çıkardığınız zaman, hiç yoksa, hiç olmazsa 150 işçi... Yani burada işçi açığı da görülüyor böylece. İşçinin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, Çağlar Bey, Amasra’nın ilk...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Bu hareketlerin yapılmadığı söyleniyor; bunun dışında bir şey söylemiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlk açıklamanızdan bizde biraz daha farklı bir intiba kalınca...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Yok, yanlış anlaşıldı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki. Tamam, onu TTK bize açıklayacak.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Biz de diyoruz ki: Bu açıklansın, bilinsin. Yani bu kurumu küçük düşürmek için asla değil. Çünkü ben bu kurumun emeklisiyim zaten kurumu biz de onlar kadar seviyoruz. Dolayısıyla da bunun ortaya çıkarılması lazım. Ha, korunanlar mı var? Bilmeliyiz. Arkasında sendika mı var? Bilmeliyiz, bunu bilsin bu Komisyon, Komisyonun bir görevi de o.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

Muharrem Bey, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Sayın Vekilim, metan 0,8.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Saat kaçta?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 18.09’da 0,8. Orada 25 no.lu sensörümüz var. Çağlar Bey’in sorduğu soruya 13 Ekim tarihli kayıtlar var, onlardan ben tertibi söyleyeceğim. Posta 1 vardiyasında 87 kişi tertip ediliyor, posta 2’ye 212 kişi tertip ediliyor, posta 3’e 92 kişi tertip ediliyor; Yani 4’e bölünüyor, birer tanesi vardiyalara, 2’si gündüz olacak şekilde. O an 498 kişi kayıtlı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani çarpı 3 doğru değil? 82 çarpı 3 doğru değil.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Değil, 4’e bölüp o şekilde. 391 kişi yer altı tertipli, geriye kalanların 7 tanesi hafta tatili, 4 tanesi o gün yevmiyesini sıfır yapıyor, devamsız, 14 tanesi kursta, 31 tanesi ücretsiz mazeret izni alıyor, 51 tanesi de senelik izinde efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam biz yani kötü niyetli düşünmüştük, o kadar kötü düşünmeyelim o zaman.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Düşünmüyoruz, nerede biz de bilelim diyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama 31 kişi nasıl ücretsiz izin alıyor?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi o ayrı bir şey.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – O da bir tuhaf yani rakamlarda da bir tuhaflık var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani şimdi, Ünal Bey, bakın, konudan kopmayalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben bir şey söyleyeceğim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani 31 kişi bir işletmede aynı gün ücretsiz izin...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir toz patlaması olmuş olabileceğini söylüyor değil mi Zafer Bey?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey, şimdi, bakın, o ayrı bir şey ama biz şöyle kötü niyetimizi geri alıyoruz TTK’yle alakalı, doğru mu?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, kötü niyetli demiyorum da yani bir soru işareti olarak kalıyor yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bakın, o başka bir şey, idari tasarruf, diyelim ki doğru veya yanlış ama biz baştan, başka bir noktadan savrulduk oraya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, 4 kişi mazeret bile bildirmemiş, 31 kişi ücretsiz izin almış, buna nasıl müsaade etmiş...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bence içimizdeki en mutlu kişi şu anda Çağlar Bey yani cevap olarak.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Sayın Başkan, başka bir konuya da değinmek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Hani bahsetmiştik yine raporda, Türkiye Taşkömürü Kurumunda ki tüm müesseselerde bu geçerli 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye bağlı çalışanlar, bir de 4857 sayılı İş Kanunu’na bağlı çalışanlar var. Şu anda yani mühendis olarak 4857 sayılı İş Kanunu’na bağlı çalışan arkadaşlarımızın neredeyse emekliliği geldi. Bunlar, “kartiye mühendislikleri” diyoruz ya işletmelerde, ocak mühendisliklerini uzun yıllar yürüttüler ama bakıyorsunuz ister istemez memur olmadıkları için

yan görevlere alınmak zorunda bırakılıyorlar. Biz diyoruz ki: Bunların da terfi hakkı olsun ve bunlar çok tecrübeli, yetenekli mühendisler, Türkiye Taşkömürü Kurumuna bu konuda nasıl yardımcı olunacağı burada da tartışma konusu olmalı diyorum yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet. Tamam, bunu başlık olarak alıyoruz, bu maddeyi önemsiyoruz.

Peki, o zaman bittiyse ben teşekkür ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben son bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun, sorun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Toz patlaması olmuş olabileceğini söylüyorsunuz ya, bu taş tozu serpmesi önlem olarak yapılan bir şey değil mi?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Tabii, tabii.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yapılmaması patlamanın olmasına önemli bir etken ve sebep midir?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ZONGULDAK ŞUBE BAŞKANI ÇAĞLAR ÖZTÜRK – Taş tozu patlamasının temel nedenlerinden bir tanesi olabilir, eksik serpilmesi ya da olması. Dolayısıyla tozla mücadele; taş tozu, su, ayrıca bir de damar içi fiskeye çalışmaları yapılabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, sizin soracağınız var mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yok, orada soracağım yok ama bir sonrakine geçmeden önce bir söz almak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Konuşmam bir sonraki heyet için olacak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani özel sektör için mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, özel sektör için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama geçelim, sunumu alalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Usul üzerine. O yüzden, şimdi değil de onlar geçmeden alayım diye, onlar konumlandıktan sonra.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam. Şimdi, bitti zaten.

Şimdi, biz, Maden Mühendisleri Odasına teşekkür ediyoruz, verdiğiniz bilgilerden dolayı ellerinize sağlık.

Şimdi, biz, Polyak Yönetim Kurulu Başkanı Muzaffer Polat Bey, Genel Müdür Serkan Bey, Eray Bey, Bülent Bey, Burhan Bey, Nihat Bey ve Ergin Bey'i tabiri caizse Maden Mühendisleri Odamızla yer değiştirmeye davet ediyoruz.

Evet, Serpil Hanım, şimdi size söz veriyoruz.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, Komisyon toplantısına sunum yapmak üzere davet edilen heyetlere ilişkin açıklaması

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan teşekkür ederim.

Şimdi, ben usul üzerine bu sözü aldım.

Şimdi, biz Amasra maden faciasıyla ilgili bir araştırma yapıyoruz ve aslında, bu araştırmada linyit ve taş kömürü farkından kaynaklı olarak sektörle de tam birebir örtüşmeyen özel sektörden, maden şirketlerinden temsilcileri çağırıyoruz ama burada biz hâlâ Bağımsız Maden İşçileri Sendikasını dinleyebilmiş değiliz, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisini ve Çağdaş Hukukçular Derneğini dinleyebilmiş değiliz -benim elimdeki tespit ettiğim şeyler bunlar, başka arkadaşların buraya davet etmek istediği heyetten de varsa eksikler- yani sektörle, alanla, işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle direkt ilgili olan heyetler burada değilken sermaye temsilcilerini biz buraya çağırmış oluyoruz. Ya, bu tartışmaya nasıl bir katkı yapacaklarını... Doğrusu, ben iyi bir katkı yapamayacaklarını düşünüyorum; öncelikle, onu söylemeliyim. Aslında, burada dinlememiz gereken bahsettiğim kesimler olmalı.

Bir de şöyle bir yönü var: Polyak Eynez Enerji Soma'dan kalma yani Soma katliamı öncesinde ve esnasında orada görevli olan kişilerin çalıştığı da bir yer aynı zamanda; Genel Müdürü Serkan Bahçekapılı dâhil olmak üzere, birçok kişi 2014'te Soma'da çalışıyorlardı, oradaydılar. Yine, çalıştıkları kendi işletmelerinde de hem sendikalara yönelik baskılar var hem de aynı zamanda işçi sağlığı, iş güvenliği konusunda da pek çok ihlal var.

Şimdi, bakıyoruz ki aslında, Türkiye'de şöyle bir durum da var: İşveren, devlet, iktidar birbiriyle simbiyoz bir ilişki hâlinde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl bir ilişki?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Simbiyoz bir ilişki hâlinde, birbirine geçmiş bir ilişki var; bakın, buna örnek de vereceğim size. Mesela 4 Aralık nedir? Madenciler Günü değil mi? Dünya Madenciler Günü. 4 Aralıkta ne oluyor Kınık'ta? Kınık Belediye Başkanı, Kınık İlçe Kaymakamı, Kınık İlçe Millî Eğitim Müdürü, Kınık İlçe Jandarma Komutanı, Kınık İlçe Emniyet Müdürü, Kınık AKP İlçe Başkanı 4 Aralıkta Madenciler Günü'nde kimi ziyaret ediyor? Bir sendikayı ziyaret etmiyor, madencileri ziyaret etmiyor. Kimi ziyaret ediyor? Polyak ziyaret ediliyor. Ya, gerçekten bu her şeyi anlatan bir durum. Aslında, biz bununla pek çok yerde de karşıyoruz. Mesela, jeotermallere karşı ya da köylülerin yaşam alanlarını elinden alan diğer maden projeleriyle ilgili olarak işletmeler köylülerle karşı karşıya gelince bir bakıyoruz kaymakam hemen harekete geçmiş, bir bakıyoruz oranın emniyeti, jandarması hepsi köylülerin karşısına geçmiş; bahsettiğim bu ilişki, bu simbiyoz ilişki orada hayat bulmuş. O köylüler orada kaybeden oluyor, kazanan da işte, bu bahsettiğim heyet oluyor. Hatırlarsınız, Soma'da oradaki kolluk ile Sendika Başkanı arasında güzel bir diyalog da vardı, BAĞIMSIZ MADEN-İŞ Sendikası yetkilisi orada karşısına dikilen kolluğa şöyle diyordu: "Öyle mi alay komutanı!" diye sesleniyordu, gerçekten öyle. Gerçekten işçiler yer altında olmazlarsa yer üstünde açıktan, işsizlikten yaşamlarını yitiriyorlar, yer altındaysa madende yaşamını yitirme ihtimalleri çok yüksek; bir tercih yapmak zorundalar, Hükûmetin, iktidarın çalışanlara, emekçilere biçtiği rol bu yani biraz önce de tarif edilen güvencesiz koşullarda, işçi sağlığı, iş güvenliğinin de olmadığı, aslında madenlerde sağlıklı, güvenli çalışma koşullarının olmadığı, zaten çok zor olacağı ama olması gerekenlerin de olmadığı koşullarda işçileri biz çalışmaya mahkûm ederken orada, onların haklarını korumak için örgütlenmelerine, dayanışmalarına, seslerini yükseltmelerine, haklarını haykırmalarını karşı da işte, bu bahsettiğimiz kesimler bir araya geliyorlar ve bunlar bir araya geldiği zaman tabii ki karşı taraf da oldukça zayıflıyor. Bu heyetin içerisinde de bu görüşmede de bu Komisyonun çalışmalarında da yine bakıyoruz ki işçileri, emekçileri, bağımsız sendikaları, yıllardır basından büyük bir emekle toparlayarak iş cinayetlerini görünür kılmaya çalışan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi gibi kurumlar değil, hemen koşarak Polyak'ı ve İmbat'ı çağırıyoruz. Bu kabul edilemez diye düşünüyorum ama tabii ki burada kalacağım ve tabii ki onları da dinleyeceğim ama tabii onlara da söyleyeceğim şeyler de var. Yani, burada işçilerin yaşamını yitirmelerini, madencilerin iş cinayetlerinde yaşamını yitirmelerini kader,

fitrat, kader planı olarak değerlendirmemelerini, o anlamıyla bizlerin sabrını zorlamamalarını da talep ediyorum kendilerinden çünkü -daha ilk gün burada- iş cinayetlerinin yüzde 100 önlenbilir olduğunu, bugünkü teknikle, bilimle her türlü iş kazasının önlenbilir olduğunu biliyoruz.

Bu çerçevede şimdilik bunları söylemiş olayım, sizin de onları davet etmenizi de protesto ettiğimi söylemek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, çok teşekkürler.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız'ın, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki burada Komisyon üyelerimizin her türlü görüşlerine saygı duyuyoruz. HDP Grubu 8 tane yerin davet edilmesini istemiş, 2 tanesinin ki bugün Maden Mühendisleri Odasının gayet güzel de sunumu oldu. Dev Maden Sendikası DİSK'i biz davet etmiş buraya. DİSK'in de gayet güzel bir sunumu oldu, güzel de bir iletişim oldu. CHP Grubunun yaklaşık 18-19 tane grup ve kişiyi davet talebi var; biz bunların arasından da seçiyoruz.

Şimdi, takdir edersiniz ki ben Polyak'ın sermaye yapısıyla alakalı, Serpil Hanım, burada sunum yapmayacaklarını... Teknik sunum istedik kendilerinden, bu teknik nerelere kadar böyle gidebiliyor, nerelere kadar gidebiliyor? Kamunun yapamayıp da özel sektörün yaptığı var mı, özel sektörün yapamayıp da kamunun yaptığı var mı? Bunları ıslah etmek durumundayız. Ben cümlelerinizin bir kısmının sunumdan sonra değişeceği kanaatindeyim. Biz burada herhangi bir şirketin “prezentasyonunu” değil, bizi ilgilendiren teknik yanını inceliyoruz. Hepsisi Türkiye'deki ruhsatlarla yapılan işlemlerdir. Takdir edersiniz biz bugün 3 tane grubu çağırdık; Maden Mühendisleri Odası, 2 tane özel sektör. Saat on ve biz şu anda bir tanesini dinledik, gayet de güzel dinledik, sorulu cevaplı yani herhangi bir kimsenin içinde ukde kalmadı; sormak istediklerini 1 defa değil 5 defa sormak isteyen 5 defa sordu, 9 defa konuşmak isteyen 9 defa konuştu. O açıdan, ben özel sektörü dinledikten sonra sizin teknik kapasitenizin -ben kendimi de dâhil ederek diyorum, herhangi bir şahıs açısından değil- mutlaka değişeceği kanaatindeyim, mutlaka bize farklı ufuklar açacağı kanaatindeyim. Özel sektörü destekleriz, desteklemeyiz ama Türkiye'de özel sektörün de kapladığı bir alan var. O açıdan, ben bu seçimimizin sizin anlattığınız tarzda olduğu kanaatinde değilim. Dediğim gibi, bütün tavsiyeleri değerlendirerek bir noktaya gelmek istiyoruz.

Ünal Bey, siz de herhâlde usulle alakalı bir söz alacaksınız, ondan sonra sunuma geçeceğiz inşallah.

Buyurun lütfen.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Komisyon toplantısına davet edilmesinde fayda gördüğü kişi, sivil toplum örgütleri ve şirketlere ilişkin açıklaması

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, konunun bütün yönleriyle açığa çıkması açısından işverenlerin de dinlenmesini ben olumlu bir adım olarak görüyorum. Yalnız şöyle bir eksiklik görüyorum: Kazanın meydana geldiği yer Amasra Türkiye Taşkömürleri Kurumuna ait olan bir ocak ve Zonguldak'ta da özel maden işletmecileri var. Biliyorsunuz, atıl bırakılan ve ekonomiye kazandırılması hedeflenen yine TTK'nin uhdesinde olan, mülkiyeti TTK'ye ait olan sahalarda özel sektör madenciliği açısından redevanslı sahaların, redevans yöntemiyle kiraya verildiği yerler var. Burada yaklaşık 7-8 civarında Zonguldaklı redevans işletmecisi

var. Ben o işletmecilerin de dinlenmesinin daha doğru olacağını düşünüyorum ve aynı zamanda yine kaçak ocaklarımız var Zonguldak'ta. Bu konunun da Komisyon gündeminde olmasında da fayda görüyorum, birçok konuşmacı da buna değindi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kesinlikle.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – O anlamda redevanslı sahalarla ilgili kendisi de bir redevansçı olan Zonguldak Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Metin Demir veya ilgili şirketler kimlerse onların da Komisyona davet edilmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Notumuzu alalım arkadaşlar.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben bir dilekçe de hazırlamıştım, böylelikle ileteyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine ekstradan bir ilave, ILO'nun Türkiye Temsilciliğinin de dinlenmesini talep etmiştik bu konuda.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Notumuzda var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Onu da eğer davet ederseniz -ILO temsilciliğini- memnun oluruz Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey, bütçeden sonra bunları tekrar istişareyle beraber yapacağız, yani zamanında, üç aylık dilim içerisinde bunları yetiştirebilmek... Şimdi, hatırlarsınız bize ilk haftalarda eleştiri şuydu: “Ya, her hafta mı yapacağız?” “Yani çok sık olmuyor mu?” Biz yetiştirmek için... Şimdi önümüzde listeler var böyle, sizin verdiğiniz liste var ve ben mesela, bu teklifinizi çok olumlu buluyorum. Yani hem Demir grubunun, işte, Zonguldak'ta yer aldığı için hem diğer 5-6 tane firmanın isimleri var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani böyle varsa...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yaklaşık 3 bine yakın, 2.500-3.000 arasında işçi çalıştığı ifade ediliyor bu sahalarda.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani onların da iş güvenliği bizim açımızdan önemli. O anlamda redevanslı sahalarındaki işletme sahiplerinin burada dinlenmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Mesela, ruhsat devriyle ihale edilen yaklaşık 6 tane saha var -hazırlık aşamasında olanlar bunlar- redevans usulü faaliyet sürdüren kömür sahaları var -onların geldiği yaklaşık 20'ye yakın var- havalandırma konusunda bilgi alınabilecek kişiler... Hepsini çıkardık yani bunlar değerlendirilecek ama zamana beraberce karar verelim.

Şimdi, bir...

3.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Komisyon toplantısına davet edilmesi gereken diğer özel maden işletmelerine ilişkin açıklaması

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, ben de bir öneri olarak...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zonguldak'ta özel maden işletmeciliği yapan Akkurt Madencilik var, Sayın Alaattin Kurnaz, onun da özellikle davet edilmesi oldukça faydalı olur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, 13 no.lu saha var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet, var.

DENİZ YAVUZYILMAZ – Zonguldak’la ilgili Zonguldak’ta faaliyet gösteren özel maden işletmelerini bir arada, birkaç şirketin yetkilisini birlikte dinlersek daha sağlıklı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok doğru olur.

Bakın, esnek ya da mekanize göçertmeli uzun ayak üretim yöntemiyle yapıyormuş o dediğiniz kişi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani bunların hepsi bize artı şeyler sağlayacak. Yalnız, tekrar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Jeolojik yapı, facianın gerçekleştiği yerle de daha uyumlu olduğu için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

Tekrar söylüyorum arkadaşlar, şimdi, zamanı doğru kullanmamız lazım, buna hep beraber karar verelim. Bu listeler elimizde ve bunu dediğim gibi tekrar değerlendireceğiz, bunların hepsinin notumuza aldık.

Evet, Muzaffer Bey, söze sizden başlıyoruz.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR (Devam)

3.- Polyak Eynes Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Muzaffer Polat’ın, Amasra’daki maden kazası ve madencilik alanındaki tespitleri hakkında sunumu

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri; katılımcıların hepsini saygıyla selamlıyorum.

Biz maden sektörünün işverenleri olarak televizyonda alt yazı düşer düşmez, alt yazıyı görür görmez kimse bize bir şey söylemeden, kimse de bir şey istemeden ben hemen madeni aradım; oradan 1 doktor, 2 hemşire, 20 tane tecrübeli tahlisiyeciyi hemen yola çıkmaları talimatını verdim. Onlar da sabaha karşı Zonguldak’a ulaştılar, son kurtarmalara katıldılar, orada destek vermeye çalıştılar. Tabii, şimdi, orada katkı verdiler, bu katkıdan daha sonra da arkadaşlarımız geri döndü.

Şimdi, buraya da siz sağ olun bizi çağırdınız, biz bu sektörün içinde olan biriyiz, bizim katkı vermemizi istediniz, biz de katkı vermek için bütün ekibimizle buradayız; işte Genel Müdürümüz, İSG Müdürümüz, ondan sonra Danışmanımız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Muzaffer Bey, sizin özel sektör olarak iddialı olduğunuz kısım neresidir? Yani, hanı, Serpil Hanım bir yorum yaptı, biz de diyoruz ki: Teknik olarak, biz burada, sizin yapacağınız sunumdan TTK’ye veya Türkiye’deki linyit veya taş kömürü, kömür işletmeciliğine bir katkı sağlayacağınızı düşünüyoruz. Sizin farkınız ne? İddialı olduğunuz ne de biz sizi çağırdık?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Bizim iddialı olduğumuz şey... Ben çok maden gezdim, dünyayı da dolaştım. Biz şu anda dünyanın ve Türkiye’nin en derin, en problemlili sahasında çalışıyoruz ve en teknik, en son teknolojiyi, en son geline teknolojiyi biz uyguluyoruz yani dünyada bunun üzerinde bir teknolojinin olduğunu düşünmüyorum.

Şimdi ben tespitlerimi de şey yaptım. Ben elli yıllık bir madenciyim yani aşağı yukarı elli yıldır kömür madencisiyim, elli yıldır kömürcülük yapıyorum. Elli yıldır yaşadığımız, benim aklım erdiğinden beri yaşadığımız bir probleme dair bir tane tespit yapacağım. Bu, bugünün dünün şeyi değil, elli yılın sıkıntısı. Şimdi biz madenciler olarak 8 tane bakanlık, 24 tane genel müdürlükten izin alıyoruz. Bunu yaparken de 92 yasa, 87 yönetmelik, 16 uluslararası anlaşma, 8 tane tüzükle bu sektörde bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, bir şey yapıyoruz. Şimdi, bunu yaparken de esas buradaki en can alıcı sıkıntımızı, eksikimizi ben şimdi size söylemeye çalışacağım. Bizim ayrıca bir bakanlığımızın olması lazım. Bizim baştan beri söylediğimiz bu, elli yıldır bunu söylüyoruz, bir elli yıl daha söyleriz, bizim ayrıca bir bakanlığımızın olması lazım. Bizim izin vermemizin de bizi denetleyenin de bizi kontrol edenin de bizim her şeyimizin de bir yerden yapılması lazım yani bizim sevenimizin de dövenimizin de bir yer olması lazım. Bizim madencilerimiz Ankara’da daire daire dolaşmaktan madenine gidemiyor, bu bütün madencilerin bir problemi. Yani ben olmazsa olmazımızın maden bakanlığının kurulup bütün bu izinlerin, bütün bu çalışmaların, buradaki toplantıların da dâhil o maden bakanlığınca zaman zaman bizleri toplayarak yapması lazım.

Şimdi, mesela, dünyanın birçok ülkesinde maden yasası farklıdır, kömür yasası farklıdır. Maden yasası ile kömür yasası farklı farklıdır, yönetmelik de farklıdır, maden de farklıdır, mesela Kanada. Bizim de ülkemizde maden yasası yapılırken kömür yasasının, yönetmeliğinin ayrıştırılması lazım. Yani olayın teknik detaylarını, o maden sunumlarını bizim teknik arkadaşlarımız yapacak, onlara tekrar girip de size bir şey söylemek istemiyorum, onların sunumuna girmek ama elli yıllık bir madenci olarak benim en büyük tespitim; bizim madenciliğin bir bakanlığının olması lazım; bu işçi sağlığı, iş güvenliği için de gerekli, madenciliğin sağlıklı yapılması için de gerekli. Şu anda hele bütün dünyada ham madde milliyetçiliği başladı. Hiçbir ülke hiçbir ülkeye hiçbir ham maddeyi vermeyecek beş sene sonra, üç sene sonra, herkes kendi ham maddesiyle çalışacak. Onu yaşamamamız için de bizim madenciliğimizin acilen, hızlı bir şekilde büyümesi lazım.

Ben bir tane konuya daha değineyim, ondan sonra arkadaşlara vereceğim. Çok konusu olduğu için çarpıcı bir şey söyleyim, ATEX’le ilgili bir konu var. Şimdi ATEX’i bütün dünya “Krisko” denilen üst bir kuruluştan alırlar, yani o belgenin şeyini Krisko’dan alırlar, ATEX Avrupa Birliğinin, EMA bir başkasının şeyi. Şimdi, bu ATEX belgesi ilk çıktığı zamanlarda, ATEX belgesi var diye, sadece şöyle bir belgesi var diyerek Polonya malını, Polonya’nın ürettiği malı almak zorunda kaldık, hâlbuki Kanada’nın, Amerika’nın ürettiği mallar da vardı. Amerika’nın ürettiği mallar daha kaliteli olmasına rağmen biz daha kalitesiz malı sadece belge için aldık. Şimdi o neye benzedi? Çarpıcı olsun diye söylüyorum: Biz Mercedes arabayı 100 liraya alamadık, Şahin arabayı 200 liraya aldık yani bir belge yüzünden, bir dayatma yüzünden. Hâlbuki dünyada bu Krisko’nun bu belgeyi verdiği en az 5 tane, 7 tane ülke var, biz bunlardan da alabilirdik, buradan çok büyük paralar kaybetti sektör ve ülke, Avrupa’ya para ödedik.

Ben bu tespitimden sonra tekrar tekrar dönüyorum, bizim en büyük problemimiz bir bakanlığımızın olmaması, en büyük sıkıntımız o, tekrar onun not alınmasını istiyorum.

Sorular olursa cevap vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sözü Serkan Bey’e mi yoksa Ergin Bey’e mi verelim?

POLYAK EVNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, müsaade ederseniz ben başlayıp İş Güvenliği Müdürümüz Ergin Bey’e devredeceğim yine sözü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

4.- Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ Genel Müdürü Serkan Bahçekapılı’nın, Amasra’daki maden kazası ve iş güvenliği konusunda yaptıkları uygulamalar hakkında sunumu

POLYAK EVNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Başkanım, sayın vekiller, Sayın Komisyon üyeleri; bizi burada kabul ettiğiniz, bize bu fırsatı verdiğiniz için hepinize teşekkür ediyoruz.

Şimdi, tabii, az önce Sayın Vekilimbazı konulara değindi. Biz geçmişimizi hiçbir zaman inkâr etmedik. Evet, Soma Kömürlerinde, Park Teknikte çalışmış bir insanım. Tüm mekanize sistemlerin kurulması, yurt dışına akan paranın Türkiye’de kalması için çaba vermiş bir insanım. Soma Kömürlerinde de evet, mekanize sistemleri kurmayla, bunları yerleştirmeye yükümlü bir insandım, üretimle ilgili bir çalışmam yoktu. Çok ciddi mücadeleler de verdik. Tabii, sonuçta, var olan kazada, az önce Sayın Başkanım Ayhan Bey’in de dediği gibi, hepimizin kendine biçtiği paylar var “Daha nasıl iyi olabilirdik, daha nasıl iyi yapabiliirdik?” diye.

Bugün geldiğimiz noktada, başında olduğum işletme, az önce Muzaffer Bey’in, sayın patronumuzun söylediği Türkiye’nin ve Avrupa’nın en derin, en zor tektonik yapıya sahip ocağı ki havza madenciliği olarak konuştuğumuzda komşu madenlerimizle de aynı kaderi paylaşıyoruz ki onlarla da aynı jeoteknik işine gireceğiz. Zor çalışma şartlarında, bu sahadaki birincil şeyimiz iş güvenliğinin ön planda olmasıdır. Evet, biz iş güvenliği konusunda iddialyız. Bu konuda ne kadar hassas davrandığımızı biraz sonra göreceksiniz. Biz iş güvenliği konusunda hiçbir tavizi vermiyoruz ki aksine işletmeyi iş güvenliği yürütüyor. Ben genel müdürüm, iş güvenliği müdürü genel müdürüne bağlı ve genel müdür yetkileriyle donatılmış birisidir bizde ki bu diğer komşu madenlerimizde de aynıdır, onlar adına konuşmak şeyinde değilim ama biliyorum yapıyı. İş güvenliği müdürü, ocakta herhangi bir sistemin durması gerekiyorsa durdurur, üretimi durduracaksa durdurur; bununla ilgili kimseye hiçbir şekilde bir hesap verme noktasında değildir.

KANİ BEKO (İzmir) – Sizce duruyor mu?

POLYAK EVNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş. GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Duruyor, “Bence duruyor.”dan ziyade bu tutanaklar altında net bir şekilde de belirtilmiştir, genel müdürün iş güvenliğine müdahale etmesi diye bir şansı yoktur bizde, tabii, bu biraz ütöpik gelebilir ama öyle. Çalışma Bakanlığının ve MAPEG’in, özellikle Çalışma Bakanlığının bizden istediği, yaptığımız her hareketin tutanak altına alınmasıdır. Eğer yanlışım varsa burada değerli büyüklerim ve denetlemeden sorumlu arkadaşlarımız da var; aldığımız her sensör verisinin, yaptığınız her işin, tertip ettiğiniz her işçinin istesiniz de istemeseniz de kontrol merkezinde ve iş güvenliği biriminde bir tutanağı olmak zorundadır. Adam nereye tertip edilmiştir, ne iş yapacaktır, bu yaptığı işin niteliğine uygun mudur? Bunların hepsi yapılmak zorundadır. Bunun aksi iddia edilebilir tabii, bunlar manipölasyona açıktır ama gerçekten böyle yapılmaktadır. Az önce TTK konusunda da tabii, biz işletmenin içini bilemeyiz, o konuda yorum getiremeyiz ama genel işleyiş budur.

İş güvenliği konusunda taviz vermememizin yegâne sebebi, Soma Havzası “gazlı ve yangınlı ocaklar” diye geçer literatürlerde, bu literatüre uygun çalışmak zorundayız, projeyi de buna göre yapmak zorundasınız, teçhizatı buna göre almak zorundasınız. Bütün işlemleri, işçiyi de buna göre kanalizetmek zorundasınız.

Şimdi, ATEX konusu açıldı. Evet, bütün ekipmanlarımız ATEX’li ki bunlar net bir şekilde belgeleriyle ortadadır, denetlemelerde çok ciddi bir şekilde ortaya konur ki biz denetleme konusunda bütün kurumlardan çok, ciddi denetleme geçiren bir firmayız. Bir dönem bizim yarı mekanize ayağımızdaki bir veriden dolayı kapatıldığımız da oldu yani üretimimizin durdurulduğu da oldu. O anlamda, dediğim gibi bunların hepsi açık, nettir.

Onun haricinde, şimdi, biz işçiyi ve işçi sağlığını düşündüğümüz gibi işçimizin konforunu da düşünen bir firmayız yani içeride sendikalara herhangi bir baskı yapmayla adımız anılamaz. Anıldığını da biliyoruz zaten ama bu normal çünkü doğa gereği böyle maalesef, bir kanadın bunu yapması lazım. Bahsi geçen sendikamız, Bağımsız MADEN-İŞ Sendikasının şu an Türkiye’de en çok üyesi olan firma biziz, 300 kişi üyesi var bizde, 26 temsilcisi var ve her hafta mütemadiyen biz onlarla periyodik toplantı yaparız, gelirler, otururlar, konuşurlar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Neden bunları anlatıyorsunuz bize?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Siz az önce dediniz ya “Bu sendikalara baskı yapıyorlar.” diye Sayın Vekilim, ben de açıklık getiriyorum yani biz bu değiliz, yoksa bu genel bir açıklama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, biz sunuş yapanları etkilemiyoruz ya, dinleyelim bakalım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bir cevap hakkı doğdu diye ben söyledim yoksa sıkıntı yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İçinde beğendiğimiz var, beğenmediğimiz var, o yüzden dinliyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Polyak’ı tanımak için çağırmadık değil mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, itham edince o da cevap verdi.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ben cevap hakkı doğdu diye yoksa herhangi bir şekilde tabii ki Polyak’ı tanıtacak değilim, biz yaptığımız uygulamaları anlatacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz söylediniz ve biz saygıyla dinledik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Linyit madeni değil mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bizim Soma linyittir, Türkiye’de taş kömürü sadece TTK’dır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Linyit dinliyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kaç kalori civarındaydı sizin linyit?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bizim 5.500 kaloriye kadar çıkıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – 5.500 kalori.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

Evet, buyurun, devam edin.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yani bizim kömürün derinde olmasından kaynaklı linyit seviyesinde normalde koklaşabilir özelliği olan yüksek bir kalori seviyesi vardır kömürümüzün. Saha bizim zaten, herhangi bir şekilde redevansla falan çalışma şeyimiz de yok burada.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “Derin” derken ne kadar derin?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – 850 metre net derinliğimiz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun, siz sunumunuzu...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, genel şeyim bu, genel hatlarıyla anlattım. Ben şimdi Ergin Bey’e sözü veriyorum, eğer müsaade ederseniz arada desteklemek gerektiğinde sıkıntı olmayacaksa destek veririm.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki.

Buyurun.

5.- Polyak Eynez Enerji Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ İSG Müdürü Ergin Kahraman’ın, Amasra’daki maden kazası, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaptıkları uygulamalar, kömür madenciliği üretim yöntemleri, risk grupları ve riski yönetme şekilleri hakkında sunumu

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Değerli Başkanım, sevgili Komisyon üyeleri, değerli meslektaşlarım ve bütün katılımcılar; ben de yöneticilerim gibi bize bu sunum hakkı verildiği için öncelikle teşekkür ediyorum. Elim kazadan dolayı... Aynı sektördeyiz, ben on yedi yıldır bu sektörün içerisindeyim, iş sağlığı güvenliği alanında çalışıyorum. Kendimi de bu kapsamda hani, sunum öncesi yetkinliğimin bilinmesi adına tanıtmak istiyorum öncelikle. On yedi yıldır bu alanda çalışıyorum, Ciner Grubu ve ikinci büyük işletmem Polyak Eynez. 1 uluslararası, 2 ulusal makalem, 31 tane bildiri çalışmam var. Maden Mühendisleri Odası üyesiyim, YERMAM üyesiyim, Risk Yönetimi Derneği Maden Uzmanlık Grubu Başkanımı. Bunun dışında, MADEN-İŞ’te, HAK-İŞ ve Maden Mühendisleri Odası MYK’sinde, komisyonlarında görevlerim var. Öncelikle kendimi tanıtarak sunumuma başlıyorum.

Şimdi, biz aslında söylenilenin aksine başka bir vizyon çizerek... Aslında Türkiye’de kazalarımız oluyor, daha önce dünyada da yaşanmış kazalar var, bunlara literatürden ulaşmak mümkündür. Bu kazaları nasıl önlememiz lazım veya neler olması gerekiyor? Tabii burada az önce değinildi, daha önceki sunumlarda da vardı veya şöyle bir şey söylemek daha net olacaktır: Ülkemizdeki ocaklar derine doğru gidiyor, yüzey madenciliğinde tecrübeli olsak da derine gittikçe yeni şeyler öğrenmemiz gerekiyor ve bu konuda tecrübeli olan ülkelerin bilgilerine ihtiyacımız var. Bizim de bu anlamda, Türkiye’de bundan sonraki kömür madenciliğine yani linyit olarak, en derindeki yeri olarak aslında gelecek işletmecilik ruhsatlarına ya da faaliyetlere ışık tutacak bazı çalışmalarımız var. Bunların önemli olduğunu düşünüyoruz. Zaten politik ve küresel enerji krizlerinin durumu da malum ve enerjiye olan ilgi, kömüre gömülü olan ilginin bir süre daha uzun yıllar devam edeceği aşikâr. Bunu güvenli bir şekilde nasıl yürüteceğimizi belirlememiz gerekiyor.

Şimdi, ben öncelikle sunum içeriğinde kömür madenciliği üretim yöntemlerine kabaca değineceğim. Daha sonra yer altı kömür madenciliğinde riski nasıl yöneteceğiz, temel risk gruplarımız neler, onlardan bahsedeceğim. Polyak Eynez Adına burada bulunduğumuz için işletmeyi kısa bir tanıtacağım. Daha sonra, bu “özel risk grupları” dediğimiz aslında kazalara yol açan temel risk gruplarıyla ilgili bazı açıklamalarda bulunacağım ve işletmeden örneklemeler yapacağım, bu şekilde süreci ilerleteceğiz.

Şimdi, öncelikli olarak kömür madenciliği üretim yöntemlerinden yola çıkacak olursak birincisi şöyle bir şey var: Biz linyit madeniyiz, Ayhan Başkanımın da söylediği gibi üretim yöntemi linyit ya da taş kömürüne göre farklılık göstermiyor. Tabii ki sunumda “presentasyon”da geçecek konuların çoğu kömür damarının tipi, kalın damar olması, ince damar olması ve benzeri şeylerle ilişkili ama genel olarak genel prensipleri aynı. Şimdi, buradan ilerleyecek olursak, zaten sunumda takip edilebiliyor, temel risk grupları, havalandırma yani kömür madenciliğini güvenli yönetelim diyorsak bir kere tehlikeleri tanımlamamız lazım. Dünyada risk yönetiminin yöntemi budur; önce tehlikeleri tanımlarsınız, daha sonra bu tehlikeleri nasıl yöneteceğinize bakarsınız. Tabii ki her tehlikeyi burada detaylandırmayacağız ama “majör” dediğimiz önemli tehlikelerin bazılarına -ki bu Komisyon kapsamında da çok fazla detaylandırılan- havalandırma, kendiliğinden yanma, patlayıcı ortam oluşması, kömür tozu ve solunabilir toza biraz daha başlık açacağız; acil durum hazırlığı, yer altı suyu, tabaka kontrolü gibi... Aslında bir madende -tabii ki TTK'deki kazayı analiz etmek için buraya gelmedik ama- bir kazanın bir nedeni veya birden fazla nedeni olabilir ama önemli olan, risk gruplarının doğru bir şekilde yorumlanmasıdır; bu kapsamda bilgiler sunacağız.

Şimdi, öncelikle olarak işletmenin çok kısa bir videosu var, bunu açıyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Aslında bu çok kısa prezantasyondan detaylı bazı bilgiler vermek isterim.

Az önce de bahsedildi, Türkiye'nin en derin linyit madeni. Literatürdeki bilgimizden, kömürün kalitesine bağlı olarak taş kömürü, linyit diye bir sıralama vardır ama linyitler genel olarak bu kadar derinde bulunmaz. Bu kapsamda da en derin linyit madeni diye biliyoruz. Ruhsatın çalışma alanı 700 ile 1.200 metre derinliğinde. Şu an 850 metre derinlik civarında çalışıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dünyadaki en derin linyit madeni ne kadar?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Şu anki bilgilerimle benim doğrulayabildiğim, dünyadaki en derin linyit madeni ama Türkiye'deki en derin olduğunu yüzde yüz söyleyebilirim. Diğerini, ulaşabildiğim kaynaklar içerisinde, başka bilgi varsa...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL
MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Çin'de var galiba Deniz Bey, Çin'de 1.100 metre var, 1.100 metreyle Çin'de var galiba.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada da 1.200'e kadar zaten ruhsat...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Burada, sunumda da çalışma kapsamında anlatacağımız maden sahasının genel ruhsatları var; genel ruhsat pozisyonlarını görebiliyorsunuz. İşletmemize ait 2 tane ruhsat var. Sunumda gördüğünüz 201100458 alanlı ruhsatta herhangi bir çalışma yok. Madencilik faaliyetlerini ya ruhsatla yürütüyoruz... Sunumda da görebileceğiniz gibi, en yakınımızda Fernas -yeni başlayan proje- olacak. Yakın bölgemizde İmbat var, bakir bir alanda çalışıyoruz. Soma havzasının yapısı gereği yüzeye yakın olarak başlayan kömür damarı, bulunduğumuz yerde ciddi fay atımlarıyla beraber,

senkinal yapılarla beraber çok derine gitmiş durumda. Bu bakımdan da Türkiye'deki en zor maden sahası diyebiliriz. Hocam da teyit edebilir belki, dünyadaki en zor yani saha zorluğu açısından bütün madencilik sorunlarının bulunduğu ve bunlara yönelik sorunları, bunları aslında biz avantaja... Yani kendimizi bu sorunlarda geliştirmek için bütün teknikleri araştırma fırsatı bulduğumuz bir saha, bir ocak; böyle bakabiliriz.

Şimdi, tabii ki öncelikli olarak bir maden işletmesinde -burada çok detaylı vermeyeyim ama- önemli olan bir projenin en başından güvenli olması için birtakım ciddi araştırmalar yapılması gerekiyor, bunlarla sürecin başlatılması gerekiyor. Bunlara çok detaylı değinmemekle beraber, biz, kömürün geometrisi ve yapısal tektonizmanın, özellikle ikisinin de madenin güvenli sürecinde çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu kapsamda yapılmış 150 adet yer üstü arama geliştirme sondajımız var, jeotermal sondaj olarak yapılmış 6 adet yer üstü su gözlem kuyumuz var; yer altı radarımız var, yer altı radar uygulamamız var ve proje aşaması devam eden de sismik yansıma ve pasif sismik var. Bunları anlamlandırmak için kısa tanımlamalar yapmam gerekirse yani kömürün...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Pardon, yer üstü arama, geliştirme sondajı ne demek? Neyi tespit ediyorsunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Bizim bir maden ruhsat sahamız var, bu ruhsatı da kömürümüzün sınırlarını da zaten biliyoruz. Fayları ve diğer yapıları daha iyi analiz edebilmemiz için daha sık sondajla... Yani biyopsi yapılması gibi örneklendirebiliriz. Oradan örnekler alıp daha sonra çalışan formasyonun özelliklerini tam analiz edebileniz gerekiyor. Bu yüzden sondajlar çok önemli.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Deniz Bey, şöyle bir şey: Bu sondaj 850 metreden bin metreye kadar dik yapılır, her metresinden numune alınır. Bu numuneyle yer üstünden yer altına son katmana kadar olan bölgenin haritası çıkartılır; hangi katmanları geçiyorsunuz, kaç metre geçiyorsunuz, boşluklar, su... Yani buradaki gazla ilgili fikir vererek bile bütün haritayı size oluşturuyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sondaj sayesinde röntgenini çekiyorsunuz aslında.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Tabii, röntgen çekiliyor, yetmiyor, bu, üç boyutlu sistemlere yükleniyor, orada bir simülasyon çıkıyor, bir modelleme çıkıyor. Onun haricinde, bu yer altı şeyleri açıldıktan sonra radarla da yer altındaki bütün boşlukları görüyoruz: “Nerede ne var?” O boşlukların da kolerasyonu yapılıyor sisteme. Sismik ve pasif sismikle de bütün katmanlar arasında ne atımlar var, faylar... İşte, bu tektonik hareketlerin hepsi koyulduğunda, bunların hepsini topladığımızda aşağısının komple bir katı modeli çıkıyor önünüze. Bu katı modele göre de burada ne göreceğiniz, ne yapacağınız... Yani sonuç olarak, bunların hepsi toplandığında, bu sondajlar, sismikler, pasif sismikler, radarlar, su gözlemleri size bütün havzadaki yani sizin bölgenizde olan bütün veriyi önünüze koyuyor, siz de buna göre...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metan gazı yoğunlukta olan mesela taş kömürünün bulunduğu yerlerde de bu metodun uygulanma şansı var mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Tabii ki yani sonuçta üniversitedeki akademisyenler bunu çok daha iyi bilirler, bunun uygulanabilirliğinin bölgesel bir problemi yok, sadece uygulamayla ilgili bir şeydir bu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, Türkiye Taşkömürü Kurumu acaba uyguluyor mu böyle bir metot?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Sondaj olarak...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada bahsedildiği gibi...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Normal bizim de “Formasyonda hangi aşamada ne var”la ilgili sondajlarımız var tabii ki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu şablon aynı şablon mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Radar şablonu yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam yani bu 2 şablonu belki kıyaslamak araştırma komisyonu açısından faydalı...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim, şöyle de bir dipnotu vermek isterim aslında: Bunlar, tabii, literatürde olan teknikler, yöntemler. Belki hocam daha detaylı bahsedecektir ama sahanın gerektirdiği yani işletmenin kendi yapacağı çalışmalara binaen bazılarının yapılması ihtiyacı doğuyor, bazılarının da -daha sonra sonuç ve değerlendirme kısmında vereceğiz- artık ülkemiz standartlarına girmesi gerekiyor. O ayrımı belki en sonunda daha net yapıyor olacağız veya aklınızda kalan soruları daha net cevaplamış olacağız.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ayrıca Deniz Bey, biz Türkiye’de -yaklaşık 4 üniversiteyle- Karadeniz Teknik, Hacettepe, İTÜ, Dokuz Eylül gibi üniversitelerle de çalışıyoruz. Hepsinden de akademik proje, saha gerçekleri üzerinden doktora tezi olabilecek sunumlar çıkıyor, konular çıkıyor ve bunların hepsi de aktif bir şekilde devam ediyor.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Diğer slayta geçecek olursak, hani, sahanın derinliğinden zaten bahsedildi. Soma havzasında diğer işletmeler gibi “KM2” diye adlandırılan bir kömür damarında çalışıyoruz. Bu kömür damarının –sunuda da gördüğünüz gibi- üst kısmına yakın bir kısmın ara kesimi var ve onun üzerinde küçük bir kömür tabakası daha var. Özellikle bu bölge yanıcılıkta yani kömürün kendine yanmaya yakınlığında önemli bir özellik gösteriyor. Şu anda çalıştığımız formasyonun metan içeriği 2 ile 3 metre küp/ton düzeyinde. Tabii ki diğer havzadaki işletmelerin daha düşüktür. Bu, bizim çalıştığımız, kendi sahamızdaki metan içeriği, diğer işletmeleri yansıtmıyor; bunu da belirtmek isterim. Sahamızda kömürün yanıcılığı, kuluçka süresi yirmi günden daha kısa. Tabii ki en başında da şunu belirtmek isterim: Bir madene girmeden önce bazı jeoteknik analizler, işte, kömürle ilgili analizler yapılması gerekiyor; kömürün kendinden yanması, metan gazı içeriği gibi birçok analiz var. Bir de bunları işletme süresine geçtiğiniz sürece canlı tutmanız gerekiyor çünkü kömürden kanisterle aldığınız numune, aşağıya gittiğinizde yani bir metan içeriğini sadece kömür içeriğine göre belirlediğinizde aslında görüyorsunuz ki yan kayaçlarda da metan gazı var ve dünyadaki genel uygulamalarda yan kayaçlardaki metan gazı bazen damardakinden daha fazla da olabiliyor tektonizmaya bağlı olarak; bunun da altını çizmek isterim.

Sahamızda madencilik zorluğu olarak diğer bir sorun da kömürün hemen altında kil tabakasının olması. Bu kil de neyi getiriyor? Kil madencilikte su gördüğünde şişebilen bir ürün olduğu için bol bol kesit taramaları ve bunlar da tamir tarama birimi ihtiyacını, dolayısıyla işçilik ihtiyacını getirebilir. Kesitleri düzgün tutmanız havalandırma için önemlidir, kesitleri düzgün tutmanız için de birtakım çalışmaları sürekli ocakta yürütüyor olmanız gerekir.

Diğer bir şey de bizim kendi çalıştığımız sahaya özgü; üzerimizde bir akifer var, bir yer altı suyu problemimiz var, bunu da ilerleyen slaytlarda sunacağız.

Şimdi, işletmedeki genel çalışmalar, hazırlık çalışmalarımız... Galeri açma makinesi kullanıyoruz genel olarak, tabii ki makineyle kazdığımız alanın tahkimatında diğer madenler gibi çelik tahkimat kullanıyoruz; buna ilave olarak püskürtme beton kullanılıyor işletmemizde yani artık bu işin standardı olarak kullanılıyor. Belki de en yoğun halat saplamanın yapıldığı yer altı kömür ocağıdır ki bu anlamda da 2017'den beri -yani Çinlilerden- ilk uygulama diyebiliriz; bu kadar derin, işte, farklı türde halat saplama uygulamasının yapıldığı ocağız.

Burada hazırlık çalışmalarıyla ilgili akıllardaki bazı sorulara cevap vermek adına... Biz hazırlık galerilerini tali havalandırıyoruz, dünyadaki bütün yöntem bu şekildedir. Hazırlık galerisini bir tünel gibi düşünebiliriz; buraya ana hava akımınız gitmez, tali havalandırma ile yani havalandırma borularıyla hava iletirsiniz. Bu havayı ileten tali fanlar vardır ve bu tali fanlar arıza yaptığı zaman ya da içeride havalandırma olmadığı zaman bir şekilde içeride çalışma olmaz; hemen hemen bütün işletmeler de bu kuralı benimsemiştir, böyle çalışır. Bunun dışında "vantüp" dediğimiz havalandırma borularının boyları standart 20 metre ve 10 metredir ve arına en yakın olacak şekilde, 10 ila 25 metre aralığında arın ile vantüpün arasında bir mesafe vardır; dünyadaki genel uygulamalar da bu şekildedir. İlk metan sensörünüzü de vantüpün hemen gerisine bağlarsınız çünkü temiz havada olmaması gerekir ama şunu da gözden kaçırmayalım: En uç noktada çalışan galeri açma makinesi, kazıcı, yükleyici ve metan sensörleri vardır ve otomatik devre kesiciye bağlıdır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vantüpün ne kadar gerisinde dediniz metan gazı sensörü?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Şimdi, şöyle düşünersek metan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani arınla arasında 20-25 metre mi dediniz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Şuradan gösterebilirim. Şimdi, vantüplerin boyu 20 metre, özel vantüp bağlarsanız 10 metredir yaklaşık olarak. "Arın" dediğimiz yani kazı aynası ilerledikçe siz havalandırma ünitesini iletirsiniz, ekleme yaparsınız ve o vantüpün temiz havadan çıkan yerinin hemen dönüş kısmına da sensör bağlanır yani vantüp hattının dönüşünün 5 metre gerisindedir; sabit gaz izleme sensörü için diyorum, tabii ki...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu standart mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Şöyle: Dünyada, işte, Amerika'da bunun standartları var, ülkemizde bu konuda belirlenmiş bir standart yok ama yönetmelikte genelgeçer hükümler var, "Dönüş havasına bağlanır." ibaresi var. O standarda göre bütün işletmeler bağlıyordur. Bizim kendi işletmemiz için kendi prosedürümüze göre uyguladığımız bir standart var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – TTK'de patlamanın olduğu düşünülen eksi 320 kodunda arın ile metan gazı dedektörünün arasında 60-70 metre bir mesafe var, onun için sordum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Daha önce Meclis tutanaklarında da bu konular tartışılmış, oradan da takip edebildik; o konuyla ilgili çok yorum yapmak istemem çünkü sahayı çok iyi bilmiyorum ama şöyle bir şey olduğunu biliyorum, orada arın bölgesinde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O yüzden sordum. Standart mıdır, değil midir?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bu şöyle isabetli bir soru: Veriyi pas farkıyla da olsa doğru elde etmek için konumu önemli aslında yani bunun fizibilitesi 5 metreyse 5 metre olsun, 15 metreyse 15 metre olsun.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Normalde olması beklenen yer vantüpten yani arına temiz havayı üflediğiniz yerin hemen dönüş kısmıdır fakat TTK’de o kısımda başka bir sensörün kullanıldığını biliyorum sesli ve ışıklı ikaz veren; o konudaki belgeler zaten mahkeme makamlarına sunulmuştur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK bu konuda bir şey söyleyecek mi bu en son Ergin Bey’in söylediğiyle ilgili?

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, şöyle: Az önce kendilerinin de ifade ettiği gibi arın kazısını makineyle yapıyorlar. Makinenin sensöre zarar vermesi gibi bir şey söz konusu değil, o yüzden hemen sensörün 5 metre gerisine koyuyorlar. Bizde delme-patlatmayla ortaya çıkacak parçalar sensöre zarar verebiliyor, onun için yani biraz daha geride kalıyor bizde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Sayın Başkan, bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki, buyurun Nevzat Bey.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Şimdi, burada, sunum yapan arkadaşın verdiği bilgiler bence gerekli, olması gereken bilgiler. Yani bu sensör ile arın arasında bir elektrikli ekipmanın olmaması lazım, eğer olursa burada sensör işlerini tam yerine getiremez. Yani enerjiyi zamanında kesebilmesi için -bir degaj olabilir, ani bir gaz çıkışı olabilir, patlatma sonrasında yoğun bir gaz çıkışı olabilir- bu sensöre ulaşmadan evvel elektrikli ünitelerle bu gazın temas etmemesi lazım, onun için yeri çok önemli. Burada, Amasra’daki ifade edilen 60-70 metre çok uzun bir mesafedir. Patlatmadan vantüp nasıl korunuyorsa, oradaki diğer üniteler nasıl korunuyorsa -kablo, elektrik motoru- sensör de o şekilde korunabilir. Polyak’ın bu konudaki verdiği bilgi -eğer 5 metre olarak uyguluyorlarsa- doğru bir uygulama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de şöyle, bir metan gazı dedektörünün yerini değiştirmek çok mu zor? Yani arındaki çalışma ilerlemiş, vantüp ilerlemiş, metan gazı dedektörü arından 60-70 metre geride kalmış, bunu ilerletmek ne kadar zor?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Vantüpi ilerletmekten daha kolay.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha kolay, değil mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha kolay.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kabloyla birlikte uzatıp... Zaten kodlanmış merkezî gaz izleme sisteminde aslında bir şeyin değişmemesi gerekli yani buna da hepimizin dikkat etmesi gerekiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

Peki, devam edin Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Diğer konumuz, ayak üretim çalışmaları. Biz, kalın kömür damarında çalışıyoruz, burada sunuda da görebileceğiniz gibi kömürün bir kısmını önden makineyle alıyoruz, kalan kısmı ayak arkası konveyöründen alınıyor -şurada ben “mouse”la da göstereyim- bu bölgeden alınıyor. Tabii ki bu bölgede tavanda kömürün kalmaması için de biz ayak üretim çalışmalarımız sırasında bu kısma delikler delerek zaman zaman tavanı kırmak için çalışmalar yapıyoruz. Bu da işin doğası gereği kendi sahamıza göre gerekli olan bir husus.

Burada yine ayaktan çıkışta da kendi işletme standartımız -ayak çıkışında- sensörün üst taban yoluna ve alt taban yoluna uzaklığı 10 ile 15 metre arasında değişiyor yani ilerledikçe, 15 metreyi buldukça 10 metreye alınıyor, bu şekilde bir “cycle”la ilerletiyoruz. Bu bizim kendi standartımız, dediğim gibi diğer işletmeleri bağlayıcı değildir ya da olmaz. Ama bu konuda özellikle -belki öneriler kısmında daha detaylı bilgi vereceğiz ama- sensörlerin konumlandırılmasıyla ilgili -yüksekte mi olacak, işte 1/3 mü 2/3 mü- bazı ülkelerin belli standartları var, bizim için de ülkemiz için de bunların belirlenmesinin madencilikteki bu -burada bile olabilecek- tartışmaları ortadan kaldıracaktır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama Ergin Bey, sizde şunu görüyoruz: Arına en yakın mesafeyi tercih etmeyi düşünüyorsunuz, bu önemli bir şey. Yani 10 metreyse 10 metre, 5 metreyse... Olabildiğince yakın yeri tercih etmeye çalışıyorsunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Evet Bakanım, buradaki algımız da o bölgedeki elektrikli ekipmanı önceden algılayıp kesmesi gerekiyor, durdurması gerekiyor, bunun için temel felsefemiz bu.

İşletmemizde eğitim çalışmalarına ciddi önem veriliyor hatta madencilikte eğitimin aslında öneri ve sonuçlar kısmında çok ciddi bir şekilde, detaylı olarak üzerinde durulmasını isteyeceğiz. Sektörümüzde özellikle kömür madenciliğinde çalışan profilin eğitim seviyesi çok çok düşük yani çok işletmede yüzde 40’larda ilkökul mezunları, bazen yüzde 30’larda. Bu oranlar da değişiyor. Dünyaya baktığımızda da güvenli madenciliğin yapıldığı ülkelerde aslında madenlerde çalışanlar eğitim seviyesi daha yüksek insan; lise var, Avustralya’ya giderseniz ön lisans mezunları çalışıyor. Bir kere mekanize kömür madenciliğinden ya da yarım mekanizeden bahsettiğimiz zaman, örneğin, hidrolik basıncı bile versek 300 bar. 300 bar 1 santimetrekareye 300 kilogramla vurmanız demek. Bunu çalışana anlatabilmeniz yani yirmi yıl, otuz yıl, en küçük güvenlik kültürü olmayan birine anlatabilmeniz çok çok zor. Eğitimi bu yüzden çok önemsiyoruz, biz de kendi çalıştığımız bölgede, Kınık’ta bu alanda madencilik lisesi açılmasıyla ilgili girişimlerde bulunduk. Hatta, yine, mesleki eğitim ve mesleki yeterlilikle ilgili çalışmaların tamamını takip ediyoruz. Keza Başkanım da doğrulayacaktır, Maden Mühendisleri Odasının yer altı madenciliği, mekanize maden yani kömür madenciliğiyle ilgili akreditasyon süreçlerinde sahamızda çalışma yaptık. Bir eğitim galerimiz var yani 2010 yılından beri eğitim sürecini takip ediyoruz. Burada da bazı dipnotlarımız var, bazı tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılacakların mesleki eğitimine dair tebliği ile son MYK’de gelen standartların bazıları birbirini tamamlamıyor.

Sektörde meslek haritalandırılmasında bazı sorunlar var. Meslek haritalandırmayla ilgili değişik kurumlar çalışma yapıyor. Maden Mühendisleri Odasının yaptığı çalışmalar var, bazı sendikaların var. Yine, Türkiye Madenciler Derneğinin bazı çalışmaları var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Meslek haritalandırması ne demek?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Meslek haritalandırması şu demek: Mesleğimizde A işletmesi olarak bizdeki görev tanımları farklı, B işletmesine gidiyorsunuz bambaşka, C'ye gidiyorsunuz daha başka.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belli bir standart...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Standarda getirmek.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Standarda getirilmesi. Önce meslek haritalandırılmasının yapılması, daha sonra sektördeki mesleki yeterlilik kodlamalarının bunlara göre ilerlemesi lazım. Gelişmiş ülkelerde ya da madencilik standardı oturmuş birçok ülkede bu böyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bütün özel şirketler bunu istiyor mu peki? Yoksa, şirketlerin büyüklüğüne göre hani bazı şirketleri zorlar mı bu durum?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim, zaten bu konuda bir çalışma var; MYK kapsamında bir çalışma başladı, Maden Mühendisleri Odasının bir çalışması vardı, biz de dâhil olduk, kurumların da görüşlerini aldılar. Bir çalışma var, bunun genişletilerek devam etmesi gerekiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Ayhan Başkanım.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – İzin verirseniz bu konuda bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

Şimdi, Türkiye’de Soma kazasından sonra Mesleki Yeterlilik Kurumu yasayla yürürlüğe girdi. Pek çok meslek hakkında mesleki yeterlilik kurallarını ulusal standartlar belirliyor. Madencilikte 9 Nisan 2020 tarihinden sonra yer altında 9 alanda standart yayınlandı. Odamız da hem bu standartların belirlenmesinde Mesleki Yeterlilik Kurumuyla, sektörle birlikte çalışıyor hem de Mesleki Yeterlilik Kurumunun yetkilendirdiği kurum ve kuruluşlar var. Bunların içerisinde özel sektör de var, sendikalar da var, biz, Maden Mühendisleri Odası da varız. Biz Soma’daki, havzadaki iş yerlerinin bir kısmıyla çalışıyoruz. Sadece Soma değil yani oradaki işçilerin mesleki yeterlilik standartlarına göre yetki belgesi alması konusunda sınav yapıyoruz aslında. Şu anda hâlihazırda çalışan işçiler için kendi çalıştığı işle ilgili -bir sınav, ehliyet gibi bir şey düşünün- o sınavları yapıyoruz. Sınavlardan geçenlerin video kayıtlarını, sınav sonuç belgelerini Mesleki Yeterlilik Kurumuna bildiriyoruz. Mesleki Yeterlilik Kurumu da o sınava giren ve başarılı olan her işçi için yaptığı işle ilgili olarak bir mesleki yeterlilik belgesi düzenliyor. Polyak firmasıyla da çalışıyoruz, havzadakilerle, diğer firmalarla da çalışıyoruz. İşletmeler, MYK’dan yetkili kuruluşlardan istedikleriyle sınavlar yapıyorlar ama burada da bazı sorunlar yaşanmıyor değil; mesela teşvikler Çalışma Bakanlığı tarafından iptal edildi, önce teşvikler de yapıyordu. Bunun gerekçesi de Türkiye’de 500 bin orman işçisine bazı iş yerlerinin belge dağıtması; Türkiye’de o kadar orman işçisinin olmadığını herkes biliyor ama şu anda odamızla, sektörle, bizimle çalışan kurumlar tamamen bu mevzuat hükümlerine göre yürütülüyor. Bu da mesleğe yaptığımız, sektöre yaptığımız çalışmalardan bir tanesi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Buna ilave olarak, özellikle, meslek içi eğitimleri daha da organize hâle getirmek için bizim iş yerinde eğitim müdürlüğünü ayrı bir departman olarak görevlendirdik ve Soma Meslek Yüksekokuluyla da yeni bir protokolümüz var. Yani ortak entegrasyonla aslında alınan işçilerin tam olarak belli bir seviyeye geldikten sonra madene indirilmesiyle ilgili bir altyapı kurmaya çalışıyoruz. Çünkü dünyanın neresinde olursa olsun kazaları engellemek istiyorsak -tabii ki majör riskler, altyapı, onlar bunlar var ama- çalışan söz konusu olduğu için eğitime odaklanmamız gerekiyor. Bu anlamda sendikayla da çalışmalarımız var, eğitim çalışmalarımız ilerliyor.

Diğer bir şey, ülkemiz için güvenlik kültürünün çok önemli bir problem olduğunu düşünüyoruz. Daha en başından söyledik, güvenlik kültürü algımız düşük seviyede olduğu için aslında öncelikli olarak güvenlik kültürünü belli bir seviyeye getirmemiz gerekiyor. Tabii, güvenlik kültürünü belli bir seviyeye getirmemiz gerekiyor aslında şöyle: Yer altı kömür madenleri ve madencilik diğer sektörlerle bakıldığında aslında mevzuatların daha iyi uygulandığı, standartların daha yüksek olduğu yerler ama kazaların olmasının nedenleri başka teknik analizleri... Ama ülkemizde temelden başlayarak -ilkokul, ortaokul; belki oralarından başlayarak- güvenlik kültürünün artırılması lazım.

İş güvenliği kültürünü artırmak için dünyada çeşitli örnekler var. Örnek veriyorum; bisiklet satarken kask da satılabilir. Yani, ülkemizde maden kazaları oluyor; biz en baştan madenlere, buna yönelik ortaöğretim düzeyinde bir ağırlık verirsek bundan beş yıl, on yıl sonra ciddi faydaları olacaktır, bunun faydasını almış ülkeler de var zaten.

“Tool-box” eğitimlere ağırlık veriyoruz yani bunu sıklıkla yapıyoruz, imtina etmeden de söyleyebiliriz. Çok defa işletmeyi durdurup bütün çalışanlara “tool-box” eğitimler verdik, veriyoruz.

Bunun dışında, Kurum içi bilgilendirme bültenlerimiz var, çalışanlardan gelen ramak kala olay bildirimlerini kurullarda analiz ediyoruz. Tehlike bildirimini ve “ramak kala olay” bildirimini çok ciddi derecede önemsiyoruz. Biz sürecin en başında -söylemedim ama- 2016’da yaklaşık iki yıl bu projede Avustralyalılarla çalıştık; Avustralya’yı yerinde gördük, orada eğitim aldık. Almanya’yla çalıştık, Alman yöneticimiz vardı. Bu projede Çinlilerle çalıştık, 800 tane Çinlimiz vardı ve 2 tane kuyuyu uluslararası teknolojiye uygun şekilde, en güvenli olacak şekilde bitirdik ve bunun da bildirimlerini Uluslararası Yeraltı Kazıları Sempozyumu’nda yayınladık; bütün detaylarıyla beraber 5 tane bildirimimiz vardı, bütün sektörle paylaştık.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – “Ramak kala bildirimleri”ne bir örnek verebilir misiniz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – “Ramak kala bildirimi” kıl payı atlatılmış kaza. Biz burada çalışanlara bunları bildirmeleri için çeşitli yollar açtık. Bir tanesi, işte, beyaz masa gibi bir uygulamamız var. Onun dışında, “ramak kala olay” olarak, çalışan temsilcileri aracılığıyla kurula gelen her türlü bildirim biz bildirim olarak kabul ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Örnek bir olay mesela...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Mesela, örnek bir olay ne var? Bir araç bir çalışana çarpacaktır, kıl payı çarpmamıştır; çalışan orada trafikle ilgili bir eksiklik olduğunu düşünür, gelir, olayı bize bildirir, biz onları kurullarda görüşürüz. Yani, “ramak kala”ların aslında... Başka, majör bir örnek vermem gerekirse

biz kuyu kazısında, ilk kazıda çok yüksek basınçları, 50-60 barda basınçları geçtik; 50-60 bar çok ciddi basınçlar. Sondaj sırasında bir tane “tij” fırlamıştı, önlem aldık; birinciye ucuz atlatmıştık, ikincide bir problem olmadı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani, ben zihninizde canlandırılım diye söylüyorum...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Şöyle diyebiliriz: Mesela, bir boru hattında bir ek yerinin açılması ve oradan suyun fışkırması; bu, adamın gözüne gelebilir. Arkadaş bununla ilgili bir bildirim yaptığında “Acaba bunu nasıl engelleriz, o hortumun ayrılmasını engelleyecek ne yapabiliriz?” diye bir yola gidiliyor. İşte, eklerin iki tarafına... Bizim “whip check” dediğimiz bağlantı elemanları var yani belli bir oranda açılıp daha fazla açılmasını engelleyecek sistemler, bunun önerisi gelir. Mesela “Ben böyle bir şey yaşadım, bu nasıl engellenebilir?” diyor, onunla ilgili eğitim birimi veya bizim iş geliştirme birimi bir araştırma yapıyor “Evet, böyle bir ekipman var, bunları takalım.” diyor. Mesela, Biz bu örnekle ocaktaki hortum ve boru bağlantılarının hepsini biz bu “whip check”lerden yaptık, örnekleri de var, biraz sonra göstereceğiz onu, burada da var onlar; bu tarz şeylerde bunun önüne geçmiş oluyoruz, bunun gibi. Mesela, adam yürüme yolundan geçerken talazlığın kenarında ayağına takılan bir parça var, kenarına ayağı takılıyor; bunun ayağına takılmaması için o mesafenin kapatılması. Bu “ramak kala olayı” olarak geliyor bize “Takılsam düşecektim.” diyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, ben yalnızca gözümüzde canlandırılım diye, hepimiz teknik kişiler değiliz. “56 bar” demek Rusya’dan gelen, Azerbaycan’dan gelen o borudaki doğal gazın basıncı demek veya takribi 180 katlı binadan 1 metre küp bir şeyin aşağı düştüğünü düşünün ve orada oluşturduğu tesiri düşünün yani çok ciddi bir şey bu, 56 bar demek büyük bir şey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bu ikaz ihbar mekanizmasında şöyle bir sıkıntı var yani belki özel madencilik sektöründe de var, TKİ (Türkiye Taşkömürü Kurumu)’de de olabilir: Yani içeride, aslında yanlış yapılan bir uygulamayı sade bir maden işçisinin bile bildirmesi, iletmesi, ihbar etmesi gerekiyor; belki Bakanlığa doğru açılan bir kanal olması gerekiyor ancak genelde bu tip şikâyetleri, ihbarları, sorunları sönümlendiren bir sistem oluşuyor ister istemez. Şimdi, o yüzden, “ramak kala bildirimi”ni sormak istedim. Doğrudan bir maden işçisi kendi adını bile altına yazmadan bir sorunu iletebileceği yani kendisini şirketin tepkisinden koruyabileceği bir mekanizmayla iletebileceği bir yol var mı diye sordum. O yüzden...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim, şöyle gösterebilirim: Şimdi, “ramak kala” kutuları var, bunu slaytta görüyorsunuz, burada da formlarımız var. Formlarda çalışanın ismi yok, zaten istemiyoruz öyle bir şeyi ama bildirim... Bunları belli aralıklarla açıyoruz. Yani isimsiz bir şekilde bildirebiliyor ve gerçekten -yedi buçuk yıldır bu şirketteyim yani burada İSG Müdürü veya Müdür Yardımcısı olarak çalışıyorum- bu bildirimlere çok ciddi önem veriyoruz Genel Müdür düzeyine kadar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bence isim bildirmekte çok büyük fayda var, şu açıdan: Opel’in üretiminde el tutacak yerleriyle alakalı şoförün el tutacağına fazladan olduğunu bildiren kişiye ödül verdiler, Opel ödül verdi. Siz, şimdi, bir kazadan korunmak için adı Ahmet olan birini bilmek ve ona da ödül vermek istersiniz; ya, bu, işletmeniz için de iyi bir şey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorsa öyle ödül vereceğim diye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bence tam tersi, ödül bile verilmesi lazım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İsim veren uzmanların işten atılmalarından bahsettik kaç gündür, kaç toplantıdır Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, işletmeye...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani bildirdikleri için, tutanak tuttukları için işten atılıyorlar bu ülkede...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, “ramak kala bildirim” ne demek Serpil Hanım, onu açıklıyor. Olay olmadan önceki hâlini size ihbar ediyor, bu çok güzel bir şey. Yani olay olduktan sonra, işte “Falan taban değdi.” demiyor, “Bak, bu tabanın değme ihtimali var, bunu kaldıralım.” diyor. Yani bu ödüllük bir şey aslında.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama bir amirini şikâyet olarak algılanabilecek...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama amir de kendisini düzeltmeye çalışıyor işte, sistem böyle; amir kendisini düzeltmeye çalışıyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Örneğin işçi, bizim ilgili olduğumuz Amasra Müessesesinde sıcaklığın çok fazla olduğunu -hatta kokudan da şikâyet ediyor, bununla metanı kastetmiyorum- koku olduğunu, çok sıcak olduğunu, nefes alamadıklarını, hava alamadıklarını söylüyor ve bunu kendisinden sorumlu olan şefine rahatlıkla söyleyemiyor ya da söylediği zaman dikkate alınmıyor. Bunların altında yatan başka nedenler var yani sadece bilme... “Ramak kala”da da öyle. Mesela, “ramak kala” olarak şunu da düşünebiliriz: Sensörlerin metan değerini 1,5’un üzerinde göstermesi, o kadar gazın ortama salınması, aslında bir kazaya çok yaklaşıldığını gösteriyor, ramak kalıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hani 2’ye bile çıkıyor, bazen 2’nin bile üstüne çıkıyor. Orada, işte, yanıcı, ateşleyici bir şey olsa ramak kalıyor. Bunların önüne geçecek mekanizma sadece işçinin posta kutusuna bir şey atmasıyla ilgili değil, daha derin meseleler olduğunu söylemek isterim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, şunu söylemek istiyorum: Şimdi, biz, Amasra’da yaşanan bu faciadan sonra şöyle bir konuyu konuştuk Türkiye olarak: Hayatını kaybeden madencilerin aileleri madenciler hayatını kaybetmeden önce evde kendilerine aktardıkları madenle ilgili bazı konuları söylediler. İşte, çok sıcak olduğundan bahsedildiği ifade edildi; bir koku olduğu, olmadığı vesaire, onun gibi ifadeler oldu. Buradan da ben de sade bir vatandaş olarak şöyle düşündüm: Eğer bir madenci tanıdığım bana gelse ve dese ki “Böyle böyle maden ocağında çok sıcak geliyor bana, şöyle şöyle sıkıntılar var.” dese, sade bir vatandaş olarak bile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Enerji Bakanlığına bu alanla, bu maden alanıyla ilgili bu konuyu aktarabileceğim, ulaşabileceğim ihbar hattı gibi bir mekanizmanın olması, Çalışma Bakanlığının bu konuda aktarılan konunun önemine göre hızla hareket etmesi, belirli bir inceleme yapması, gördüğü eksikliği hemen düzeltmesi veya bir eksiklik tespit etmemesi şeklinde. Yani şunun için söylüyorum: Böyle bir mekanizmanın hayata geçmesi sadece madenci açısından değil, madenci ailesi, çevresi noktasında da hayata geçmesi önemli olabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok önemli.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Araştırma Komisyonu olarak belki bunu öneri olarak getirebiliriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Başkanım, Sayın Vekilimin bir söylediğine destek vermek adına, şimdi, tabii “Ramak Kala” dedikleri doğru. İşçinin, çalışanın bunu bildirmesinin iki türlü şeyi var; evet, iyi niyetli bir yaklaşım, bunu düzeltelim. İşte, bu adamın işten atılması konusu. Şimdi, biz bunun önüne geçmek için, bunu da teşvik etmek için toplu iş sözleşmesinde iş güvenliğiyle ilgili bir katkı sağlayan, iş kazasıyla ilgili bir engellemeyi yapan veya çalıştığı bölgede iş kazasıyla ilgili bir düzenlemeyi yaptıranlara 1 maaş prim vermeyle ilgili bir şey soktuk yani bunun önünü açtık. Bir de insanların bunu yapmaktan korkmalarına veya imtina etmelerine gerek olmadığı anlatıktık.

Tabii, bu, bizim yapabileceğimiz şeyler. Üst bir akıl olarak yapılabilecek başka şeyleri de tabii, denildiği gibi Komisyon olarak...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnız, burada TTK’ye kısa bir söz veriyoruz. Yani orada “Hava ısındı, koktu.” falan dediğinde ne yapıyoruz biz arkadaşlar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Veya size ulaşıyor mu böyle bir şikâyet?

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon; bu tür olaylar geldiğinde mutlaka anormal bir bildirim varsa incelenir, ona göre tedbir alınır efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu gelen bildirimleri Bakanlığa iletiyor musunuz?

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok, o tür yani kendi içsel şeyler...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çözüm üretiyorsunuz siz orada.

Evet, devam ediyoruz Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Diğer slayta geçiyorum.

Diğer bir şey, nakliyat konusu. Aslında madencilğin en önemli hususlarından bir tanesi nakliyatır çünkü bütün çalışanları yer altına naklediyoruz, sonra güvenli bir şekilde gelmelerini sağlıyoruz. Bizim kendi ocağımızın dinamiği gereği diğer monoray ve kulikar sistemine ilave olarak bir kuyumuz var, nakliyat kuyumuz var. Bu kuyu 850 metre derinliğinde, China Coal No.5 kazının sinyalizasyon sistemini Alman SİEMAC firması yaptı. Aynı anda yaklaşık beş dakikada 850 metre mesafeye 120 kişiyi nakledebiliyoruz. Bu kuyumuz tamamen temiz hava bölgesinde. İç kesiti 50 metrekare, net kesiti 50 metrekare kesitte. Yedek enerji kaynağı var, kendiliğinden jeneratörü var, kurtarma kafesimiz var. Herhangi bir şekilde kafesin bir şeyi bir yerde kaldığında kurtarma kafesiyle çalışanları alabilmek için ona geçiş düzeneğimiz var; bunun tatbikatlarını yapıyoruz.

Dediğim gibi, pandemi döneminde kişi kapasitesini zaman zaman azaltmamıza... Yani pandemiye göre değerlendirmeleri yaptık, 60’a kadar düşürdük ama normal koşullarda, şu anda da uyguladığımız, 2 kafeste aynı anda 120 kişiyi nakledebiliyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra maden ocağında kuyu eksi 250’ye kadar iniyor, devamında tali havalandırma ile devam ediyor. Siz iş güvenliği uzmanı olsanız Amasra Müessesesinde kuyuyu eksi 400’e indirir miydiniz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şu anda onunla ilgili teknik bir yorum yapamayacağım. Aslında şöyle: Burada havalandırma kısmında da bazı şeylere değineceğim, ondan sonra eğer cevap tam oluşmazsa soruyu cevaplarım. Aslında tamamen o ocağın dinamiğine göre bir yorum yapmak lazım. Şu an için havalandırma kısmından sonra cevaplayacağım sorunuz.

Nakliyat hızımız 8 metre/saniye. Kontrol merkezimiz, acil durum ve yönetim merkezimiz kontrol merkezi. Kontrol merkezinde yaklaşık 30 kişiyi istihdam ediyoruz. Aslında yer altındaki bütün mühendisliğin ana temalarından ve yurt dışında da bu sıklıkla var. Ölçmezseniz ve yönetemezseniz... Biz ölçüm sistemine çok ciddi yatırım yapıyoruz ve bu anlamda da kendi pilot çalışmalarımız da var, yer altıyla ilgili bütün verilerin toplandığı bir yazılımı da geliştirmeye Genel Müdürümüzün teşvikiyle böyle bir çalışma da başlattık. Yani şöyle söyleyeyim: Yer altındaki bütün her şeyi izliyoruz, buna ilave olarak, atmosferik hava koşullarını da izliyoruz. Bunu izleyen yine birkaç yetkinlikte maden de var. Yer altıyla megafon iletişimimiz, telefon iletişimimiz var, buna ilave olarak telsiz iletişimimiz var. Telsizlerimiz patlamazlık sertifikasına sahip, o dipnotu vereyim. Burada her vardiyada 2’den 3’ten fazla insan istihdam ediyoruz ve burada da zaten yeni ünitemizde sadece gaz izlemeye ayırdığımız -sunumda gördüğünüz- yeni bölümü de devreye almış olacağız. Bütün parametreleri izliyor olacağız, iki ayrı kontrol merkezimiz olacak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ergin Bey “atmosferik hava şartları” dediniz. Şimdi, kazaların genellikle bahar aylarında olduğu biliniyor. Bu konuyla alakalı nasıl bir veriniz var?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Havalandırma kısmında değinecektim, isterseniz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – O zaman bekleyelim, ben müdahale etmiş olmayayım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Burada kontrol merkezinde yer altıyla ilgili... Zaten yer altı yer üstü arasında en önemli şey iletişim. Biz dijital hatlara ilave olarak analog telefon hattı da kurduk, 777 diye bir acil durum telefon numaramız var, yer altından doğrudan kontrol merkezine ulaşan, akılda kalıcı, kolay olsun diye çünkü Avustralya’da da benzer uygulamalar var, 2016’dan beri bu uygulamamız var. Analog hat, dijital hatlar gitse dahi erişim sağlanabiliyor. Yer altındaki bantlardan tutun da diğer sistemlere kadar istediğimiz her şeyi izleyebiliyoruz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – 2.500 tane veri alabiliyoruz biz yer üstüne. Isı sensörleri, gaz sensörleri onun haricinde personel takip, atmosferik basınçlar, hava hız ölçümleri; bunlarla ilgili bütün verilerin hepsini biz izleme merkezinde toparlayabiliriz. Bu yeni yaptığımız kriz merkezinde de bir yazılımla -3 yazılımcı mühendisimiz var, dışarıdan da yazılım desteği alıyoruz- burada bir yapay zekâ oluşturup ocaktaki senaryoları bu yapay zekaya oturtup bu senaryolar gelişini, bu verileri aldığı anda sistemi otomatikman yönlendirip aksiyonları almasını sağlayacak. Bunları üniversitedeki hocalarımızın, akademisyenlerimizin katılımıyla saha ve dışarıdan aldığımız destekle bunların şimdi demolarını yapmaya başladık. Bu demoları oluşturduktan sonra da uygulanabilirliğiyle ilgili net veriler ortaya konulduğunda bunları sisteme adapte etmiş olacağız.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Diğer, acil durum yönetimi için hem bir tahlisiye merkezimiz var, yaklaşık 100 tahlisiyecisi personelimiz var, yeteri kadar ekipmanımız var. Bu anlamda da özellikle tahlisiyecilik konusunda da mevzuatımızda bilginin ve standartların çok sınırlı olduğunu söylemek isterim, zaten öneriler kısmında da var. Aynı zamanda, Maden Kurtarma Yarışması’nın Yürütme Kurulundayım,

ikincisi düzenlendi bu yıl, takip edilebildiyse eğer. Yani ülkemizde bir standartlaşma adına maden arama kurtarmanın ya da tahlisiyenin mevzuat kapsamında ya da standartları kapsamında düzenleme yapılması gerekiyor. Tahlisiye merkezini bu şekilde özetleyebilirim.

Diğer şeyimiz, yer altı sondajları. Aslında yer altındaki ana şeyimiz... Slaytın giriş kısmında söyledik, saha yer üstünde etüt ediliyor proje başlamadan önce. Daha sonra, projenin devamı süresince yer altı etütler çok çok önemli. Tabii, işletmemizin riskini de göz önünde bulundurarak bunu söyleyebilirim. Bizim 17 tane sondaj makinemiz var, yer altı sondaj makinemiz; bunlarla beraber yer altından kontrol sondajları yapıyoruz, metan drenaj sondajları yapıyoruz, su drenaj sondajları yapıyoruz, formasyon etüdü yapıyoruz ve enjeksiyon sondajları yapıyoruz. Bu konuda oldukça yetkin yaklaşık olarak 100 kişilik bir sondaj ekibimiz var, bunlar jeoloji mühendislerinin yönetiminde. Sunumda da gördünüz, ocağın üç boyutlu görünüşü, burada her bir noktayı öngörülenden çok daha fazla sondajla etüt ediyoruz. Sondajla ilgili zaten metan drenajını ve diğer kısımlarda bazı konuları özetleyeceğiz.

Diğer şeyimiz su atımı. Çünkü sunumun en başında da bahsetmiştik. Yer altı suyu sorunu olan işletmemizde hidrojeolojik etüt raporu önden tespit edildi, ona göre önlemler alındı. İşletmeye bir havuz altyapısı oluşturuldu, yaklaşık 3 bin metreküp bir yer altı havuzumuz var. Buna göre, ana yollarda 400 milimetrelilik atık su boru hattı oluşturuldu ki bu, dünya düzeyinde sayılı ocaklarda vardır. Yer altından 100 bin metre üzerinde sondaj yaptık, bunlar çeşitli amaçlarla; su, gaz, drenaj, hepsi dâhil. Burada kritik şey: Bizim bir su yönetim prosedürümüz var. Buna göre projenin başında 50 barlık su seviyelerimiz vardı, bunu prosedür gereği 6 barın altına indirdikten sonra biraz da yaklaşımları göz önüne alarak ilerliyorduk galerilere, şimdi daha düşük basınçlarda 1-2 barla da süreçleri yönetiyoruz.

Tabii ki bütün pompaların jeneratör gücü var. 13 megavatlık kurulu pompa gücümüz var ocakta. Bu kapsamda havalandırma kısmında da belirteceğim ama tamamını düşündüğümüzde işletmemizde yaklaşık 70 bin kişilik bir ilçeyi besleyebilecek kadar bir kurulu güç var yani bütün sistemlerin ayrı ayrı jeneratör güçleri var, güvenlik yatırımı olarak buradan da hiçbir tasarrufta bugüne kadar bulunulmadı. Yer altının su atımını 850 metreyi tek kademe atıyoruz, bu kapsamda güçlü pompalarımız var. Tabii ki buradaki ana şey bizim sahip olduklarımız değil, yer altına su birçok ocakta vardır, dünyada da bunun örnekleri var. Yer altı suyunun yönetiminde nelere dikkat edilmesi gerektiğini biz burada şöyle sunumda verdik. Birincisi, bir işletmenin ilk önce hidrojeolojik raporla yer altı su varlığını bilmesi gerekiyor, bu önden ziyade ilk yapılan şeyden sonra yer altında da bunu teyit etmesi gerekiyor. Yer üstü gözlem kuyuları, eğer su problemi teyit edildiyse yer üstünden büyük gözlem kuyuları açılması gerekiyor ki sizin yer altından yaptığımız faaliyetlerde o gözlem kuyularını sürekli izlemeniz gerekiyor, biz bunları sürekli izliyoruz yani yer üstündeki yani gözlem kuyularındaki su değişimi yer altındaki faaliyetlerimizi ne kadar etkiliyor, süreçleri ne kadar etkiliyor? Burada bir yönetim sistemimiz var, bu konuda yetkin arkadaşlarımız hatta bir on-line izleme sistemimiz var. Yer altında gözlem kuyularımız var yine debi ve gözlem yaptığımız. Ocak içinde ona göre bir boru altyapımız var, yine ocak içinde suyu... Saatte 400-500 metreküp civarında su atıyoruz altı yıldır ve ocak ortamına suyu verdiğimiz zaman taban kabarmaları olur, o yüzden suyu da ocakta yönetmeniz gerekiyor. Burada da yollarda düzenlemelerimiz var, bir yer altı su yönetim planımız var. En başta da bahsettiğimiz için pompalı gibi pompalar için ciddi bir jeneratör altyapımız var yani bunların olması gerekiyor aslında. Önümüzdeki dönem hani yer altı suyu yönetimiyle ilgili bir standardın Türkiye’de de olması gerekiyor bence ülkemizde, belli rehberlerin hazırlanması gerekiyor.

Havalandırma konusuna giriş yapıyoruz. Tabii ki havalandırma ocak havalandırması bu Komisyonunda da takip ettiğimiz kadarıyla çok tartışıldı. Havalandırma aslında bir basınç yönetimi, bir akışkanlığın mekanığı konusu. Bir yerde basınç farkı yarattığınız zaman bir hava akışı başlıyor ama

en başından bunun, havalandırmanın bütün yönleriyle doğru bir şekilde ölçülüp izlenmesi gerekiyor, en temel yani bir şeyi yönetebilmemiz için ölçmemiz gerekiyor. Burada havalandırma ile ilgili aslında tartıştığımız, burada tartışılan bütün konuların simüle edilebildiği yazılımlar var, bu birçok işletmenin altyapısında şu anda da mevcut yani ventsim yazılımı var, ductsim var, kurumların kendi yazılımları var. Burada tartışılan bütün konular simüle edilebilir yani fanın ters çevrilmesi, bir noktada yangın çıkarılması. Biz kendi işletmemize bu simülasyonların hepsini yapıyoruz, ne kadar zamanda neye neyin ulaşacağını mevcut hava hızına göre bilebiliyorsunuz zaten.

Portatif gaz ölçüm cihazları önemli çünkü ocakta sabit gaz izleme sistemleri her yeri yani sabit sistemleri kurduğunuzda bunlar hareket etmiyor, doğal olarak portatif gaz ölçüm cihazlarıyla da en uç noktada, en dip noktada her yeri ölçmemiz gerekiyor. Bu anlamda 175 adet portatif gaz ölçüm cihazımız var işletmemizde. Sabit gaz ölçüm cihazları, birçok şeyi tartışıldı yani belli bir şeyde sürekli ölçüm yapan, ölçtüğü veriyi yukarı gönderen yani yer üstü kontrol merkezine gönderen bir sistem. Tabii bu sistemlerin dünyada çeşitli üreticileri var, Trollex gibi değişik üreticileri var, her sistemin belli şeyleri var, artıları eksileri var ve sistemin belli çalışma kalibrasyon aralıkları var. Örnek veriyorum; işte çok sensör 60 derece sıcaklıktan sonra doğru veri göstermiyor. Bazı sensörler 6 bar basınca maruz kaldıktan sonra gösterdiği değer hatalı oluyor, hatalı değer gösterebiliyor. Bazen ani pikler sensörlerde görülebiliyor, deformasyon, üzerine sıvı gelmesi ve benzeri parametrelere göre, sonuçta ocak ortamı. Ama bütün bu sensör değişimlerinin grafikleri analiz edilip tutanaklarla kapatılması, o anın ne olduğunun önemli olan kayıt altına alınması çünkü gaz değerleri dünyanın her yerinde bu şekilde. Bir yerde bir değer anomali gördüğünüz zaman buna göre alacağımız önlemleri belirleyip almanız gerekiyor.

Bunun yanında, barometre, özellikle basıncın ölçülmesi önemli çünkü hava basınç farkı yönetimidir. Psikometre önemli özellikle termal konfor kısmına, önerileri kısmına bir sunumumuz olacak. Hani ocak ortamı çok sıcaktı, çok soğuktı, belli tartışmalar da oluyor. Termal konforla ilgili mevzuatımızda ciddi düzenlemeler yoktur yani bu konuda biraz eksiklik olduğunu düşünüyoruz. Ya, bazen düşük sıcaklıkta nem yüksekse rahatsız edebiliyor veya... Termal konforun standartlarının belirlendiği birçok dünya ülkesi var. Bizim de... Burada bunun en azından ülkemiz için bir standarda kavuşturulması gerekiyor.

Anemometre dediğimiz hava hızının ölçümü... Bu, önceki sunumlarda takip edebildiğimiz kadarıyla... Yani hava miktarını belirleyebilmemiz için hava hızını ölçüyorsunuz, hızını ölçtükten sonra kesite göre bir yorum yapıyorsunuz. Örnek veriyorum, daha önceki sunumlarda da bu tartışma konusu vardı: Hava hızı tek başına bir parametre değildir, kesite göre yorumlanması gerekir. 20 metrekare bir kesitten bahsediyorsanız, net havalandırma kesiti asla 20 metrekare değildir, daha düşüktür; 18'dir, 19'dur, ocak koşullarına göre değişir. Sadece hız üzerinden değerlendirme yapmak hatalıdır çünkü... İlerleyen slaytlarda ondan da bahsedeceğiz.

Basınç farkı ölçer önemli. Sıcaklık ölçüm sensörleri yine önemli. Bir de termal kameralar... Kömür madenciliğine özgü kömür yüzeylerindeki sıcaklığın analiz edilmesi gerekiyor, ölçülmesi, takip edilmesi gerekiyor. Havadaki birçok maden gibi biz de termal kamera kullanıyoruz. Termal kameranın özelliği kömür yüzeylerinde girdiğiniz sıcaklığa göre size canlı olarak hangi yüzeyin sıcak, hangi yüzeyin soğuk olduğunu veriyor, siz de belli bir yönetim parametresi belirlediğiniz zaman... Örnek veriyorum, 35 derece belirlediyseniz, 35 derecenin üzerinde kömür yüzeyinde bir sıcaklık aldıysanız ondan sonra soğutma yapıyorsunuz, uygulamalara başlıyorsunuz. Bu, bir yönetim planıyla ilgili bir süreç.

Havalandırmaya geldiğimiz zaman... Şimdi, birincisi, ocak gazları hani Komisyon kapsamında da yoğunlaşan şey metan gazı. Ocak ortamını aslında ölçtüğümüz gazların yanında ölçmediğimiz ya da mevzuatımızda da olmayan diğer gazlar da var. Metan gazı yani kömür madenlerinde metan,

oksijen, karbondioksit, monoksit, hidrojen sülfür, kükürt dioksit, etilen eten, propan butan pentan, ağır hidrokarbonlar, hafif hidrokarbonlar, asetilen ve hidrojen gibi gazlar da var. Tabii ki, sabit gaz ölçüm sensörleriyle bütün gazlar ölçülemiyor yani ölçülebilen metan, oksijen, karbondioksit, monoksit, hidrojen sülfür gibi gazlar ölçülüyor. Diğer gazların başka yöntemlerle analiz edilmesi gerekiyor, belli örneklemelerle. Mesela, örnek verecek olursak hidrojen sülfür sensörü mevzuatta zorunlu ama karbondioksit, kömür madencilği için biraz daha kritik ama mevzuatta zorunlu değil. Biz, kendi altyapımızda bunu kullanıyoruz ama karbondioksit/monoksit oranı en yakın, hani, oksidasyonu takip edeceğimiz bir parametredir.

Şimdi, havalandırma ile ilgili, bir işletmeyle ilgili yorum yapılabilmesi için ilk bilinmesi gereken iş, o işletmenin havalandırma projesindeki detayların ne olduğu çünkü havalandırmadaki her şey belli parametrelere göre belirlenir. Birincisi: Ocakta çalışan sayısına bakılır, yayılan gaz miktarı hesaplanır -bunların hepsinin akademik literatürdeki hesaplamaları var- oluşabilecek toz hesaplanır, kullanılacak patlayıcı maddeye göre çıkacak emisyonlar hesaplanır, monoray-kulikar gibi ekipmanların ortama verecekleri dizel monoksit yerleri ve benzeri hesaplanır. Daha sonra bütün bu... Yasal hava hızı limitleri de dikkate alınarak bir seviye belirlenir ve burada en üst olanlara göre bir havalandırma projesi yapılır. Yani havalandırma projesi dışında, bilinmeden bir havalandırma ile ilgili bir ocakta yorum yapmak son derece yanlış olabilir çünkü hava miktarı şöyledir, örnek verelim: Hava hızına göre 0,5 metre/saniye 20 metrekareyi bir kesite göndermenizle 1,5 göndermeniz çok farklı yani hava miktarları ve uygulanabilirlik yönünden farklılıkları var; sorular olursa biraz daha neticelendiririm. Bizim yönetmelikte hava hızı 0,5 metre/saniye minimum, maksimum 8 metre/saniye. 8,05 ile 8 aralığında öngörülüyor. Tabii, daha önceki Komisyon...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz hava hızı olarak neyi kabul ediyorsunuz? Yani sizin belirlediğiniz asgari 0,5 metre/saniye mi? Yoksa güvenli bir hava hızını kendinize asgari olarak belirlediniz mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim şöyle: Bizim hava hızı uygulamamız şu an 0,6 ile 0,85 aralığında değişiyor yani 0,55'ten 0,85'e kadar. Ama mevzuatımızda şöyle: Minimum limit 0,50'dir. Tabii ki, önceki Komisyon tutanaklarının tartışılan bir kısmı vardı, Kemal Hocanın sunumunda da vardı, o kısma çok yorum yapamıyorum ama bizim kendi referans aldığımız minimum 0,50 hava hızı. Ama bunun da özellikle altını çiziyorum, kesite göre yorumlanması gerekiyor. Dünyada farklı hava hızı uygulamaları var ama burada önemli olan madencilik, uygulama yöntemi ve kesit. Yoksa yanlış şeyler olabilir, yanlış bir yoruma gidebilir. Yasal gaz limitlerimiz mevzuatımızda belli, onunla ilgili bir şey yok, yasal gaz limitleri belli.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu hava hızında dünya standartları neler?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN - Farklı ülkelerin farklı kabulleri var. Hatta bazı ülkelerin kendi lejyoner kuralları var, havza havza uyguladıkları standartlar var. Mesela, Avustralya'da bir havzada 1 metre/saniyeyken hazırlıkta bile, başka bir yerde gidiyorsunuz başka bir standart olabiliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Desem ki sizin yasal mevzuatınızda asgari hava hızı 0,5 metre/saniye değil de 1 metre/saniye olsa bunun ne gibi bir zararı olur.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN - Şimdi, 1 metre/saniye... Neresi için söylediğimiz çok önemli. Örnek veriyorum, 20 metrekare için söylüyorsak, 20 metrekare bir kesit için, şöyle söyleyelim: 20 metrekare bir kesit için 1 metre/saniye dersanız 20 metreküp/saniye çıkar, 60'la çarparsanız 1.200 metreküp/dakika çıkar.

Siz 1.200 metreküp dakikayı göndermeniz için yüzde 75 hat verimi kabul ederseniz yaklaşık 1.600 metreküp hava çıkar, bunu iletirsiniz. Normalde hava hızı arttıkça içeride tabii, konsantrasyon düşer ama şöyle bir şey var, bütün bunlar ocağın yapısına göre belirlenmesi gerekiyor. Kırıklı ve çatlaklı fay zonlarının olduğu bir yerdeseniz bir balon gibi düşünün, burayı galeri gibi düşünün çatlaklar varsa bu içerideki pozitif basınç o çatlaklara dolacaktır. Daha sonra o çatlaklar da oksidasyona yol açabilecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama havayı da seyreletecek aynı zamanda.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN - Şimdi, örnek veriyorum, eğer bunu ayak bölgesine uyguluyorsak bir kesit var, bu kesitten geçemeyen göçükten geçip aksine metan oranını artıracaktır dönüş yollarınıza. Yani şimdi bu tamamen ocak havalandırma projesinde ocağın riski, ocağın yapısıyla ilgili. Bazen fazla hava da çok şey olmayabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, havanın azı çok zarar, çoğu da az zarar.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Bakanım, şöyle: Belli limitlerde olması gerekiyor ama çok daha var, bunun sınırının çizilmemesi ne kadar yani tamamen bir havalandırma projesiyle ilgili bir durum. Tamamen örneklemek için söylüyorum, bir galeriye 2 metre/saniye verebilmek Türkiye ocaklarında çok tartışmalı bir şey bence veya 1,5.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, biz bunun adını güvenli alan diye ben atıyorum “Bugün keyfim yerinde, 3 metreküp/saniye olsun.” diyebilir miyim?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN - Diyemeyiz. Şöyle, hava miktarının artırılması, var olan hava koşullarının değiştirilmesi bazı sıkıntılara yol açacaktır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun siz lütfen.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Deniz Beyin sorusuna cevap vermek istiyorum.

Dünyada genel uygulama 0,3’tür Sayın Vekilim. Yani genel uygulama Avustralya dâhil yani dünyanın en büyük kömür üreticileri genel uygulama 0,3’tür.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Çok düşük değil mi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ Değil efendim, tali havalandırmayı düşürürseniz... Şöyle söyleyeyim: Çok büyük kesitlerde tali havalandırmayı sağlayabilmek o kadar kolay değil. O nedenle sanıyorum 0,3’tür.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, Hocam, siz bir söz istediniz mi?

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben, Ergin Bey’e soru soracaktım. Şimdi, bu hava hızını belirlerken -benim bilebildiğim kadarıyla- birçok kriter var. Metan konsantrasyonunu düşürürken aynı zamanda gereğinden fazla miktarda hava verdiğimizde kömürünün kuluçka süresine bağlı olarak kendiliğinden yanma sürecini de alevlendirebiliyoruz. Yani az önce Ergin Bey’in bahsettiği her işletmenin ya da her hazanın kendine has özellikleri vardır. Bu özellikler arasında öyle bir optimum değer yakalamalısınız ki metanı seyreltip aynı zamanda da kömürün kendiliğinden yanmasına, göçük arkasındaki hava dolaşımının ocağı olumsuz yönde etkilemesine izin vermeyecek bir değer belirlememiz lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Orada bir tehdit oluşuyor yani.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Tabii, yani fazla hava verirse bu fazla hava “göçük” dediğimiz arka bölümde özellikle göçertmeli sistemle çalışan ocaklarda çok da az olsa bir miktar kömür kalır. Göçük içerisinde bu havayı dolaştırdığımızda, kömürün kendiliğinden yanması için gerekli kuluçka süresi de göz önüne alınarak o göçük içerisindeki kömürün kendiliğinden yanma mekanizmasını harekete geçiririz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne olur kendiliğinden yanarsa?

KANİ BEKO (İzmir) – Risk yaratır.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Risk şudur: Kendiliğinden yanarsa ocağın havasına monoksit girer. Hiç ihtiyacımız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ölümlü kazaya sebep olan bir örnek var mı, en son, bildiğiniz?

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Şu anda hatırladığım yok ama ramak kala olaylar var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok... Ama eğer havalandırma hızı asgaride tutulur da belirli bir hıza ulaştırılmaz, metan gazı birikmesi olursa Amasra’daki patlama olur. Yani kıyaslamayı yaparken...

Sayın Başkanım, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi şöyle: Şu ana kadar dikkatle dinledim ancak iyi ki çalışarak gelmişiz; bakın, gerçekten iyi ki de mühendisim, öyle söyleyeyim. Bu hava hızıyla ilgili söylediğiniz şeyler, maalesef, şu Komisyonda ekstra maliyet mi doğuruyor da böyle söylüyorsunuz veya...

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Yok, yok, hiç öyle bir şey yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İsim vermeyeyim, böyle bir bölge temsili gibi olmasın. Şöyle ki, sormuşlar, demişler ki birisine: “Üçgenin iç açılarının toplamı kaçtır?” diye, o da demiş ki: “Üçgenine göre değişir.” Değişmez yani o kadar da değil; 0,3’e de indirdiniz hava hızını; “0,1” olsun, olmaz. Şimdi, kurduğunuz altyapı hava hızını artırmaya uygun olmayabilir ama bu bilimsel bir zorlamaya dönüşmemeli. Bu konuda, havalandırma ile ilgili buraya uzman geldi, bu konu burada konuşuldu sizden önce kaç toplantıda. Dolayısıyla, mevzuat zaten 0,5’i asgari olarak tanımladıysa “Metan gazı yoğunluklu yerlerde 0,5 yeterlidir.” demek mühendislik tekniğine uygun değil. Arabada 100 kilometre hızla giderken 220’ye çıkıyorsunuz ama ilave bir tedbir almıyorsunuz yani emniyet kemerini takmıyorsunuz, başka bir şey yapmıyorsunuz... Hayır, yapmanız gerekiyor.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Deniz Bey, bir şey sorabilir miyim size?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolayısıyla, bakın, burada bilirkişi raporunda -şuradan hemen size okuyayım- söylüyor, diyor ki: “Metan tabakalaşmasını önlemek için hava hızının minimum 1 ile 1,5 metre/saniye arasında olması gerekmektedir.” Kaldı ki benim de Almanya’daki uzmanlarla ve Türk uzmanlarla -dünya çapında- yaptığım görüşmelerde hava hızının değil bu rakamlar, çok daha üzerinde olabileceği ifade ediliyor. Belki ülkeden ülkeye değişebilir, jeolojik yapıya göre tabii ki değişebilir ama sizin buradaki ifadenizde, inmesini normalleştirerek 0,5’in bile altına inebileceğini ve sanki inmesinin o hava hızının artmasından daha iyi bir yol olduğu gibi bir noktaya işi taşımanızı... Ben, Araştırma Komisyonunun oluşturacağı tavsiyelerin eğer sizin söylediğiniz gibi olursa tehlikeli bir noktaya gidebileceğini düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama Deniz Bey, Hocamız şimdi bu dinamik sürecin bir başka bilimsel yönünden bahsetti.

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Sayın Başkanım, ben öyle 0,5 falan gibi bir rakam söylemedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz demediniz.

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Deniz Bey herhâlde benim söylediğimi anlamadı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben toplamda söylüyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Ben de şöyle bir cevap vermek isterim...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika Ergin Bey, Hocam...

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY - Şunu söyledim size: Hava hızı öyle bir seviyede ayarlanmalı ki metanın konsantrasyonunu düşürmeli ama bir diğer risk etmeni olan kömürün kendiliğinden yanma mekanizmasını da ortaya koymamalı. Bu çok açık ve Türkçe bir şey.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bilimsel bir şey bu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, şunu söylüyorum ben: Kömürün yanmasının, oksidasyon olmasının yaratabileceği problemler var ve onun hayati önem arz eden belirli bir bölümü var; havalandırma hızının düşük kalmasıyla birlikte, metan birikmesi nedeniyle yaratacağı grizu patlamasının doğuracağı, telafisi mümkün olmayan durumlar var. İfade etmeye çalıştığım şey, aradaki fark bu. Bakın, galerileri açık bırakırsınız, işçi noksanınız vardır, yine kömür içten içe yanma yapar, oksidasyona yol açar. Sayıştay raporlarının bugüne kadarki ortak bulgusu ve ifadesi, TTK’de eksik işçi çalıştırılması ve galerilerin açık kalması nedeniyle oksidasyon olduğuyla ilgilidir aynı zamanda ama bu oksidasyon tek başına hava hızının yüksek olmasından kaynaklanmamaktadır TTK’de. O yüzden, onun parametreleri daha çeşitli yani oksidasyona yol açan... Ama şunu söyleyebilmemiz gerekiyor burada bir sonuç çıkarmak için: “Acaba TTK’de Amasra’da veya diğer müesseselerde hava hızının asgari 0,5 olarak değil de daha yüksek, daha makul, metan gazı yoğun olan bu bölgelerde kendi yapılarına uygun olarak daha yüksek bir değerde mi seçilmesi gerekir?”i sormamız gerekiyor. Çünkü buraya gelen Profesör Kemal Barış Hoca da bu konunun uzmanıydı, ben onun mutlaka tekrar gelmesi gerektiğini -Sayın Hocamız da zaten gelirler- birlikte bu konunun değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum ve Amasra Müessesesi başta olmak üzere, TTK’ye bağlı diğer 4 müessesede de havalandırma planı üzerinde bir çalışma yapılmalı, varsa bir eksiklik giderilmeli, varsa alınması gereken ilave tedbir yapılmalı, bizim önümüze konmalı ve biz buradaki senaryoları onlara sormalıyız. “Bakın, bir metan gazı birikmesi olursa şu arında, şu kotta bu hava hızınız yeterli mi?” diye sormalı, bunu garanti altına almalıyız diye düşünüyorum.

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Bu, raporumuzun önemli başlıklarından birisi olacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O yüzden tartışma bugüne has değil, sizlere has değil, bizim tartıştığımız bir konu. Sizin söylediğiniz her fikir tez-antitez-sentez’i yaratacaktır. O bakımdan, bir doğruyu net çıkaramayabiliriz ama zenginleştirelim, konuşalım diye söylüyorum.

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Ben sadece katkı olması açısından söz istedim Sayın Başkanım. Ben mühendisim, aynı zamanda öğretim üyesiyim. Benim görevlerimden bir tanesi de mesleki anlamda halkı ve insanları doğru bilgilendirmek, o yüzden doğru bildiğim şeyi söyledim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kemal Barış Hocanın da öyle.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Kemal Barış Hocanın da farklı bir şey söyleyeceğini sanmıyorum. Bırakın hocayı, bir maden mühendisi aynı şeyi söyleyecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Okudunuz mu tutanaklardan ne söylediğini?

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Okudum.

Bakın, ben şunu söylemedim size: 0,5 minimum olsun, maksimum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz rakamdan bahsetmediniz.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben mühendis olarak bütün opsiyonları düşünerek hareket etmek zorundayım işçiyi düşünmek istiyorsam. Ve şuna da katılmıyorum: Bir metanın oluşturacağı risk ile kendiliğinden yanma sonucu oluşacak monoksit baskının oluşturacağı riski ben birbirinden ayrı, birbirinden farklı, aşağı yukarı diye değerlendirmem.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İstatistiklere bakıyoruz, ölümlü kaza istatistiklerine.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben sonuca bakıyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burası facia sonrası kurulan bir Komisyon.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Benim için 1 işçi de etkilense aynı, 10 işçi de etkilense aynı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, böyle bir bakış açısı olabilir mi?

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Benim amacım etkilenmeyi önlemek.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani 42 işçi de hayatını kaybetse, 150 işçi de hayatını kaybetse aynı olur mu?

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Deniz Bey, teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, bunu, konuyu teknik açıdan...

Siz devam edin Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sunumu ben yaptığım için konuyla ilgili ben de bir şey söylemek isterim. Zaten sunuda verdiğimiz ilk şey; havalandırma sistemi, tasarımı, yayılan gaz miktarı ana parametrelerden bir tanesi. Yani bütün bu limitler göz önüne alınarak bir ocağın havalanma ihtiyacının belirlenmesi gerekiyor. Hani şu değer, bu değer diye bir sınır belirtmedik, sadece orada yayılan gaz miktarı ve bütün parametreleri seçip onların hepsini tolere edecek bir miktar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Kesit bile fark ettirir.” dediniz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Aynen, her şeye göre değişir ama şunu da belirtmek isterim: Kendiliğinden yanma, eğer önüne geçilemezse bu da normal bir yanmaya döner. Monoksit gazının da patlayıcı bir gaz olduğunu unutmamak gerekir. Yani kendiliğinden yanma... İkisi de patlayıcı ortamı oluşturan bir husustur. Hatta şunu da söylemek isterim: Sadece metana göre bir değerlendirme yapmak değil, mesela hidrojen gazı da yanıcı ve patlayıcı bir gaz, ocaklarımızda hidrojen gazı da var ve hidrojen gazının oranı daha düşük. Propan da patlayıcı bir gaz. Yani tek bir nokta...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hidrojen sülfür de zehirli bir gaz ama neticesinde hidrojen sülfürden hayatını kaybeden madenci sayısı ile grizu patlamasıyla hayatını kaybeden madenci sayısının arasında dağlar taşlar kadar fark var. Yani o noktadan hareketle söylüyoruz, yoksa hepsi önemli.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Tabii, katılıyorum, yalnız şöyle de bir şey var Sayın Vekilim: Kendinden kızışma olan bir yerde metan da vardır ve eğer ki açık aleve dönerse orada metan infilak edebilir, bu da metanın patlama nedenlerinden birisi olabilir yani senaryo olarak o da mümkündür. Söylemeye çalıştığım aslında bir limitti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mümkün de ben Türkiye’de gerçekleşen gerçek patlama nedenleriyle ilgili veriye dayanarak konuşuyorum yoksa, tabii, senaryoya parametresel olarak bir katkı sağlayabilir ama özü, metanın birikip grizunun patlaması bir ateşleyici vasıtasıyla.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim, şöyle söyleyebilirim: Aslında, aynı noktada, aynı şeyleri söylüyoruz. Ben uluslararası yaşanmış kazaları da örnekleyerek aynı sonucu özetliyorum. Bizim burada söylemeye çalıştığımız, ocak havalandırma projesinde yayılan gaz miktarı hesaba katılır, bir hava değeri belirlenir. Burada “Hava hızı şu değer, bu değer.” demek değil, mevzuatındaki limit değeri burada verdik. Katkı anlamında söylenen şey de şuydu: Avrupa’da ve dünya şeyinde bu 0,3 olan yerler de vardı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2,5 metre/saniye olan yer de var.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Var, mümkündür.

Bakın, ilk madde, 2’nci madde; yayılan gaz miktarı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, ben burada şöyle bir pazarlığın yapılacağını düşünmüyorum: “Hesap ettik, 2,2 metreküp çıktı; neyse ya, biz 1,5 yapalım da az para harcayalım.” Böyle bir pazarlık yapılmıyordur çünkü özel veya kamu, işletmesini korumak için bile bunu böyle yapmaz anlamında dedim.

Evet, siz devam edin Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim Deniz Bey’e katkı olsun diye?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Şimdi, konu biraz şey yaptı. Şöyle bir şey var: Aslında, havza madenciliğinden kastımız biraz da bu. Havza madenciliği sadece ruhsatın birleştirilmesi değil, oradaki özelliklerin ortaya konulup her havzanın değerlerinin ortaya çıkması.

Şimdi -dediği çok doğru- TTK’deki bir hava hızıyla Soma havzasındaki bir hava hızının aynı olmaması lazım. Niye? Dinamikler farklı. Oradaki metan gazı içeriği, havalandırılacak olan galeri boyları, kesitleri farklı. “Oradaki hava hızı budur, bu gidip Soma’da da uygulanır.” olmaması lazım. Kurulacak bir komisyonun, bir komitenin, profesyonel bir ekibin -bunun içerisinde herkes olacak- her havzayı etüt edip, var olan olaylar üzerine gidip bunun üzerine net veriler koyması lazım. Ya, şunun olmaması lazım, bizim mevzuatımızda şu var: “Yeteri kadar sensör.” Yeteri kadar sensörden kastınız ne? “Yeteri mesafede sensör.” Yeteri mesafede sensör ne? 50 metrede bir; bitti. Koymuyor mu? İhlal. Bunu koymak lazım; bu da saha dinamiklerini tek tek ortaya koymak lazım ki net bir şekilde ortaya çıksın.

Ben sadece bunu söyleyecektim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edelim, belli bir sunum hızına ilerleyelim.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Şimdi, ocak ana havalandırması parametrelerinin... Bir kere ocağın havalandırma projesi yine temel konu, daha sonra ana fanın yani ocağı havalandıran fanın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pardon...

Başkanım, siz söz istiyordunuz herhâlde...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Devam etsin de ben sonra konuşacağım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de istiyordum ama birazdan söz alabilirim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, peki efendim.

Buyurun Ergin Bey.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ
ERGİN KAHRAMAN – Ocağın havalanması yani fanın birçok parametresi önemli. Çalışma parametrelerinin bilinmesi, takip edilmesi önemli, yedek fan önemli, bu fan durduğunda ikinci enerji kaynağı olması önemli -jeneratörü- fanların uzaktan izlenmesi önemli, fanların birçok parametresinin de izlenmesi gerekiyor.

Burada, ilave bizim buraya katkı yapacağımız... Buraya kadar birçok işletme bizimle aynı şeyi düşünüyordu. Doğal havalandırma etkisinin de izlenmesi yani atmosferik basıncın ölçülmesi gerekiyor. Atmosferik basıncın şöyle bir etkisi var: Sonuçta ana fan bir basınç farkı yaratarak ocağa hava gönderiyor ya da ocaktaki havayı çekiyor. Eğer atmosfer basıncı düşerse fanın yaratacağı, ocaktaki basınç da düşecektir. Bu, ocaktaki bütün faaliyetler aynı olsa dahi gazlılığı etkileyecektir. Dünyada bunun ciddi takip edildiği yerler var, biz de kendi sahamızda böyle bir sistem kurduk, iki yıldır da takip ediyoruz, bazı verilere ulaştık. Örnek vereceğim, bakın, sunuya da ekledim, belli dönemlerde biz bunları yaşadık yani ocaktaki her şey aynı ama atmosferik basınçta 3 milibarlık, 4 milibarlık bir düşüş olduğunda ocaktaki gazlılık durumu artıyor. Buna Avustralya'daki kaynaklardan da ulaşılabilir yani şöyle söyleyeyim size...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok önemli bir konu bu arkadaşlar, çok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 14 Ekimde de böyle bir atmosferik basınç durumu oldu mu? Ölçülebiliyor mu atmosferik basınç?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz aynı şeyi TTK'ye soruyoruz şu anda.

Kazaların ilkbahar ve sonbaharda sıklaşması, istatistiklerde böyle görünmesi bize farklı bir şey daha sunuyor yani bu konunun TTK tarafından bize uygun zamanda aktarılmasını istiyoruz arkadaşlar, mutlaka ölçümleri vardır.

Ölçümünüz var mı?

Size söz veriyoruz, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Biz barometreyle gaz izleme... O gün hava basıncı 1.006 bar ile 1.004 arasında azalarak 1.006 bardan başlıyor, 0,8'den, 1.004 bara kadar inen bir süreci var Sayın Başkanım; baktık o gün de.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Olağan mı Sayın Genel Müdür Yardımcım?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Oradaki değer genel limitlere göre yani 1.014-1.010, o banda göre biraz daha aşağıda bir değer.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, bar değişimine göre havalandırma planında, sizin simülasyonunuzda değişiklik yapma gibi bir şeyiniz var mı? Önceden planladığınız bir...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yani o tür şeylerde gazlar daha dikkatli bir şekilde takip edilir. Genel uygulamamız bu şekilde.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Yani ben burada şunu söyleyebilirim: Dünyada genel olarak 960 ila 1.040 milibar arasında basınçlar değişir. Yaklaşık 80 milibarlık bir değişimdir bu ve yaklaşık 8 kilo paskala denk gelir. 8 kilo paskal da ocakta yani ana fanların yarattığı depresyon farkından yüksek bir etkidir ve tabii ki her madenin bulunduğu bölgelere göre bu uzun dönem izlenip bir işaretçi parametre olarak referans alınabilir. Her şey buna bağlanamaz ama bu bir etki olabilir veya önümüzdeki dönemde maden ocaklarında bunun izlenmesinin fayda yaratacağını düşünüyoruz. Mesela, biz kendi yapımızda basınçların düşük olduğu günlerde bazı şeyleri erteleyebiliyoruz ya da bazı yönetim planlarımızı ona göre yapıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Basıncı neyle ölçüyorsunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Atmosferik basıncın ölçüm ekipmanlarını en başta slaytta vermiştim, tekrar önerim. Yer üstü basınç ölçerimiz var, yer altında da var. Bu basınç sensörleriyle ölçüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz de mi aynı şekilde ölçüyorsunuz Sayın Genel Müdür Yardımcım? Yer altı ve yer üstü basınç ölçer cihazlarla mı ölçüyorsunuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Normal barometrelerle takip ediliyor bizde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç barometre var? Yani yer üstü, yer altı arasındaki farkı ölçerek mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok, o gaz izleme servislerinde bulunan barometrelerle takip ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizde de mi gaz izleme servisinde?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Bizim de gaz izleme sisteminde barometremiz var, yer üstünü ölçüyoruz. İlave olarak tabii ki yer üstünün ölçümü esasına yorum yapabilmek için yeterli. Bizim ilave yer altında sensörümüz var, başka bir şeyi ölçebilmek için. Ocak içi basınç dengesini ölçebilmek için sensörlerimiz var. Burada sunuda ben sadece...

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Başkanım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika...

Nevzat Bey...

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Sayın Başkan, şimdi, bir bilgi vermek istiyorum. Biz de ani basınç düşüşleri Meteoroloji tarafından kuruma yazılı olarak bildirilir. Bunlar bizim iş güvenliği müdürlüklerine, iş güvenliği servislerine, müesseselere gelir “Şu tarihte, şu saatler arasında ani basınç düşüşü beklenmektedir.” diye. Kurum ile Meteoroloji Müdürlüğü arasında bu konuda geçmişten gelen bir iletişim var. Bunlar yazılı olarak gelir ve iş güvenliği birimleri bu süreç içinde daha dikkatli olur gaz takibi açısından.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne olur mesela? İşletmeyi durdurduğu zaman olmuş mudur çok ani basınç?

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ– Hayır, bu basınç düşümü nedeniyle işletmede üretimin bugüne kadar durduğunu ben bilmiyorum ama burada şöyle bir etkisi var bu ani basınç düşümünün, onu söyleyeyim: Tavan boşluklarında ya da ayak arkasında serbest hâlde bekleyen, durgun olarak bekleyen gazlar bu basınç düşümüyle birlikte hava yollarına...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çıkarlar.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – ...doğru hareket eder, çalışma alanlarına doğru hareket eder, gaz miktarında bir miktar oynamaya, yükselmeye yol açar. Bu, hiçbir zaman böyle çok pik değerlere ulaşmaz, patlama limitlerine ulaşmaz ama şöyle düşünün: Eğer yüzde 2'ler, yüzde 1,5'ler civarında zaten yüksek bir seyriniz varsa onda, işte, binde 2'lik, binde 3'lük, binde 5'lik maksimum bir artış yapabilir; sınırda. Ama siz zaten binde 5'lerde çalışıyorsanız, binde 6'larla çalışıyorsanız burada çok küçük bir kıpırdama olur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Ergin Bey...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Ben burada ocak gazlarına ilave olarak özellikle ocaktaki dizel ekipmanlar, monoray ve benzeri ekipmanlar da olduğu için NOx ölçümlerinin de -slaytımızda “ve benzeri” diye geçmiş- yapılması gerekiyor ve bu konuda da biraz daha mevzuatımızda azot dioksitlerin ya da NOx'lerin ölçümüyle ilgili yine eksikliklerin mevcut olduğunu belirtmek isterim.

Şimdi, bizim ocak havalandırmayı Ventsim'de üç boyutlu olarak görebiliyorsunuz. Burada yani şöyle bir şey, hava çıkışı ocağımızda 2 temiz hava yolu, 1 kirli hava yolu olacak şekilde projelendirildi. Kırmızıyla gösterilen havalanma kuyusunda herhangi bir giriş, insan nakliyatımız yoktur. Bunun yanında, 2 tane ayrı, birbirinden bağımsız temiz hava yolumuz var. Burada da görüyorsunuz, her panolar birbirinden bağımsız şekilde temiz hava yollarıyla ayrılmış durumda. Burada ocağın birçok şeyini Ventsim'de modelleyerek farklı acil durum senaryolarının önceden kendimiz tatbikini yapabiliyoruz. Bu genel havalandırma planımızı koyduk; sorular olursa detaylandırırız. Aslında burada tali havalandırma ile ilgili... Tali havalandırma, ocak ana havasıyla havalanmayan galerilerin havalandırılması. Burada kritiklerden birincisi, ocakta hava yönlendirmede kullanılan hava kapıları yani ocakta hava kapısı kullanmak her ocakta neredeyse ihtiyaç, zorunlu bir ihtiyaç, bu kullanılıyor. Biz, ana yoldaki hava kapılarımızı pnömatisle sistemle, basınç sensörleri ve kameralarla yer üstünden izliyoruz çünkü hava kapısı açıldığında, örnek veriyorum x panosunda ana yoldaki hava kapınız açıldığında, o hava kollarının geçtiği yerlerdeki hava miktarı anında düşebilir ve bu gazla ani artışlara yol açabilir. Hava kapılarının izlenmesinin yine mevzuata girmesi gerektiğini düşünüyoruz, önemli bir parametre. Tali fanları, yedekleri olacak şekilde -sunumda da görüyorsunuz- ve bunların da bütün parametreleri izlenecek şekilde bir sistem kurduk. Bunların izlemesini yapıyoruz.

Şimdi, kendinden yanma konusu aslında...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pardon, konu başlığı değişeceği için Cemal Bey, sizin bu konuda havalandırma ile ilgili veya geriye dönük...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Hayır, benim genel bir sorum olacak yani kestirmeden genel bir soru sorayım dedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Şimdi, anladığım kadarıyla işletmenizin teknolojik donanımı çok yüksek, anlattığınız bütün programlar sizin işletmenizde uygulanıyor eğitim programları da dâhil olmak üzere. Bütün bu programlara rağmen ocağınızda kaza riski var mıdır? Varsa ne kadardır yani?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Güzel bir soru.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Çünkü “Yüzde 100 önlenebilir.” diye daha önceki sunumlarda gerek bilim insanlarından gerekse bazı şeylerden işittiğimiz şeyler var ama bildiğimiz kadarıyla madencilikte her türlü tedbire rağmen “Öyle de bir kaza riski vardır.” tanımlaması var. Bu konuda sizin fikrinizi öğrenmek istiyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Yani şöyle: Bizde esas olan, var olan madenciliğin tehlikelerine ve risklerine göre sizin bir risk yönetim stratejisi belirlemeniz. Dünyadaki bütün uygulamalar bu şekilde. Kaza olmayacak şekilde bütün çalışmaları ona göre organize etmemiz ama risk olarak hani bir uçak düşüyorsa, bir gemi batabiliyorsa... Yani olmasını hiç istemeyiz, kesinlikle sektör... Dünyanın neresinde olursa olsun maden kazaları sıkıntılı şeylerdir yani çok fazla insan olduğu için, kapalı bir hava devresi olduğu için.

“Bütün önlemler alınsa dahi olur mu, olamaz mı?” Bu, herkese göre değişen bir yorumdur. Şöyle bakıyorum ben: Vicdani olarak alınabilecek bütün altyapı, güvenlik donanımı ve bunları alıp sürdürülebilir bir şekilde süreci yönetmek gerekiyor. Hani net olarak verebileceğim en temel cevap bu.

Serkan Bey, siz cevaplamak ister misiniz?

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Yani buna rağmen olur mu kazalar?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yani şöyle Sayın Vekilim: Şimdi, yüzde 100 önlenebilirlik konusunda, burada oturalım herkesten bir fikir çıkar. Şimdi, bu kadar teknolojik altyapıya rağmen hâlâ biz kendimizi eksik buluyoruz. Mesela, diyorum ya biz otomasyon sistemi kurmaya çalışıyoruz bir yazılımla, bizim görmediğimiz 2.500 tane veri var Sayın Vekilim. Gaz analizini her dakika yapamazsınız. Elimizde bir gaz analiz cihazı var. Biz kendinden yanmayı çok çok önceden görmeye çalışıyoruz. Ne yapıyoruz? Oradaki asetilen, etilen, etan gibi gazlara bakıyoruz. Normalde siz hiçbir şekilde monoksit okumazsınız fakat bu gazın belli bir değeri vardır. O değeri yakaladınız “Evet, burada 50-60 derece, 100 derece sıcaklık var, arkadan monoksit gelecek.” diyebilirsiniz. Şimdi, bunu yakalayamazsanız, bu veriyi alamazsanız risk yine ortadadır. Teknoloji neye imkân veriyorsa yapmaya çalışıyoruz. Şimdi, biz mesela burada, havzada şöyle bir şey yapıyoruz: Birbirini denetleme. Ben her şeyi görebilme şansına sahip değilim, iş körlüğü de olabilir, işi de göremeyebilirim, “Girdiğim her şeyi çok iyi yapıyorum.” desem zaten böyle bir ekibi kurma gereği olmaz. Onu da bıraktık “Birbirimizi denetleyelim.” diyoruz. İşte, Gökalp Bey, siz gelin bizi denetleyin veya ne bileyim Vekilim siz gelin bir denetleyin, bir gözle bakın yani yüzde 100 olur mu...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Genel Müdür, ben bütün bunları anladım yani siz bazı şeyleri tartışırken, sunumunuzda konuyu da ayrıntılı, detaylı bir şekilde inceledim. Benim sorduğum soru çok net “Sizde veya başka bir yerde...” Öyle sorayım ben, şimdi direkt “siz” deyince tabii ki böyle bir fikir oluşmuş olabilir.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yok, yok, o konuda şeyimiz yok yani açık, net söyleriz biz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Başka bir yerde, bütün bu önlemlere rağmen bir ocakta kaza riski var mıdır? Bütün...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Vardır yani bence vardır. “Yok, onu yüzde 100 önledim.” diyen biraz –nasıl diyeyim- ütöpik bir görüş atar ortaya.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bilime “ütopik” diyen bir anlayış...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Anlayış değil, bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, size söz...

Sorunuz varsa Serpil Hanım’a vereceğiz sözü.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, siz şimdi öyle bir şey diyorsunuz ki...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Genel Müdürüm, bir dakika...

Serpil Hanım, biraz önce geriye dönük bir söz istemiştiniz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Ben sorunun cevabını bir alayım da, ondan sonra istediğimize söz verirsiniz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, minimize edilebilir ama ben diyorum size: Bunu yüzde 100 engelleme şansı yok bence.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Minimize edin.

Ben de jeoloji mühendisiyim yani minimize edilebileceği tabii ki mümkündür, zaten bu teknolojik gelişmelerle, eğitim sistemiyle mümkündür ama işte, bazı bilim insanları veya farklı görüşler tarafından tüm bu teknolojik eğitimden sonra kazaların yüzde 100 önlenebileceği de burada ifade edildi, dinledik. Ben sizden öğrenmek istedim. Gördüğüm kadarıyla bütün teknolojik yapılanmanız var, eğitim sisteminizi uyguluyorsunuz ve yedek tedbirlerle ocağı destekliyorsunuz, havalandırma sisteminiz mükemmel, ölçümler saatinde, zamanında, belli bir şekilde yapılıyor. Bütün bunlara rağmen, mümkün müdür diye sordum, merak ettim yani.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bence mümkün değil yani benim anlatmaya çalıştığım o.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Kaza yüzde 100 önlenebilir mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yüzde 100 önlenemez. Şöyle diyeyim size: Türkiye’de şu anda... Bizim kendi açımızdan söyleyeyim -en basit- 3 bin çalışınız biz; 1.330’umuz ilkokul mezunu ve ilkokul terkiz. Bu insanları eğitmek için yazılı doküman veremezsiniz, görsel ve şey... Yani anlatmaya çalıştığım şu...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Anladım ben.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biz bunları dinlemek zorunda değiliz Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, size...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Açıklanan şey, gerekçe...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Dinlemezseniz çıkın dışarı, dinlemezseniz çıkın; siz bana öyle diyordunuz, siz de çıkabilirsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gerekçe, sorunun cevabı sorudan daha beter; ben ne diyeyim şimdi size.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Serpil Hanım, biz gerçekleri konuşuyoruz, kimsenin gözünü boyamıyoruz. Bunu yüzde 100 yapabilen varsa hiç sıkıntı yok, biz bunu her türlü tartışabiliriz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz kendi çıkarlarınızı realize ediyorsunuz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sizin baskınıza maruz kalıp...

Biz yarım saat yorum yapıp soru sormuyoruz yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu insanların eğitimsiz olması zaten sorun.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Biz de bunu düzeltmeye çalışıyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O hâlde, teşekkür ediyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, işte, o yüzden...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bir dakika..

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Anlatmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pardon, affedersiniz...

Buyurun.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Genel Müdür, ben şunu sormak istedim: Yani siz cevaplarını verdiniz de tabii, birilerinin hoşuna gitmeyebilir; biz soru soruyoruz, yorum da yapmıyoruz burada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Amasra’yla ilgili değerlendirmeler olacak mı Sayın Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Daha önceki ifadelerden yola çıkarak bunları soruyoruz. Yüzde 100 önlenme noktasında... Şimdi, bizim ehliyetimiz var; yirmi yıllık şoförüz, uzun yol tecrübemiz, her şeyimiz var ama uyuyoruz, belli sıkıntılar oluyor. Bunlardan kaynaklanan eksikliklerden, insan hatalarından da kazaların olması mümkün müdür maden ocaklarında?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – İnsan hatalarından olabilir.

Bir ikincisi, yer altında bilmediğiniz birçok veriyle uğraşıyorsunuz. Ne kadar sondaj da yapsanız, ne kadar bu verilerle teknolojinin getirmiş olduğu sismik kontroller veya –ne bileyim- radarla kontrol de yapsanız bazı şeyleri göremiyorsunuz yapı içerisinde veya yapının kendi içerisindeki tektonik hareketlerden... Dünya sürekli oluşuyor. Soma bölgesi 3’üncü jeolojik dönemde oluşmuştur, siz jeoloji mühendisisiniz, daha iyi bilirsiniz; orası hâlâ taze, oluşumunu devam ettiren bir saha. TTK çok çok eskidir, oluşumunu bitirmiştir ama orada hapsolmuş birçok hazne var. Bu hazneleri görmek, oradan nelerin gelebileceğini görmek mümkün olduğu zaman bu riskler daha da azalır.

Şimdi, burada benim az önce dediğim, tenkit edildiğim “Risk yok mudur? Yüzde 100 kapatılabilir mi?” Bence değil; ha, olabilmesi için gerekli veriler neyse onları tartışalım, bunları yaptığımızda yüzde 100 olmuyorsa o zaman başka bir şeyi sorgulayalım. Bilmiyorum, biz de isteriz bu iş tamamen, yüzde 100 risksiz olsun, kaza olmasın. Şimdi, diyorsunuz ya: “Yirmi yıllık ehliyetim var, araba kullanıyorum.” ama karşı taraftakinin kontrolü sizde değil, böyle bir şey var. Uçakla uçuyorsunuz, müthiş teknolojik ama hava koşulları sizde değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, çok özür dilerim...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sırayla söz vereceğim, Cemal Bey’den sonra.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yoksa tartışma çok uzayacak, şöyle...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Deniz Bey, siz uzatıyorsunuz, bakın, ben araya girmiyorum; beni tahrik etmeyin yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz zaten sordunuz aynısını.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Devam ediyor bakın, aynı soru değil yani. Ben de devam devam edeyim müsaade ederseniz biraz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, edin canım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Genelde söyleyeceğim bu yani bunun yüzde yüz olamayacağını ben...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Şimdi, havzalaşmadan söz ettiniz. A havzasındaki veya A noktasındaki ocakta alınacak tedbirler ile B noktasındaki ocakların tedbiri aynı mıdır? Yani aynı mı olması gerekir? Bir standart var mıdır o konuda?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Burada ortak olan şeyler vardır, ortak kurallar vardır ama az önce dediğim gibi havzaya has belirlenip, tespit edilip ortaya konulması gereken değerler var. Bu şekilde olması lazım, görüşüm bu. Standartlar var, tabii ki standartlar var. Biz genelde Avustralya’yı örnek alıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Linyitte daha farklı...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Linyitte şöyle bir şey...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İkisi birbirinden farklı değil mi yani linyitte alınması gerekenler ile taş...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bakın, Sayın Vekilim, şöyle bir şey var: Şimdi tabii ki linyitteki farklıdır ama linyitte metan da var, bizim olduğumuz yerde metan da var, bizim metanı da linyitin getirmiş olduğu eksileri de değerlendirip çalışmamız gerekiyor. Onun için ne oluyor? Karma bir yapı oluşmuş oluyor yani evet, TTK’deki metanla ilgili alınacak önlemlerin belki bir kısmını ben de almak zorundayım. Kendiliğinden yanmayı belki orası almayabilir ama sonuçta bir risk midir? Bir risktir, bu da olabilir. Sonuçta bu kömürdür, yanabilir mi? Yanar. Kendinden yanma değeri linyitte düşüktür, orada çok yüksektir ama şartları oluştursanız yanar. Onun için değerleri “ortak değerler” ve “lokal, özel değerler” olarak ayırıp bunları net veriler hâlinde getirmek lazım.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILMAZ – Cemal Bey, teşekkür ederiz.

Serpil Hanım’da söz sırası.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Şimdi, gerçekten bir paradoks var ortada. Bir taraftan iş cinayetleriyle ilgili günümüzün birikiminden çok uzak sorular, Soma faciasında Soma’da çalışan bir yöneticiye soruluyor.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Benim ne soracağıma siz mi karar vereceksiniz hanımefendi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ve biz bu Komisyonunda bunu daha önce de konuşmuştuk.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Her şeye siz mi karar vereceksiniz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani, oradaki bantlar yanıcı olduğu için 301 madenci yaşamını yitirdi. Bu bilinmeyecek bir şey değildi. Bu tesadüf değildi, kader değildi, fitrat değildi yani çok basit. Çok basit bir nedenden dolayı 301 madenci yaşamını yitirdi. O bantları, taşıyıcı bantları, konveyörleri kim sattı? Bunun denetimlerini kim yaptı, kim yapmadı? O işletmedeki bu iş cinayetinin sorumluları zaten ceza almadı, onları kim korudu? Bütün bunlar ortadayken biz burada zaten gerçekten o dönemin Enerji Bakanı olan Komisyon Başkanını bu konuda zaten bu Komisyona Başkan olmasıyla birlikte eleştirmiştik, şimdi bir de o dönemde Soma’da çalışan bir işveren vekilini burada şu soruyla taçlandırıyoruz: Bu iş cinayetleri yüzde 100 önlenabilir mi, önlenemez mi?

Şimdi, buradaki ihtimaldir yüzde 100 önlenmesi, ihtimalden bahsediyoruz yani biz eğer çalışırsak, öngörürsek teknik, bilim yüzde 100 önleyebilecek seviyededir ama bu yaklaşımı göstermemiz gerekiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnız, Serpil Hanım, ben şöyle diyorum, benimle alakalı yorumlarınızı saygıyla karşılıyorum da...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bitirebilir miyim Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle, affedersiniz, Cemal Bey’in soru sormasıyla alakalı... O kendisine uygun bir soru sordu, biz beğenmeyebiliriz ama onu eleştirmek şöyle doğru değil: Yani Cemal Bey bir başka konuya değinmek istiyor. Biz beğenmeyebiliriz ama onun soru sormasını yadırgamayalım.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teknik altyapılara rağmen mümkün müdür diyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, şöyle, eğer Cemal Bey’in kaygısı burada Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın kader, kader planı, fitrat, kaza...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Hiç öyle değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama sizin onu öyle oraya bağlamanız doğru değil şimdi.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Hanımefendi, o sizin yorumunuz. Öyle bir şey yok. Ben kendi mesleğimden söyledim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Oraya taşımak için bilimsel olarak dünyanın kabul ettiği bir şeyi burada tartışmaya açmaya gerek yok. Biz o yaklaşımı gösterirsek yüzde 100 önleyebiliriz ama biz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz doğru bulmayabilirsiniz ama bence Komisyon üyesi arkadaşımızın bu soruyu sormasını yadırgamayalım, doğru...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Komisyon üyesi arkadaşlarımızla farklı farklı görüşleri de tartışabiliriz ki doğruyu bulabilelim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, olabilir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Şimdi, ben bunu dinleyip geçemem ki burada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, siz de fikrinizi söyleyin. Hayır, ben niye söylüyorsunuz demiyorum da...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de fikrimi söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Cemal Bey’in sorusunu yadırgamayın diye söylüyorum bunu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Eleştiriyorum, yadırgamıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, eleştirebilirsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Eleştiriyorum, diyorum ki: Bu şekilde bakamayız.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Ben sadece merak ettim, sordum yani “Böyle bir görüş var.” dedim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bugün uçaklar kaza yapıyorsa -ki en az kaza uçaklarda oluyor- her uçak kazasından sonra inceleniyor ve neden kaza olduğu açığa çıkartılıyor, onun için önlem alınıyor ve sonraki uçuşlarda biz daha güvenli uçuyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Biz de öyle yapıyoruz şu anda.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hah, biz de bunun için buradayız yani önlenabilir olduğundan hareket etmek zorundayız; bir. İkincisi...

BAŞKAN TANER YILDIZ - Çok affedersiniz, verdiğiniz örnek üzerinden bir şey söyleyeceğim Serap Hanım.

Şimdi, güzel bir şey yapıyorlar ya, uçak kazası ihtimal olarak şu anda en düşük ihtimalli kaza ama buna rağmen kaza oluyor, araştırıyorlar, onu gideriyorlar, buna rağmen kaza olabiliyor, onu da araştırıyorlar. Şimdi biz devam edeceğiz araştırmaya, bizim yaptığımız da benzer usul yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani aynı hataları bir daha yapmayalım.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Yapmayalım.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Bir dakika söz verir misiniz Başkanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bir dakika, Serpil Hanım’dan sonra sözü size vereceğim Cemal Bey, bir dakika.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, uçak kazalarında yaşanan bir hata tekrarlanmıyor çünkü gerekli teknik yenilenme yapılıyor, iş organizasyonu yapılıyor, gerekli önlemler alınıyor, gerekli cezalar katbekat veriliyor, kimse korunmuyor, kollanmıyor ve bu şekilde devam ediyor. Şimdi biz biraz giderek meleklerin cinsiyetini tartışmaya doğru da gidebiliyoruz bu şeyde, yol alamıyoruz. Şimdi, bizim araştırma yaptığımız maden sahasında defaatle metan gazının 1’in üzerine çıktığı, 1,5’un, 2’nin daha da üzerine çıktığı tespit edilmiş sensörlerle. Hatta bu bilirkşi ön raporunda da var, bunun normalize edildiğini, alışkanlık hâline geldiğini de ifade ediyor. Ya, biz bu hava hızının miktarını konuşurken daha önce de tartıştık, Cemal Barış Hocanın söylediği şeyin aslında optimum bir değer olması gerektiğini, 0,5 değerinin optimum olarak düşünülmesi gerektiğini yani koşullara göre onun artırılması gerektiğini, en minimum değer olarak da 0,5 olması gerektiğini burada başka bir üniversiteden başka bir hocamız da daha da düşük olabileceğini söyledi.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben öyle bir şey demedim, yanlış anlamışsınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, o demedi, Genel Müdür Yardımcısı arkadaşımız...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz söylediniz, örnek verdiniz.

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben öyle bir şey demedim, siz yanlış anlamışsınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Düzeltelim o zaman.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Serpil Hanım...

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Ben dedim ki, sadece şunu söyledim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz de sürekli “Anlamamışsınız...” “Anlamamışsınız...” Belki de siz anlatamamışsınızdır!

PROF. DR. CEMALETİN OKAY AKSOY – Öyle söylüyor Hanımefendi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, belki de siz anlatamamışsınızdır!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, Serpil Hanım, Deniz Bey, ben düzeltelim.

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Hanımefendi, benim ağzımdan öyle bir rakam çıktı mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Niye benimle tartışıyorsunuz? Ne dediğinizi düzeltin o zaman.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, ben düzeltelim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Önceki Genel Müdür Yardımcısı arkadaş telaffuz etti onu, Hocamız telaffuz etmedi, ben net olarak söyleyeyim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, tutanaklara da bakabiliriz ya da etmediyse...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İsminiz neydi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Aygün efendim.

Ben, dünyadaki verilerden...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, o söyledi, Hocamız söylemedi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam öyleyse.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Orada da bir şey ifade etmiştim yani ana havalandırmada zaten bu değerler olmaz yani 0,5 değeri. Biz geçen Hocamla da konuştuk onu. 2-2,5'tan aşağıya ana havalandırmada mümkün değil zaten. O, ekstra durumlar, 3'ten kollar... Yani hiçbir kol 0,5'ten aşağı olamaz konusu... Yani 0,5 olacak diye de bir durum yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani siz rakam söylediniz, Hocamız rakam söylemedi, onu düzeltelim.

Serpil Hanım, siz devam edin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Bilmiyorum tamam. Yani böyle bir şey söylenmemiş.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Hocamız demedi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, ben düzeltiyorum o zaman çünkü ben öyle duyduğumu hatırlıyorum, demek ki yanlış kalmış aklımda. Bir 0-3 rakamı telaffuz ettiğinizi düşündüm ama etmemişsiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz etmediniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Zaten etmemenize de seviniyorum. Bu konuda...

PROF. DR. CEMALETTİN OKAY AKSOY – Etmedim yani böyle bir şey yok.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, böyle bir şey yok çünkü, tamam.

Ya, dolayısıyla şimdi burada hani daha hedefe doğru ilerlemek gerekiyor ama bu heyetin hani bu konuda bize sunabilecekleri zaten çok fazla şey yok yani. Yani neyde, nereye doğru gidiyoruz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben katılmıyorum, siz fikrinizi söyleyin Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Peki, o zaman ben şimdi...

BAŞKAN TANER YILDIZ - İsterseniz sunumdan sonra sorun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, ben onda tereddüt ettim, daha farklı bir konuya gireceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, Cemal Bey’den sonra ben hem Kani Bey’e hem de Deniz Bey’e söz vereceğim.

Cemal Bey, siz buyurun.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Şimdi, burada Araştırma Komisyonu var, biz de üyesiyiz. Dolayısıyla, ben istediğim soruyu sorabilirim, bir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kesinlikle.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – İkincisi, benim sorduğum sorudan ta Cumhurbaşkanımıza kadar giderek bir yorum getirilmesi kafalarındaki değişik planları, projeleri ortaya çıkarıyor.

Üçüncüsü, buna baktığımızda, elbette bu kazanın esas sonuçları, nedenleri olay yerine inilip oradaki gözlemlerden sonra netleşecek, kesinleşecektir. Tabii, şimdi, olay yeri incelemesi yapmadan mevcut, dışarıdaki verilerle biz çalışmalarımız... O zaman, bu anlayışla sonuçsuz çalışıyoruz, burada bir anlamı yok yani. Ayrıca, olay yerindeki meseleleri görmeden, oradaki gerçekleri görmeden bir rapor da hazırlanamaz, herhangi bir durum da söz konusu olmaz bilimsel olarak. Dolayısıyla, bütün bu çalışmaları birileri Soma’ya dayayıp cezalara, bilmem nelere, şunlara, bunlara... Biz baştan dedik “Amasra’yı konuşalım.” oradan netice alalım, şimdi buraya götürmeyelim, şuraya götürmeyelim ama bizim soracağımız sorular, evet, Türkiye’de demokrasi varsa özel şirketleri de dinleyeceksin, öğreneceğimiz şeyler vardır. Daha sonra, özel şirketlerin nasıl çalıştığı, ne yaptığı konusunda burada yorumlar oluyor veya başka yerlerde yorumlar oluyor; biz de özel şirketleri de görelim, onlar nasıl çalışıyor, sistemleri nasıldır, ne yapıyorlar. Kadercilik ayrı bir şey ama bilimsel olarak biz teknik yapılarını, her şeyini koyduktan sonra herhangi bir şey olabilir mi, olamaz mı, sadece bunu öğrenmek istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Gördüğüm kadarıyla şirketin teknik imkânları bayağı bir geniş, eğitim faaliyetleri geniş, ifadelerinden anladığım kadarıyla çalışmalarını düzgün yapıyorlar. Bunları söylemek istedim sadece.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz Cemal Bey.

Kani Bey, buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Başkanım, ben teşekkür ederim.

Size de teşekkür ederim yaptığınız sunumlardan dolayı.

Hepimiz yorulduk, saat epey geç oldu. Aslında verdiğimiz bir emek, dilerim karşılığını alırız.

Şimdi, Muzaffer Bey, konuşmanızda çok güzel bir giriş yaptınız, “Bir maden bakanlığı mutlaka kurulmalıdır.” dediniz ki ben de katılıyorum. Sizden önce ben de yaptığım konuşmalarda... Zaten Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Maden Mühendisleri Odasının raporlarında da bir kargaşalık var. Ben cevabını alamadım ama bir önceki Kayseri İl Başkanının cepleri maden ruhsatlarıyla dolu, gazetelerde bunlar manşet oldu; verdiğimiz soru önergelerinin karşılığını alamadık yani maalesef Türkiye böyle.

Şimdi, tabii, “Dünyada en iyi teknolojiyi kullanıyoruz.” demeniz yani beni bile heyecanlandırdı. Şimdi, biz, tabii, bu Amasra ölçeğine dönecek olursak siz tabii özel bir şirketsiniz, Amasra’da da madenler yüzde 97 oranında özelleştirildi, özelleştirildikten bu yana maalesef orada hiçbir çalışma yok. Yüzde 3 oranında TKİ yani Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu kömür çıkarmaya çalışıyor ve

orada 42 arkadaşımız maalesef maden cinayetinde ölüyor. Şimdi -burayı soracağım katılıyor musunuz diye- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği burada diyor ki: “Facianın nedenleri, tehlikeli durumlar, planlama, projelendirme, genel havalandırma, tali havalandırma, kontrol sondajları, degaj sondajları, kömür tozu patlaması, taş tozu, gaz izleme, erken uyarı sistemi, ısı kaynağı, patlayıcı madde kullanımı, elektrik ekipmanları... Havzanın büyük bir kısmının redevans -yani başından beri hep konuştuğumuz şeyler bunlar- yönetimiyle özel sektöre devredilmesi nedeniyle bir havza planlaması yapılmaması, ocak planları genel anlamda değerlendirildiğinde uzun vadeli bir termin planı yapılmadığı, ne zaman hangi alanlarda üretim yapılacağı belli değil.” deniliyor. Şimdi, Türkiye Taşkömürü yetkilileri ise Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı sunumda bunun Müessese Müdürlüğü tarafından yapıldığı, onların yetkisi kapsamında olduğu ifade edilmektedir ki “Bu durum asla kabul edilebilir.” değil diyor Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği maden mühendisleri. Buna katılıyor musunuz? Bu bir.

Şimdi, bir arkadaşımız da burada sendikalardan bahsetti. Ben sendikacıyım yani belki her toplantıda aynı şeyi söyledim ama beni yanlış anlamazsınız herhâlde. Şimdi, yani sizin madenlerinizde yetkili olan sendikacı arkadaşımız buraya geldiğinde ona da sorduk. Şimdi, madenlerde her gün cinayetler yaşanıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, bu tarafa da çevirirseniz...

KANİ BEKO (İzmir) – Tabii, tabii, buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, burada deniliyor ki -hani sizin bahsettiğiniz sendikacı, sizin sendikanız yani- “İşçi can derdinde sendika hamaset.” “Amasra’nın ihmaller silsilesiyle yaşandığı raporlara yansıdı ancak 42 işçiyi ölüme götüren eksikleri haykırması gereken Maden İşçileri Sendikasının yöneticisi “Atalarımız Çanakkale’de savaşı bırakmadı. Biz de üretim cephesinde can vermemize rağmen mücadeleyi sürdüreceğiz.” dedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, sunuşta Serpil Hanım’ın söylediği sendikadan bizde şey var dedi, yetkili sendika o mu? Bağımsız... Sizde 300 işçi Serpil Hanım’ın dediği sendikadan mı çalışıyordu Genel Müdürlük? Öyle bir şey söylediniz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Evet, Sayın Başkanım. Bağımsız madencilikte 300 tane üyemiz var, 26 tane de temsilcisi var bizde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu o değil ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ha, bu o değil. Ondan bahsetmiyoruz öyle mi? Öyle mi Başkanım?

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, ben açıklayacağım bu konuyu.

Açıklayacağım arkadaşlar, izin verin, ben biliyorum bu sendikaları, ben kendim kırk beş yıllık sendikacıyım, sendikaları da iyi tanıyorum. Şimdi, diyor ki burada “Amasra’nın kapatılmasını isteyen kitleler var, şeytani işlerini yapmaya devam edecekler ancak biz de mücadelemizi sürdüreceğiz.” Yani 8’inci toplantıyı yaptık, tekrar ediyorum, Amasra’da ve bugüne kadar madenlerde can vermiş maden işçilerinin bundan sonra ölmemesiyle ilgili günlerdir burada bir emek veriyoruz hep beraber. Hepimiz çalışıyoruz yani bundan sonra bu insanların işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerini ILO kriterlerine uygun hâle getirebilmek için kan ter içinde kalıyoruz zaman zaman. Şimdi, derdimiz, bundan sonra madenlerde bu insanların ölmemesi için bir çaba harcarken biz burada şeytan oluyoruz yani. Sendikacılık anlayışına bak.

Şimdi, bunu söylerken neyi anlatmak istedim? Arkadaşlar, ben iş yerlerinde, iş yeri temsilcilerinin nasıl seçildiğini, şube başkanlarının nasıl seçildiğini ve şube yöneticilerinin nasıl seçildiğini en iyi bilenlerden biriyim çünkü kırk beş yıl bunları yaşayanlardan birisiyim. Türkiye’de maalesef işverenler ve devlet koltukları altına almış olduğu bu sendikalar böyle devam ettiği müddetçe biz işçi kardeşlerimizin iş yerlerinde ölmelerini engelleyemeyiz. Neden engelleyemeyiz? Çünkü bu kafalarla, bu beyinlerle siz nereye giderseniz gidin, Türkiye’nin her tarafına, bırakın Avrupa’nın her tarafına, şöyle bir ifade var: Bir konfederasyonu hükûmet destekliyor, bir konfederasyonu devlet destekliyor. Şimdi, bizim, Türkiye’de -üzülerek söylüyorum- işçilerin kendi özgür iradesiyle istedikleri sendikayı seçme özgürlükleri yok. Soma’yı en iyi bilenlerden birisi benim; orada müthiş bir rekabet yani yaşandığında neleri yaşadığımızı da ben bilirim. Yani işverenlerin tarafsız kalması lazım, devletin tarafsız kalması lazım, siyasi iktidarların tarafsız kalması lazım. Yani şunu söylüyorum ve noktalıyorum bu sendika meselesini: Şimdi, işçiler size gelip “Ya, arkadaş, sen neden şu partiye gitmiyorsun? Neden bu partiden aday olmuyorsun?” diye sizi sorguluyorlar mı, size bu şekilde soru soruyorlar mı? Yok. E, peki, siz onların sendikasına niye karışılıyorsunuz, neden müdahale ediyorsunuz? Yani bana göre, Türkiye’de hiçbir işveren “Hayır, biz tarafsızız.” diyemez çünkü tamamı taraf. Şimdi, tabii, taraf olduğunuz müddetçe neler oluyor? Tabii, siz biraz önce...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, sen havalandırmaya bağlayacaksın değil mi bu işin sonunda?

KANİ BEKO (İzmir) – Tabii, tabii, oraya geleceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki.

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, bu kanayan bir yara da yani nasıl söylesem...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yoksa Deniz Bey’e vereceğim, Deniz Bey bağlayacak havalandırmaya.

KANİ BEKO (İzmir) – Deniz arkadaşım burada, “İyi ki mühendis olmuşum.” demiş. Ben Deniz’in alanına girmem hayatta, giremem de ama bu alan benim alanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, sen de Kani Bey’in alanına girme lütfen.

KANİ BEKO (İzmir) – Bu alan benim alanım, kırk beş yıldan beri haykır haykır haykır... Yani sonuçta arpa boyu kadar yol alamadık ama çıkın Avrupa’ya, bir görün hâlimizi yani buradaki sendikalara “sendika” demiyorlar. Ne diyorlar biliyor musun?

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Avrupa’da da kalmadı sendikacılık, merak etmeyin.

KANİ BEKO (İzmir) – Ne diyorlar? Geçen burada arkadaşımın birisi söyledi yani bana yakışmaz böyle söylemek ama onun ilerisinde söyleyeyim; bazı sendikalara “sendika” demiyorlar, “Onlar tarikat.” diyorlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, “sarı” derler.

KANİ BEKO (İzmir) – Yok, tarikatın ötesinde... Şimdi, ETUC diye bir konfederasyon var biliyorsunuz, ETUC bunları almıyor; ITUC diye uluslararası konfederasyon var, onlar da almıyorlar. Yani bu manzaralar bize yakışmıyor arkadaşlar; ben de bu ülkenin bir evladıyım, bir çocuğuyum.

Şimdi, dünya çapında bu kadar teknolojiyi kullanıyoruz; Cumhurbaşkanımız aynı şeyi söyledi, dedi ki: “Amasra’da en iyi teknolojiyi kullanıyoruz.” Siz de duydunuz, hepiniz. Şimdi, eğer kullanıyorsak burada bir hata var.

Yani şunu da söyleyeceğim: Ya, arkadaşlar, Amasra maden kazasına ilişkin olarak biz Komisyon olarak burada birçok yetkiliyi, uzmanı, mühendisi, hocalarımızı, sendikaları kapsamlı bir biçimde dinledik, raporları okuduk fakat sonuçta bu patlamanın nedenini ve bu insanların ölümünü bir türlü öğrenemedik Allah aşkına ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha devam ediyoruz ağabeyciğim, devam ediyoruz daha.

KANİ BEKO (İzmir) – Çevir topu, çevir topu, çevir topu yani bilemiyorum ama bu 42 kişi neden öldü, niçin öldü?

Şimdi, madem dünyanın en iyi teknolojisini biz kullanıyoruz, tamam, iyi ama arkadaş, burada bir eksiklik var ya, burada bir hata var.

Bakın şimdi, siz de görün Sayın Başkan, siz de görün, buyurun. Şimdi, bu, ILO yani Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bir raporu; ben o ülkeleri size de söyleyeyim. ILO'ya tam 7 kez katıldım, 7 kez; her katıldığım ILO'da, her yıl Türkiye'yi Aplikasyon Komitesine aldılar. Aplikasyon Komitesi nedir? Aplikasyon Komitesi, dünyanın en kötü 10 ülkesini ifadeye çağırıyorlar; hemen şu kapıdan giriyor... Ben daha önce de sıralamıştım; Uganda, Afganistan, Hindistan... Yani üzülererek söylüyorum -ben Türk'üm- oturduğumuz koltuklarda Türkiye yazıyor fakat yedi yıl gittim, yedi yılda da Aplikasyon Komitesinde Türkiye de var. Dünyanın en kötü -bir daha söylüyorum- koşullarının yaşandığı ülkelerden bir tanesi de biziz.

Şimdi, şuraya baktığımızda diyor ki: ILO raporlarına göre Avrupa, Amerika ve Türkiye'de madencilikte 100 bin işçi başına ölüm 2015 yılında Almanya'da 2,1; İngiltere'de 2,2; Norveç'te 3,0; şu Türkiye'ye bak ya, 52,3. 2016, Yunanistan'da 14,8; 2018, Amerika'da 18,6; Türkiye'de 37. 2020 yılında Bulgaristan'da 15,7; İspanya'da 18,6. 2021 yılında Türkiye yüzde 43. Şimdi, şuraya baktığınızda -Allah aşkına siz de bakın, bakın arkadaşlar ya- şu tabloya baktığımızda Malta 4, Türkiye'ye baktığımızda -Avrupa Birliği iş kazalarında ölen kişi sayısına- 2018 yılında 1.541, onu takip eden Fransa var, 614. 1.541; Malta'da 4. Ortadan bir ülke söyleyelim, Portekiz 103. Yani sizce biraz fazla değil mi bunlar? Bunun gibi diğer grafikler de böyle.

Şimdi, Avrupa 1'inciliğimiz ve dünya 3'üncülüğümüz maalesef, üzülererek söylüyorum devam ediyor. Geçen haftaki toplantıda söylemiştim, Maden Yasası çıkarıldıktan sonra yıllardır askıya alındı. Ama ne oldu peki? 2002 yılından bu yana işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri ILO kriterlerine uygun hâle getirilmediğinden dolayı biz 30 bine yakın insanımızı buralarda kaybettik, 30 bin insanımızı kaybettik ve bir de bunlarla beraber siz de biliyorsunuz, sadece ölümler değil, bunların yanında engelli arkadaşlarımız da var, sakat kalan insanlarımız da var yani bu tam bir katliam. Burada neden biz terliyoruz, niçin terliyoruz? Bundan sonra bu arkadaşlarımızın ölmemesi için burada biz çaba harcıyoruz.

Dolayısıyla, son olarak şunu söylemek istiyorum: Gelin, hep beraber, bırakalım birtakım egolarımızı... Şeyh Bedrettin'in ben güzel bir yanını severim, hemen hemen bütün kitaplarını da okudum, diyor ki: "Ön yargı, yanılgının anasıdır." Yani bize mevcut siyasal iktidar hep ön yargıyla yaklaştı. Ön yargı, ön yargı; ya, yirmi yıldan beri derdimizi anlatamadık, bir gün de bizi dinleyin be arkadaş, bir gün ya. Yirmi yıl tamam da bir gün de bizi dinleyin ya, gelin şurada ortak, birlikte... Bakın, siz söylediniz, bir maden bakanlığı o kadar güzel olur ki. Ben sorduğumda Türkiye Mimar Mühendis Odalar Birliği Başkanı eğitimlerden bahsetti, ben öyle bir maden çalıştayından bahsetmiyorum, benim bahsettiğim başka bir şey. Yani diyorum ki: TMMOB, Türk Tabipler Birliği, DESK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, maden bakanlığı; gelin, hep beraber bir maden çalıştayı yapalım ve sonuçta bu maden

çalıştayından bir sonuç bildirgesi hazırlayalım. Önümüzdeki dönemde bir maden yasası olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunu yasalaştıralım, artık Avrupa gibi biz de bu iş cinayetlerinden kurtulalım, bu kadar basit. Yani bu Avrupalılar herhâlde bizden akıllı değil.

Dolayısıyla, arkadaşlar, yaptığımız her bir konuşma hiç kimseyi hedef almadan yaptığımız konuşmadır. Ben kırk beş yıl bu iş yerlerinde çalışan, önce bir işçi... Sonra şunu da söyleyeyim: İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin kurucularındanım ben yani İzmir’de işçi sağlığı ve iş güvenliği kurucularından olduğum için bu konuyla gerçekten çok ilgileniyorum. Bizim Profesör Doktor Veli Lök Başkanımızdı. Bu önemli bir şey, önümüzdeki dönemde bir maden yasası, bir de işçi sağlığı ve iş güvenliği yasasını eğer biz ILO kriterlerine uygun hâle getirebilirsek biz bu beladan kurtuluruz diye düşünüyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize bu geç saatte teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok teşekkür ediyoruz Başkanım.

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Evet, tartışmada kavramsal bazı eksikler var aslında, onu tamamlamak istiyorum. Şimdi, Cemal Vekilim bir şut çekti ama fâlsolu giden bir top aslında çektiği şut. Tabii, şirket yetkilileri de “Topu tutacağım.” derken ellerinde kaldı, elleri yandı çünkü bir açıdan mühendislik tekniğiyle cevap vermeleri gerektiğini düşünüyorlar ama aslında uğraştıkları şey sıfır kaza yani böyle de bir durum var. Ama ne diyecekler şimdi? Böyle bir açmazı girdiler.

Şimdi, aslında soru şu, kök nedenine inerek oradan soruyu soruyorum: Gerçekleşen her patlamanın bir sebebi var mı? Evet, bir sebebi var. Bu sebepler doğa kanunlarına bağlı mı? Evet, bağlı yani sihir yapılarak oluşan bir sebeple gerçekleşen bir patlama değil, doğa kanunlarına uygun. Sebepler bilinir. Sebepler bilinirse eğer bu sebepler ortadan kaldırılabiliyor mı? Soru bu. Evet, kaldırılabilir özellikle bu çağda, aslında durum bu. Dolayısıyla da aslında yüzde 100 yani... Pardon, şöyle ifade edeyim: Hiç kaza olmaması parolasıyla iş hayatında tedbirler alınmıyor, daha fazla tedbirler alınmıyor, daha fazla tedbirler alınmıyor. Bir de şöyle: Şimdi, tabii, tedbirler alınırken parçalı bir yapı var sistemde yani çünkü tedbirleri alan, uygulayan bir şirket var. Tedbirleri alan, uygulayan bir başka şirket var. Tedbirleri alıp uygulayan Türkiye Taşkömürü Kurumu var. Yine, devlete ait başka kurum, kuruluş, şirketler var. Dolayısıyla bir maden ocağı vardır, orada hiç metan patlaması olmamıştır. Metan patlaması parametresiyle baktığımız zaman yüzde sıfır patlama olmuş deriz yani dolayısıyla o parametreyi belki tedbirleri alarak, gereklerini yaparak başarmışlar demektir ama bir maden ocağı vardır, tedbirleri yeterince almaz, gerekli yatırımları yapmaz ve neticesinde belki kâr hırsıyla aşırı çalıştırmaya girer, orada bir patlama olur. Şimdi, burada bizim bu patlamaları, bu tip kazaları neye bağladığımız önemli. Şimdi, kaçınılmazlığa bağlanıyorsa bu bir sorun, kadere bağlanıyorsa bu bir sorun çünkü bu alınabilecek tedbirlerin önüne geçen duygusal bir yaklaşımdır konuya ama konu bilimsel, mühendislik tekniğini içeren de bir durum var. Biraz daha açarak söyledim yani. Bu şöyle bir şey, şöyle bir soru vardır, derler ki: “Size bir soru soracağım.” “Evet” veya “hayır”la yanıt vereceksiniz diye bir soru sorulur bir beyin fırtınası esnasında, soru da şudur: “Bu işlediğin ilk cinayet mi?” “Evet.” desen bir türlü, “Hayır.” desen başka türlü yani soruyu nasıl sorduğunuz da nasıl yaklaştığınız da alacağınız yanıtın bazen belirleyicisi olur. Şirket bu noktada, şirket yetkililerinin de zor durumda kaldıklarını düşünüyorum.

Diğer taraftan, şöyle başka bir parametreyle bakarak söyleyeceğim: Şimdi, soruyu yönelttiğiniz şirket eğer tüm kazaları engelleyebilmiş olsa bu soruya verebileceği yanıt başka olur. Belki maden ocaklarında bir metan gazı patlaması oldu daha önce veya metan gazı parlaması oldu. Öyle bir şirkete sorarsanız da alacağınız yanıt başka olabilir. O nedenle...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Benim sorumu tartışmaya gerek yok.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben size karşı söylemiyorum zaten.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Bunun sebebini nasıl öğreneceğimizi sordum. Gerçek nedenini olay mahalline girmeden, görmeden, incelemeden hiç kimse söyleyemez. Orası hâlâ bilinmez nokta. Belki içeride yangınlar devam ediyor.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Vekilim, şunu demek istiyorum: Yani kaza mahalline girildi. Birden baktık, kıyıda köşede bir araç gereç var. Bir baktık, sihirli bir lamba. Onu yaptık, sihirli lambadan Alaaddin’in cini çıktı. Ya, böyle bir şey olmayacak. Burada doğa kanunlarının geçerli olduğu bir süreç yaşandı. O sürecin sonucunda burada makul ve mantıklı alınabilecek tedbirler var mıydı Sayıştay raporundaki uyarının işaret ettiği şekilde? Bu tedbirler alındı mı, alınmadı mı? Buna en gerçekçi yaklaşımla bu soruları sormalıyız ki alacağımız yanıtlarla düzenlenecek mevzuatlar ve tedbirler bu işlerin önündeki engeli kaldırsın.

Şimdi bir diğer son konu da...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, son konu...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Söyleyeceğim son konu da şu: Şimdi, biz bugüne kadar Türkiye Taşkömürü Kurumunu, tabii, çok yönlü olarak inceledik, e, bazı noktalarını eleştirdik, hatta eleştirisinin dozajını da bir noktaya taşıdık ki daha verileri alabilelim, birlikte değerlendirilelim diye. Ama Türkiye Taşkömürü Kurumunu da özel sektörün yanında da yabana da atmayalım. Yani Kurum bizim kurumumuz, onun da bir çalışma sistemi var, köklü, geçmişe dönük bir sistemi var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, çok sevindirici bir konuşma yapıyor.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun da dolayısıyla şöyle... Ben KİT Komisyonu üyesiyim. Yani bir kurumu bırakın sırf lafla övmeyi veya sırf lafla eleştirmeyi... Ben Kurumu tanıyorum, çalıştığım için biliyorum yani burada konuştuğumuz kısımlar var, konuşmadığımız boyutları da var; o doğrultuda mümkün olduğunca sahip de çıkıyoruz.

Şimdi hem devlete ait kurumların hem özel sektör madenciliğinin sorunlarıyla ilgili, bunları çözmeye dönük, anlamaya dönük burada Araştırma Komisyonunda üzerimize düşen vazifeyi yapıyoruz. Dolayısıyla, şöyle bir anlayışın şu toplantıdan çıkmasını ben gerçekçi bulmam: “Türkiye Taşkömürü Kurumu kötüdür.” diyen veya böyle düşünebilen birçok kişi açısından bunun yanlış olduğunu söylüyorum. Türkiye Taşkömürü Kurumunda kazalar oluyor mu? Evet, oluyor. Bunlar engellensin diye uğraşıyoruz ama özel sektör madenciliğinde de kazalar oluyor. Yani özel sektör madenciliği çok iyi, devletin işlettiği maden işletmeciliği çok kötüdür sonucuna da ulaşılmaması gerekir. Burada bilgi alma amaçlı olarak yetkililer geldi, bilgi verdiler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu güzel bir cümle, Deniz Bey’in söylemesi daha güzel bir şey oldu.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Bizim de öyle bir anlayışımız yok zaten. TTK, Türkiye için çok önemli bir kurumdur, ben de tanıyorum orayı. Ben de TTK’de stajımı yaptım Zonguldak’ta.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne güzel.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Gezmediğim hiçbir işletme kalmadı orada; Kilimli’den Karadon’a, Amasra’dan Üzümlü’ye, her yere gittim, Genel Müdürlükte de...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Biraz üstünden zaman geçmiş herhâlde bir yirmi yıl kadar ama...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Zaman geçsin ama biz meslek icabıyla takip ediyoruz meseleleri. Ayrıca, Türkiye’nin göz bebeğidir, Taşkömürü Türkiye’ye çok büyük katkılar yapmıştır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bakın, özel sektörü getirmemizin ne kadar faydaları oldu; şu anda TTK’yle alakalı...

Gökalp Bey, size en son vereceğiz, buyurun, ondan sonra şirkete vereceğiz. Onun hızlanmasını istirham edeceğiz sunumda.

Gökalp Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani buraya gelen şirketlerin de kaza geçmişleri, karneleri var...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İmbat mı konuşuyor şimdi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, söz istendi.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yok, deminki tartışmaya yönelik bir görüşümü belirteceğim.

Şimdi, arkadaşlar, işverenlikçe çok ciddi yatırımlar var. Keza aynı şekilde, biz de mücavirimizde birlikte, yan yana çalışıyoruz; çok yüksek yatırımlarımız var. İşverenlikçe bugün geline noktada -orada 301 kişi, can çıkmış mücavirimizde- hiç kimse kaza olacak diye işletme açmaz. Sıfır kazayı hedefliyoruz. Hiçbir şekilde kazayı öngörerek işletmecilik yapmayız; bunun farkındayız. Net söylüyorum bakın. Arkadaşlar da bunu içlerinde söylemek istiyor ama maalesef burada bir ön yargı mobbingi uygulanıyor bize.

Ben şimdi daha sunumuma başlamadım. Eğer çok saygısızlık yapmayacaksam, hiç sunum yapmayı istemiyorum Sayın Başkanım çünkü yani özel sektör ön yargısı var, mobbing uygulanıyor.

Şimdi bir tespit daha söyleyeceğim. Profesör Doktor Kemal Barış...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Öyle şey olur mu; biz dinlemek istiyoruz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir saniye, efendim...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz sizden sunum alacağız inşallah, yok Gökalp Bey.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yok.

Şimdi bakın, bu kazadan önce havalandırma ile ilgili ben bir danışmanımın işine son verip Kemal Hocayla anlaştım, Amasra kazasından önce. Tek danışmanlık yaptığı şirket biziz. Bakın, kendisi genç, dinamik biri ve Genel Müdür Yardımcım burada, Genel Müdürüm şu an burada değil; onların huzurunda kendisine iş teklif ettim. Hiçbir işveren buradaki kazayı önlemede hiçbir riski asla göz ardı etmez, bunun bilinmesi lazım. Şimdi, o arkadaşımın sıfır kazayı hedeflememesi mümkün mü? Efendim, 301 kişi çıkmış orada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Soma’da hedeflenmemiş ama, Soma’da hedeflenmedi.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – O geçti, bugünü konuşuyoruz, gelecekteki durumu konuşuyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O gün hedeflenmedi, bugün de hedeflenmeyebilir, böyle bakamayız ki. Tabii ki siz başınız derde girmesin istersiniz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Nasıl isterim efendim? Nasıl ister işveren?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama bilimle çalışarak bunlar yapılacak.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET

AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bilimle çalışmaya çalışıyoruz Sayın Milletvekilim.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Efendim, bilimle çalışıyoruz. Deminden beri Kemal Hocadan bahsediyorsunuz...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz örgütlenmenin önünde de engel olarak, işçilerin sesini kısarak zaten aslında bu kazaların önünü açmış oluyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Asla...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Gökalp Bey, devam edin.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir saniye, bir saniye... Cevap vereceğim.

Sayın Vekilim “örgütlenme” dedi, Bağımsız Maden İşleri Sendikası Başkanı -Allah rahmet eylesin, evine taziye ziyaretine de gittim- benim işçimdi, her zaman benim yanıma gelmiştir, emekliliği de bizden olmuştur. Onun hak mücadelesine sonuna kadar hak veriyorum ama orada bazı ön yargılar var. O arkadaşımızı ben çok iyi tanıyorum. Bizim hiçbir şekilde A, B sendikasına karşı herhangi bir ön yargımız, herhangi bir baskımız söz konusu olamaz, net söylüyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kani Beko anlatsın, bizim Türkiye’deki sendikalar uluslararası anlamda sendika statüsüne bile giremiyor.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Benim sorunun mu Sayın Vekilim?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sebebi, tabii ki sermayenin buradaki baskıları.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – BAĞIMSIZ MADEN-İŞ Sendikasının şu anda bir üyesi Polyakın kapısının önünde direnişte.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Doğru.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir saniye... Şu an o arkadaşımız...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçiler bu ülkede...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Madem o konuya geldiniz... Sizin bir iş yeriniz olsa, işçiniz gelip size hakaret etse, küfür etse, hiçbir kuruma, hiçbir denetlemeye tabi şeyi yapmasa...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Lütfen, bir daha sözümü kesmeyin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama Serpil Hanım, bakın, şimdi...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ama lütfen... Sabahtan beri bana hakaret ediyorsunuz, yok, efendim, orayı yapan...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben sizlere hakaret etmiyorum, Komisyonunda görevimi yapıyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Arkadaşlar gelsin, lütfen... Disiplin Kurulu kararına uyması gerekir mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın Genel Müdür, Serkan Bey, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Orada örgütlenme yapıyor diye işçiyi işten atamazsınız.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ya, 300 adam, 26 temsilciden ses yok, onda mı sıkıntı var?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öyle bir hakkınız yok.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – İş kurallarına uymuyorsa, disiplin kurallarına uymuyorsa...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serkan Bey, bir dakika...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Başkanım, kusura bakmayın, hoş değil bu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Orada ekmeğini kazanmaya çalışan bir kişi...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Çalışmıyor adam,

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olur mu canım!

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Kamera kayıtları var, kamera kayıtlarını getireceğim size.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz şimdi sorunuzu sorun, Serkan Bey, siz sıranız geldiğinde...

Arkadaşlar, gecenin bu saatinde...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada niyetleri dinleyerek saatler kaybediyoruz.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sizi dinleyerek saatler kaybediyoruz ya! Gereksiz gereksiz... Bir işçi eylem yapıyormuş, bu bizim sorunumuz mu? Sendika ile işverenin sorunu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öyle mi, öyle mi?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – BAĞIMSIZ MADEN-İŞ'in orada 300'ü aşkın üyesi var, demek ki örgütlenmesine engel olunmuyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İlla ölmesi mi lazım?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Eğer örgütlenmelerine engel olsalardı 300'ü aşkın üyesi olmazdı. Gökalp Bey'e sorun, var mı, yok mu üyeleri? Orada da vardır kesin. Biz burada sendikanın niye örgütlenemediğinin tartışmasını mı yapacağız? Gitsin, çalışsın, örgütlensin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tabii ki yapacağız. İşçiler örgütlenemezse hayatını koruyamaz.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz sendikanın avukatı mısınız? Avukatı mısınız siz BAĞIMSIZ MADEN-İŞ'in?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçilerin hayatını siz koruyamıyorsunuz, işçi kendisi koruyacak hayatını. Niye engel oluyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım... Serpil Hanım...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Gidin sendikayla beraber siz de örgütlenme çalışması yapın o zaman orada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçinin önündeki...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sendikal örgütlerin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar ya...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...engelleri kaldıracak olan bizleriz Sayın Vekil.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sendikal örgütlerin derdi bize mi düştü? Bunu mu tartışacağız burada?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçinin önündeki...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Gökalp Bey, bir dakika, trafiği bir ayarlamam lazım ya! Herkes konuşuyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçinin önündeki engeli biz kaldıracacağız.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir saniye, Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Söz vereceğim.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Gökalp Bey, bir dakika, bir dakika ya, bir dakika!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendika barajı koymuşsunuz, ondan sonra konuşuyorsunuz.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Toplu sözleşme...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, susandan daha fazla konuşan var, olmaz! Bir dakika.

Serpil Hanım, sizin bitti mi sözünüz?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bitti.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bitmedi, bir sürü sözüm var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, siz söyleyin şimdi.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yorum yapıyorsunuz.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, arkadaşlar, ya, bir dakika... Ya, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O zaman lütfen bana söz verin.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hep yorum yapıyorsunuz ya. Aynı şeyler, aynı şeyler; soru sorun lütfen ya.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tahammül edeceksiniz, tahammül edeceksiniz!

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz tahammül edebiliyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kemal Bey, bir dakika, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hoşunuza gitmeyen şeyleri söylediğimin farkındayım.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz sözünüzü tamamlayın.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu kadar da olmaz ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnız, şöyle Serpil Hanım: Siz şimdi o kişinin ismini biliyor musunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, Erdoğan Çapaklı.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Erdoğan Çapaklı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, arkadaşlar, bir dakika ya.

Erdoğan Çapaklı’yla alakalı size söz vereceğim sonra.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Tamam, Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niçin onu kapı dışarı ettiniz, haksızlık mı yaptınız, onu siz bize açıklayacaksınız, tamam mı Serkan Bey?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bunun, Sayın Başkanım, iki kelime rica ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İki kelime değil ya. Ya, arkadaşlar, bir dakika ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan, onu tamamlayayım ben -aynı zamanda, o zaman- madem öyle.

Bakın, bu konu tamamen bizim Komisyonumuzun görevleriyle ilgili bir konu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada, tamam, işverenlerin, bu Polyak yöneticilerinin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bulduk işvereni, sorarız tabii, şimdi, sorarız; cevabını da dinleriz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...burada anlattıkları en az onların anlattıkları kadar... Aslında çalışma hayatıyla ilgili bir şey konuşuyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada işveren bakış açısıyla bakmak ya da iktidar bakış açısıyla bakmak doğru değil. Yani iktidar kolay yönetmek ister, işveren de uyumlu çalışacak bir sendika ister, sendika çok fazla baş ağrıyorsa o sendikanın önünü kesmek ister; böyle oluyor, Türkiye’de bu şekilde oluyor ve bütün dünyada da sendikalar yetki alabilmek için hep direnmek zorunda kalmışlardır, mücadele etmek zorunda kalmışlardır.

Bakın, şöyle bir şey var: Aslında hepimiz eşit doğuyoruz değil mi? Dinî referansla söylersek, Allah herkesi eşit yarattı. Şimdi, bizler eşitse nasıl oluyor da bir madende yerin yüzlerce metre altında kömür çıkaran, o kömürün karasından hayatını kazanan insanlarla aramızda bu kadar büyük uçurum olabiliyor? Yani o yerin dibine inen, eksi 350 kota inen, sizin madeninizde 800’lere inen o madenciler söz sahibi değiller, hatta birçok kere insan yerine bile konulmuyorlar çünkü Türkiye’de hep işçilerin söylediği bir şey var “İnsana yakışır iş istiyoruz.” diye.

Evet, Polyak çalışma koşulları olarak TKİ Amasra'daki koşullardan daha modern teknolojiler kullanıyor, ekipmanlar kullanıyor vesaire. Ama o ekipmanların kullanılması, o teknolojinin getirilmesi... Polyak'ın Genel Müdürü sanıyorum ya da sahibi olabilir, Yönetim Kurulu Başkanı Muzaffer Bey söyledi defaatle, ATEX'in ne kadar pahalı bir şey olduğunu, ATEX'li sertifikalı ekipmanların ne kadar pahalı olduğundan bahsetti. Doğru söylüyor, evet, çok pahalı olmalı. Avrupa Birliği ülkeleri bunu sağladığı için, o bilgileri ellerinde tuttukları için bizim gibi ülkelere bunları katbekat pahalıya veriyorlar, az ürettikleri için pahalıya veriyorlar, madenden çıktıkları için vesaire; sebeplerini anlayabiliyorum. Ama mevzuata uyuyorlar ve ATEX'li ekipmanlar kullanıyorlar, bunlar tamam, doğru. Ama bunlar Polyak'ın bu işletmede iş güvenliğini sağladığını göstermiyor, kurallarına uyduğunu göstermiyor. Yine, burada çok ciddi bir denetime ihtiyaç var, bu denetimi en iyi yapacak olan da işçidir, işçilerin de bağımsız sendikalarıdır.

Şimdi, yakın bir tarihte Polyak'ta bir iş kazası oldu, 45 işçi yaralandı çökme sebebiyle değil mi, ayak çökmesi sebebiyle?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Arka oturması, ayak çökmesi değil.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Arka oturması sebebiyle ve yine bu Polyaktaki en büyük sorunlardan bir tanesi de meslek hastalığı yaratan çalışma koşulları, aşırı toz yaratan çalışma koşulları, bunlar zaten hiç ölçülüyor. Yani işçiler maden sahalarında -Sayın Başkan, siz daha iyi biliyorsunuz, mesela Aydın'da bu kömür madenleri değil de diğer madenlerde de çok olan bir şey- silikozis hastası oluyorlar, ciğerleri bitiriliyor ve o işçilerin sağlık kontrolleri, sağlık takipleri şuna göre yapılıyor; acaba bu işçinin meslek hastalığı bana fatura edilmesin diye ben ne zaman işçiyi işten atsam, bu işletmeler... Gülmeyin ama.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ama anlattıklarınızın teknik altyapısı yok. Şimdi, size sunacağız biz bunları.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Var, gayet var.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sunacağız şimdi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serkan Bey, siz lütfen cevap sırasını bekleyin, lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Meslek hastalıkları madenlerin en önemli yarattığı sorunlardandır. Eh, yani silikozisi sizin için söylemiyorum, hayır, Aydın'daki başka maden şirketleri için söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben gece üç demişim arkadaşlar, sabah beş olarak düzeltiyorum Komisyon saatini.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, ben kısaca toparlamaya çalışacağım ama Başkan, konu gerçekten çok derin ve kapsamlı.

Bakın, POLYAK'ta da iş kazaları ve meslek hastalıkları oluyor. Pandemi döneminde işçiler ölümüne çalıştırıldı, işçiler evlerine gönderilmeden çalıştırıldı, pek çok şey sayabilirim. Tabii ki siz de kendinizi bu konuda savunabilirsiniz ama ben isterdim ki burada -her ay bir Soma'nın olduğu iş kazası, iş cinayetinden bahsediyorum- her ay bir Soma'nın yaşandığı bir ülkede, her yıl 2 binin üzerinde işçinin iş cinayetinde yaşamını yitirdiği bir ülkede ve bunun en az 6-7 katı kadar insanın meslek hastalığından yaşamını yitirdiği bir ülkede, meslek hastalığı ve iş cinayetlerinde Avrupa'da 1'inci, dünyada 3'üncü olan bir ülkede, siz burada daha usturuplu konuşasınız ama siz çok rahatsızsınız yani çok rahat bir

şekilde burada konuşuyorsunuz. Teknik ekipmanınızı güçlü yapmanız işletmede işçilerin hayatını koruyacağımızı yeterince ifade etmiyor çünkü bu bütünlüklü bir yaklaşım getiriyor ve bu bütünlüklü yaklaşımın da sağlanabilmesi için iyi bir denetim gerekiyor. Bu denetimin Çalışma Bakanlığından gelmesi gerektiği gibi, MAPEG’den gelmesi gerektiği gibi, aynı zamanda bağımsız sendikalar eliyle de gelmesi gerekir yani siyasetin ve sermayenin güdümünde olmayan sendikalar eliyle de gelmeli, bu açıdan bakıyoruz.

Aynı zamanda yargı, cezasızlık da çok önemli. Örneğin, bu 45 işçiyle ilgili hangi hukuki süreç gelişti? Yani “Cumhuriyet Başsavcılığı bunlarla ilgili hemen, derhâl soruşturma açacak.” vesaire dendi ama bu işçilerin kaç çalışmaya devam ediyor?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hepsi çalışıyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ve bu soruşturmanın sonucu ne oldu, mesela bundan kim sorumlu tutuldu? Bu konulara baktığımız zaman da örtbas edildiğini görüyoruz. Dolayısıyla, hani burada ciddi bir sorun var. Aynı zamanda Erdoğan Çapaklı... Ben çünkü buraya gelmeden önce Bağımsız Maden İşçileri Sendikasını arayarak bunu söyledim. Bakın, Bağımsız Maden İşçileri Sendikasını ayırtırmayın. Ya, seçici davranarak beyinleri bulandırmaya çalışmak doğru bir şey değil, oradaki mücadele bir bütün. Biliyorsunuz Soma’da maden cinayetleri yaşandı ve bununla ilgili çok ciddi mücadeleler yürüttüler ki bu sendikanın Başkanı Tahir Çetin ve bu sendikanın aktivisti Ali Faik kardeşim, Somalıların madencilik hak mücadelesinde çok önemli işler yaptılar ve Uyar Madencilik işçileriyle birlikte onların haklarını almak için Ankara’dayken dönüş yolunda yaşamlarını yitirdiler yani bu insanların sınıf mücadelesinden başka amaçları yoktu. Yani kendileri gibi olan insanlar için onların yaşam hakları için ve özlük hakları için çalışıyorlardı ve çok haysiyetli bir iş yapıyorlardı. Bu insanların hepsi aynı. Şimdi, onlar sizinle sizin istediğiniz üslupta konuşmuyor diye onları kriminalize edemezsiniz; bunu yapmamalısınız. Bağımsız Maden İşçileri Sendikasının 300 üyesinin size üye olduğunu söylüyorsunuz, ben daha fazla olduğunu tahmin ediyordum, daha azmış ama bu işçiler de...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, toparlayalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...daha fazla örgütlenme yaptıkları için, önleri kesilmek için... Bakın, oradaki, Kınık’taki köylere gidilip bu işçiler kriminalize edilmeye çalışılıyor. Hani, orada köylerde bu insanlar kötülenmeye çalışılıyor, köylülerle karşı karşıya... Böyle ithamlar var.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – İtham işte bunlar Serpil Hanım. Bizim de samimiyetimize inansanız bu çözülecek.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, itham olarak söylüyorum.

Yani bu konuda ben Polyakın bu sendikanın önünü kapatmaktan vazgeçmesi gerektiğini, çalışmalarına, bu sendikanın çalışmalarına tahammül etmek zorunda olduğunu söylüyorum. Eğer böyle sendikaların sayısı artarsa bence iş cinayetlerinde de azalma olacaktır. Çünkü bu sendikada mücadele eden insanların sizinle kişisel bir sorunu yok; onların sorunu kendi haklarını koruyabilmek, daha insani koşullarda çalışabilmek, bunun için çaba ediyorlar.

Çok önemli olan bir şey de meslek hastalığı konusu ki bu meslek hastalığı konusunu da bu Komisyonda -Başkan, bakın- çok az konuşuluyor ama en yakıcı şeylerden bir tanesi, madenciler az yaşıyorlar ve madenciler ciğerlerini kaybettikleri için, ciğerlerini o madenlere bıraktıkları için çoğu zaman işlerinden de uzaklaştırılıyorlar ya da daha zor koşullarda çalıştırılarak işi terk etmeleri sağlanıyor; bu konuda çok fazla şikâyet var, çok fazla şey var.

Konuşacak çok şey var ama ben zaman sebebiyle bu kadar diyeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, biz teşekkür ediyoruz Serpil Hanım konuşmanızı topladığınız için.

Kemal Bey, lütfen buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Gökalp Bey'in konuşması... Ben zaten hazırlık yapmıştım. Yani burada, zaten bizim komisyonlarda şöyle bir şey var, başarı biraz eleştirilir bizde; modadır bu. İkincisi, bir de bir özel sektör düşmanlığı var bizde. Yani madenlerde özel sektör dünyanın bir gerçeği. Bugün Avrupa'da da öyle, her yerde öyledir; bir gerçek yani bu. Biz savunma sanayisinde belli bir düzeye geldiysek, bugün savunma sanayisinde Türkiye dünya çapında bir ülke olduysa, küresel bir güç olduysak özel sektörü devreye sokmamızla olduk yani biz. Biz İsrail'den çalışmayan bir İHA aldık, o İHA'yı ilk defa dünyada SİHA hâline getirdik yani; özel sektöre yaptık bunu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Keşke yaşatan bir şey için yapsaydınız.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ve şimdi de İtalya talip, NATO üyesi İtalya da talip buna; siz ne dersenez deyin.

Siz burada kalkıyorsunuz, özel sektör gerçeği dururken bir tane...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öldüren değil, yaşatan bir şey yapsaydınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama Serpil Hanım, PKK'lı...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, bir şey konuşacağım, bir dakika.

Bir Komisyon üyemiz...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben yaşamı savunuyorum.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teröristin yaşamını mı savunuyorsun?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bir dakika ya!

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ülkenin bütünlüğüne kastedenleri öldürüyoruz!

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Ya, bir dakikası var mı Kemal ağabey! PKK avukatlığını yapıyor burada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz ölümden yana konuşuyorsunuz, ben yaşamdan yana; aramızdaki fark bu.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bir dakika Hanımefendi.

Yani bir Komisyon üyemiz, bir sendikadan bir mektup gelmiş, bir telefon gelmiş, onu burada açıklıyor.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Daha geçen, sizin savunmuş olduğunuz PKK, bir öğretmeni şehit etti, kundaktaki çocuğu şehit etti. Siz neden bahsediyorsunuz ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz bu ülkede insanların ölmesine sebep olan bir partisiniz!

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Siz neden bahsediyorsunuz!

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – O SİHA'lar o teröristlerin tepesine inmeye devam edecek, siz de böyle ağıt yakacaksınız!

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İnsan haklarından bahsediyorsunuz, “cinayetler” diyorsunuz, bunları siz mi söylüyorsunuz ya! Dönün bir aynaya bakın ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz Suruç’u yaptınız, 10 Ekimi yaptınız...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Dönün de aynaya bakın ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – “Katliam oldu, oylarımız arttı.” diyen sizsiniz!

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Gelmişsiniz, burada sabahtan beri bir tane fabrikadan çıkarılan işçinin hakkını savunuyorsunuz!

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben konuşayım, müsaade edin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – O SİHA’lar sizin teröristlerin tepesine inmeye devam edecek, siz de böyle oturup ağıt yakacaksınız!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ucuz siyaset yapmayın!

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz yapıyorsunuz, siyasetin alasını yapıyorsunuz!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, Kemal Bey konuşacak.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Niye rahatsızsınız bu ülkenin SİHA üretmesine? Amerika’nın SİHA üretmesine rahatsız olmuyorsun...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yaşamdan yana bahsedebiliyor musunuz? Ukrayna’da barışı savunuyorsunuz, Türkiye’de de barıştan yana mısınız?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – ...İsrail’in SİHA üretmesinden rahatsız olmuyorsunuz da Türkiye’nin üretmesinden mi rahatsız oluyorsunuz?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, ne barışı!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) –Teröristlerle mi barış yapacağız?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Barışı savaşıyla yaparsın.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Neyse, ben başka bir şey konuşacağım.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Irak’taki bebeği katledenle mi barış yapacağız? Öğretmeni katledenle mi barış yapacağız?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Barışı, kiminle savaşıyorsan onunla yaparsın.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Biz kimseyle savaşıyoruz, teröristleri temizliyoruz ülkede.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Evet, neyse...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Arkadaşlar, konumuza geliyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bunlar çok klişe şeyler. 2013’te ne yapmaya çalışıyordunuz?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Konumuza geliyorum, bir dakika, dur.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O zaman yok muydu terörist?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir dakika... Serpil Hanım, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O zaman başka mı düşünüyordunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kemal Bey, siz sözünüzü tamamlayın. Bir dakika...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Savaş yok, terörle mücadele var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Var, var, savaş var.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Savaş yok, terörle mücadele var.

KANİ BEKO (İzmir) – Arkadaşlar, lütfen gündeme dönelim hep beraber.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne işin var Suriye’de?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne işim olduğu... Sana ne? Seni niye ilgilendiriyor?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Afrin’de ne işin var?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Amerika’nın Suriye’de olmasına neden tepki göstermiyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İdlib’te ne işin var?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne işim olduğu seni ne ilgilendiriyor?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Senin arkadaşının teröristlerle dağda fotoğrafları çıktı meydana.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, burada işçileri konuşuyoruz, konuyu çarpıtmayın.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben işçileri konuşacağım, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yaşamı savunun. Yaşamı savunan işçilerin yaşamını da savunun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, arkadaşlar... Serpil Hanım, bir dakika...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Amerika’dan niye rahatsız olmuyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçinin yaşamını da savunun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Amerika’dan niye rahatsız olmuyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Amerika’dan rahatsız olmayan sizsiniz, siz. Amerika’yla kol kola gezen sizsiniz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben Hatay Milletvekiliyim. “Suriye” dediğiniz yer daha bir asır önce bize bağlıydı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Konumuz bu değil Sayın Vekil.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Neyse, sonu geldi, tamam.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Amerika’ya tek kelam etmiyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Amerikan emperyalizmiyle kucak kucağa olan sizsiniz, biz değiliz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Türkiye olarak oradayız, sınır güvenliğimizi korumak için oradayız.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kimin kucak kucağa olduğu belli Suriye’de.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Orada olmaya devam edeceğiz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Amerika’yla Afrin’e giren sizsiniz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – PYD’yle, YPG’yle kimin kucak kucağa olduğu belli orada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlyas Bey... Arkadaşlar...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Lütfen, gerçekler böyle.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bir dakika.

Kemal Bey, sözünüzü tamamlayın, ben gündeme döneceğim.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Evet, devam ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, özelleştirme dünyanın bir gerçeği, bunu kabul edeceğiz. Özel sektör bir kere bir kaza yaptığı anda ne olur? Kaza yaptığı anda bir kere büyük zarar eder en azından. Niye kaza yapsın ki? Niye düşünsün ki, en modern sistemi uygular. Bu arada da hatta TTK de özel sektörle yarışmalı, yarışmadığı sürece de o da yanlış yapar, yarışması lazım. Maalesef, burada şöyle oluyor yani bir işçiden mektup geliyor, bir şeyler geliyor; onu burada savunuyoruz. Buna gerek yok. Şimdi, halk mücadelesi, sınıf mücadelesi; bu kavramlara da gerek yok. Bunu Sovyetler Birliği yaptı, bitti. O halk mücadelesi, sınıf mücadelesi; bunlar çok eski...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçi değerlidir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bakın, siz konuşurken herkes dinledi. Lütfen...

Evet.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yani 1960’ların kavramı bunlar. 1960’ların kavramıyla bu modern dünyayı, artık bu küresel dünyayı falan görmek lazım.

Bir de şeye gerek yok, bizim... Şunu da söyleyeyim bu arada, fazla da işi germeye gerek yok: Maden bakanlığı... Arkadaşlar, bu maden bakanlığı falan... Bir şey oldu mu hemen “Bakanlık kuralım.” deniyor. Eskiden de bizim çok bakanlığımız vardı, ilk hemen hükûmetlere söylendi ki “Bakanlıkları birleştirelim.” Dünyanın da “bakanlıkları azaltalım” diye bir gerçeği vardır. Şimdi, bakanlık kurmak çare değil ki. Şimdi, Enerji Bakanlığının işi ne ki maden bakanlığı kuruyorsun? Orada TTK’nin belli dairelerini alıyorsun, işte, maden işlerini alıyorsun, oraya bakanlık kuruyorsun. Eskiden belediyeleri alırlardı, bir yerel yönetim bakanlığı kurarlardı sonra gördüler ki bu saçma bir şey. Yani ona falan gerek yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu Çevre ve Şehircilik Bakanlığının birleşmesi sizce doğru mu?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, iyi bir şeydir. Bakanlıkların azaltılması...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, yeni gündem açmayalım. Herkes...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Dünyanın gerçeği...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir dakika lütfen. Herkes fikrini söylesin, yeni gündem açmayın lütfen.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben şunu söylüyorum...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ÇED isteyen ile ÇED veren aynı bakanlık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, ya, bakın, yeni gündem açmayın lütfen ya, yani herkes fikrini söyleyecek.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bizim özel sektörümüz... Özel sektörümüz olacak ama bir eğitim, artı, denetim, artı, cezaların caydırıcılığı ilkesine uymamız lazım -bunu baştan söyledim- buna uydığımız sürece de özel sektörümüz devam edecek.

Bir de Avrupa’da şöyle bir şey var: Avrupa’ya Rusya’dan bol, rahat, ucuz gaz geliyordu, kapattılar vanaları, şimdi açmaya başladılar; bu bir.

İkincisi, bu arkadaşlara bir de nükleer santral karşılığı... Nükleer santralleri de yeniden yapmaya başladılar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O yüzden TTK’ye işçi alın, TTK büyüsün.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ondan sonra, özel sektör, işçisinin hakkını savunmazsa o özel sektör zaten iflas eder. Bu bir gerçek.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bırakın işçiler kendi hakkını savunsun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu kadar, bu kadar, bitti. Kendi menfaatini düşünüyorsa böyledir bu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Herkes kendi hakkını savunsun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, karşılıklı konuşmayalım.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Onun için lütfen, 1960’ın ifadelerini artık burada kullanmayalım, onların modası geçti, Sovyetler Birliği de yıkıldı. Sınıf mücadelesi, efendim “Halk mücadelesi.” diyor bir de burada. Ulan, ne halkı ya! 300 kişi halk mı olur?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, arkadaşlar...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hak, hak.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – “Halk.” dediniz, halk.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir dakika...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hak dedim, hak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfi Bey, siz söz istiyor musunuz? Lütfi Bey’den sonra...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hak mücadelesi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yanlış anlamış da düzeltiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, Serpil Hanım, karşılıklı konuşmayın.

Lütfi Bey’den sonra şirkete söz veriyoruz, şirket sunumunu bitiriyor, ondan sonra varsa soru alıyoruz, sonra diğer şirketin sunumuna geçeceğiz.

Buyurun Lütfi Bey.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, biz sunumdan sonra...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Evet, arkadaşlar, devam edin lütfen.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Ben şimdi biraz hızlanarak süreci ilerletmeye çalışacağım.

Kendinden yanmayla ilgili burada gaz trend analizine dikkat çekmek istiyorum, gaz trend analizi Türkiye’de çok yapılan bir şey değil ama temeli şu: Hangi sıcaklıkta hangi gazın olduğuna ilişkin bir veri sağlıyor size ve o veriye göre de sürecin yönetimini sağlıklı bir şekilde yürütmüş oluyorsunuz. Detaylar zaten slayt içerisinde mevcut, süreci efektif kullanmaya çalışıyorum.

Şimdi, kendinden yanma ve yangınlarla mücadelede uygulamalarımızdan burada aslında bahsedecektik, hızlıca belirtiyorum; azot uygulaması, kül uygulaması gibi aslında dünyada olan uygulamaların tamamı sahamızda uygulanıyor. Benzer uygulamalar Havza’da da uygulanıyor, Türkiye’de uygulananlar da var. Aslında, konuda ilgi çekecek birkaç tane kritik parametre vardı ama süreci biraz daha efektif kullanmak için soru kısmında bir şey gelirse ona göre...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Kendinden yanmanın tespiti önemli çünkü sunumun başından beri bir vizyon bakış açısıyla bilimsel metotlarla aslında bir şeyler sunmaya çalıştım, bunu yaparken de buradaki veriler dünyadaki literatürle doğrulanabilir. Yeni bir tartışma açmak istemem ama Komisyon üyelerinin bazılarının bu yaklaşıma hiç ulaşmadığını görmek üzüntü verici.

Ama şöyle söyleyeyim: Ölçme-izleme sistemi... Aslında, burada verdiğimiz bazı şeyleri Türkiye’de önümüzdeki dönem madencilikte vizyoner olarak masaya yatırmamız gerekiyor; başka bir amaç veya başka bir şey gütmüyoruz, bunu belirtmekte fayda buluyorum. Çünkü kendinden yanmanın tespitinin bazı yöntemleri var. Sabit gaz izleme sistemi ülkemizde kullanılıyor. “Tube bundle” Avustralya menşeli bir sistem, ülkemizde Demir Exportta kullanılıyor, bizde de altyapısı hazır, ilerleyen dönemlerde kullanırız ihtiyaç olursa. Sıcaklık sensörleriyle -sunumda gördüğünüz gibi- biz kömür yüzeylerini taramanın yanında damar içi sıcaklıkları da analiz etmeye, bu konuda bilimsel olarak önden kestirme ya da “proaktif” bir yaklaşımla bir şeyler bulmaya... Çünkü güvenli yönetmeniz için bilimsel bir şeyler bulmanız lazım ama tartışmalar bu noktadan uzaklaşıyor ama burada dikkat çekmek istiyorum özellikle yani birçok kömürümüz kendinden yanıcı. Karşıt değerlendirdiğimiz birçok ülkeye göre de jeolojik olarak çok zor koşullarda madencilik faaliyetleri yürütülüyor. Ölçme-izleme çok çok önemli. Termal kamera damar içi sıcaklık takibi “tube bundle” hepsinin entegrasyonu gerekiyor ve bazılarıyla ilgili yasal düzenlemeler gerekiyor, böyle düşünüyoruz.

Kızışmanın erken tespiti için dünyada kullanılan indeksler var, biz şimdi gaz kromatografisi gibi ekipman kullanıyoruz, bunu sahadaki diğer madenlerimiz de kullanıyor ve yaklaşık 1.500’e yakın gaz analizi yapmış bir işletmeyiz. Bizden daha eski bu analizi yapan işletmeler de yine sahamızda mevcut, bu konuda üniversiteden sağlığın daha önde olduğunu söyleyebilirim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne kadar sürede yaptınız?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Bu gaz analizi, gaz kromatografisi şurada, sunumda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani 1.500 gaz analizini toplam ne kadar sürede...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Bir yıldan fazla bir süredir bunu kullanıyoruz biz. Tabii, şöyle, sistematik bir yaklaşımla yani sabit olarak belli yerleri sürekli trend hâlinde izleyerek bir veri yakalamaya çalışıyoruz. Belli bir zaman sonra, bir iki yıl sonra sahaya ilgili çok ciddi bir veri altyapısına ulaşmış olacağız ki şu anda da kendi envanterimizde ciddi bir veri altyapısı var yani SGI indeksli bir makale bile yayınlatabilirsiniz isterseniz yani uluslararası kabul gören verilere ulaşılmasından bahsediyorum. Tabii ki burada hidrojen, etilen, etan, asetilen, helyum gazlarını kırmızıya boyadık, bunlar sizin normal el cihazlarıyla göremeyeceğiniz, kromatografiyle analiz etmeniz gereken gazlar. Bunların özelliği... Hidrojen gazı Soma havzasında var, birçok yerde var, dünyada da var, hatta Avustralya’da patlayabilen gazlar değil “flammable” gaz yani yanabilen gazlar üzerinden değerlendirmeler yapılır, bu da bir yanıcı gazdır. Etilen gazını -okuduysanız- 100 ile 150 derece arası bir sıcaklıktan... Ulaşamadığınız bir yerde kömür okside olmuş yanıyordur, asitlenme 150 derecenin üzerindedir gibi bunların analizleri ve yorumlarıyla ilgili burada indeksler var, çok detayına girmeyeceğim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kromatografiyle ilgili bir şey sorabilir miyim?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu, numuneler alınarak mı yapılıyor, yoksa sensörler gibi mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şimdi, sensörler sabit var, bu analizleri sadece bir çalışma ortamından ya da sondaj işlerinden, barajlardan “balon numune” dediğimiz bir özel numune torbası, numune alınıp laboratuvarında analiz ediliyor.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, şöyle: Bu numune manuel de alınabiliyor, bir de “tube bundle” dedik az önce, o biraz hızlı geçti. Mesela, sizin üretim noktanızdan veya belirlediğiniz noktalardan borular vardı, bu borularla göçükte kalır, bunlar ta izleme merkezine, laboratuvara kadar çıkar, insan müdahalesi olmadan sürekli oradan gazı alıp analiz eder, sonuçlarını size sunar. Bu tarzda bir yöntem var. İki yöntem var yani manuel ve bir de tamamen insandan bağımsız.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Önleyici uygulamalarla ilgili burada resimler mevcut, tamamı kullanılıyor. Bunlar için ocakta çok ciddi bir boru altyapısı kuruluyor. Ayak arkası, göçük bölgesi ve her yeri yani temeli ölçme izlemeye dayalı bir sistem.

Burada azot uygulamasından çok kısa bahsedeyim: Azot gazını biz kullanıyoruz. Sıvı azot tesisimiz var, sunumda görülüyor, bir de bin metreküp saat kapasiteli azot jeneratörümüz var. Havadaki yüzde 79 azotu yüzde 98-99 saflığa kendimiz üretiliyoruz, hem karbon ayak izine katkımız oluyor hem azotun uygulamada 2 tane ciddi avantajı var; bir tanesi arka bölgede hem inört bir ortam oluşturunuz hem baraj... Ayak kapattı ya da oksidasyon nedeniyle bir baraj yaptığınızda arkadaki süreçleri çok iyi yönetiyorsunuz, birçok faydası var. Azotu etkili bir şekilde kullanıyoruz. Buraları hızlı geçiyorum.

Solunabilir tozla ilgili, az önce konusu geçtiği için çok kısa değineceğim. Bizim Tozla Mücadele Yönetmeliği’imizde kömür tozu olan ya da 2,4 miligram/metreküp kömür için sınır değer var. Meslek hastalığı riski var. Ülkemizde bir meslek hastalığı veri altyapısı yok, en azından işletmelerin ulaşabildiği yok. Meslek hastalıkları sürecinin yani hastalığın tespit edilme sürecinin uzun olduğu ve bütün işletmede çalışılan sürenin göz önüne alınması gerektiği konusunun altını çizmek isterim. Yani meslek hastalıkları kayıtları tabii ki çıkıyor, her işletmede çıkıyor ama burada biz tozla mücadeleyi ölçme izleme kapsamında yani bunu istediğiniz takdirde daha detaylı sunulabilir. Hm ulusal hem de uluslararası anlamda bütün şeyleri yerine getiriyoruz.

Diğer, burada da yine, sistem yatırımları ve kullanılan sistemler var. Hani detayları bilinmediği için bazı yorumlar geldiğini düşünüyorum.

Yine, toz patlaması tartışıldı. Toz patlaması yani patlamalar... Toz patlaması engelleyici hususlardan bahsedeceğiz. İşte yoğunluğu 50 gram/metreküpün üzerinde olması gerekiyor toz patlaması için. Burada taş tozu uygulamamız var. Bizim de var, diğer bazı madenlerin de var. Su barajları var. Ayrıca galeri yüzeyleri püskürtme betonla kaplanıyor. Ana yollar düzenli olarak yıkanıyor ve yangın kimyasalıyla yüzeyler kaplanıyor. Bunlar toz patlamalarını engelliyor.

Patlayıcı maddeyle ilgili birkaç konuyu kısaca özetleyip son konumuza geçeceğiz. Burada patlayıcı maddede mevzuatımızda ne olduğu zaten belli yani belirgin. Burada çok kısa bir şekilde geçiyorum. Biz özellikle manyeto kullanımında metanometreli... Sunumda da gördüğünüz gibi manyeto kullanarak ilave ikinci bir sensör yani patlama noktasına ikinci bir güvenlik bariyeri kullanıyoruz. Ayrıca bu

patlatmada çalışmalarını yapan birimlerin sorumlu mühendisine Ateşleyici Yeterlilik Belgesi aldık. Hatta ilerleyen dönemde bu konudaki yetkinlikleri daha çok artırmayla ilgili projelerimiz var. Bu konuda Almanya'dan danışmanlık hizmeti aldığımız firmalar var.

Patlayıcı ortam konuşuldu. Yani birçok gaz, yanıcı gazların hepsi patlayıcı olabiliyor. Karbonmonoksit gazı da belli bir değerden sonra patlıyor, metanla aynı seviyeye geliyor. Hidrojen gazı da patlayabiliyor, propan da patlayabiliyor. Yani yanıcı olan bütün gazlara odaklanılması gerekiyor, hepsi patlayabiliyor. Tabii, patlamalar metanın üzerini... Bu kapsamda çalışma olduğu için oksijen/metal oranına bağlı patlayıcılık özelliğini yorumlayabilmek önemli. Burada Coward diyagramı var, sunumda da görülüyor. Uluslararası kabul görmüş bir şey. Zaten metanın patlama aralığı da buna göre veriliyor. Baraj açma-kapama çalışmalarını, bunu dengelemek için azot uygulaması, patlatma çalışmaları, ilave güvenlik önlemleri ve kazı çalışma sürecinin yönetilmesi gerekiyor. Tabii, metan gazı bizim -sunumun en başında bahsetmiştim- sahamızda 2 ile 3, şu an çalıştığımız bölgede 2-3 miligram ton/metreküp seviyelerinde metanımız var.

Metan patlama limiti çok fazla konuşuldu, 5-15 aralığı ama oksijen burada bir parametre. Oksijeni düşük tutmak gerekiyor.

Yasal limitlerimiz yüzde 1'den... Yüzde 1 seviyesinde dolum olmuyor, yüzde 1'de patlatma yapılmıyor. Yüzde 1,5 elektrik kesiliyor. Yüzde 1,5'tan sonra da diğer önlemler alınıyor.

Metanın ortama nasıl geldiği çok fazla tartışıldığı için artık bu kısmı geçiyorum. Metan drenajı yöntemlerini...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Oksijeni düşük tutmak gerekiyor.” dediniz. Yüksek tutmak gerekmiyordu mu?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şöyle özetleyeyim Sayın Vekilim, aslında oksijeni düşük tutmak dediğimiz şu: Kapalı bir bölgede, kapattığınız, barajladığınız bir alana -burayı kapattığımızı düşünelim- buraya sonuçta formasyondan gaz geldiği için burada metan artacaktır. Oksijen de...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Girecek oksijeni düşürüyorsunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şimdi, kendinden yanma nedeniyle kapattığınız bir yerde patlayıcı ortam oluşmaması için orada yönetmeniz gereken bazı süreçler var; hani süreyi efektif kullanmak için detayına girmiyorum, sorulursa detaylandırırız. Burada süreci olumlu yönetici birkaç parametremiz var, onları kullanıyoruz.

Bunların dışında, biz sahamızda metan drenajı yapıyoruz yani yaklaşık bir buçuk yıldır metan drenajı uygulaması sahada yapılıyor. Nihat Bey ondan detaylı bahsedecek de biraz süreci hızlı bir şekilde ben özetleyeyim. Metan drenajında kontrol hiyerarşisini, burayı paylaşmaya çalıştık; metan gazı ortama yani formasyondan çeşitli nedenlerle geliyor -zaten burada Karadeniz Teknik Üniversitesinden İzzet Hoca sunum da yapmıştı- metan geldikten sonra ortamda bunu yönetmeniz gerekiyor, hani yerinde kontrolü, kaynağında kontrolün ilk adımı. Aslında kaynağında kontrol için en önemli şey sizin ulaşmadığınız yerde bu metana sondajlarla ulaşmanız; mevzuatta da bunun altyapısı var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dışarıdan mı metan drenajı yapılıyor?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şu an içeriden yapıyoruz, metan drenajı yöntemlerine detaylı değinmedim hani süreyi efektif kullanmak için, birçok yöntemi var. Derin saha olduğumuz için, yer yüzünden çok verimli olmayacağı için yer altından yapıyoruz. Burada metanı, metan drenajı, degaj sondajı, etkin bir havalandırma...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metan drenajı dediğiniz kontrol sondajı gibi değil, değil mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Hayır, işin devamında özetleyeceğim. Tabii ki burada birçok konu var; patlamazlık sertifikasına uygun ekipman kullanma ve benzeri, buraları geçiyorum ben. Metana karşı alınmış yani metan gazına karşı bir yönetim planı oluşturmanız lazım, ocağınızda önlemler almanız lazım; bunlara zaten havalandırma kısmında biraz değinmiştim, o yüzden hızlı geçiyorum. Özellikle sabit sensör sayımız burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Pardon, özür dilerim, İzlenebilen hava kapıları kısmı; bu otomasyonla mı ilgili?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Otomasyon, kamera yani kontrol merkezinden izleyebiliyorsunuz. Basınç sensörü koyuyorsunuz ana hava kapılarının izlenmesine mahsus.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hava kapılarını izleyebildiğiniz bir böyle otomasyon gibi altyapı var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – İzleme sistemine bağlı olarak metal hava kapılarını izleyebilme durumu söz konusu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metal hava kapısı; onun dışında?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Ahşap olan hava kapıları ya da farklı olan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama ahşap olan hava kapıları da havayı yönlendirmede bir şeyi var, görevi var.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii, bariyer olarak kullanılıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama izlenemiyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Onu şu an takip...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eğer kapılar açık kalırsa -havalandırma- kirli ve temiz havanın birbirine karışma riski var.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Onlarda sürekli görevlilerimiz var efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Manuel.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunu sormuştum, hani görevliler kimdi? Havalandırma kapılarının etrafında hayatını kaybeden şey...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Talimat veriyorlar, “Orayı kapat.” diyor, “Aç.” diyor; ona göre yapıyor, TTK öyle yapıyor ahşap kapıları.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte burada otomasyon sisteminin kullanılması çok daha hata payını düşürecek diye düşünüyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sayın Vekilim, mevzuatta hani hava kapılarının izlenmesiyle ilgili bir şey yok ama ana yol hava kapılarını izlemeyi öneriyoruz; çok faydalı. Diğer kapılar izlenmiyorsa görevli aracılığıyla takip edilmesi gerekiyor.

İzleme yöntemleri, basınç sensörü olabilir, kamera olabilir; bizde 50'ye yakın yer altı kamerası var, yer altının birçok noktasını izleyebiliyoruz. Bunun yanında 40 üniteden fazla, yaklaşık 300 tane sabit gaz izleme sensörümüz mevcut. Çift temiz hava yolundan bahsettik, azot uygulamasına değinmiştik. Şimdi, ocak içi metan drenajı sistemini burada kabaca... Çalışma bölgesinden metanı alabilmek için sondajla ilgili o bölgeye ulaşıyoruz, bu metanı boru altyapısına bağlıyoruz ve emici bir sistemle beraber ocak hava çıkışına yakın bir noktaya atıyoruz. Tabii, bu sistemin Türkiye'de mevzuat altyapısı olmadığı için biz bunu uluslararası mevzuata göre sürekli ölçüyoruz, izliyoruz ve oradaki risk değerlerine ya da kontrole... Bakın burada görüntüyü, ayak bölgesinin üst kısmına yani kömür aldığımız “zone”un daha üzerine, daha fazla üzerine deliklerle ulaşarak orada gazı önden alıyoruz yani üretim bölgesinden alıp bunu daha güvenli bir yere öteliyoruz, yeni projemizde de ocak dışına öteleyeceğiz ve elektrige dönüşümüyle ilgili, Nihat Bey önderliğinde, bir proje çalışması yürütüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, bir soru: Bu konuda niye mevzuatımız yok?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, onları hep ekleyeceğiz yani mesela ana kapılarla ilgili dendi ve mevzuata onu kesin ekletmemiz lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Drenaj konusunda da mevzuatta bayağı bir boşluk var. Yani onu Bakanlık yetkilisi arkadaşlar da not alırsa...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, drenajda da...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Burada metan drenaj sistemini tabii ki evimizdeki doğal gaz gibi düşünebilirsiniz. Sonuçta borular içerisinde gaz taşıyorsanız, bunun ölçme, izlemesi ve etiketlemesi eğitiminin ona göre yapılması gerekiyor. Bunun sorumlu bir biriminin olması gerekiyor. Bakın, burada çok detay vermeyeceğim ama her çalışma alanından çok fazla, öngörülenden fazla sondajlarla... 100 bin metreden fazla sondaj demiştik; bakın, 17 makine ve her çalışma alanına çok ciddi sondaj çalışması ve ona uygun borulama çalışması olup metan drenaj sistemi kuruluyor. Bu kurduğumuz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir şey sorabilir miyim?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, süre olarak mesela bir yıl içinde şu kadar metan drenajı...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Şöyle, hemen özetleyeyim. Biz ocak çıkışımızdaki verilerimize göre –ana yol çıkışlarımızda 8.500 metreküp ana yoldan hava dönüş yolumuza bir hava geçiriyoruz- toplam ocak havalandırmamızın 12 bin metreküp civarında bir hava döngüsü var şu an. 8.500 metreküp hava içinde konsantrasyonumuza göre günde atmosferik basınç koşullarına bağlı olarak -yani günde 5 bin metreküp değişiyor- 25 bin metreküp ile 30 bin metreküp/dakika arasında bir metan ocaktan atılıyor. Ve şu anki ölçümlerimize göre biz bunun yüzde 20-25 kadarını bu sistemle alıyoruz. Buradaki sistemi daha da

geliştirerek -bunun dünyadaki uygulamaları da öyle- yüzde 40, yüzde 50 seviyelerine getirip -hatta yer üstüne de boru altyapımız da hazır- orada da yer üstüne çıkarıp elektriğe çevirme... Ki şöyle bir veri var, paylaşayım: Tonda 4 metreküp gazı yüzde 100 alabiliyorsanız bunu bir santralle 1 megavat elektriğe çevirebiliyorsunuz. Bununla ilgili bir proje ekibimiz var Nihat Bey'in önderliğinde. Yurt dışından danışmanlık alıyoruz Green Gas'la beraber. Proje çalışması devam ediyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç adet metan drenajı sondajı yapmışsınız?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Metan drenajı sondajı şöyle bir şey; 50 bin metreden fazla, net olarak söylüyorum 50 bin metreden fazla, uzunluk olarak söylüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir adet verebiliyor musunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Nihat Bey, isterseniz size söz alın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bölün 50 bini sondaj boyuna.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Şimdi, şöyle: Polyak Eynezde bütün üretim ayaklarında metan drenajını aktif olarak uyguluyoruz yani metan drenajı uygulamadığımız hiçbir ayağımız yok. Hatta hazırlıklarda da arın kontrol ve degaj sondajlarına ilaveten ihtiyaç duyduğumuzda cepler açıp, yanlardan girip, onları da ana şebekeye bağlayıp bu metanı emiyoruz. Yani ortalama bizim pano boylarımız 500-600 metre. Bunları hemen 2 ya da 3'e bölüyoruz, her 200 metrede bir 8-10 adet sondaj yapıyoruz. Bunlar ayak ilerledikçe bu ayağın tavanında... Buradaki hedef noktamız da bizim şu oluyor: Şimdi, bir yanılığ var, üretim esnasında açığa çıkan metanın ancak 1/6 ila 1/9'u kazılan kömürden çıkar. Bunun diğer kalanı çevre kayaçlardan, göçükten, fay "zone"larından gelir. Onun için geometriyi buraya oturtuyoruz, eğer biz bunları emmezsek fay "zone"larından, göçükten; bunlar zaman içinde ocak açıklıklarına intikal eder. Hele hele madencilikte ayak arkalarına oturmasında... Ki biraz önce bahsettiniz, biz Polyakta bir sıkıntı yaşadık; ayak arkasına oturdu ancak drenaj sistemimiz çalıştığı için bu herhangi bir patlamaya, parlamaya dönüşemedi, nefessiz kaldı. Eğer drenaj çalışmasaydı büyük bir bedel ödeyebilirdik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, şunun için sordum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnızca soru soralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben şeyi biraz açayım. Nevzat Bey daha önce yapılan metan drenajıyla ilgili konu konuşulurken "Pratikte aslında özellikle Kozlu Müessesesinin bulunduğu bölgede binlerce sondaj yapmak gerekir." demişti.

BAŞKAN TANER YILDIZ – "Yüzeyden." demişti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte yüzeyden veya bilmiyorum, belki açıklık da ayrıca getirir, belki yeri gelmiştir konu olarak. O nedenle "Siz acaba o meşakkatli metan drenajı kısmına girdiniz mi? Drenaj sondajı adedi kaçtır?" diye sormamın nedeni aslında...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama yüzeyden yapmıyorlar, içeriden yapıyorlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metan gazı drenajını da biz daha çok metan gazı kullanılabilir hâle gelirse diye... Belki Türkiye Taşkömürü Kurumunun maden ocağında da içeriden buna benzer bir uygulama yapılabilir mi diye sorayım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Evet, Vekilim şöyle: Çok çeşitli metan drenajı uygulamaları var. Bu yer yüzünden de metan drenajı yapılabilir, yer altından da yapılabilir; üretim öncesi yapılır, üretim esnasında yapılır, üretimden sonra da yapılır. Bu tamamen ihtiyaçlarınıza göre belirleyebileceğiniz bir konudur. Şu an biz çok derin kotlardayız yani yüzeyden yaptığımız sondajlar ortalama bin metre civarındır. Tabii ki bizim yüzeyden yaptığımız, metan emdiğimiz sondajlar da var iş güvenliği anlamında ancak sistemli, disiplinli metan drenajını yer altından yapıyoruz; hem üretim öncesi yapıyoruz hem üretim esnasında yapıyoruz ve Polyak Eynaz sahasında ve Soma da genç bir oluşum olduğu için faylar geçirgen, faylar geçirgen olduğu için kapatılan panolarda da metan üretilebiliyor. Dolayısıyla, kapanmış ocaklardan da yapıyoruz. Şimdi, bunu yer altında yapıyoruz; bir venturi sistemi var; basınçla böyle çalışan. Bu, ilk Kozlu’da uygulanmıştı, metan drenajı. Ben Kozlu TTK kökenliyim; otuz beş yıl Kozlu’da görev yaptık, ondan sonra Polyaka yeni geldik, bir buçuk yıldır Polyaktayız, görev yapıyorum. Orada Alman-İngiliz iş birliğiyle yapılan bir proje vardı; metan drenaj projesi. O zamanlar biz onlardan o teknik isimleri almıştık -benim zaten yüksek lisans tezimdi metan drenajı ilk başladığımız anda- yer altında fiilen uyguluyorduk.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sondajın boyu ne kadar?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Sayın Vekilim, Sayın Başkanım, 100 metre, 150 metre, 250 metre; tamamen ihtiyaca göre biz belirliyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, tamam, 50 bin metrede 500 sondaj yapar, Deniz Bey, cevap bu; 500 sondaj.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Bunları tamamen biz belirliyoruz Sayın Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, sizin burada, şirketin yaptığı metan drenajı ile anlattığınız teknik ve usul aynı şekilde Kozlu’da da uygulanan mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Evet. Şöyle Sayın Vekilim: Tabii, zaten biz bu kültürü...

KANİ BEKO (İzmir) – Evet, toparlayalım arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra’da da uygulanıyor mu?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ PROJE ETÜT MÜDÜRÜ NİHAT KAYABALI – Şöyle Sayın Vekilim: Zaten bu kültürü ben ilk kez Kozlu’da aldım. Kozlu’da yetiştik ama tabii, çok seyrek yapılıyordu, çok ihtiyaç olduğunda yapılıyordu; daha sonraki yıllarda rutin olmaktan çıktı yani bizim ilk başladığımız yıllarda vardı, biz de o zamanlar hem yüksek lisans teziyle bunu öğrenme, kavrama şansına sahip olduk; geldik, orada öğrendiklerimizi Polyakta uyguladık ve çok başarılı sonuçlar aldık. Şöyle ki: Kozlu’daki uygulamalarda, o zamanlar biz sızdırmazlığı falan çok zor sağlıyorduk; şu anki gibi silikatlar, reçineler bu kadar güçlü değildi; beton ve bentonit kullanıyorduk, kurduğu zaman sızdırmazlık sağlayamıyorduk, sızdırmazlık sağlayamadığımız zaman, deliklerdeki metan konsantrasyonunun yüzde 35’ine düşüyordu. Şu an Polyak’ta, biz, 90 ve üzerinde mekan çekiyoruz; en kötü durum yüzde 70, metan konsantrasyonu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, metan yeterince...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – TTK’da daha fazla metan var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

Ergin Bey, sunumunuzu tamamlayın lütfen.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Kontrol parametre ile ilgili oksijen değerini, metan değerini ve monoksit değerini takip ediyoruz çünkü metan drenajın kendinden yanmaya yol açmaması için bu sistemi takip ediyoruz. Zaten oksijeni... Burada da sunumda detayı var, soru gelirse cevaplayayım, çok detaylandırmayayım.

Son kısımdayız. Değerlendirme önerileri... Ben hızlıca okuyayım: Kömür madenciliği için bütün süreçleri yani araştırma, hazırlık, üretim ve benzeri süreçleri kapsayan özel bir mevzuat yani aslında kömüre özgü bir mevzuatımız olması ve özellikle kömür madenciliğinin güvenli olması için başta yapılması zorunlu etütleri de içerecek şekilde yapısal jeolojinin, tektonizmanın, her şeyin ortaya konmasını içerecek şekilde önden belirlenen bir mevzuat hazırlanması konusunda önerilerimiz var.

Patlamazlık sertifikasıyla ilgili -son bölümde yine detaylandıracağız burada- TSE'nin bu konuda yetkili kuruluş olarak... Burada bir detay vereceğiz. Maden işletmelerinde özellikle iç denetime doğru gidilmesi ve... Biz kendi işletmemizle iç denetim kurduk, dünyadaki uygulamalar da böyle. Aslında şöyle: Dış denetimler majör konuları bulabiliyorsa çok büyük sıkıntı -gelişmiş ülkelerdeki uygulamalar da bu- işletmelerin iç denetim mekanizmalarının bunu tespit edebilmesi lazım. "Majör konu" dediğimiz; burada, havalandırmadır, kendinden yanmadır; bu gibi konuların aslında işletmeler içerisinde bir güçlü iç denetim ekibi... Tabii, bunda da belli düzenlemeler yapılabilir.

En önemli konu, ülkemizdeki maden havzalarının jeolojik yapısı, havzanın kapasitesi ve niteliğine göre kategorize edilerek -burası önemli çünkü Polyakta olan bir şeyi başka bir yerde beklemek ya da başka bir işletmede olanı başka bir yerde beklemekten bahsetmiyorum- jeolojisi, kapasitesi ve niteliğine göre, belli, havzaya özgü standartların hazırlanması lazım. Bunun yapıldığı birçok ülke var; Kanada'da var, Avustralya'da var. Bu "guideliner" ya da rehberlerin hazırlanması lazım.

Proje hazırlanması, yönetimi ve denetimi konularında, özellikle proje revizyonları konusunda eksiklikler olduğunu ve bu konuda da üzerine mevzuatta düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Maden işletmeleri denetiminde standartların belirlenmesi... Yani burada da standartların belirlenebilmesi için kontrol listeleri ve öncelikle gerekli kategorize edilmesiyle ilgili çalışmaların olması gerekiyor. Havzalarımız belli, Çayırhan havzası, Soma havzası, Amasra havzası, Kütahya havzası gibi; buralarda yani merkezî organizasyon değil de yerel, sürekli işletmeleri gözlemleyen organizasyonlar kurulabilir. Bunun yapıldığı ülkeler var, dünya üzerinde örnekleri var.

Yine, havzalara göre üretim, havalandırma, nakliyat standartları belirlenebilir. Burada, üniversitelerle, Maden Mühendisleri Odası veya özel şirketlerle beraber çalışabilir. Havzalarımız belli, kömür yapılarımız belli ama standartlarımız yoktur. Hani, havza madenciliği konuşulurken altının öncelikle doldurulması gereken çok husus var.

Metan gazı drenajı ve patlayıcı maddenin güvenli kullanımı konusunda aslında özel başlık açacaktık. Özellikle, grizulu patlayıcıların yani "grizutin klorür" dediğimiz normal dinamite -kabaca-tuz katılarak alev boyunun metan patlamasına yol açmayacak güvenli seviyeye getirilmesi ama bununla ilgili yani patlayıcıların kullanımıyla ilgili de yinemevzuatımızda eksikler var. Grizulu ortamlarda kullanılacak patlayıcıyla ilgili düzenlemeler yapılması lazım.

Madencilik liseleri... Özellikle, eğitim artırılıp dünyadaki bütün kazaları önlemede en çok üzerinde durulan konu eğitim olduğu için, güvenlik kültürünün de eğitimle gelişeceğini düşündüğümüz için madencilik liseleri... Yani madencilığe özgü, ortaöğrenim düzeyinde yapılaşmaların -havza bazında da olabilir- kesinlikle hızlandırılarak bir şekilde sonuca ulaşılacağını düşünüyoruz.

Yine, kategorize edildikten sonra kömür havzaları, belli kaza indeksleri belirlenebilir. Burada ILO'da, ILO'yla ilgili iş sağlığı güvenliği performanslarından kaza sıklık oranı, kaza sayısı... Bu parametreler ülke bazında bir standartlara kavuşturulup sürekli performansla izlenebilir, daha güvenli olduğu düşünülen işletmelere -bunu teşvik amaçlı- prim uygulamaları gibi uygulamalar yapılabilir.

Son olarak, ATEX sorunuyla ilgili bir özet sadece vereceğim. Aslında, dünyada patlama ihtimali olan yerlerde patlamazlık sertifikası olan ürünlerin kullanımı konusu bu konu. Burada Uluslararası Elektronik Komisyonu, IEC'nin ortaya koyduğu bir IECEx patlamazlık standardı geliyor. Daha sonra, dünyanın değişik ülkeleri... İşte, Çin'de MA sertifikası, Amerika'da başka bir standart var. Farklı farklı ülkelerin aslında aynı standarda dayanan, sadece kodları değişen farklı sertifikaları var. Sunumun içinde tartışmalarda da bahsedildi, hatta birçok ülke... Mesela, Avustralya ANZEx kullanıyor, ATEX zorunlu değil gibi. Aslında bunların sertifikaları da aynı akredite laboratuvarlarından çıkıyor dünyada ama maliyet yönünden çok ciddi farklar oluyor. Burada yani ATEX sertifikası değil de patlamazlık sertifikası olarak konunun değerlendirilip bu konunun ayrıca tekrar gözden geçirilmesinde fayda olduğunu düşünüyoruz. Zaten konuyla ilgili görüşmeler oldu.

Buna ilave olarak, burada yazmadığımız, özellikle madenlerde madde bağımlılığıyla ilgili bir başlık atılıp bu konunun da bir şekilde incelenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Madencilikte birçok riskten bahsediyoruz, yönetimden bahsediyoruz ama madde bağımlılığı konusunda mevzuatımızda hiçbir çalışma yok ve birçok maden sahasının durumunda da burada STK'lerin de bir belirgin bir çalışmaları yok aslında.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Madde bağımlılığı” derken neyi kastediyorsunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Uyşturucu, çok ciddi bir risk.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Uyşturucu efendim. Satışı, kullanımı, tedariki çok ciddi boyutta ve bununla çok ciddi mücadelelerimiz var fakat biz bu konuda biraz yalnız kalıyoruz. Çünkü bizim belirleyici yapabileceğimiz bir şey yok. Çünkü insanlar bunu kullanarak yer altına girdiğinde çok ciddi iş güvenliği problemleri çıkıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sendikalardan bu hususta yardım istediniz mi?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Vallahi, Sayın Başkanım, biz bu konuda herkesten yardım istedik. Yani işletmeye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, şimdi, bak “işçi” diyoruz. İlk anda aklımıza...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hepsinden istedik, hepsinden istedik ama burada şöyle bir şey var: İnsanlar, çok açık konuşayım... Şimdi, az önce konuşulmuş konularda yine belki aynı yere geldik. Arkadaşlarla, biz bunları var olan herkese, bütün sendikalara “Bakın, böyle birisi varsa bildirin...” Çünkü bizim insanların vücut bütünlüğünden dolayı herhangi bir analiz yapma şansımız yok. Böyle bir ihbar varsa biz bu arkadaş bildiririz, gerekli işlemler yapılır, bu iş yürür.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlk defa Komisyonumuzda gündeme geliyor bu, çok önemli bir şey bu.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bu çok fazla var Sayın Başkanım yani bu sadece Polyak Eyneze has bir şey değil, İmbat Madencilik, Demir Export yani o bölgedeki firmaların hepsinin yaşadığı sıkıntı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama her yerde olabilir.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Tabii, her yerde olabilir Sayın Vekilim, hepsi olabilir ama bizim orada biraz daha yoğunluk var, tabii o da geçmişten geliyordur, biz onun analizini çok şey yapamıyoruz ama bununla ilgili mücadelemizde yaşadığımız en büyük sıkıntı; tespit. Tespit yapamadığımız için biz buna... Mesela, öyle bir örnek var ki yani akıllara ziyan: Apranax ve Mazejik'i eziyorlar, karıştırıp bunu burundan çektiklerinde yirmi dört saat yok. Şimdi bana bunu narkotikten bir arkadaş söyledi. Ben şimdi adamın yanında Apranax var diye ben bu adama ne diyeyim? "Sen uyuşturucu kullanıyorsun." mu diyeyim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Maden ocağına kamikaze gibi giriyor.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Aynen öyle. Şimdi az önce anlatmaya çalıştığım oydu aslında, çok da anlatamadım, yanlış anlaşıldı. Bu riskleri gözeterek nasıl sıfır diyebilirim ki? Adam ocağa girip o hâlde... Bakın, bir örnek anlatayım size; böyle bir eleman -tabii, biz bunu sonra tespit ediyoruz- yer altında, çok alakasız bir yerde arkadaşıyla tartışıyor ve arkadaşının kafasına kazmayla vuruyor, adamı öldürmeye gidiyor. Biz işte olaya şey oluyoruz, alıyoruz onları, bir bakıyoruz adam uyuşturucu almış. Şimdi, bu adam, o adamı orada öldürse bu bir iş kazası olarak geçecek ve ölümlü kaza. Şimdi, ben nasıl derim ki bu riski sıfırlayabilirim? Sıfırlayamam, anlatmaya çalıştığım bu. Sonuçta hepimiz insanız, mecburen, olduğumuz konumdan dolayı insan yönetmeye çalışıyoruz. 3 bin kişi, 3 bin farklı karakter, hepimiz dâhiliz buna yani bu karakterleri yönetmek, analiz etmek, onların psikolojik durumlarını ortaya koyabilmek imkânsız. İşletmemizde psikolog var, sosyolog var, yetmiyormuş gibi dışarıdan danışmanlık da alıyoruz; problemi olan, revire gelen her arkadaş biz bu anlamda da değerlendirmeye çalışıyoruz ama maalesef...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Acaba dünyada bunun önüne nasıl geçiyorlar? Onları araştırmak, Sağlık Bakanlığından bilgi almak gibi, Komisyon olarak da bir...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İçişleri Bakanını değiştirerek.

KANİ BEKO (İzmir) – Madenlere kadar indi mi bu ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Mesela, bu konuda Serpil Hanım'dan yardım isteyebilirsiniz en yakın siz...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Vallahi, ben zaten şimdi kendisine bir teklifte bulunacağım: Kimi istiyorsa, nasıl bir ekip istiyorsa gelsin, Polyakta insanlarla ilişkilerimiz, insan ilişkileri, bizim işçilerle olan diyalogumuz, işçilerin bize bakışı, bizim onlara bakışımız...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz bu arkadaş niye attınız ağabeyciğim ya? Şu şeyi anlatsana bir Komisyona.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Şimdi, çok enteresandır, ben size anlatayım bunu; bunun zaten burada konu olması da çok şeydir, dosyası da var, dosya elimizde, biz tahmin ettik böyle bir şey...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Serkan Bey, siz bu işçi...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Serpil Hanım, lütfen, rica ediyorum. Rica ediyorum, ben size şimdi, bir çarpıcı örnek vereceğim...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bakın, bir dakika. Siz konuşurken diğer herkes dinledi, lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öneride bulundum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Siz ne dersiniz ben yapacağım Serpil Hanım.

Bakın, Serpil Hanım, ben size bir şey söyleyeyim mi? Sonda söyleyecektim ama söyleyeyim. Bu iş yüzünden -bakın buraya geldi- benim eşim aranıp şantaj yapıldı, bunu da yapan Başaran Aksu. Arayın, kendisine sorun; bunu kaymakamlıkta kendisi söyledi ve bana döndüler, “Evet, eşim arandı.” Buyurun, arayın, isterseniz ben arayayım Başaran Aksu’yu. Ben yalan konuşmam.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kişileri suçlamayın.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Ama siz suçluyorsunuz beni.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bir dakika. Siz şimdi itham ettiniz, dinleyeceksiniz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sabahtan beri, işçi emek düşmanı yaptınız beni, lütfen, rica ederim. Hayır, kabul etmiyorum bunu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendika çalışanı...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Kabul etmiyorum, benim aileme kadar inen bir konuda sizin yorum yapmanız hatadır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, siz şimdi bir ithamda bulundunuz, cevabını ben merak ediyorum, siz merak etmeyebilirsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben ithamda bulunmuyorum. Sendikanın, işçinin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, dediniz. “Siz onu dışarı koydunuz.” dediniz, bende merak ettim, ben bilmiyorum konuyu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir direniş var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben konuyu bilmiyorum, siz söyler misiniz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tabii, buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Dosyayı falan bırak ağabeyciğim sen ya.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yok yok, sadece bir şey... Şurada gördükleriniz bu arkadaşta yazılmış, noter kanalıyla ihtarlar, gelen cevaplar, bizim iş yerinde tuttuğumuz...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Savunması alınmış mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bakın, ama dinleyin Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, soruyorum: Savunması alınmış mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, soralım, bir dakika...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Biz, toplu iş sözleşmesiyle...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben daha konuyu anlamadım, bir dakika. Neyi soruyorsunuz siz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Serpil Hanım, toplu iş sözleşmesiyle çalışan bir firmayız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Şöyle, ihtarda bulunulmuş ya, kaç kere ihtarda bulundunuz?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – En az 20, şurada dosyaların hepsi var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – 20 kez ihtarda bulundunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – “Savunmasını aldınız mı?” diye soruyorum.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Anlatayım Serpil Hanım, müsaade edecek misiniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Önce bir dinleyelim.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Dinleseniz belki anlayacaksınız alıp almadığınızı.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hayır, müsaade etmiyorsunuz ki bana.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama dinleyim bir.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bunun sonucunda haklıysanız biz geri adım atalım. Bakın, bu arkadaşın her ifadeye çağrılışında “Ben şirkete gizli bir ifade vermem.” diye tutanakları ve arkasından da yapılan şeyler, noterle yapılan yazılı ihbarlar...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama hayatın olağan akışına uygun değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Serpil Hanım, bir dakika, konuyu bir anlayalım ama ya.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Serpil Hanım, bir saniye, bana fırsat vermiyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendikal örgütlenmeden, bir direnişten bahsediliyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama olmuyor bak şimdi, olmuyor. Bir dinleyeyim bir dakika, anlayayım bir. Ama bakın, siz konuşurken herkes dinledi.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Kamil Kartal ve Başaran Aksu’ya dediğim laf aynen şudur, kayıtlara da geçiyor: Eğer siz gerçekten bir sendikal hareket yapıyorsanız biz sizinle masaya otururuz ve...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gerçek sendikal hareket olduğuna siz mi karar veriyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, lütfen ama ya! Rica ediyorum ama bakın, lütfen diyorum. Bak, 3-4 defadır lütfen diyorum. Konuyu bir dinleyebilir miyim? Ben dinlemek istiyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de bu sözleri dinlemek istemiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne demek siz dinlemek istemiyorsunuz ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gerçek sendikal...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İthamda bulunmayacaksınız o zaman. Lütfen, haklı değilsiniz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Başkanım, 20’nin üzerinde tutanak ve ihtarname var, bunlar noterden çekilmiştir. Arkadaşın yaptığı genel özetlemeyi okuyabilirim. Verilen işi yerine getirmemek, iş yerini itibarsızlaştıracak sosyal medya yayınları yapmak, iş yeri amirlerine hakaret etmek ki ben de dâhilim buna...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bunların hepsi sendikal faaliyet.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Hayır efendim, yetkili bir sendikaysa bunu yapsın.

Önce bu arkadaş...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne demek yetkili sendika? Yetki almaya çalışıyor.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Tamam, biz de yetki alsın diye oy veriyoruz ona.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İzin verin yetki alsınlar, izin vermiyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika.. Yok ağabeyciğim, saat iki olmuş, lütfen ya.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Bizim konuşmamıza gerek yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, ben bir şey söyleyeyim arkadaşlar: Kamu veya özel sektör, birisi bana küfredecek, ben onun sendikasına falan bakmam, kışına tekme vurup atarım; hiç kusura bakmayın.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Küfür ne kelime Sayın Başkanım!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, küfretmiş.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Küfür ne kelime ya! Adam diyor ki: Siz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Adam madam değil o!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yok öyle bir şey.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne demek ya! “Küfretmiş.” diyor, siz dinlemiyorsunuz ama. Daha cevabını dinlemiyorsunuz bile.

(Gürültüler)

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Başkanım, ben şöyle yapayım çünkü bu konu çok enteresan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sordunuz, dinleyin lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kamil Kartal’ı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tanımıyorsunuz, görmüyorsunuz; neyi savunuyorsunuz siz ya! Tanımıyorsunuz, görmüyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz neyi kabul ettirmek istiyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, evrak gösteriyor. Siz neyi kabul ettirmek istiyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de hazırlarım evrakı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olur mu öyle şey ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben size yüzlerce evrak hazırlarım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bırakın lütfen Allah aşkına! Bize dinletmiyorsunuz bile, bir soru sordunuz, dinletmiyorsunuz.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Gerçekler acıdır Sayın Başkanım. Onlar sandı ki biz bu işi hakikaten sendikal harekete karşı yaptık. Onlara biz destek verdik, 20’nin üstünde tutanak var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olmaz böyle şey!

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Genel Müdür Yardımcısının odasına kapıyı tekmeleyerek girmek, İK koordinatörünün odasına kapıyı tekmeleyerek girmek. “Kimsiniz siz! Ben bağımsızım, her istediğimi yaparım, istediğim adamın ifadesini aldırırım, aldırmam.” Bunun gibi binlerce örnek var. Bir işçi tartışıyoruz. Sendikanın 300 üyesi, 26 temsilcisi var; biz hiçbir şekilde hiçbir engel olmuyoruz. Bir kişi iş kurallarına... Bu adam sendikadan önce benim işçim, benim çalışanım. Defalarca gittim, dinledim kendisini. Sahada birçok kişinin yanında bana hakaretler etmiştir, ben bunu ifade hâline getirmediğim. Davalarımız da var, savcılara intikâl etmiş davalar da var. “Gitsin, dava etsin.” dedim, dava yoluyla da bütün haklarını...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serkan Bey, konu anlaşıldı...

KANİ BEKO (İzmir) – Bir dakika...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, bir dakika lütfen.

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, senin bu dediğin kişileri ben de tanıyorum. Yani burada olmayan arkadaşlarımız hakkında konuşman doğru değil...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kabul edilemez.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, hayır, bir dakika...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, kimle ilgili konuştum?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Konuyu kim açtı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başkanım, bir dakika ya... Siz kendinize niye alınıyorsunuz? Başkanım, lütfen...

KANİ BEKO (İzmir) – Biz Amasra madenlerini konuşmak için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika, Başkanım, hayır. Kani Bey...

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Sayın Vekilim, ben açmadım, yapmayın lütfen, rica ediyorum. Ben özür diliyorum böyle bir tartışmaya katıldığım için.

(Gürültüler)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, lütfen... Ya, arkadaşlar...

Kani Bey, bir dakika, siz başını dinlememiş olabilirsiniz, arkadaş a bir ithamda bulunuldu.

KANİ BEKO (İzmir) – Burada olmayan kişiler hakkında konuşmak doğru değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, öyle değil, konu öyle değil.

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, onun söylediği arkadaşları ben tanıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey...

KANİ BEKO (İzmir) – Bir dakika ağabey...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ağabey, bir dakika ya, lütfen bir otur sen.

KANİ BEKO (İzmir) – Başkanım, sen devam et. Ben diyorum ki: Ben bu sendikacıları tanıyorum; Kamil Kartal'ı da tanıyorum, diğerlerini de tanıyorum fakat bu arkadaşlarımız burada olmadığı için isim vererek burada konuşmak doğru değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konunun başına bak. Başkanım, siz dışardaydınız.

Serkan Bey, konu anlaşıldı kardeşim. Niye 299 kişiyi atmadınız da o kişiyi attınız, konu çok net anlaşıldı.

Şimdi, siz sunumunuzu yaptınız mı?

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Yaptık Sayın Başkanım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Başkanım, çok özür dilerim, son 2 tane madde var, onu söyleyeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bitirin onu.

Siz sunumunuzu tamamlayın.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Sunumdaki son şey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bir şey söyleyeceğim bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen Deniz Bey, lütfen bir tamamlayalım ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tartışma açmıyorum, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Allahümme sabirin ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sakin, sakin olun.

Bir cümle, bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, şunu bir tamamlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamamlanacak, ona hiç itiraz yok, tartışma açmıyorum.

Şunu diyeceğim: Milletvekilleri olarak biz zaman zaman tartışabiliriz ama buraya sunum yapmaya gelen arkadaşların milletvekillerine bağırır duruma bir şekilde gelmemesi lazım çünkü biz burada milleti temsil ediyoruz. Bu hassasiyete de dikkat edelim lütfen.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, adaletli olalım. Hangimizin hanımı tehdit edildiğinde biz burada sustuk?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, konu...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, cevap verin. Hangimizin hanımı tehdit edildi de sustuk?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani hemen kabul ettiniz değil mi Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Neyi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hanımının tehdit edildiğini. Nereden çıktı şimdi bu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz de devam ettirmeyin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne demek ya? Siz kalkıp da bir tane...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu üslupla burada itham edilen kişi burada bile yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bir soru soracağım: Niye 299 kişi atılmadı da o zibidi atıldı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu kişi hiç öyle bir şey yapmamış.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aynen kullanıyorum ben bunu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başaran Aksu için söyledi o sözü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye o 1 kişi atıldı, niye?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başaran Aksu için söyledi o sözü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, niye o 1 kişi atıldı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz, bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – 299 kişi atılmadı da niye 1 kişi atıldı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O işçi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz neyi savunuyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, o işçi, sendikada örgütleyen, işçileri örgütleyen...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tanımadığınız kişiyi niye savunuyorsunuz siz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O işçi, işçileri örgütleyen, en önde koşan kişilerden.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kapıyı tekmeyle vurup atamaz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, siz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kapıyı tekmeyle vurup açamaz, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşçiyi de çağıralım, onunla da konuşalım o zaman.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, ben öyle tipleri çağırmam hiç; hiç, kesinlikle çağırmam.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kapıya tekmeyle vurduğunu buradaki işveren temsilcisi söylüyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Konumuz o değil ki ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konumuz o değil.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşveren, sendikal faaliyette...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, lütfen gündemimizi...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sunumunuzu tamamlayın.

Söz hakkı tamam, artık yok.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bakın, konuşunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan, burada sendika yöneticileri itham edildi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz konuşunuz, siz ithamda bulundunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendika yöneticileri itham edildi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz ithamda bulundunuz, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Onlara birçok ağır ithamlarda bulunuldu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz ithamda bulundunuz baştan.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, benim bulunduğum ithamla ilgili hiç uygun cevaplar verilmedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben sunumu tamamlıyorum.

Siz sunumu tamamlayın arkadaşım.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İSG MÜDÜRÜ ERGİN KAHRAMAN – Başkanım, sunumu dinledikleri için herkese teşekkür ederim.

Sunumumuzu tamamladık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Evet, diğer firma gelsin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Söz alabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, lütfen Serpil Hanım, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Neden?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen Serpil Hanım, lütfen, hayır...

Saat gece iki oldu, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, saat geç oldu, kimseyi de yormak istemiyorum ama burada çok yanlış bir metot sergilendi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, lütfen, lütfen, hayır...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada sendikalar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir kişiyi üç saat konuşamam burada, bir kişiyi üç saat konuşamam; yok, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir kişiyi konuşmuyoruz, sendikayı konuşuyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, sendikayı falan konuşmuyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada sendika yöneticilerine her türlü hakarette bulunuldu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, yok; hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kani Başkan da zaten buna itiraz etti.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama bu da kayıtlara geçsin yani sonuç olarak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun Gökalp Bey.

6.- İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız'ın, Amasra'daki maden kazası, madencilik kültürü ve iş güvenliği konusunda yapılması gerekenler hakkında sunumu

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, değerli meslektaşlarım; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, Amasra maden kazasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, kederli ailelerine başsağlığı diliyorum, ayrıca hepimizin de başı sağ olsun, yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Bugün burada bizlere bu fırsatı verdiğiniz için başta Komisyon Başkanımız olmak üzere tüm milletvekillerine çok teşekkür ediyorum.

İmbat AŞ 2002 yılında İzmir'de kurulmuştur, 4/10/2004 yılında TKİ Kurumuyla redevans sözleşmesi imzalayarak faaliyetine başlamıştır. Çok tehlikeli kapsamında bulunan yer altı kömür işletmeciliğinde İmbat Madencilik'in öncelikleri, olmazsa olmazları; iş güvenliği odaklı, çevreye duyarlı, verimlilik esaslı doğru bir planlama ve proje yapılması, ileri teknoloji yatırımlarla havza şartlarına en uygun mekanize madencilik modelinin uygulanması, optimum istihdam, yüksek ve kaliteli üretimle millî ekonomiye en yüksek katkının sağlanması olmuştur.

Efendim, işletmemiz 2 ayrı işletme şeklinde faaliyetini yürütmektedir. Öncelikle Soma havzasında 75153 no.lu sahada TKİ Kurumuna ait redevans sözleşmesi kapsamında ocağın birinde faaliyette bulunuyoruz, diğer ocak ise 2018 yılında yapılan işletme devir ihalesi kapsamında kendi adımıza kurum pay karşılığı işletme faaliyetini yürütüyoruz. Öncelikle, redevans sözleşmesi kapsamında ürettiğimiz alanda rezervimiz 3,5 milyon ton kalmıştır -daha ileriki sunumlarda anlatacağım- bugüne kadar da TKİ Kurumuna üreterek teslim ettiğimiz kömür miktarı da 83 milyon tondur. İşletme 2 ise kendi devraldığımız ruhsatta, 170 milyon tonluk rezerve sahip ve 2022 Haziran itibarıyla üretime başlamıştır, asgari üretim taahhüdümüz 6 milyon ton/yıldır.

İşletmemizin plan görünüşünü veriyoruz. Öncelikle istihdamdan başlayacağım. Yer altı çalışanımız 4.433 kişidir, yer üstü çalışanımız 722 olmak üzere 5.155 çalışanımız var. Burada mühendis sayımız 204, tekniker sayımız 243, nezaretçi 294 olmak üzere 741 nezaret kadromuz vardır. Şirketimizde 57 vilayetten çalışanlarımız mevcuttur.

4/10/2004'ten 31/10/2022 yılına kadar -demin de ifade ettiğim gibi- 83 milyon ton kömür üreterek TKİ Kurumuna teslim etmiş bulunmaktayız. Yapılan üretim, yaklaşık 8 milyar dolar kömür ithalatının önüne geçmiştir. Burada daha detay vermek istemiyorum ama TKİ Kurumunda veriler sabittir, sizler ulaşabilirsiniz, Sayıştay raporlarında da sabittir. Bu faaliyetle Türkiye Cumhuriyeti tarihinde kurum menfaatlerinin ne olduğu rahatlıkla görülebilecektir. Bugüne kadar yaptığımız faaliyetin içinde -grafikte de gözüktüğü gibi- havzada kamu kurumu tarafından da Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu üretim yapmıştır. Maksimum ürettiği kömür 252 bin tondur, full mekanize tahkimatı olmasına rağmen ve verimlilik de -kendi verilerinden alarak- yüzde 70'tir. Biz, faaliyetimize başladığımız ilk dönemlerde

klasik tahkimat yöntemiyle uygulamalarda bulunmuşuz, daha sonraki dönemde yarı mekanize ve bugün geldiğimiz nokta tam mekanize sistemle üretim. Yarı mekanize sistem ve klasik sistem de yüzde 87'sini yer altından üretmiş bulunmaktayız, bugünse yüzde 95'ini üretiyoruz.

Burada “Özel sektör karpuzun göbeğini alır, arta kalanını devlete yıkar.” gibi bir ön yargı olabilir ama bu ön yargıyı tamamen ortadan kaldırdığımız veriyle sabittir. Bu veriyi neye dayanarak yaptığımızı size şöyle ifade edeyim: Sondaj “log”ları var, havza yani rezerv tek başına bir şey ifade etmemektedir. Rezerv, kömür-kaloriyle birlikte hesapladığınızda bir şey ifade eder. Yerindeki rezerv ve yer üstüne çıkarttığımız rezervle mukayese ettiğimizde bugün yüzde 95'ini almış durumdayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi kottan itibaren çalışmaya başladınız?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şimdi, bizim başladığımız kömür küp kotu 150 kotlarından başlayarak şu an eksi 75 kotlarına kadar inmiş bulunmaktayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Artı 150'den eksi 70'e.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Evet.

Ocak girişlerimizden bir görüntü veriyorum, 2 tane ayrı ocaktan ibarettir ve her 2 ocağımızda 3 tane giriş çıkış mevcuttur; 2'si temiz havadır, 1'i kirli hava çıkışıdır ve vantilatörlerin görünüşü de görselde, gördüğünüz gibi.

(Video gösterimi yapıldı)

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şimdi, ocağımızda insan naklini, çift yönlü çalışan bantla aynı zamanda, eşgüdümlü giren ve çalışan işçilerin nakliyesinden bir görüntü izliyorsunuz. Üretim yöntemlerine gelirse üretim yöntemleri kalın damar işletmeciliğine ve havza deneyimlerimize bağlı olarak bilimsel çalışmalarla birlikte böyle bir yöntem belirledik. Bu yöntem sayesinde bugüne kadar yaptığımız üretimi de bu yöntemle aldık, bundan sonra da bu yöntemi uygulamayı düşünüyoruz. Tamamıyla üretim panolarımız tamamıyla mekanize sistemle çalışmaktadır.

Şimdiki görüntü, ayak içinde tamamıyla mekanize sistem ekipmanları, kesici konveyörler. Bu konveyör sistemi de bu mekanize sistem özellikle bu havzaya uygun bir modeldir, dünyada eşi benzeri yoktur. Her havzanın dinamikleri vardır, bugün Türkiye'de en zorlu jeolojiye sahip yer maalesef, o kaza olan bölgedir yani zorluk derecesi en zor olan havza Zonguldak'tır, ondan sonraki en zorlu havza da Soma'dır.

Demin arkadaşlar da anlattı, tekrara düşmek istemiyorum, biraz da geç olduğu için biraz hızlı geçeceğim. Yani bunun zorluğu ne? Kömürün tavanı ve tabanı. Bastığımız yer yumuşak, tavanının sağlam; bunu ters çevirseniz mükemmel madencilik yaparsınız ama jeolojiyi değiştirme şansımız yok, tek değiştiremeyeceğimiz şey jeolojidir çünkü milyonlarca yıl önce oluşmuştur.

Bu, ayak arın kesmeden bir görüntü, arka konveyörlerden bir görüntü. Biz burada işletirken arından 2.5 metreye alıp arkadan 10 ile 14 metre arasında göçertme metoduyla alıyoruz. Göçükte herhangi bir işçi bulunmamaktadır, son derece güvenli, göçük hatında tamamıyla uzaktan kumanda edilerek üretim yapılmaktadır.

Bu da galeri ilerleme makinelerimiz, hazırlık işleri tamamıyla mekanize sistemle yapılmaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu araçlar yabancı menşeli mi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Tamamıyla yabancı Sayın Vekil.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Delicileri bazen Türkiye’de üretiliyor, delicileri de mi yabancı kullanıyorsunuz?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yok, bu makinelerin Türkiye’de... Şu an burada görüntüde olan kesici yükleyicidir. Delici de şu ana kadar -jumbo- Türkiye’de üretildiğini ben bilmiyorum, bilen varsa...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben uçtan bahsettim aslında.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Uç var, delme martoperfaratörler vardı.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir önceki slaytta devasa bir tahkimat sistemi var, bir önceki slayta gelir misiniz? Orası çok önemli, orada insanların boyu görünüyor, oldukça küçük... Yani aslında tahkimat sistemi oldukça devasa ve büyük, onun üretim yeri neresi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bunun üretim yerini bakın, aynen söyleyeyim: Bunun ana iskeleti, çeliği Çin’den, bütün hidrolik sistemleri hassasiyeti itibarıyla Almanya ve Polonya’dan almaktayız.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben de Almanya’daki sisteme benzettim.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bu kesici galeri açma makinelerinde biz delme patlatma yapmıyoruz, galeri ilerleme makineleriyle yapıyoruz. Merkezî gaz izlememizden oksijen, karbonmonoksit, karbondioksit, metan, hidrojen sülfür, hava hızı, nem, sıcaklık ve basınç ölçmekteyiz.

Verilen eğitimlerimizden -şimdi bunu hızlı geçeyim, arkadaşlar zaten anlattı- eğitim salonlarından görüntü; normal, mevzuatın öngördüğü tüm eğitimleri yerinde veriyoruz.

İmbat’ın AR-GE çalışmaları vardır. AR-GE çalışmaları TÜBİTAK’la birlikte ortaklaşa yaptığımız, özellikle merkezî gaz izlemeyle, gaz izleme sistemleriyle, yerli sensör imalatıyla ilgili ciddi çalışmalarımız var. Bantla insan nakliyle ilgili bir AR-GE çalışmamız var. Bir de tam mekanize sistemle, özellikle otomasyon sistemiyle ilgili ciddi çalışmalarımız var çünkü otomasyon sistemi tamamıyla yabancı menşeliydi, bununla ilgili özellikle ekip oluşturduk, özellikle mühendis ekibi oluşturduk ve bu otomasyon sistemini artık yerli yazılımla birlikte yapılabiliyoruz.

Bu, gaz sensörlerinden görüntüler. Regülatörlü hava kapısıyla ilgili demin zaten arkadaşlarım anlattı Polyak’ta, aynı sistem bizde de mevcut. İş kazaları hakkında değerlendirmeyi Genel Müdür Yardımcımız birazdan yapacak, burada ben kaza, tehlikeli ortam, tehlikeli davranış diye... Oda Başkanım gerçi “sıfır” dedi ama şu anki mevzuatta böyle görünüyor, maalesef veriler böyle ama bunu tabii mutlaka sıfırlamamız lazım.

Şimdi, öncelikle, kömür milyonlarca yıl önce oluşmuş, bugün bizlerin kullanımına kadar ulaşmış çok önemli bir yer altı kaynağımızdır. Kömür işletmeciliğinde değiştirilemeyecek tek husus -demin de ifade ettim- kömürün jeolojisidir. Bunun dışında her şeyi değiştirme şansına sahibiz, bu da sizler ile bizlerin elindedir; asla yalnız bizim elimizde değildir, bunun burada altını çiziyorum. Son yıllarda maalesef büyük maden kazaları, çoklu ölümlerle karşılaşılıyor, bunun son örneğini Amasra’da yaşadık. Bu kazalar doğal olarak toplumun iş güvenliği hassasiyetini artırmaktadır ancak kaza sonrasında yapılan değerlendirmelerde “Ben demiştim.” mesajı verilerek sonuç üzerinden konuşmanın da çok doğru olmadığını düşünüyoruz. En son Amasra kazasında bir görüşe göre kazanın sebebi az işçi çalıştırıldığına bağlanırken, Soma kazasında başka bir görüşe göre ölümlerin daha fazla olmasının nedeni çok fazla işçi çalıştığına bağlanmaktadır. Her havzanın kendine has teknolojik, jeolojik, çevresel ve sosyolojik dinamikleri vardır. Bu dinamikleri bilmeden, sahaya uzak ve üstelik hiçbir

sorumluluğu bulunmayanların yapacağı değerlendirmeler sonuç üzerinden algı yaratma çabasıdır. Bu algılar maalesef ne kazaların önlenbilmesine ne de sektörün gelişmesine hizmet etmemektedir ama toplumun “madencilik eşittir kaza” algısı derinleşmektedir, hiç kimseye de yararı yoktur. Bu sebeple, öncelikle işverenler kendi üzerine düşeni yerine getirmek ve hiçbir maddi kaygı düşünmeden tamamen iş güvenliği ve insan merkezli bir çalışma sistemi tesis etmek zorundalar. Güvenliği oluşturmak ancak bununla mümkündür.

Madencilik kültürü... Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün -cumhuriyetin kurulmasından sonra sanayileşmek için ilk adımı MTA ve Etibanktır; başka kurumlar da var, bizi ilgilendirdiği için bunları dile getiriyorum. Ayrıca o dönemde, o zorlu koşullarda bizzat Atatürk'ün talimatıyla Almanya, İngiltere gibi ülkelere maden mühendisliği eğitimi için Türkiye'den seçilen öğrenciler gönderilmişti. Bu projeye çok zorlu koşullarda yurt dışına giderek eğitim görenler daha sonra geri dönerek burs aldığı kuruluşlarda çok önemli görevler üstlenmişlerdi. Bunun somut örneklerinden biri, madenciliğimizin duayeni kabul edilen Doçent Doktor Sadrettin Alban'dır. Sadrettin Alban şu an yaşıyor, yanılmıyorsa 96 yaşında ve 1960 ile 1978 yılları arasında kendisi MTA Enstitüsü Başkanıydı. Şimdi, özellikle ben Başkanına da ifade ettim; Sadrettin Alban'ın hikâyesiyle ilgili Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı tarafından bir kitap kaleme alındı. Eğer müsaade ederseniz bu kitabı tüm üyelere dağıtmak istiyorum. Bu, madencilik için bir rehberdir. Benim aslında şimdi... Maalesef üzülüyorum, eleştireceğim; Maden Mühendisleri Odası Başkanımızı göremiyorum, biz onun sunumunu iyi dinledik -çok iyi, görüşürüm, konuşurum- ama burada olmasını çok isterdim, gerçi akademisyenlerimiz var. Bunu niye önemsiyorum? Bu kitap öncelikle bu mesleğe, madencilığa başlayacak teknik elemanlar için mutlak okutulmalı, belki de zorunlu hâle getirilmeli, belki de bitirme tezi konusu yapılmalı; çok önemsiyorum. Biraz kalındır, bakın, ben çok kitap okumayan adamım ama bu kitabı okudum, 2'nci kere de okuyacağım.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Verin, herkese verin.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Kısıtlı alabildik, Meclise sokamadık, engellendik, eğer uygun görürseniz... Sadrettin Alban'ın hikâyesini konu alan kitap “İnsanı maden yaşatır.” diyor. “Medeniyet” denilen yaşam ancak madene dayalı endüstriyle mümkündür.

Evet, şimdi, hep iş güvenliği... İş güvenliği bilinci bence aileden başlar. Karı koca evlendiğinde oradan başlar; çocuğu dünyaya ilk getirdiklerinde orada bile bazı eksikler varsa, güvensiz davranıştan dolayı hayatını kaybeden bebeklerimiz olduğuna ve hatta yaşanan çok zor durumların olduğuna hepimiz çevremizde şahit oluyoruz. Yani iş güvenliği kültürünü tamamiyle aileden başlatmamız lazım, bunun seferberliğini yapmamız lazım. Ayrıca, kömür havzası kendine has özellikleri sebebiyle havzaya ait iş güvenliği kültürü geliştirilmelidir.

Özellikle yer altı kömür madenciliğiyle ilgili madencilik yapacak firmanın finansman yapısı çok uygun olmalı. Bakın, arkadaşlar, burasının altını çiziyorum, bunun en büyük örneği Polyak Eynez'dir, ben otuz yedi yıldır o havzadayım yani ben böyle bir yatırımı orada yapamam, yapamazdım. Yani çok kıymetli, çok değerli buluyorum bu projeyi ve çok ciddi yatırımları da var. Yani finansman yapınızın çok uygun olması lazım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Onların işletme süresi ne kadar, sizde 2051'di?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Onların ruhsatı kendilerine ait, tamamiyle ruhsat kendilerine ait. Bizimki, 2055 yılına kadar işletme devir sözleşmesi kapsamında ruhsat bizim üzerimize geçmiş durumda.

Bir kere finansman yapısını koyduk. Çok disiplinli, dinamik yönetim oluşturulmalı. Bakın, disiplin, disiplin, disiplin diyorum. Demin çok üzıldüm, Sayın Vekilim ile Serkan Bey'in tartışmasından çok rahatsız oldum yani ben gerçekten çok üzıldüm. Ben o havzada otuz yedi yılını geçiren biri olarak bu tartışmaya bu Meclis çatısı altında şahit olduğum için çok üzgünüm, inşallah bir daha yaşanmaz.

Maden işletmeciliği yapılacak havzanın iyi etüt edilmesi lazım. Şimdi arkadaşlar çok güzel örnekler verdiler, onların tekrarını da yapmaya gerek yok, çok güzel bir sunumdu, aynen katılıyoruz.

Üniversitelerle iş birliği, doğru projeler, uygun ekipman seçimi de çok önemlidir.

Mesleki eğitim almış madencilerden oluşan iyi bir kadronun mutlak kurulması lazım.

Havza deneyimli hafızalardan yararlanmak lazım, mutlak.

Bugün geldiğimiz süreçte, maalesef, diğer sektörlerde iş bulamayan, toplumun en düşük seviyelerindeki işçileri çalıştırmak zorunda olduğumuz yer altı madencilikle karşı karşıyayız. Günümüzde bilim, teknoloji gelişimiyle birlikte üretim yöntemleri ve çalışma ilişkileri değişmiş, emek yoğun çalışmadan teknoloji yoğun çalışmaya geçilmiş ve nitelikli elemanlara ihtiyaç daha da artmıştır.

Sektörün, işini severek, heyecan duyarak yapan, mesleki aidiyet duygusu son derece yüksek ve iyi meslek eğitiminden geçmiş yetkin çalışan profillere ihtiyacı vardır. Bu kapsamda, madencilğin, belirli bir geçiş döneminden sonra ve ihtiyaca göre liseden başlayan, üniversiteye kadar kesintisiz bir meslek eğitim modeliyle tercih edilen bir meslek dalı hâline getirilmesinin doğru olacağını düşünüyoruz. Bu konuda son yıllarda bir adım atılarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığının ortak programı kapsamında meslek liselerinin maden bölümleri açılmıştır ancak bu projelerin geliştirilmesi ve daha fazla desteklenmesine ihtiyaç vardır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç tane maden lisesi var biliyor musunuz yani yılda kaç mezun veriyor?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şu an benim bildiğim, bir Balıkesir’de var, yeni açıldı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Soma’da var mı?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Soma’da yok. Tamamıyla madenle ilgili bir tane açıldı ama bunun mutlaka geliştirilmesi lazım.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Bazı meslek liselerinde madencilik bölümü var maden teknolojileri bölümü, makine bölümü, metal bölümü gibi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani acaba Türkiye’de madencilik sektörünün içinde kalıp da emeklilik hakkı kazanan kadar sistemin içine yeni madencinin de o kadar girmesi gerekli. Bunu sağlayacak okul sayısını, bölüm sayısını da -lise bazında konuşuyoruz tabii- özellikle işçi sayısını daha nitelikli hâle getirmek için... Yani böyle bir planlama yapmak gerekir tabii.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Maden faaliyetinin yoğun olduğu bölgelerde madencilik mesleki teknik Anadolu liselerinin açılması...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Manisa’da üniversitede meslek yüksekokulu var mı?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Var, Soma’da var. Ona şimdi geçeceğim Sayın Vekilim, geçeceğim.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN BAHÇEKAPILI – Kınık’ta yok Sayın Vekilim -pardon, lafınızı böldüm- orada biz başvuru yaptık, bir buçuk yıldır bekliyoruz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Mühendislik eğitimi... Birçok üniversitede maden mühendisliği eğitimlerinin yetersiz olduğunu düşünüyoruz. Maalesef son yıllarda maden bölümlerinin kontenjanlarını doldurmadıklarını görüyoruz. Bu kontenjanlar sektörde insan kaynakları ihtiyacına göre planlanmalı ve bu amaçla YÖK, üniversite, ilgili kurumlar, meslek odaları ve benzeri kuruluşlar tarafından mutlaka çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca, ön lisans düzeyinde madencilik teknolojisi yani maden teknikerliği mühendisliğe geçiş aracı olarak kullanılıyor; bunu da hiç doğru bulmuyorum. Maden işletmelerinin önemli bir ara eleman... Maden teknikerlerinin hiçbir saha deneyimi olmadan, direkt lisans öğrenimine geçişi zorlaştırılmalıdır; bunlar meslek pratiği kazandıktan sonra maden mühendisliğine geçebilmelidir.

Diğer taraftan, özellikle ODTÜ ve İTÜ gibi nitelikli eğitim veren üniversitelerin maden mühendisliği bölümü mezunlarını da ne yazık ki kömür sahalarında göremiyoruz, bulamıyoruz. Bununla ilgili bir anım var, hemen hızlı anlatayım. Bununla ilgili akademisyen danışmanlarımız var; İstanbul Teknik Üniversitesinden 10 mühendis istedim. Bölüm Başkanı Profesör Doktor Hanifi Çopur’la bir diyalogumuz geçti, bunu burada ifade etmek istiyorum. Kendisi “10 maden mühendisine ne maaş vereceksin?” dediler. O günün koşullarıyla, işte “Bugün bir vardiya mühendisi, en az alan yeni mühendis yaklaşık 25 ile 35 bin TL arasında alıyor.” dedim, kendisine böyle ifade ettim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yeni mühendis istediniz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yok yani vardiyadaki mühendislerle ilgili diyorum. Yeni başlayan zaten minimum 20 bin liradan aşağı başlamıyor.

“Hocam, ben geleyim.” dedi. “Sen orada kal, sen öğrenci yetiştir.” dedik. İki ay sonra beni aradı “Gökalp, hiç kimse gelmek istemiyor.” dedi. “Neden?” dedim. “Çünkü bizim buralarda mezun olanlar büyükşehirden Anadolu’ya çıkış yapmıyorlar, ayrıca kömürü de kimse tercih etmiyor.” dedi. Daha sonra biz bir araştırma yaptık, Orta Doğu ve İTÜ mezunlarının... Tabii, yer bilimleriyle ilgili Orta Doğuya bugün yanılmıyorsa 80 bininci girebiliyor, İTÜ’ye de 120-130 bininci girebiliyor. Yalnız, yer birimlerine girerse İTÜ mezunu oluyor, ODTÜ mezunu oluyor yani kartvizitinde “ODTÜ/İTÜ mezunu” yazıyor ve bununla da -yabancı dil eğitimi aldıkları için- farklı sektörlerde rahatlıkla iş bulabiliyor ve diğer mühendislik fakültelerini de böyle nitelikli öğrenci... Zaten Oda Başkanımız da ifade etti, kontenjanını dolduramayan 14 tane üniversiteden bahsetti. Dolayısıyla, nitelikli kadro bulmakta zorlanılmaya başlandı. “Bunun çözümünü nasıl yapalım?” dedik. Biz de çok fazla mühendis çalıştırarak yani bizim zorunlu mühendisi en az 35-40 daha fazla çalıştırarak... İşte, Değerli Hocam, 1 danışmanımız da burada, 3 profesör danışmanımız da bu yeni alacağımız mühendislerle yeniden bazı eğitimleri vererek...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Danışmanınız kim, anlamadım?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Okay aynı zamanda bizim yaklaşık sekiz on yıllık danışmanımız.

Bu konuda da özellikle üniversite ve sanayi iş birliğinin geliştirilmesi ve yoğun madencilik faaliyetlerinin olduğu bölgelerde madencilik eğitimlerinde mutlaka teori ile pratiğin birleşmesi lazım. Şimdi, çok üzüldüm, Zonguldak gibi bir yerin kontenjan dolduramaması çok üzücü, bu bence gündeme alınması gereken en önemli konu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 12 öğrenci girmiş; 10’u yabancı uyruklu, 1’i ÖSS’yle geçiş yapan Türk vatandaşı, 1’i de dikey geçiş.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Maalesef, çok üzücü.

Şimdi, özellikle yer altı... Yani maden mühendisliğinin, yer altı, kömür madenlerinde çalışacaklar için laboratuvarları maden ocaklarıdır bana göre yani tamamıyla mutlaka uygulamalı eğitime tabi tutulmalı; bugün dört yılsa iki yılını mutlaka yer altında geçirmelidir.

Şimdi, bir de, Maden Kanunu'nun yönetmeliğinde hazırlanan -2017 yılında yanılmıyorsam- 40 çalışan için 1 maden mühendisini teknik arama elemanı olarak atamakla yükümlü... Ama Oda Başkanımız yok -şimdi ben yine tekrarlayacağım- Oda Başkanımızın veyahut da herhangi bir yöneticisinin burada olmasını çok isterdim, üzülüyorum. Şimdi, mevzuata böyle bir şey sokuldu. Şimdi, kontenjanı dolduramayan, eksik bir matematiğiyle mezun olan bir maden mühendisini 40 çalışanın başına dikseniz ne olur? Şimdi bununla ilgili, bizim de teknik elemanlarla ilgili özellikle bir teklifimiz var, bu yönetmeliğin değiştirilmesiyle ilgili. Özellikle yer bilimleriyle ilgili mühendislerle en az iki yıl yer altında çalıştıktan sonra teknik eleman yetkinlikleri verilmeli. Makine ve elektrik mühendislerini çok önemsiyorum, bugün kömürü kazıdığımız noktada elektrik ile makine var. Ta ki kamyonu veya santrale gönderdiğimiz noktaya kadar makine ve elektrik mühendisinin işidir. Dolayısıyla makine ve elektrik mühendislerine de yetkinlik verilmesini talep ediyoruz. Ayrıca maden teknikerlerini de nitelikli hâle getirip en az beş yıl uygulamadan sonra bir maden mühendisinin yanında olmak kaydıyla bunlara da yetkinlik verilmesinin iyi olacağını düşünüyoruz.

Bundan bahsettim, biraz hızlı geçeyim. Şimdi, bugün, Muzaffer Bey başta anlattı, ben buna yine değineceğim, özellikle burası çok önemli. Bugün anlaşılıyor ki, ithalata dayalı ve döviz kaybına neden olan enerji kaynaklarının kullanılmasını azaltarak yerli kömür rezervimizi üretmenin ve ekonomiye kazandırmanın ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Ben, meslek yaşamımda, bu kadar, böyle kömürün talebinin arttığını hiçbir zaman görmedim.

Bugün Türkiye rezerv açısından zengin, kalite açısından fakirdir. Yaklaşık 21 milyar ton rezervimiz var, bu rezervin Zonguldak havzasında yaklaşık 1,5-2 milyar tonu, 19 milyon tonluk rezervi -ki en kaliteli ikinci derecede- Soma ve Kütahya bölgesinde bulunmaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 19 milyar ton.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – 19 milyar, evet.

Dünyada teknolojinin hızla ilerlediği ve alternatif enerji kaynaklarının devreye girdiği göz ardı edilmemeli ve cari açığın azaltılması için yerli kömürlerimiz bir an önce güvenli bir şekilde üretilmeli. Bu kapsamda iş güvenliği ve çevre hassasiyetinden asla ödün vermeden, verimlilik, kalite, istihdam gibi unsurlardan vazgeçmeden yerli kömür işletmeciliğinin istikrarlı bir şekilde devam ettirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Yerli kömür üreticileri birbirine asla rakip değildir -bakın, altını çiziyorum- çünkü biz Türkiye olarak 30 milyon ton kömür ithal etmekteyiz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 39.

İMBAT GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bugün, işte, mücavirimizde bulunan, bir önceki sunumu yapan şirketle biz komşuyuz; asla rakip değiliz çünkü bizim üreteceğimiz üretim bugün 12-13 milyon ton. Soma havzasında bu üretim, ithal edilen kömürün rahatlıkla alternatifi olabilir. Ama yaklaşık 20 milyon tona yakın taş kömürü ithal ediyoruz. Tabii taş kömürünün alternatifi ancak TTK kurumuna ait sahalar olabilir; o da bugünkü üretimleriyle alternatif olmaktan maalesef çok uzak.

İç piyasayla ilgili termik santraller, çimento ve sanayi sektöründe yerli kömür arzının sağlanması, dışa bağımlılığın azaltılmasına katkı vereceği gibi yerli istihdam ve istihdam açısından destek sağlayıcılığı göz ardı edilmemelidir. Kömür ithalatının yurt dışındaki istihdama katkısı var. Bizim 30 milyon tonluk ithal ettiğimiz kömürde bir döviz veriyoruz, bir de o yabancı ülkelerin istihdamına katkı yapıyoruz; biz burada da kavgaya ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Bunda bir yanlışlık var.” diyorsunuz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Vallahi bir yanlışlık Sayın Başkanım. Yani biz kime hizmet ediyoruz? Soruyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı şey tarımda da var, az daha AK PARTİ de Sudan’dan tarım arazisi kiraliyordu; sonradan...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Onun sebebi farklıydı ama siz iyi biliyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, yok yani birçok nedeni olabilir de...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, tarım konusuna...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Hayır, hayır; Sudan’la ilgili mesele yalnız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Orada da hani yine istihdam vesaire...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, tarım konusuna saat üç buçukta geçeceğiz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Fransızlar da orada kiraliyor...

KANİ BEKO (İzmir) – Lütfi Bey, Afrika’ya girmeyelim, çıkamayız sonra; Afrika’ya girmeyelim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, tarım konusuna üç buçuktan sonra geçeceğiz, şu anda enerjiyi...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şimdi, devletimizden ithal kömür karşısında yerli kömürün mutlak desteklenmesi... Çünkü bu kömürün stratejik öneme sahip olduğunu bugün yaşıyoruz. Ayrıca 2015 yılında yer altı maden işçilerine verilen destekle ilgili işverenlerin maliyet artışından belli bir miktarı teşvik edilmektedir. Bu teşvikler, mutlaka devam ettirilmeli diyorum ve beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Teknik olarak sunumunu yapmak üzere sözü Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici’ye bırakıyorum.

KANİ BEKO (İzmir) – Gökalp Bey, ayrılmadan ben size sadece kısa bir şey sormak istiyorum.

İzin verirseniz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, siz mi ayrılacaksınız?

KANİ BEKO (İzmir) – Yok ayrılmayacağım, buradayım daha.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki.

KANİ BEKO (İzmir) – Çok kısa...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakikalık soru soruyoruz ama cevabını sonra vereceksiniz, şimdi değil yani teknik sunum yapıldıktan sonra.

Kani Bey, soruyu siz sorun; Gökalp Bey, cevabını teknik sunumdan sonra verin.

KANİ BEKO (İzmir) – Gökalp Bey’i tanıyorum ben.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Biz de sizi tanıyoruz.

KANİ BEKO (İzmir) – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, İmbat Madencilik adına bugün siz bir sunum yaptınız. Benim hatırladığım kadarıyla siz koordinatör olarak atanmıştınız, eğer yanlışlık...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yok, o öyle bir koordinatör atama yok.

KANİ BEKO (İzmir) – Öyle mi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Yani böyle fiili bir görev tebliğ edilmedi bize.

KANİ BEKO (İzmir) – Ha, şimdi, benim bildiğim şöyle bir şey vardı: Şimdi, Soma’da sizinle biz görüşmedik ama ben sizi Soma’dan yakinen tanıyordum. Şimdi, madendeki yangının etkisiyle içerideki havalandırmayı tersine döndürerek doğru hava sirkülasyonunu siz sağlamıştınız.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şöyle, efendim ben...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Cevabını teknik sunumdan sonra.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Tamam.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, orada 80 işçiyi canlı olarak kurtarma becerisini gösterdiniz. Gökalp Bey, bu durumdan anladığımız kadarıyla bu konularda oldukça deneyimli bir yöneticisiniz, dolayısıyla, tecrübeli de bir madencisiniz. Şimdi, maden kazasından önce işçilerin ailelerine... “Burada da gaz kaçağı var, metan gazı var, bizi patlatacaklar.” diyen Amasra’daki işçilerden bahsediyorum. Belki basından, televizyonlardan, işçi arkadaşlarımızın ailelerine yapmış oldukları şikâyetleri siz de çok kez duymuşsunuzdur; bir de hatırlarsanız, Cumhurbaşkanına televizyon önünde birtakım şikâyetlerde bulunmuşlardı.

Şimdi, “Arada değerler yükseliyor.” gibi ifadelerin olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu işçiler bu konuları mutlaka yetkili kişilere de iletmış olmalı diye düşünüyorum. O aşamada yapılması gereken, alınması gereken önlemler neydi? Sizin çalıştığınız madende işçilerden böyle şikâyetler alsanız sırasıyla hangi tedbirleri alırdınız? Amasra’da eksik olan nedir? Tam olarak siz Amasra madeninin havalandırma projesini inceleyebildiniz mi, doğru bir biçimde oluşturulmuş muydu? Siz de raporlara bakmıştınız, bize tam olarak görüşlerinizi ve ifadelerinizi belirtebilir misiniz? Son sorum şöyle: Şimdi, burada sürekli avadanlıktan bahsedildi; dolayısıyla, kırk yıllık bir avadanlık yani -siz de biliyorsunuz- uzmanların söylediğine göre evsafını yitirmiş. En son yapılması için -ben bir türlü bunun cevabını alamadım, belki sizden alabilirim- dört yılda 3 kez ihale yapılmasına rağmen her defasında ihale iptal edilmiş, en son grizu patlaması oldu ve 42 arkadaşımız öldü. Ben bu ihalenin neden, niçin iptal edildiğine dair cevabı bir türlü hiçbir yetkiliden alamadım; belki siz bir üstat olarak yapmış olduğunuz araştırmalarda bunu, bu sorunu biliyorsunuzdur diye size sordum.

Beni dinlediğiniz için de size teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, sunuma devam ediyoruz arkadaşlar.

7.- İmbat Madencilik Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici’nin, şirket olarak iş güvenliği yapılanmaları, madenlerdeki riskler ve öneriler ile Amasra’daki maden kazası hakkında sunumu

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Sayın Başkan, değerli milletvekillerim, uzman arkadaşlarım, meslektaşlarım; sizleri saygıyla selamlıyorum. Amasra kazası ve önceki kazalarda yaşamını yitiren madencileri saygı ve rahmetle anıyorum.

Eski bir TTK mensubuyum, yirmi yedi yıl TTK'nin Kozlu Müessesesinde çeşitli görevlerde çalıştıktan sonra on iki yıldan bu yana Soma İmbat Madencilikte önce iş güvenliği müdürü olarak, son dört yıldır da iş güvenliğinden sorumlu genel müdür yardımcısı olarak görev yapmaktayım.

Farklı bir iş güvenliği yapılanmamız var. Söz konusu işletmemizdeki 204 mühendisin 70'i iş güvenliği biriminde; ayrıca 45 de tekniker mevcut. Komşu firmamız Polyak'a benzer şekilde metan drenajı hariç madencilik bilim ve teknolojisinin ulaştığı çalışmaları yapmaya çalışıyoruz. "Metan drenajı hariç." diyorum çünkü metan gaz içeriklerimiz onlar kadar fazla değil, tonda 1 metreküp civarında ve yeni gaz içeriği çalışmamız da çok yakında çıkacak. Dolayısıyla, metan yüksek olmayınca gazı topladığımız ortak hatta metan oranı yüzde 25 ve altına düşerse patlayıcı sınırlarına girdiği için çok tehlike yaratıyor; bu nedenle metan drenajı yapmıyoruz, bunu şu an için havalandırmayla çok rahat yapıyoruz.

Şimdi, Komisyonumuz burada Amasra kazası ve benzer kazaları önlemek için bir çalışma yürütüyor. Doğru, biz tabii Soma'dan elimizdeki kısıtlı verilerle Amasra kazasını analiz edecek durumda değiliz ancak o şablon üzerinden giderek, o kaza üzerinden, bir prototip üzerinden giderek orada yüksek metanla yapılan bir ilerlemede ne tür riskler olabilir, neler olabilir; bunu konuşup en sonunda da bazı önerilerde bulunacağız. Kısa iki hatırlatmayla başlamak istiyorum.

Bildiğiniz üzere devlet kanunlar ve yönetmelikleri yapıyor ve bu şekilde mevzuatı oluşturuyor ve -yine burada konuşulduğu gibi- Çalışma Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, Sayıştay, Sigorta Bilgi Merkezi gibi denetimlerde bulunuyor. Kamu kurumları dâhil işverenler ise yönergeler, risk değerlendirmeleri gibi çalışmaları yaparak sağlık, güvenlik dokümanını oluşturuyorlar. Bununla ilgili yatırımları da yaparak önce genel tedbirleri, genel emniyet tedbirlerini alırlar, ondan sonra, eğitim, gözetim ve iç denetimi yaparlar. Şimdi bunlara kısaca değinmek istiyorum.

Eğitim tabii ki çok önemli yani sadece bir kürek tutma niteliği olan bir işçiden iyi, uzman bir maden ustası yaratabilmenin yolu buradan geçiyor yani önce teorik ve pratik eğitim uygulamalarından. Tabii, bununla bitmiyor; gözetim yapacağız, bunlara nezaret edeceğiz ve iç denetim yapacağız yani devletin yaptığı denetimlerin yanında iç denetim... Tabii, devletin yaptığı denetimler o anı kapsıyor, halbuki iç denetim... "İç denetim" derken -tabii, burada konuşuldu yine- daimi nezaretçi ve iş güvenliği uzmanlarından söz etmiyorum aslında. Evet, doğrudur, onların yaptığı denetimler istenilen seviyeye gelemeyi, doğru ama ben ondan bahsetmiyorum; iş güvenliği birimlerinin yaptıkları -3 vardiya-kaynağındaki denetimler çok çok önemlidir; bunlar çok önemli, bundan söz etmek istiyorum.

Kazaların oluş nedenleri tekrar burada konuşulduğunda, ortam tehlikeleri ve tehlikeli hareketlerdeki oranlara baktığımızda; bunlar genel rakamlar ama şu demek değildir: "Ya, bu tehlikeli hareketler yapılıyor, burada kaza olur." Bu demek değil. Burada tehlikeli hareketlerin olmamasından da yükümlüyüz biz. Yani tabii ki bunların yapılmamasını demin bahsettiğim eğitimle, gözetimle ve iç denetimle sağlamakla yükümlüyüz, sorumluyuz.

Burada kaçınılmazlıkla ilgili de bir iki şey söylemek istiyorum. Burada belirtilen kaçınılmazlığı ben mutlaka kaza olacak anlamında değil, çok aksi tesadüflerin bir araya gelmesi, bir de bazı durumlardaki öngörü zorluğu olarak ele alıyorum yani kaçınılmazlığı benim algılama şeklim bu.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Tabii, "kazalar" derken ölümlü kaza var, yaralanmalı kaza var yani o yüzden yüzdeler verilmiş ama alt sekmeleri yani oranları biraz daha tabii farklı.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Tabii, tabii ki kesinlikle.

Şimdi “Amasra kazasının prototipi...” dedik. Amasra kazasına gelince, işte, bilirkişi ön raporunda gördüğüm budur yani eksi 320 kalın damar hazırlık taban yolunda bir grizu ve kömür tozu patlaması söyleniyor. Şimdi, böyle bir kaza önüne geldiğinde ben ne yaparım, ne yapmam gerekir? Yani önce metana baktığımızda... Biliyorsunuz, metan -bir önceki slaytta da sunumda da vardı- ve havanın karışımına “grizu” diyoruz, bunun da oksijenle içeriğini sağlayan çok güzel bir diyagramımız var. Burada baktığımızda, bu diyagram bize ne söylüyor? Sadece bu üçgenin içindeki patlayıcı özellikteki bu gaz ve yüzde 12’nin üzerindeki oksijen, yüzde 4,5 ila 15 civarında bir metan oranlarında bu gaz patlar, bu diyagram bunu bize söylüyor.

Şimdi, hazırlık çalışmaları... Tabii, ben bunu Soma’da hazırlarken... Şimdi, Komisyonumuzun burada çok ileri aşamaya gelmiş olduğunu gördüm, bunları kısa geçeceğim. Yani hazırlık çalışmaları nedir, nasıl yapılır? Tabii, bir ana hava akımı yolundan, ana hava akımı olan, havalandırılmalı olan bir yoldan -ki bu galeri bu solda gördüğünüz gibi yine TTK’de ve birçok işletmelerde kullanılan kemer formunda demir tahkimatlı bir galeri, yukarıdan baktığınızda bunu kroki olarak göreceğimiz iki tane çizgidir- ayrılan bir tali yol. Şimdi, bu tali yolun, bu ana hava akımının tali yolu havalandırmadığını görüyoruz. Bu durduğunda yaptığımız bir tali havalandırma, bir tali pervane ve “vantüp” denilen plastik, esnek kumaş sistemiyle -internette bulduğum böyle bir görüntüyle- bir pervane ve arkasından bir vantüp sistemiyle genellikle 15 ile 20 metre uzunluğunda birbirine birleştirilmiş ve “arın” dediğimiz çalışma alanına kadar uzatılan bir sistemle ana yoldaki havayı alıp burayı havalandırmak, buradaki olabilecek tehlikeli gaz ve tozları bertaraf etmek; böyle bir sistem. Tali havalandırmanın esası bu.

Kaza kök neden analizine gittiğimizde, burada ne yapmak gerekiyor. O zaman burada önce bu iki önemli soruyu sormak gerekir: Patlayıcı ortam nasıl oluştu? Patlamayı tetikleyen ısı kaynağı nedir? Daha sonra da -elbette ki burada çoklu ölümlü bir kaza söz konusu- bu kazanın büyüklüğünü artıran bir etken var mı?

Şimdi, patlayıcı ortamın oluşmasında ilk bakacağımız şey sondajlardır. Yani tabii ki tali havalandırma da çok önemli, ona da geleceğim ama bir yüksek metan içeriğine sahip bir kömürde yapılan ilerlemede olmazsa olmaz olan sondajdır. Şimdi, önümüzdeki taralı alanda kömür olduğunu düşünersek önümüzde bir basınç altında bir metan cebi olabilir. Bu durumda bizim yönetmeliğimiz, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği bize şunu söylüyor: “25 metreden az olmayan kontrol sondajları yap, bu sondajları önünde 15 metre kalırsa tekrarla. Burada belirtilen durumlarda, gerek duyulduğunda 4 yönlü ilave sondajlar yap.” Yani sondaj, sondaj; önce bunu söylüyor ve dolayısıyla en büyük silahımız da bu yani bu sondajları yapıp varsa, önümüzdeki, oradaki yüksek metanı, hatta su ve diğer tehlikeli durumları sondajla öğrenmek ve orada onu bertaraf etmek. “Sondaj ve yeterli sayıda sondajlar...” Bunu bu şekilde söylüyor.

İkinci etken ise tali havalandırma olabilir. Şimdi, demin gördüğümüz şekilde tali havalandırmada dikkat edilmesi gereken hususlar da şunlardır: Yani etkin bir tali havalandırma için önce uygun bir fan gücü. Tabii ki uygun fan gücü derken, pervane gücü derken birden fazla tali pervane kullanılabilir -ki Amasra’da kullanıldığı anlaşıyor- bunlarda sakınca yok. Bunlar paralel hâlinde tek vantüp sisteminde de kullanılabilir, bunda da sakınca yok. Uygun fan gücü, arında yeterli havalandırmayı sağlayan uygun fan gücü. Yine, uygun çapta ve kalitede vantüp. Yine, bu vantüplerin sağlıklı işletilmesi, uygun olması yani delik, yırtık olmayacak, mümkün olduğu kadar hava kaçırmayacak ve tali pervanenin kısa devre yapmaması. Şimdi, havalandırma konuşuldu burada; bu tali havalandırmanın kısa devre yapması ne demek? Şimdi, ana yoldan gelen bir hava var, tali pervanenin de emdiği bir hava var. Bu hava miktarında bunlarla ilgili olarak yönetmeliğimiz şunu söylüyor, ek 3 madde 10/7’de: “Tali havalandırmada kısa devreyi önleyecek tedbirler alınır.” Böyle bir şeyimiz var ama biliyoruz ki

TTK Havalandırma Yönergesi madde 40'ta da "Tali pervanelerde hava kısa devre yapmayacak ve pervanenin emdiği hava kurulduğu yerdeki temiz havanın yüzde 70'ini geçmeyecektir." diyor. Buna Çağlar Başkan da değindi, yüzde 70'ini geçmeyecek yani 100 birim hava geliyorsa tali pervane yüzde 70'ini... Geçerse ne olur? Kafa kafaya gelirse ya da tali pervane daha fazla hava emerse eğer orada bir metan ya da toz varlığı varsa ya da başka gazlar, burada bir çevrim sağlanır, metan tekrar oradan çıkar, tali pervane kendi havasını emer oradan tekrar bir çevrim sağlanır. Tabii, ben bunu Soma'da hazırlarken yani şimdi, "ana yoldan geçen hava miktarı" demek "ana havalandırma" demek değildir, bir kere bu ayrımı yapalım. Yani havalandırma... İşte "Havalandırma yetersiz." denebilir ama "havalandırma" diye muğlak bir kavram yok, ya ana havalandırma ya da tali havalandırma. Ha, yetersizse hangisi yetersiz ya da ikisi birden mi yetersiz? Bunun tespit edilmesi lazım öyle muğlak konuşmamak lazım. Şimdi, burada "ana yoldan geçen hava miktarı" deyince zaten TTK'nin Yönergesi'nde ne diyor? "Kurulduğu yerdeki temiz havanın yüzde 70'ini geçmeyecek." Gerçekten o yönergenin o maddesi çok doğru. Kurulduğu yerdeki... Yani bu ana yoldan, bu kulvardan başka hava kolları da olabilir yani ana havalandırmayı şu anda bilmiyoruz, benim elimdeki veriler ona yeterli değil, onla ilgili değil. Ben sadece, buradaki, kurulduğu yerdeki hava bu pervaneye yeterli değilse bu pervane kısa devre yapar; ben bunu söyleyebilirim ve kısa devre yaparsa da burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kısa devreden kasıt ne?

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Demin bahsettirm vekilim yani ana yoldaki havadan daha fazla pervane emerse bu taban yolundan gelen havayı tekrar kendi alır. Şimdi, hava bulamaz, havayı bulamayacağı için tekrar kendi havasını alır eğer o havada metan varsa sürekli bir metan çevrimi hâline gelir; bunun adı kısa devredir. Tekrar ediyorum, bu ana yoldan geçen hava miktarı bu koldan geçen hava miktarıdır. Ben öyle anlıyorum çünkü başka paralel kollar var mıdır, yok mudur onu bilemem.

Bir de kazı... Şimdi, metan, kömürde bir gaz içeriğinden söz ettik, ton başına işte şu kadar metre küp bir gaz içeriği var. İşte, burada da ne deniliyor? Amasra'da 9 metre küp gaz içeriği var yani bu kömürü kazdıktan bu gaz çıkacak.

Şimdi, kömürü kazma yöntemleri olarak eğer bu kömür sert değilse bu manüel olarak yani kazma veya basınçlı havalı kırıcılarla "martopikör" dediğimiz kırıcılarla bu kömür kazılır, galeri açma makineleriyle kazılır ya da delme, patlatma kazılır. Bu patlatma ve patlama karıştığı için buna ateşleme desek daha doğru olacak, ateşleme yapmak, dinamik atmak daha doğru olacak; delme patlatmayla da kazılır ve burada da ateşleme olduğunu biliyoruz, ateşlemeyle ilerleme yapıldığını biliyoruz.

Şimdi, bu ateşlemeyle ilerlemeyi nasıl yapıyoruz? Önce ilerleyeceğimiz yönde delik deliyoruz. Bu soldaki plan, görünüş yine üstten bir kroki, sağdakini ise enine kesit olarak ele alalım, arın dediğimiz enine kesit; buna delikler deliyoruz, ihtiyaca göre, sertliğe göre, formasyona göre; bu taş olabilir, çok sert kömür olabilir, daha yumuşak kömür olabilir. Sert formasyonlarda, şu kırmızıyla işaretlediğim, orta delikleri önden almak gerekiyor, yani bir serbest yüzey yaratmak gerekiyor, şöyle bu şekilde, önden patlatmak gerekiyor yani bunları önceden doldurmak, yönetmelikte -birazdan bahsedeceğim- belirtilen şekilde kontrolleri yaparak ateşlemeyi yapmak ve orası gazlardan temizlendikten sonra oraya tekrar gelip tekrar o delikleri, kalan delikleri doldurmak ve ikinci ateşlemeyi yapmak. Şimdi, bu işlemi eğer taşsa burası, taş olsaydı gecikmeli kapsüllerle bir anda yapabiliridiniz, iki işlemi bir anda şu şekilde yapabiliridiniz, ikisini birden. Ancak kömürde gecikmeli kapsül kullanmak yasaktır yani kömürde bunu eğer orta çekme ihtiyacı varsa bu iki parti hâlinde atılmalıdır; demin bahsettiğim şekilde kontrol edilecek, ateşleme yapılacak, temizlenecek, tekrar bir daha ateşleme yapılacak, kömürde gecikmeli kapsül kullanılamaz çünkü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arada bir süre bırakılıyor mu?

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Süre oradaki gaz ve tozların temizlenme süresidir çünkü bu süre o taban yolunun uzunluğuna bağlı olarak değişir, gaz miktarına bağlı olarak da değişir yani çok az bir metan gazı olan bir yer vardır ya da çok fazla metan içeriğine sahip bir yer vardır; bu, süreye göre değişir yani bir şablon olarak öyle bir süre yok Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belki Türkiye Taş Kömürü Kurumu Amasra ocağında da hani ikinci patlatma yapıldı mı yapılmadı mı diye tartışılıyor hani sizin açıklamanız belki onu bir aydınlatır...

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Evet ama net bir şey yok yani o eğer uzun bir taban yoluysa elbette ki oranın temizlenmesi uzun olacak. Tabii, diğer bir faktör daha var, o da tali havalandırma yani tali havalandırmanız güçlüyse orayı daha çabuk temizleyecektir yani uzunluk, tali havalandırma, gaz içeriği, bunların hepsi birbirine bağlı faktörler. Ve burada ne yaptık? İlerleme öncesinde kırmızı yerdeyken ilerlemeyi sağladık ve tekrar tahkimatımızı yaparak ilk konuma geldik ama en az bir ilerleme yapmış olduk.

Şimdi, bu kazı işlerinde bir metandan söz ettik. Şimdi, özellikle yüksek gaz içerikli kömürlerde yani ateşleme sonrasında bir degaj yaşanabilir yani ani gaz ve kömür püskürmesi. Niye? Çünkü o bahsettiğim o cep sürekli serbest yüzeye gitme eğilimindedir ve özellikle bir titreşim, şokta hızlı gider. Biz bunu yaşadık, işte Kozlu’da burada birlikte çalıştığımız Nevzat Bey ve Nihat Bey’le birlikte biz bunları gerçekten... Kozlu’da biz bu süre içinde bir degajdan kimseyi kaybetmedik, onu da söyleyeyim. Ama burada da tabii degaj oldu mu olmadı mı, onu da bilmiyorum fakat metan deşarjı da olabilir yani degaj olsa tahminim orası olduğu gibi tonlarca yani yüzlerce ton kömür dolardı. Burada muhtemelen bir metan deşarjı olduğunu, kazı sonrasında bir metan deşarjı olduğunu ben tahmin ediyorum. Bu ne kadardır?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kazı veya patlatma sonrasında...

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Patlatma evet, patlatmayla birlikte çıkan kazı.

Şimdi, eğer bu tek kademeli bir ateşleme ise, diyelim ki tek kademeli bir ateşleme ise çok kolay, bir hesap yapabiliriz burada. Ne kadar bir metan ortaya çıkar? Şimdi, 12 metrekare kesit, ilerleme şimdi genellikle 160 santim çapındaki tijlerle bu delikler delinir ama efektif ilerlemesi 1 metre kadardır; zaten 1 metrenin üzerine de bağ yapılmaz, genelde kömürde 70 santim, 80 santim en fazla aralıklı bağ, ilerleme yapılır. Buradaki taş kömürünün özgül ağırlığını da 1,7 ton/metreküp alırsak ve kömürün gaz içeriğini de 9 metreküp ton kabul edersek bakalım ne oluyor; bir ateşlemede 20,4 ton kömür ortaya çıkmış oluyor ve buradaki gaz içeriğini de vurduğumuzda 183 metreküpün üzerinde bir metan gazı tek bir ateşlemeyle ortaya çıkıyor; eğer iki ateşlemeyse bunun yarıya düşeceğini tahmin edebilirsiniz. Tabii, bunu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani TTK kurumu kesinlikle şunu söylüyor mu: “Burada, patlamanın olduğu düşünülen yerde 2’nci bir patlatma kesinlikle yapılmamıştır.” diyor mu? Çünkü hayatını kaybeden barutçu arına en yakın olan kişi.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – 25 metre mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani onun metresini şu an buradan ölçemedim ama en yakın olan o. Hayatını kaybeden diğer madenciler hep daha uzağında kalmış. TTK “Burada 2’nci patlatma kesinlikle yapılmamıştır.” diyebiliyor mu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, TTK’ye söz veriyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şu anki elimizdeki verilerle yapılıp yapılmadığı konusunda bizim de net bir görüşümüz oluşmadı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, devam ediyoruz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Tek kademeliyse 180 metre küpün üzerinde, 183 metre küpün üzerinde bir metan ortaya çıkar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biraz daha seri olalım, biraz daha seri anlatalım.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Bu, bir patlayıcı ortamdır aynı zamanda. Tabii ki, bunun tali havalandırma ile bertaraf edilmesi gerekir.

Tali havalandırma... Ateşlemenin yaratacağı diğer olumsuzluklar da var. Yani ateşleme sonrasında vantüpler hasar görebilir, şöyle ki: Yani bu ateşleme için vantüp arına havayı üflüyor, ateşleme işe geri şok yapıyor. Dolayısıyla vantüpün içerisinde bu kolonları birbirinden ayırabilir. Vantüpün ileri dikişlerinden patlatılabilir ve vantüp düşer, ağzı posta altında kalır. Burada yine tamamen patlayıcı ortam doğabilir. Yani bunlar ihtimaller. Dolayısıyla sondaj yetersizse, etkin bir tali havalandırma yoksa, ateşleme iyi planlanmamış ve uygulanmamışsa bu patlayıcı ortam her durumda oluşabilir.

Şimdi, patlayıcı, patlamayı tetikleyebilecek unsurlar neler olabilir? İşte, burada yine ilk olarak ateşleme karşımıza çıkıyor. Ateşleme konusunda da yönetmeliğimiz ne diyor? “25 metre geriye doğru her tarafta ölçüm yap. Yüzde 1’in altında yani yüzde 1’i görürsen ateşleme.” diyor. Yani patlayıcı ortamı kesinlikle olmayacak, olmayacak bir yerde ateşleme yapılacak. Çünkü neden? Bu kömürde yapılan ateşlemelerde grizu emniyetli yani alev boyu kısa dinamitler kullanılır. Yani “grizu emniyetli” demesi patlayıcı ortamı patlatmaz demek değil, patlatır, sadece diğer dinamitlerden alev boyu daha kısadır, o kadar, başka şeyi yoktur.

Yine, demin bahsettiğim gibi, gecikmeli kapsül kullanılmaz; dolayısıyla yönetmeliğin belirtildiği şekilde yapılan ateşlemelerde eğer çift kademeli ateşleme varsa yine aynı bu şekildeki temizleme ve ölçmelerle böyle bir ateşleme grizu patlamasına neden olamaz, aksi durumda olur.

Şimdi, Gökalp Bey de bahsetti. Biz burada, tabii, sondaj, havalandırma gibi, tahkimat gibi şeylerden bahsediyoruz ama günümüzde madencilik multidisipliner bir çalışmadır yani makine mühendisliği ve elektrik mühendisliğinin öne çıktığı çalışmalardır. Dolayısıyla bunlarla ilgili de riskler mevcuttur.

Şimdi, en çok konuşulan konu ATEX konusu. Şimdi, yer altında evet, yönetmeliğimiz bunu öngörüyor, bunu şart koşuyor. “ATEX koruma standartlı ekipman kullanılır.” Ama nedir bu ATEX? Yani kısaca ben buna girmek istiyorum, aslında deniz derya bir konudur ama çok kısa olarak Fransızca patlayıcı ortam kelimelerinden türetilen bir Avrupa Birliği standardı direktifidir ATEX. Yine, bu ATEX kullanılan ekipmanları gruplara ve kategorilere ayırır. Yani maden sektörü grup 1’dir çünkü burada kullanılan ekipmanların yüzey sıcaklığıyla ilgili sınırlamalar vardır. Grup 2 diğer ekipmanlardır. Alt kategorilere baktığımızda da M1 ve M2 kategorilerini görüyoruz. M1 sertifikasına sahip cihazlar muhtemel patlayıcı ortamda sürekli çalışabilirler ancak bunlar çok düşük akımlı, gömülü komponentli cihazlardır yani geneli kapsamazlar, çok sınırlı sayıda, sınırlı kullanım vardır bunlarla ilgili. Genellikle cihazlar M2’dir ve bunlar da muhtemel patlayıcı ortamda kısa süreli çalışırlar. Yani bunlar da sonsuz değil, bir patlayıcı ortam varsa bunlar da yüzde 100 güvenlik sağlayamazlar. Önce bunu bir anlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kısa süreliden kasıt ne kadar süre?

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Onu şu anda belki o firmalar yani ATEX’i belgelendiren firma söyleyebilir ama ATEX’in tanıtımlarında, direktiflerinde söylenen budur. Yani M2 cihazlar patlayıcı ortamda sürekli çalışamazlar, kısa süreli çalışırlar ama bir motor, bir pano, bir trafo eğer... Onlar herhâlde muhtemelen “Şunlar, şu kadar çalışabilir.” diyebilirler. O konuda çok derin bilgin yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ATEX sertifikalı bir ekipmandan bahsederken şunu mu sormalıyız? Bu M1 mi, M2 özelliğine mi sahip?

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Hayır M1...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Periyodik kontrolleri yapıyorlardı ama değil mi?

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – O da var mutlaka. M1 nedir biliyor musunuz; sadece işte gaz ölçüm cihazları, şunlar, bunlar. Yani çok düşük akımlı. Yani kullanılan makine, motor, pervane, hepsi, tamamı M2’dir.

POLYAK EYNEZ ENERJİ ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET AŞ İŞ GELİŞTİRME DİREKTÖRÜ ERAY ŞEN – Makina ömrü gibi algılandı sanki.

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Hayır, makine ömrü değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ATEX özelliğinin taşınması bakımından süreye dikkat ediliyor herhâlde.

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – ATEX özelliğini, eğer herhangi bir arıza dışında mutlaka yukarıya çıkılır, tekrar testleri yapılmadan verilmez ama bunlar sertifika olan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yerde test edilmez değil mi?

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Hayır, hayır, asla. Ocakta yapılacak işler değil bunlar, yerinde test edilmez.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biraz daha seri olabilir miyiz?

İMBAT MADENCİLİK, GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Şimdi, çok önemli bir konuya geleceğim yine bu ATEX’le ilgili. Bu ATEX’lerin sonsuz olmadıklarını söyledik, bunların zayıf yönleri var. Nedir bu zayıf yönleri; şimdi, kapalı, güvenli cihazlar bunlar. Önce kapakları tabii ki zayıf bir yer ama en zayıf yönleri de bunların kablo giriş çıkışlarıdır yani dış dünyaya açılan yönleridir. Dolayısıyla bu kablo giriş çıkışlarında “glend” denilen bu malzemeler kullanılır ve bunların içinde de glend takozları kullanılır. Yani her kabloya uygun glend takozu kullanılır, kullanılmalıdır daha doğrusu. Kullanılmazsa, evet, kullanılmadığını gördüm mü? Gördüm. Meslek hayatım boyunca kullanılmadığını, hatta hiç takoz kullanılmadığını gördüm, bu arkadaşlarımız da görmüşlerdir. Yani cihazı, güvenirsiniz, ATEX sanırsınız ama o bir bombadır. Yani buradaki işçilikler, kötü uygulamalarla bunun özelliği bozulur ve -bu birazdan bahsedeceğim şeyle- bu elektrik, elektrostatik riskler yine devam edecek bahsedeceğim elektrikle ilgili sistemlerde. Elektrostatik risk de tabii, antistatik olmayan bir şey varsa elektrostatik boşalımına patlama yaşanabilir.

Şimdi, sensör önemli, sensör ve otomatik devre kesici. Burada, sensör demin buralarda konuşuldu, sensörün bulunduğu yerle arın arasındaki mesafe önemli, doğrudur. Galeri açma makinesi mi? Delme, patlatma mı? Bunlar, bu uzunluğu, kısıklığı etkileyen parametrelerdir. Sensör mutlaka doğru ölçüm yapmalıdır. Sensör bulunduğu ortamda ve hava kolundaki bütün elektrikli ekipmanların devresini

açtırabilmelidir. Şimdi, burada ne demek istiyorum; burada, bir hava kolu, dönüş kolu oluşturunuz yani metanın risk yaratabileceği konveyör, bant, işte şu bu bütün ekipmanlar, pompa, dalgıç pompa vesaire yani bunları oluşturunuz, bir otomatik devre kesiciye bağlarsınız ama gerçekten de açar mı? Şimdi, önce, bu otomatik devre kesicinin içi modele göre değişebilir, yaklaşık böyle bir şey. Buralarda devre kesici röleler var, bunun içinde 4 tane var, bu 4 ayrı kulvarı ya da 4 ayrı trafuyu, dağıtım panosunu açtırabilir. Buna, bu cihaza 4 tane daha bağlanabilir; bu, 8 ayrı yeri kesebilir.

Şimdi, bu sağ tarafta gördüğünüz trafo, her kazada işte “Patladı, patlayacak.” denilen trafo budur ve kolay kolay patlamaz, buna da emin olun ve sürücü panoları ya doğrudan bu trafonun çıkışına bağlanır, otomatik devre kesici bu trafuyu keser, düşürür, bunda sorun yok ama trafonun çıkışları sınırlıdır dolayısıyla dağıtım panoları kullanılır genellikle ve bu trafoya bağlı olarak birkaç tane dağıtım panosu kullanılır ve sürücü panoları bu dağıtım panolarına bağlanır. O zaman ne açacak burada? ODK dağıtım panosunu açtırır. Ama ne olur biliyor musunuz? İhtimallerden söz ediyorum, ihtimallerden; oluyor diye şey yapmak istemiyorum. Gecenin bir saatinde bir kablo arızalanır, bir pano değişir ya da pano arızalanır; elektrikçi gelir, ona hemen “Yol vereyim, edeyim.” işte o panoyu değiştirir ya da kabloyu değiştirir, gider başka bir dağıtım panosuna bunu bağlar. O zaman ne olur? Siz, metan sensörümüz var, burayı açtıracak sanırsınız ama orada saatli bir bomba hazır beklemektedir.

Şimdi, böyle bir durum varsa ne yapalım?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani “Ana dağıtım panosuna değil, bir başka panoya yanlışlıkla bağlandı.” diyorsunuz.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Evet, bir başka panoya bağlı. Hâlbuki, sizin, o sensörle ilgili ODK de -o, şurada gördüğünüz- daha çok grubun olduğu yerdedir, o pano başka yerle ilgilidir. Dolayısıyla burada böyle durumlara karşı bir elektrikçi bunu yaptı diye oturup kabullenecek hâlimiz yok. Ne yapacağız o zaman? Yapmamız gereken şudur: Bizim bu metan sensörlerin hava kolundaki bütün ekipmanların elektrik devresini kesecek durumda olduğunu test etmemiz gerekir, periyodik olarak devre açtırma testleri yapmamız gerekiyor. Bu nasıl yapılır? Bu sensöre yüzde 2,5 gaz verilir, 2,5 gaz verildiğinde o koldaki bütün ekipmanları açtığını görüyorsak tamamdır, bunu kayıt altına alırız. Ama ne yazık ki bu bir zorunluluk değildir.

Şimdi bu noktada benim iki önerim olacak. Grizulu ocaklarda en az haftada 1 kez olmak üzere metan sensörlerinin devir açma tespitlerinin yapılması ve kayıt altına alınması; birinci önerim bunu yönetmeliğe geçirmek. İkincisi de genel havasındaki metan oranı yüzde 1,5’u geçen yerlerde bulunanların acil kaçış güzergâhlarına sevk edilmesi. Şimdi yönetmeliğimiz ne diyor? “1,5’u geçiyorsa elektriği kes ama yüzde 2’ye kadar manuel çalışabilirsin.” diyor. Şimdi, elektriği 1,5’ta niye kesiyoruz? Çünkü elektrik yüzde 1,5’a yükseldiyse 4,5’a da ulaşma eğilimindedir özellikle tali, taban yollarında, tali havalandırmayla çalışan yerlerde. Dolayısıyla, bizim buradan artık kaçmamız lazım yani acil kaçış güzergâhlarına insanları sevk etmemiz lazım ve bu kültürü oluşturmamız gerekir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani elektrikler kesilse bile devre kesiciyle metan sensörünün yine de bilgi göndermeye devam etmesi gerekiyor.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Yok. Metan sensörü bilgi gönderiyor ama 1,5’u geçiyorsa oradan insanları çıkarmamız lazım. Yönetmeliğimizde bu şart yoktur yani yüzde 2’yle belirtilmiştir o. Bu, yüzde 2’yi yüzde 1,5’a almak gerekir diye düşüneyim; bu, sadece metanda da değil, acil durumlarda işin durdurularak çalışma bölgesinin boşaltılması. Burada kaybedilen bir on beş dakika, yarım saat; bunların hiçbir önemi yoktur. Buradaki ilk dakikalardaki kaçışların ne kadar önemli olduğunu biz yaşadığımız kazalardan öğrendik.

Mekanik riskler de yine söz konusu ve en sonda yine varsa burada da bir kazanın büyüklüğünü artıran etken olarak da kömür tozu patlamaları...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz teşekkür ediyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A)GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- İmbat Madencilik Genel Koordinatörü Gökalp Büyükyıldız ve Genel Müdür Yardımcısı Aygün Ekici tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sorusu olan...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Soru vardı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım’dan...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Bir de müsaade edersiniz ben söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Önce size mi söz verelim?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Bilemiyorum, siz nasıl uygun görürseniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, önce...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Sayın Başkanım, ilk Kani Bey’in bir sorusu vardı, o soruya cevap vereyim mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika... Yok, soruları alalım, ondan sonra...

Ünal Bey, buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben hem soru soracağım ama hem de biraz değerlendirme yapmak istiyorum. Tabii, saat ikiden beri toplantı hâlindeyiz, yorulduk ama önemli konuları konuşuyoruz.

Öncelikli olarak, Polyak Eynez Şirketinin ve İmbat Madencilik’in yetkililerinin sunumlarından dolayı kendilerine teşekkür ediyorum. Gerçekten geniş kapsamlı, sektörü ve sorunu en geniş çerçevede değerlendiren sunumlar yapıldı. Bu anlamda kendilerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Tabii, sektörle ilgili de bazı konulara temas edildi. Ben de genel anlamda kömür sektörüyle ilgili değerlendirmelerimi sunacağım ve oradan da iş kazalarına yöneleceğim.

Tabii, enerjiye ihtiyacımız var mı? Var. Enerji, gerçekten şu anda dünyamızın bir numaralı gündem maddesi diyebiliriz. Bu anlamda, enerjiye ihtiyacımız olduğu gibi, her ülkede de olduğu gibi enerji çeşitliliğini de sağlamak zorundayız, enerji arz güvenliğini de sağlamak zorundayız ve aynı zamanda da enerjiyi yerli ve millî kaynaklardan sağlamak durumundayız. Bu çerçevede, tabii, kömür kaynaklarımız da -verilerini az önce Sayın Büyükyıldız ifade etti- önemli bir yer teşkil ediyor, hem taş kömürü açısından hem de linyit kömürü açısından gerçekten önemli bir yere sahip. Dünyada da her ne kadar Avrupa’da kömür kaynakları son yıllarda önemini ve değerini yitirmiş gibi gözükmüş olsa da özellikle Rusya’daki savaş nedeniyle ortaya çıkan koşullar nedeniyle kömürün önemi ve değeri bir kez daha arttı. Siz de az önce ifade ettiniz “Fiyatların hiç bu kadar yükseldiğini hatırlamıyorum.” gibi bir ifade kullandınız yanlış hatırlamıyorsam. Evet, doğru; gerçekten 450 dolarlar seviyesine kadar çıkan bir kömür fiyatları söz konusu, 40-50 dolarlardan 450 dolarlara kadar çıkan bir fiyat söz konusu. Belki biraz daha gerilemiş olabilir şu anda ama kısa vadede kömürün değerini ve önemini koruyacağını önümüzdeki süreçte de göreceğiz. Bu anlamda, tabii, Türkiye’nin kömür sektörüne baktığımız zaman da hem kamu eliyle hem de özel sektör eliyle madencilik’in devam ettiğini görüyoruz.

Sizler de özel sektör temsilcilerinin en önde gelen isimleri olarak burada sunumlarınızı yaptınız. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak da tabii ki bu kömür ihtiyacının millî kaynaklardan karşılanmasının gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü az önce bir rakam verdiniz, 30 milyon ton gibi bir rakamdan bahsettiniz -ithalat rakamı- aslında eksik bir ifade bence, son dört beş yıldır, verilere baktığımız zaman, 36, 38, 39 milyon tonlara kadar ithalat çıkmış durumda. Tabii, bunun maddi değerine de baktığımız zaman 2022 yılına kadar her yıl ortalama 4-5 milyar dolar civarında bir parayı taş kömürü ithalatına veriyoruz; çok önemli bir rakam. Bu yıl bu rakamın belki ben -veriler açıklanmadı veya açıklandıysa da benim bilgim yok- 10 milyar dolar civarında bir rakama, belki daha da yukarılara tırmandığını düşünüyorum çünkü ihtiyacımız var, kullanıyoruz; termik santrallerde kullanıyoruz, ağır sanayide kullanıyoruz. Siz kendi şirketinizle ilgili ifade ettiniz, herhâlde, yıllık kapasitenizin 6 milyon ton olduğunu ifade ettiniz; bu, çok büyük bir rakam. Türkiye Taşkömürü Kurumunun şu anda üretiminin yılda 1 milyon tonun altına düştüğünü düşünürsek ve 39 milyon ton yıllık ortalama ithalat yaptığımızı düşünürsek 6 milyon tonun da çok önemli bir rakam olduğunu düşünüyorum. Polyak Eynez'in ne kadar üretim kapasitesi olduğunu bilmiyorum ama eminim, o da büyük bir şirket, onun da çok büyük bir üretim kapasitesi olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda, tabii, bu kömürü de çıkarabilmek için ilgili büyük yatırımları da yapmışsınız. Bu anlamda, ben tebrik ediyorum sizleri, gerçekten önemli yatırımlar bunlar.

İş güvenliğine de önem verdiğinizi hissettim ama şunu ifade etmek istiyorum: Tabii, bu kadar çok yatırım yapılıyor, bu kadar çok ihtiyacımız var ama bütün dünyanın 1970'li yıllarda çözmüş olduğu bu iş kazalarını biz Türkiye olarak bir türlü çözemedik. 2009 yılının sonundan itibaren bugüne kadar 8 büyük maden kazası yaşadık. Bunun 5 tanesi özel sektör madenciliğinde meydana geldi, 3 tanesi de Türkiye Taşkömürü Kurumunun bünyesinde olan yerlerde meydana geldi; işte, Kozlu'da, Karadon'da ve en son Amasra'da. Dolayısıyla yani hem özel sektör hem de kamu iş güvenliğini sağlayamadı.

Aslında iş kazaları Türkiye'nin kanayan yarası, bunu sadece madencilik sektörüyle de sınırlandırmamak lazım "Avrupa'da 1'inciyiz, dünyada 3'üncüyüz." diyoruz hep iş kazalarında ama maden kazalarında sanırım bizi yakalayan bir ülke yok şu aşamada. Böyle bir şey, son on iki yılda 8 tane büyük maden faciası başka hiçbir ülkede yaşanmamıştır herhâlde. Bu anlamda, sizlerin de bu konudaki hassasiyetinizi sunumlardan da anladım çünkü 2014 yılında sizin yaşamış olduğunuz, sizin bölgede yaşanmış olan bu Soma faciasından sanki gerekli derslerin çıkarıldığını düşünüyorum ben. Özel sektör madenciliği... Nitekim bir iki büyük kaza daha oldu daha sonrasında ama onlar Soma havzasında değil de başka yerlerde meydana geldi. Bu çerçevede bu hassasiyetin de işverenler olarak devam ettirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Soruya geçebilir miyiz? Yani arkadaşların da...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamam, ben toparlayacağım Sayın Başkanım.

Yani bu noktada, şimdi, tabii, gerekçeleri belli; havalandırma sistemlerinin mevzuata uygun olmaması veya bu denetim ve kontrollerin yapılmaması, sondajların yeterli uzunlukta ve sıklıkta yapılmaması gibi gerekçeler var. Temel sebeplere baktığımız zaman, kazaların temel sebeplerine baktığımız zaman ama insan faktörü de asıl önemli sebeplerden biri. Ya, bu aşamada sizler yani insan faktörünü... Evet, burada, üst kademe, anladığım kadarıyla, bu işin ciddiyetinin farkında ama aşağı doğru indikçe biraz bir gevşeme oluyor sanki; sizlerin de verdiği örneklerden, anladığımız sebeplerden biri de bu. Yani aşağı doğru indikçe, bu tedbirsizlikleri, daha böyle nasıl sağlayabiliriz; daha çok denetim... Bu konudaki görev verdiğiniz kişileri nasıl denetleyebiliriz? Nasıl daha iyi bir sonuç alabiliriz? Bu konuda görüş ve önerileriniz varsa ben onları merak ediyorum.

Bir de kamu madenciligi tabii, farklı bir alan; Amasra kazası kamuda meydana geldi. Kamu madenciligi ile özel sektör madenciligi arasında iş güvenliği açısından farklar var mıdır size göre? Varsa neler vardır? Bunları anlatmanızı rica edeceğim.

Teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Polat Bey’den önce Serpil Hanım’a söz veriyoruz.

Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle çok geç oldu ve burada Meclis emekçilerine ve burada emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz. Üzgünüz bu kadar geç saatlere kadar onları burada tuttuğumuz için; o yüzden kısaca geçmeye çalışacağım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biraz zor olur sizin işiniz ama yine de...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Zoru da başaracağız herhâlde.

Ben burada yapılan teknik sunumlar için teşekkür ediyorum. Teknik sunumlardan yararlandık ve bu maden faciasına...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, bir şey soracağım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu toplantıya başlamadan önce “Özel sektörün sunumunu niçin alıyoruz?” demiştiniz. Fikriniz biraz değişti mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben ayırıyorum Başkan. İkiye ayırdım: Teknik sunum, bir de duruş sunumu var. Duruş sunumu konusunda dengeyi size vurgulamak istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama iyi oldu, değil mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teknik sunum açısından faydalandığımız şeyler oldu. Şimdi, bu maden sahalarında tam mekanizasyona geçilmiş olması işçi katliamının, madenci katliamlarının engellenmesi, önlenmesi için önemli bir adım ama bu, her iki eş maden şirketinde de madenci cinayetlerinin bittiğini göstermiyor; var. Yani bakın, İmbatta da var, her sene neredeyse 1 madenci iş cinayetinde yaşamını yitirmiş; bu, benim basından ulaşabildiğim. Polyakta da -biraz önce bahsettik, hani bir “ramak kala” tartışması vardı- ramak kala diyebiliriz yani kaza geçirdiler, yaşıyorlar ama çok ciddi bir kaza geçirdiler. Dolayısıyla burada iş cinayetleriyle mücadele konusunda alınacak çok yol var ama burada tabii ki bir birikimle, donanımla -ki çoğu da TTK tandanslı- sunumlar oldu, aynı zamanda, Gökalep Bey’in de uzun bir deneyiminden dolayı sunduğu şeyler oldu. Bu açılarından baktığımız zaman, teknik olarak sunumlardan yararlandığımızı söyleyebilirim.

Diğer konu... Ha, bu kitap için de teşekkürler.

Diğer konu, şunu bir açıklığa kavuşturmamız gerekiyor: Bir maden şirketinde bir sendika faaliyet yapıyor ve bu sendika üyelerinin protestoları, tepkileri, şunları bunları; beğenmeyebiliriz ama bu sendikayı, sendika çalışmasını kriminalize etmek için bu yaşadığımız şeyleri kullanmamalıyız diye düşünüyorum. Burada, biraz önceki sunumda, 1 işçinin işten çıkarıldığını söylemiştik. Bu işçi için çeşitli sebepler sıralandı; araştırılabilir, bakılabilir, orada çok tartışmaya gerek yok ama o Bağımsız Maden İşçileri Sendikasının yöneticileri hakkında bazı ithamlarda bulunuldu. Burada, sanki, aynı zamanda, bir sermaye dayanışması da var çünkü Polyak kendisi için yapıldığını söylüyor ama İmbat

Madencilik için basında şöyle: İmbat Madencilik yöneticileri ve ailelerini tehdit etmekten Başaran Aksu'ya soruşturma açıldığı söyleniyor. Ben de basından aldım; o yüzden, teyide yani doğrulamaya ihtiyaç da var.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Sayın Vekilim, bir daha tekrarlayabilir misiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Şöyle: İmbat Madencilik yöneticileri ve ailelerini tehdit etmekten Başaran Aksu'ya, bu Bağımsız Maden İşçileri Sendikasının örgütlenme uzmanına soruşturma açıldığı söyleniyor. Soruşturmaya birlikte onlar da bir açıklama yapmışlar, o açıklamayı burada ifade etmeliyiz ki bu tartışma da sonlansın, şöyle diyorlar: Başaran Aksu, soruşturmaya birlikte devlet, şirket ve çete iş birliği ekseninde Bağımsız MADEN-İŞ'in işçiler nezdinde kriminalize edilmeye çalışıldığı ve etkisinin kırılmaya çalışıldığı söyleniyor. Bunu söyleyen Bağımsız MADEN-İŞ'in yöneticileri, örgütlenme uzmanı ve başkanları. Bu açıklamayı sendika yapmış, bu da Duvar gazetesinde çıkan bir haber. Dolayısıyla aslında sendikayla bu firmalar arasında böyle bir mücadele var. Burada kayıtlara doğru geçmesi açısından, burada Başaran Aksu olmadığı için, Bağımsız Maden İşçileri Sendikası olmadığı için benim bunu burada ifade etmem gerekiyordu.

Son olarak da şunu söyleyeyim: Yani sektör için -sadece bu firmalar için söylemiyorum- özel sektör için de kamu sektörü için de sendikalaşma çok düşük yani yüzde 14'ler civarında sektörde sanırım, hatta bunu genişletebiliriz, daha da aşağı düşebiliyor. Dolayısıyla bu, sendikasızlaştırma politikasına bağlı olarak böyledir ve eğer biz bu sektörde işçi sağlığının, iş güvenliğinin güçlenmesini istiyorsak ve çalışanların haklarının korunmasını ve toplumsal adalet ve eşitliği önceleyeceksek o zaman, bu sendikaların önünü kesmek... Hoşumuza gitmedikleri için, bizimle uzlaşmadıkları için –“bizimle” derken firmaları kastediyorum, firmalar öyle düşündüğü için- firmalarla, yönetimleriyle uzlaşmadıkları için, daha sert mücadele ettikleri için dışlanıyorlar. Sendikalar sert mücadele edebilirler, bütün dünyada bu böyledir. Bu, Sovyetlerden kalma antika bir fikir olarak bir milletvekilimiz tarafından ifade edildi. Hayır, yeryüzünde eşitlik, özgürlük, adalet için model ülke kalmadıysa da bu mücadeleler sürüyor, aslında zenginleşerek sürüyor çünkü sadece emek mücadelesi olarak değil, aynı zamanda ekoloji mücadelesi olarak, bütün dünyada, iklim adaleti, iklim mücadelesi olarak da... Sosyal mücadeleleri, pek çok tartışmayı çok kapsamlı bir şekilde, çok yönlü olarak şu anda yeryüzündeki bütün bu mevcut adaletsizliklerin, eşitsizliklerin çözümü yönünde ve gezegenin de geleceği yönünde, halklar, toplumlar, işçiler, emekçiler, doğa savunucuları, kadınlar yapmakta. Bu bahsettiğimiz konular bunun bir parçası, hiç antika fikirler değil. Bununla tamamlamış olayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Polat Bey, buyurun.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, hayırlı akşamlar diliyorum.

Ben de sunumlarından dolayı değerli maden şirketi yöneticilerine ve sahiplerine teşekkür ediyorum.

Evet, madenler ve yer altı zenginliklerimizin insanı önceleyen, iş güvenliğini önceleyen bir tutum içerisinde çıkarılıp ekonomiye katılması çok önemlidir. Bunun özel sektör, devlet tarafından... “TTK” dediğimiz kurum, zaten bir mektep gibidir, belli bir geçmişi vardır, işte, bugün arkadaşlarımızı görüyoruz özel madencilikte de, bunlar bizi mutlu ediyor. Dolayısıyla oradan aldıkları tecrübeyle beraber, özel madenlerde de bu yer altı işletmeciliğini en iyi şekilde yapacaklarına, kazasız belasız Türk ekonomisine katkı vereceklerine inanıyoruz.

Ben bir de şunu sormak istiyorum: Bu mekanize ayaklardaki damar eğimi ne kadardır?

Dolayısıyla hepinize hayırlı geceler diliyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Mehmet Ali Bey.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Kıymetli misafirlerimize, maden işletmelerimizin yöneticilerine çok teşekkür ediyorum sunumlarından ötürü. Aynı bölgede olmamız hasebiyle her biriyle tanışıyorum, zaman zaman görüşüyoruz da, madencilikle ilgili konuları müzakere ediyoruz. Oradaki işletmelerde bir iş kazası yaşandığında yöneticilerimizin bu konudan ne kadar muzdarip olduğuna, ne kadar üzüldüklerine, günlerce, haftalarca bunun bütün sebeplerini irdelediklerine bizzat şahit olmuş bir insanım defalarca. Bu hususu ifade etmek istedim.

Bir de Komisyon çalışmasına başladığından bu yana hep tartışılan bir konu var havalandırma sistemiyle alakalı. İşte, Amasra işletmesinde çift yönlü havalandırma sisteminin olmaması üzerine yaşanan bir tartışma var. Aygün Bey’e sormak istiyorum bunu: Çift yönlü havalandırma sistemi her maden işletmesinde uygulanabilir bir sistem midir? Çünkü bunun lehinde de aleyhinde de görüş ifade eden burada uzmanlarımız, akademisyenlerimiz oldu. Eğer, Amasra işletmesinde çift yönlü havalandırma sistemi olsaydı bunun kazanın önlenmesine veya can kayıplarının azaltılmasına ya da önlenmesine bir katkısı olur muydu? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de daha önceki toplantılarımızın birinde bir akademisyen Soma’daki işletmelerle alakalı -net olarak hatırlıyorum- “Soma havzasındaki işletmeler arasında kavga ve husumet var, birbirleriyle geçinmiyorlar, kavgalılar.” şeklinde bir beyanda bulunmuştu Bahtiyar Ünver Bey. Bu konuda da hem Gökalp Bey’in hem Serkan Bey’in görüşlerini almak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, on üç buçuk saattir toplantı hâlindeyiz. Canlı tartışma ortamının olduğu böyle interaktif bir toplantı formatına döndü. Bu bakımdan, oldukça verimli bir toplantı olduğunu düşünüyorum. Birçok bilgiyi... Türkiye Taşkömürü Kurumuyla da eş zamanlı olarak, soru-cevap şeklinde yaparak aslında hem yeni soru işaretleri açtık hem de aynı zamanda bazı sorularla ilgili de bazı yanıtları alabildik. Bu, kıymetliydi çünkü bugün, özellikle buraya gelen özel maden ocağı işletmecilerinin temel gelme nedeni aslında, Amasra maden faciasıyla ilgili bazı soru işaretlerinin giderilmesine katkı sunmaları yönündeydi. Bu bakımdan sunumları çok kıymetli buluyorum. Bazen böyle bir ortamın, zaman zaman gerilerek doğması gerekiyor ki o baskı altında daha fazla konsantrasyon ve odaklanmayla daha derine inebiliyoruz sorularda, bunu da ayrıca ifade etmek isterim.

Dolayısıyla ben önce... 1’inci sunumu yapan Polyak Eynez oldukça detaylı bir sunum yaptı, bu önemli. Zaten, Maden Mühendisleri Odasının yine, detaylı, zihin açıcı bir sunumu vardı günün başında. İmbat Madencilik, benim uzun zamandır görmeyi beklediğim, sade sunum konseptine yani yalın sunum tekniğine uygun hazırlanmış bir sunum yaptı. Bunu da sunum tekniği açısından da oldukça başarılı buluyorum. Kimler katkı verdiyse sunum tekniğinin hazırlanmasına, onları kutluyorum açıkçası.

Ben sizlere geldiğiniz için, tabii, dirençli bir şekilde burada şu ana kadar emek veren tüm milletvekili arkadaşlarımıza, stenograflara, değerli bürokratlara ve burada bize tempo kazandıran ve zaman zaman çay, çeşitli içecek vesaire sunumları yapan tüm Meclis çalışanı arkadaşlara da teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, şimdi sözü Gökalp Bey’e veriyoruz.

Buyurun.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Öncelikle Sayın Vekilimin, Kani Bey’in Soma kazasıyla ilgili ifade ettiği... Bir kere, resmî olarak, Soma’ya koordinatör olarak atanmadık. Zaten Sayın Bakanımızla hiç diyaloga girmeden ocağa, olay mahalline ilk, Aygün Bey, ben ve Genel Müdürümüz -şu an burada yok- üçümüz gittik. Bu işte bir görev beklenmez, komşunun evine bir ateş düştüyse bizim evimize düşmüştür. O gün dünyayla bütün irtibatı kestik, daha sonra, Sayın Bakanımız geldikten sonra kendisiyle çok iyi bir iletişim kurarak yalnızca ona bilgi vermek için yer üstüne çıktık. Doğal atanma oldu, öyle resmî bir atanma yok; öncelikle bunu ifade edeyim.

Bugün, Sayın Bakanımızın burayı da çok iyi yönettiğine inanıyorum. Özellikle Deniz Bey’e de teşekkür ederim. Başlangıçta biraz tartışma oldu ama çok iyi bir... Mecliste görmek istediğimiz durum da budur, açıkça belirtmek isterim.

Bu ülkenin, bizim bizden başka dostumuz yok bir kere, bunun bilinmesi lazım. Bu cumhuriyet kolay kurulmadı, onun için bunu çok kıymetli buluyorum ve Deniz Bey’in son anda yaptığı yorumu çok yerinde ve doğru buluyorum. Çok teşekkür ediyorum kendisine.

Ayrıca, bu havalandırmayla ilgili -Kani Bey’in bahsettiği- oradaki olay, havanın terse çevrilmesi olayı ilk müracaat edilecek olay değildir. Her türlü şeyin tükenmesi hâlinde, en son çare olarak, havayı çevirirken temiz hava yolunu olayın olduğu merkezden hava girişi alanındaki bütün kişileri tahliye ettikten sonra çevirebilirsiniz. Burada bu durum oluştu, benim böyle bir talimatı verme yetkim yoktu, orada arkadaşlarım da vardı. Oradaki Soma Kömür İşletmeleri yöneticilerinin vereceği bir karar olduğunu, bir tek görüş olarak başka çarelerinin olmadığını onlar da kendileri kabul etti. Orada 4-5 yetkili mühendisle istişare ederek Soma Kömür İşletmelerinin yetkilileri talimat vererek bu olayı çevirdi. Bu olay eğer olayın ilk olduğu anda gerçekleştirilse idi belki de hiç ölüm olayı olmazdı. Bakın, net ifade ediyorum.

Şimdi, yalnız, bu konu çok gündeme geliyor, her ne kadar Amasra Komisyonu olmuşsa da hep Soma gündeme geliyor. Şimdi, Soma olayında bir konuya değinmeden geçemeyeceğim. Soma’da bu kazadan önce Uyar Madencilik diye bir firma vardı, daha sonra kapandı; orada bir olay oluyor. Şimdi, kazaların birbirine etkileri çoktur Sayın Başkanım. Şimdi, oradaki teknik arkadaşlar da burada var zaten, görecekler. Uyar Madencilikte hava girişinde yangın çıkıyor. Bakın, şimdi, zaten, daha sonra mesleki yeterlilikle ilgili noktaya geleceğim. Olay şu: Bir kör galerinin başında yangın çıkıyor; havayı çevirsen de şey yapsan da içeride, kör nokta, kör galeri. Oradaki nezaretçinin 22 işçiyi nasıl kurtardığını söyleyeceğim. 1 işçi kaçarken yandı, öldü ama diğer işçileri kurtarmak için bir nezaretçi başçavuş -işçiden çıkma bir başçavuşumuz- perdeleyerek, perdeler yaparak, galerinin en ucuna kaçarak kurtuldu ama tabii yangın da o sürede söndürüldü, dışarıdan müdahaleyle yangın söndürüldü. Şimdi, burada çok önemli bir konuya değineceğim: O kazada eğer kaçışa geçselerdi 23 kişi de ölecekti.

KANİ BEKO (İzmir) – Yanacaktı yani.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Evet, canlı şahidiyim, monoksitten ve yanacaktı kaçmaya çalışıyadı.

Her kazanın dinamikleri vardır. Bu kazada en uca gitmek...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Normalde beklenen de kaçmalardır.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Ama o kaza, olay esnasında biz hepimiz -Soma Kömür İşletmelerinin yöneticileri de- oradaydık, Uyar da. Soma Kömürün yöneticileri de oradaydı, biz de oradaydık. Müdahale ettik bizim tahlisiye ekibimizle birlikte, Soma Kömür İşletmelerinin yöneticilerinin hepsi de vardı.

Şimdi, Soma Kömür İşletmelerinde olan hadise, ilk “Trafo patladı.” diye denildi ya -Amasya’da da gerçi oldu- bu, bir talihsizlik, trafolar yer altında asla patlamaz yani bu mümkün değil. Dolayısıyla özellikle “S” panolarında çalışan işçi arkadaşlarımızın o bir önceki, Uyardaki etkilenme... Yani eğer Soma kazasında o mühendis arkadaşımız -kendisi de rahmetli oldu- anında boşaltma yönünde inisiyatif alsaydı tamamı kurtulacaktı. Bunu da burada ifade edeyim.

Kani Vekilim, ben Amasra’yla ilgili değerlendirme noktasında teknik donanıma sahip değilim; Aygün Bey kısmen cevapladı, onu Aygün Bey cevaplırsa... Eğer tatmin olmadıysanız -sunumunda cevabı vardı- Aygün Bey tekrarlar.

İşçilerden gelecek en ufak bir şikâyeti hiçbir şekilde göz ardı etmeyiz. Ben kamu kurumunun da göz ardı edeceğini hiçbir şekilde düşünmüyorum yani bizim için insan yer altından çıkan en önemli cevherdir; sağlıklı girip sağlıklı çıkması en büyük cevherimizdir. Ben kamu, özel de hiç fark etmez... Bu “koku geliyor” şeyi yani metan kokusuzdur. Yani maalesef gazlarımızın kokuları yoktur. Ha, sıcak ortam olabilir yani o insanın çalışma konforu olmayabilir, bunları da anında dikkate alırsınız ve anında söğütülür. Hiçbir işçimiz asla yalnız değildir, onu da ifade edeyim.

Özellikle kamu-özel arasındaki farklar... Şimdi, bakın, tabii ben bu kamuyu, Soma’yı bilirim, Soma çalışırken bilirim, ancak TTK’yi bilmiyorum. Bunda uzman, orada da yirmi yedi yıllık geçmiş olan Aygün Bey’in cevaplamasında yarar var. Ancak, şimdi, bizim Soma’da öncelikle vardiyada sorumlu teknik elemanlar, nezaretçiler ve tüm işçiler-benim otuz yedi yıllık geçmişimde- en kutsal görevi ifa eden arkadaşlardır yani bizim görevlerimizin hiçbir önemi yoktur. Bakın, şu an hâlihazırda biz buradayız, şu an çalışıyoruz, benim şu an yapacağım bir müdahaleyle -veyahut Aygün Bey veyahut Genel Müdürün- bir iş kalıyorsa anormal problem var. Yani bunu önleyecek olan vardiyadakilerin yetkili, nitelikli kişilerden oluşması. Bizim eğitim sistemimiz bu, sunumumda da söyledim.

Ben, ayrıca Zonguldak Maden Teknikerliği okulu mezunuyum. Bakın, şimdi geç oldu ama bunu anlatmak zorundayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman Hacettepeye bağlıydı değil mi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ - Hacettepeye bağlıydı.

60 kişi girdik, 35 kişi atıldı, 25 kişi mezun olduk. Bakın, bugün maden mühendisliğinin geldiği nokta, maalesef üzümlere belirtiyorum... Teknikerliği zaten hiç saymıyorum. Yani iki tane anım var. Hepinizin de bildiği, benim meslek Hocam Vedat Didari’dır, Allah uzun ömür versin; ikinci Hocam da Makine Mühendisliği Bölüm Başkanıdır. Yaşadığım bir olayı anlatacağım. Makine elemanları maden teknikerliği için alakalı mı? Evet, alakalı, hesap kitap işi var. Sınav yaptı, finalde 49’la beni bıraktı. Niye bıraktı biliyor musunuz? 50 alırken beni 49’la bıraktı, kâğıdı da gösterdi. Niye bıraktı biliyor musun? Hesap makinesi açık, basit bir rakamı ters geçirdiğim için yanlış sonuca gitmişim. “Bunu yapmasaydın geçmiştin. Hatalı işlem yaptığından inisiyatif kullandım, seni bırakıyorum.” dedi ve elini öptüm. Bu meslekte gerçekten o eğitimin önemini vurgulamak istiyorum. Eğitim için mutlak bir seferberlik ilan etmemiz lazım.

KANİ BEKO (İzmir) – Kısa bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Kani ağabey, ikinci anıyı anlatsın ondan sonra.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ - İkinci anım: Vedat Didari'dir Hocam ve bu da uzmandır. Hocamın bugün konuşmasında hafif engellilik var. Bu neden oldu? Benim için havalandırma konusunda gerçekten en büyük otoritedir Türkiye'de; diğer hocalara da saygı duyuyorum ama bu, önemli bir otoritedir, Kemal Hoca da onun öğrencisidir, sizin dinlediğiniz Kemal. Bunu söyleyeyim: Vedat Hocam madende bir kazadan sonra akademisyen olmuştur ve ona eser bırakmıştır ve o eseri de bize birebir dersimizde anlatmıştır. Yani temel çok önemli, temelimiz budur efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, ellerinize sağlık.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, Hocam, Amasra'daki madenlere dönecek olursak, patlama öncesi Sayıştay raporları var; kapatma kararı alınmış, daha sonra da idari mahkeme kaldırılmış. Efendim, biraz evvel de söyledim, bu dört yılda 3 kere ihale iptal olmuş. Zaten avadanlık orada esvaflığını yitirmiş. Yani, şimdi sen olsan bu konuyla ilgili ne yaparsın? Şimdi, Sayıştay raporlarını okudum ben, siz de okumuşsunuzdur mutlaka, Sayıştay şöyle diyor: Amasra madenlerinde şu gün katliam olmayacak. Sadece gününü belirtmemiş, saatini belirtmemiş, her şey açık, net bir şekilde belirtilmiş; bilmiyordum anlatabildim mi?

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şimdi, 2020 yılından bahsediyorsunuz, aradan iki yıl geçiyor.

KANİ BEKO (İzmir) – Yok, yok, Amasra'yı konuşuyorum ben.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – 2020 yılında Sayıştay rapor hazırlamış.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2019.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – 2019, şimdi, üç yıl geçmiş. Peki, bu Sayıştay raporlarına sizler ulaşamıyor musunuz, siz niye sormadınız diye ben size sorayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben sordum.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – O yıllarda ama yani kazadan sonra değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayıştay raporu, yayınlandıktan bir buçuk, iki yıl sonra sunuluyor Meclise.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Her yıl gelmiyor mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, yok, geriden geliyor. Mesela, şu anda, TTK'yle ilgili 2021 yılı raporu daha henüz yayınlanmadı, Meclise gelmedi, 31 Aralık 2022 tarihinde gelecek. Sayıştayın denetim raporları böyle biraz geriden geliyor; öyle de bir problem var aslında.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – O, ciddi bir problem, hayati önem taşıyan. Şimdi, bu konuyla ilgili, o havzayla ilgili otorite değilim, yorum yapma noktasında değilim ama herhangi bir şekilde... Bana sordunuz, sizde bir vantilatör problemi olsa anında yerine getiririz, kesinlikle problemle asla yaşamayız; ona cevap verebilirim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Aygün Bey, buyurun.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Ünal Bey’in sorusu vardı, bu iş güvenliği anlayışını alt kademelere yayabilmek. Evet, gerçekten bu, her zaman kendi aramızda konuştuğumuz önemli bir konu. Bu hassasiyeti alt kademeye ne kadar yayabiliyoruz? Yani “alt kademe” derken hemen altımızdaki müdürler, başmühendisler, teknik elemanlar ve işçilerimiz. Tabii, eğitmeden başka çare yok yani farkındalığı artırmanın en önemli şeyi yine eğitim, eğitim yani işçimizi eğitim. İşte, Okay Hocam bilir, teknik elemanlara da yerinden mühendislik eğitimi, teknikerlik eğitimi, havalandırma, nakliyat, tahkimat; yani demin gördüğünüz eğitim salonunda eğitim, konulu eğitimler, iş güvenliği eğitimleri; bunlar önemli. Aynı zamanda da tabii, yaklaşık 5.200 kişilik bir kitleyle çalışıyoruz. Burada -Polyak da tabii benzer yöntemler uyguluyor- şöyle bir duyuru yaptık: Biz bir iletişim ofisi kurduk, genel müdürlük iletişim ofisi kurduk, bu ofiste duyuru yaptık bütün işçilerimize, herkese dedik ki: Ya, bu işi ileriye götürmek isteyen, bir önerisi olan herkes gelsin oraya, burada bir önerisi varsa ya da bir risk gördüğü durumları anlatsın, ne olursa olsun anlatsın ve bu çalışıyor yani oranın başına da deneyimli bir maden mühendisi koyduk; bu gayet iyi gidiyor yani bunun iyi gittiğini söyleyebilirim. Bunları yapıyoruz Vekilim, yapabildiğimiz bunlardır yani farkındalığı artırmak.

Mehmet Ali Vekilimin bir sorusu vardı çift yönlü havalandırma ya da hava yönünü terse çevirmeyle ilgili. Şimdi, Soma kazasında tabii bu konu çok konuşuldu, biliyorsunuz. Soma Maden Kazalarını Araştırma Komisyonuna ben davet edildiğimde, o zamanlar Manisa Milletvekili Sakine Öz Hanımefendi bana bir soru sordu, dedi ki: “Madenlerde hava yönünü tersine çevirmek rutin bir olay mıdır, bunun riskleri var mıdır?” Gerçekten çok güzel bir soruydu, ben de teşekkür ettim ve “Sayın Vekilim, gerçekten de hava yönünün terse çevrilmesi rutin bir olay değildir, bunun riskleri vardır. Özellikle büyük, kompleks ocaklarda, birden fazla hava girişi olan, birden fazla hava çıkışı olan ocaklarda tersine çevirmek risklidir.” dedim. Çünkü temiz hava kaçış güzergâhlarına yönelmiş kişiler, çalışanlar, madenciler orada monoksite yakalanabilirler bu ortamda ancak bu kalemi örnek verdim. Soma Kömürdeki gibi bir girişi bir çıkışı olan bir yer, buradan emiyoruz, buradan hava giriyor ve hava girişinde yangın var. Biz oraya gittik zaten “Nerede insanlar?” dedik “Dumanın arkasında.” dediler. Ne yaparsınız? Ve bu sayede o insanlar kurtuldu. Kani Vekilim, o 80 rakamı da yanlış, 142 kişi “A” ve “H” panolarından kurtuldu.

KANİ BEKO (İzmir) – Oo!

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Tabii.

KANİ BEKO (İzmir) – Bunu 80 olarak biliyordum.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – 142 kişi, bilhassa sadece biz ve üstelik biz bilmiyoruz tabii ocağı, bir üçgen var o yangının çıktığı, dördüncü bant boyu, üçüncü bant boyu, onun üzerindeki nefeslikten o insanları alıyoruz, onun altının yandığını biz bilmiyoruz bile, altı yanıyor. Ondan sonra biz aldık o insanları çıkarttık ve orası göçtü yani bizler de orada kalabiliydik.

KANİ BEKO (İzmir) – Yüreğinize sağlık, emeğinize sağlık.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – 142 kişi orada çıktı, 5 kişi yer üstüne bağlı bir nefeslik vardı, oraya yönelmişler. Onlar da oradan çıkamazlardı, kalırlardı ve 2 kişi de “S” panolarında basınçlı havaya ağızlarını dayamış, onları da aldık bu suretle onlara ulaşarak toplamda 149 kişi yani bu kazanın boyutu inanmazsınız ama 450 olacaktı, 450 olacaktı maalesef. Yani buradaki tabii, kazanın büyüklüğü kurtarmadaki başarıyı gölgeledi, onu söyleyeyim.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir şey eklemek istiyorum. Yani bu bir ekip işiydi, ekipçe kurtardık. O günkü Soma Kömür yöneticilerinin de çok ciddi katkıları var. Bunu da burada inkâr edemem. İmbat da ilk olay anında... İmbat ve Soma Kömürlerinin o günkü yöneticilerinin çalışması sonucu bu kadar kişi kurtuldu ama 301 canımızı kaybettiğimiz için bunlar tabii başarı diye asla değerlendirilemez, keşke 301’ini de kurtarabilseydik.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Polat Türkmen Vekilimin “Mekanize ayaklardaki en yüksek eğim...” Biz sanıyorum 30 dereceleri bulduk mekanize ayakta yani.

Bir de Serpil Hanım’ın sorusu vardı İmbat Yöneticileriyle ilgili...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Onu ben cevaplayabilir miyim Serpil Hanım’ın sorusunu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, buyurun.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Şimdi, İmbat yöneticileriyle bir davalık konumuz, şikâyet konumuz evet oldu. Benim bildiğim kadarıyla takipsizlik verildi. Şimdi, demin, Serkan’ın eşinin arandığını, tehdit edildiğini... Ben de bir duyum aldım, Başaran Aksu’nun benim kızımın Koçta üniversite okuduğunu ve aynen kendi ifadesi tabii, birinin yanında söylüyor, o da şahitlik ediyor yani benim direkt yüzüme söylemedi, diyor ki: “Biz gerilla taktiğiyle kızının nerede okuduğunu biliyoruz, onun gereğini yaparız.” diyor. Onun üzerine duyarsız kalamazdım. Ya yargıya gideceğim ya da Soma’da ya ben olmayacağım, ya o olmayacak. Kız dedin mi? Benim kızım hayattaki en önemli değerimdir. Olayın gelişimi aynen böyle. Bunu da burada söylediğimden dolayı da çok üzgünüm. Biz daha birbirimizi hiç görmüş değiliz Başaran Aksu’yla, karşılaşmamışız ama bir şeyi öğrendim, ben Rizeliyim, Rize’nin Fındıklı ilçesindeyim, o da Artvin Hopalı, aramızda 1 ilçe var. Bana ulaşamayan bir Allah’ın kulu olmaz orada, Soma’da. Gelebilirdi ve o şu anda takipsizlik...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Belki konuşursunuz bundan sonra, sendika konusunda bir yol alırsınız.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Ama bu eski olay, yeni olay değil.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bu bayağı eski olay.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çünkü o da farklı bir şey söyledi, ben açıkladım az önce, farklı bir şey açıkladı.

İMBAT MADENCİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYGÜN EKİCİ – Sayın Başkanım, bir de son olarak...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bence şöyle: Bu konuyu burada noktalayalım. Asıl biz size bu konuyu izah ettirmek zorunda kaldığımız için Komisyon olarak biz özür dileriz yani böylesine hassas bir konuda...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne demek Başkan? Hiçbir şekilde böyle özür dilemek gibi bir şey yok. Bakın, burada bütün yönleriyle konuşuyoruz. O yüzden...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, Gökalp Bey bir cümle kullandı kızıyla ilgili, orada noktayı koyalım lütfen, orada noktayı koyalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, ben sendikanın açıklamasını da okudum burada, orada noktayı koyalım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Gecenin bu vakti, ben sendika mendika dinlemem orada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, takipsizlik verilmiş bir...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, Serpil Hanım, bu cümleden sonra...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yargıdan bir sonuç çıkmamış, bir suçlu yok ortada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, çok ayıp bir şey olur bu.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz bize yargıyı adres göstermiyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, sabahın bu vaktinde kızıyla alakalı zorlanarak kullandığı cümleden sonra siz eğer bir cümle ederseniz bu çok ayıp bir şey.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, bir mahkûmiyet var mı Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok ayıp bir şey!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir mahkûmiyet var mı? Neyi konuşuyoruz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, biz insanız, biz insanız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, siz şu anda...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yeri geldiği zaman kadın haklarından bahsediyorsunuz be.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz insanız. Serpil Hanım, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Takipsizlik kararı verilmiş bir konuda bir sendikanın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen, biz insanız, bundan sonra konuşulmaz, bu cümleden sonra konuşulmaz, kızından bahsetti.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz böyle kutsallıkların arkasına saklanarak böyle konuşamazsınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne kutsallığı ya! Ne demek ya, ne demek kutsallık!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada biz bir sendikadan bahsediyoruz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, ağzınızı açıyorsunuz, kadın haklarından bahsediyorsunuz; kadına yapılan bir hakaret var burada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok ayıp bir şey bu ya! Siz savunacaksınız bunu asıl.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, burada bir takipsizlik kararı var, mahkûmiyet kararı var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, lütfen konuşmayın, lütfen konuşmayın, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz şu anda neyi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok ayıp bir şey ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ayıp olan sizin yaptığınız!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sizin çocuğunuzu tehdit etse ne olacak ya?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz şu anda neyin hükmünü kuruyorsunuz? Tehdit edildiği kanıtlanmış mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, sizin çocuğunuz tehdit edilse ne olacak?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Yuh sana!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, ben size yargı kararını hatırlatıyorum Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bırakın yargıyı margıyı ya, biz insanız ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yargı kararını hatırlatıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, insanız biz, insan.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz bize hep yargıyı adres göstermiyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – İnsanız, insan, insan.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olmaz böyle.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Beni konuşturmayın ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olmaz böyle şey, kabul etmiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne demek ya!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yazıklar olsun size!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha neyi kabul etmiyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir şeyi açıklığa kavuşturmanız lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sizin özür dilemeniz lazım asıl, sizin özür dilemeniz lazım.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, bu kadar ikiyüzlü olmayın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu kadar ayıp bir şey olur mu ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Nasıl... Böyle bir şey olabilir mi Başkan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, siz dinlemiyor musunuz? Dinlemiyor musunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz dinlemiyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, kızından bahsetti diyor size.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kendisi söyledi, dedi ki...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Birisi kızından, birisi eşinden bahsediyor, ikisi de tehdit...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne kadar ayıp bir şey ya yaptığınız!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gökalp Bey “Takipsizlik kararı verilmiş.” dedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, bırakın şimdi yargıyı margıyı, bir cümle kullandı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yargıyı bırakalım mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir cümle kullandı, bir cümle.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yargıyı bırakalım mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çocuğundan bahsetti.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biz size “Yargıyı bırakın.” deyince bırakıyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çocuğundan bahsetti, lütfen konuşmayın, tamam. Lütfen, hayır, nezaket kurallarını aşıyorsunuz, hayır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olmaz böyle şey. Asıl siz aşıyorsunuz.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Dağdaki terörist olsaydı ortalığı yıkardınız ama değil mi şimdi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben burada toplumcu bir yaklaşım gösteriyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben size gerçekten yanlış bahsettim. Ben size bahsettim, değil mi?
MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Dağdaki teröristten bahsetseydi ortalığı yıkardınız değil mi?
SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya, gitmeyin, şu terörden bıktık artık, usandık artık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne bıkması ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Her gün oraya gidiyorsunuz ya, yeter artık!

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – “Lanetlerdim...” diyebiliyor musun?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya, sizin çizdiğiniz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, bırakın, çok ayıp, yaptığınız çok ayıp!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkan, sizin yaptığınız, konumunuzu istismar etmek.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bak, bir cümle kullandı. Sorun bakalım, burada sizin gibi düşünen bir kişi var mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne demek!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir kişi var mı, bir sorun bakayım bir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz yargıyı kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir kişi var mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ediyor musunuz, yargıya saygı duyuyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Size bir şeyden bahsetti ya. Ya, susarsınız orada.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Mahkeme kararına saygı duyuyor musunuz?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz, bu arkadaşların aile hayatını ortaya döktüğünüz için özür dilemek zorundasınız, gündeme getiren sizsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır efendim, hayır, ben de...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok ayıp bir şey ya! Ya, biz insan değil miyiz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O zaman niye yargı var?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, biz insan değil miyiz? İnsan değil miyiz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Niye mahkemeler var?

BAŞKAN TANER YILDIZ – İnsan değil miyiz? İnsan değil miyiz, insan?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne demek istiyorsunuz “İnsan değil miyiz?” diyerek?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, uzatmayın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olmaz ya, çok ayıp bir şey yaptığınız!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne demek istiyorsunuz “İnsan değil miyiz?” derken?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne demek ya! Bir cümle söyledi, orada susarsınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, siz her zaman insanları susturmak için kutsalların arkasına sığınıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, çocuğundan bahsediyor, ne kutsalı ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de mahkemeden bahsediyorum, yargıdan bahsediyorum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, bırakın şimdi mahkemeyi filan, Allah aşkına!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...ithamlardan bahsediyorum, bir de sonuçlanmış yargı kararından bahsediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Her şeyden önce insanız. Burada insanlığımızı ortaya koyacağız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – “İnsanız.” diyerek açıklayamazsınız.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, burada olayı yaşayan insanlar var, birisi babası, birisi de eşi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de işverenler dünyasından bahsediyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – 2 hanımefendiye yapılan haksızlıklar var ya.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendikalar kriminalize ediliyor bu ülkede.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Lütfen ya, elinizi vicdanınıza koyun biraz ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, ne vicdanı ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bazı sendikalar kriminalize ediliyor. Elbette ki böyle bir tehdit olayının olmadığı kanıtlanmış burada.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Elinizi vicdanınıza koyun biraz ya! Bu kadar duyarsız olamazsınız ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz asıl duyarsızsınız.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hayret bir şey ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz duyarsızsınız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, bitirelim toplantıyı ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, siz insani sınavınızı kaybediyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, beni bu şekilde itham edemezsiniz, sizin haddiniz değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha fazlasıyla itham ederim, daha fazlasıyla itham ederim haddimle.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben burada hakikati anlatmaya çalışıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ayıp denen bir şey var ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yalnız kalsam da tek kalsam da burada işçilerin, emekçilerin hakkını savunmak için konuşuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kızını tehdit ederek mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Benim burada konuşmaktan başka bir amacım yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kızını tehdit ederek mi? Tehdit ederek mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, burada bir sendikanın kriminalize edilmesinden bahsediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Daha hâlâ devam ediyorsunuz ya. Daha hâlâ devam ediyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir sendika kriminalize ediliyor, bu tartışma da bu yüzden yaşanıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Allah aşkına! “Şahitlik yaptım.” diyor, daha devam ediyorsunuz ya, çok ayıp yaptığınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz şu anda yargı kararını kabul etmiyorsunuz ve beni...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz dinlememiş gibi davranıyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz dinlememişsiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl ya? Ayıp denen bir şey var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kendi ifadesi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl “Kendi ifadesi.”

Allah aşkına, ben kapanış konuşması yapacağım şimdi.

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bir saniye...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, takipsizlik kararı olan bir...

İMBAT MADENCİLİK GENEL KOORDİNATÖRÜ GÖKALP BÜYÜKYILDIZ – Bakın, bu söylemediği anlamına gelmiyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben onu bilemem.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya siz “Bilemem.” diyorsunuz, hiç mi saygınız yok ya?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Komisyonun konusu değil zaten bu Sayın Başkan, kapatalım artık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ayıp denen bir şey var ya.

Ben o hâliyle mi bırakacağım ya? Sizin çocuğunuzu birisi tehdit etse ne dersiniz, ne dersiniz ya?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Uzatmayalım yani gerek yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne o hâliyle bırakacağım ya, Allah Allah.

Arkadaşlar, iki özel firmamıza da teşekkür ediyoruz şu ana kadar yaptıkları sunumdan dolayı. Bu teknik sunumun, bu salonda bulunan herkese faydası olmuştur. İnşallah TTK’nin, kamu-özel sektör ayrımı yapmaksızın Türkiye’nin kömür işletmelerine, maden işletmelerine faydası olacaktır.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

Kapanma Saati: 04.02

